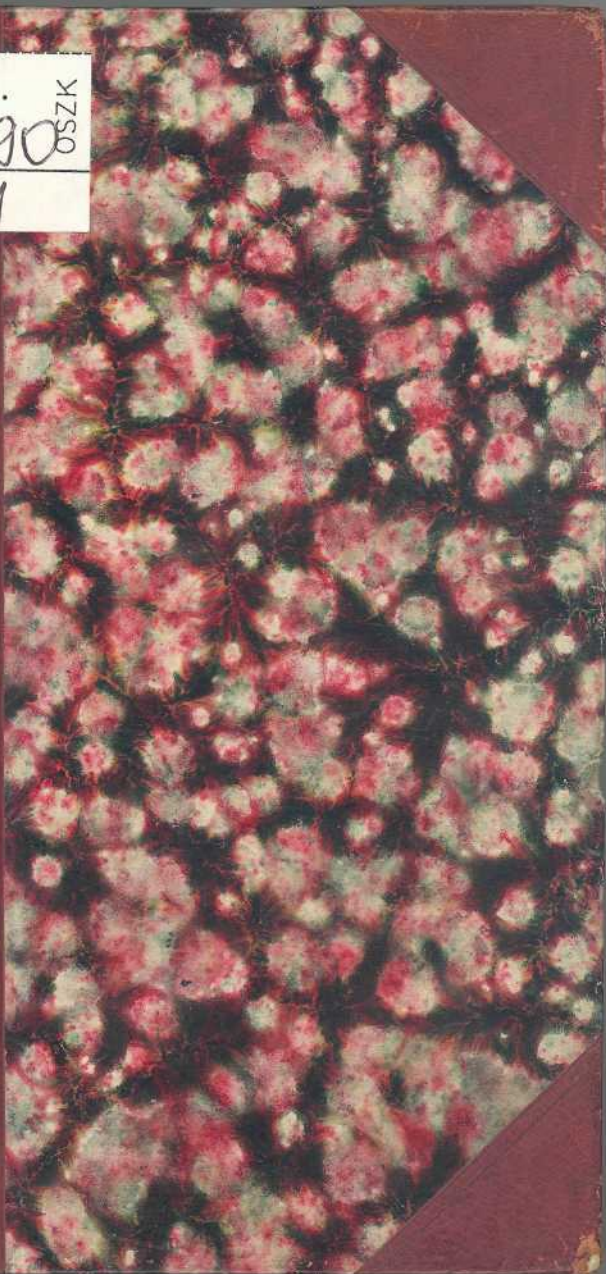

.....M.....
262.590^{OSZK}
Koll. 1

SEMMINÉL

TÖBB

V A L A M I.

MÁSODLAT

A M. N. MUZEUMI

SZÉCH. ORSZ.

AZ AZ KÖNYVTÁRBÓL

ELEGYES TÁRGYÚ ÉS FORMÁJÚ
EGYNEHÁNY DARAB VERSEK.

SZERZETTE

MÁTYÁSI JÓZSEF.

ELSŐ DARAB.

POZSONYBAN,

Wéber Simon Péter betűivel.

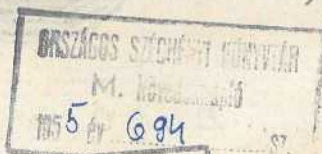
1794.

Stulta est Clementia, cum tot ubique
Vatibus occurras, perituræ parere chartæ.

Juven. Sat. I.

M262.590/Koll. 1

Nemes Magyar Haza!

Ditsőféges és kedves Nemzetem!

Ha nem éppen az emberi emlékezettel és az első szülött Könyvel-is, de ugyan tsak sok Elszendő-százakig fel-vihető régiféggel egy idős szokása az Íróknak, nevezetessen a' Vers-szerzőknek az, hogy a' magok világ eleibe készített munkáit, vagy valamelly nagy érdemeivel meg-külömböztetett Ofzlop-embernek, vagy bizonyos derék Tárfafágnak, vagy egész Hazának ajánlva tettek közönléggé. Mellyet külömbb - külömbb-féle indulatból, indító okokból, és tzelokra nézve tselekedtek, a' szerént, a' mint kinek kinek természeti maga alkalmaztatása, környül- állásai, és bizonyos pontból lett előre látása fogták kívánni.

Némelly föld színt születt, az érdemre való vigyázásban rövid és görbe látású szerentse által alacsony karban hagyott, és annál fogva homályban lappangó Árnyék emberek, az ollyatén nagy nevek,

nek, mint valamelly égő szövetnékeknek fényénél kéntelenítették a' világot magok belső valóságokra esmértetni;

Mások ezen a' tsatornán akartak a' közönséges kedvesfégből bé - folyni, ezen a' szivárványon alatsonyfágoknak mélységéből fel-szökni;

Egynehányan tselekedték háládatosságból, mintegy magokon termett gyümölcssel kívánván ártatlanúl sőt kötelessen hízelkedni azoknak, a' kiknek ők teremtményei lehettek;

Sokan a' ditsőségnek nemes kívánásából függesztették a' tudós világ egének e fő nagyságú tsillagait és napjait munkáinak homlokára, hogy ők, mint magokban fetét hóldak, azoktól a' tulajdon tüzzel bíró világosító állatoktól fényt költsönözhesenek;

Nem kevesen óltalom és bátorság végett ajánlották magokat azoknak a' föld Nagyjainak néminémű mindenhatóságokba, példákból eleve tapasztalván, hogy az Írigység-

fégnek, annak a' betsület külsőbét kerefszül fekvő fárkánynak szemeiből ki-gőzöl-gő dögleletes párázat, nem okozhat ájulást az ő érdemeiknek, ha annak azokat a' Nagy Sándori meg - ölö tüköröket eleibe tartják, a' kikkel való maga öszve hasonlításából szemlélvén az a' tsuda késértet útálatos ábrázatját, annak látásától szörnyű halált haljon. Tudván továbbá, hogy az időnek emészto rozsdája, nem előbb ragadhat - el míveikre, hanem csak akkor, a' midőn azok a' remeklő virtus kezével ki-pallérozott drága köveken és értz borítékokon által eheti magát, a' melly vagy soha sem, vagy csak valahára az örökké valóság feneketlen tengerébe rohanó időnek fogyaték esztendejében, és az utolsó nap előtt való napon történhetik. Látván végezetre, hogy így amaz érdemeseket meg-békélhetetlenül ugató, sőt valamikor lehet, martzongó és széllyel tépő veszett eb, a' rágalmazás - is, az ő hírekre nevek, mint valamelly atzél vagy gyémánt tekenők közé helyheztetett állatotskákra, olly bé-húnyt szemű vakmerőséggel rohanni nem bátorodik, avagy csak agyara tsorbulása nélkül beléjek nem haraphat.

Utóljára, talám leg-számossabban voltak, a' kik a' szükségétől, (melly a' derék elmének tsak nem el-válthatatlan úti társa, a' Vers-íróknak pedig mintegy orvosolhatatlan nemzettiséges nyavalyája) kéntelenítették munkáikat valamelly elmésfégeben gyönyörködő, és azon gyönyörűségek bálványának vagyonaikból-is buzgón áldozó Mecenásoknak kegyelmébe ajánlani, hogy a' minek ők lételt, azok annak életet adjanak, a' mit ők egy formába ki - nyomtak, azok azt ezrekbe öntessék, és a' melly Minervát az ő találmányokkal viselő Jupiteri fejek az író asztalra ki-szült, azok annak a' Könyvek világába való bé-menetelre ajtót nyissanak, és a' tudomány egének több nemzeti tsillagai közt való ragyogásra just vásároljanak, minthogy az ő kintses tárházaiknak Templomaiban lakozik ama polgári Nagy Istenfé, és tsupán tsak a' semmiből alkotni nem tudó Teremtő, a' pénz,

*Mellynek pendülése ha ezt mondja: Légyen!
Léfzen, 's akaratja mindjárt végbe, mégyen.*

Nagy lelkű Magyar Nemzet! Ámbátor
ugyan én érdemes Uri nevéért 's azzal olda-

dalaslag jární szokott Jótéteményéért senki személyének alkalmatlankodni nem meréfsz-lek 's nem-is kívánok: tagadhatatlan mindazonáltal, hogy senki a' maga alázatos ajánlásának kéntelenlégébe mélyebben helyhez-tettve nem lehetett én nálam, úgymint a' ki mind a' hat rendbeli fenn említett indító okokkal annak el - követésére ösztönöztem. Ugyan-is

Indít engemet ezen magam tisztesféges, szabados, ugyan azért nem-is szégyenlhető bé-színlésére, a' Te előtted való esmérettségnek kívánsága; mert Te vagy Európának az a' Nemes része, a' mellyel való egyesülésre, ennek a' Világ Negyedének minden Nemzettiségei annyira vágyakoznak, hogy azt a' szzerentsét vakmerő érdemen és temérdek árron-is meg-ejteni, dicsőségeknek és nyereségeknek tartják; mellynek meg-gondolásából, én a' kit már a' kedvező természet kevélykedni engedett a' te belőled és közötted való születéssel, nem lehetek olyan érzéketlen holt tetem, hogy akárminémű lassú, és észre alig vehető óra mutatói mozdúlással-is, mint a' te nevezetes testednek utolsó tagotskája, benned va-

ló életemnek jelenfégeit veled éfzre ne vé-
tessem;

Indít a' Te előtted lehető magam ked-
veltetésének indulatja, és a' te kedvezésed-
nek éhezése, mellynek édesfégét miolta a'
tapasztalás ajakaival gyengén meg-kóstol-
tam, már annak a' meg-elégedésig lejendő
meg-nyerésére törekedni meg-nem-szün-
hetek.

Indít a' háládatosfágnak kötelesfége,
mellyel az élet ajtaján lett bé-lépésemtől
fogva, a' halál kapuján lejendő számkivet-
tetésemig, létemért és jól létemért adó-
fad vagyok, és a' mellyel, ha a' sírhalmó-
kon túl-is terjedhet 's kötelezhet a' föl-
di dolgoknak emlékezete, az örökké való-
ságban-is tartozni fogok;

Indít a' Te ditsőféged szeplőt és fogyat-
kozást soha nem esmérő napjának tellyes
fényje, a' mellyből elmémnek homályos
hóldjára sugárokat költsönözni kéntelenít
engemet ennek tökéletlen ábrázatja;

Indít amaz elmék közönséges és halha-
tatatlan üldözője, a' rágalmazás ellen keres-

ni

ni szükségés bátorfág, melly ellen meg-tsor-
bíthatatlan paisom, és győzhetetlen mene-
dek váram lészén a' te Felféges neved;

Indít végezetre a' szükség-is, mert ha a'
vers-írókkal köz forsomat nem panaszlom-
is, ugyan tsak egyébbaránt-is Te vagy né-
künk fiainak Isten után mi Atyánk a' föl-
dön, a' ki a' mi mindennapi kenyerünket
meg-adtad tegnap, de meg-adod ma és hol-
nap-is; mert tiéd a' föld művelés, a' mester-
fég, és a' kereskedés minden időben,

Követem-is a. o. fiúi tellyes jussal és
bizodalommal, ezt az én jó indulatimnak
az említett indító okokkal elegy tartott kö-
zönséges gyűléséből előmbbe ki-adatott bölts
tanátsot, és ahoz képest a' Te édes Anyai
lábaidnál, mellyek előtt való le-borulásom-
ból soha töled vígasztalás és biztatás nél-
kül fel-nem-emeltettem, a' jó reménységnek
kezeivel le-tézzem, ezen avagy tsak a' *Sem-
minél több Valamit*, egyszersmind az iránt
alázatossan esedezvén, hogy ennek mivól-
tát, ne a' termetéből, a' melly törpe szabá-
sú; ne a' szerzőjének természeti ajándékai-
ból, a' mellyek soványok; ne-is a' kézfüle-
téből,

a 5

téből, a' melly merő együgyűség: hanem ennek némelly válogatott tárgyaiból, az ajánlónak belső egyenes indulatjából, és annak a' köz jóra, de nevezetessen Anyai nyelvünknek gyalulására's fényesítésére intézett szíves törekedéséből méltóztassál, még pedig inkább Atyai mint bírói tekintettel és hajlandósággal meg-ítélni, és az ő készségét abban mutatandó kegyelmesféged által derekabb próba tételkre ingerleni, és neki tüzesíteni,

Tudván, hogy hathatós ösztön az elmének,

Ha fíkerét látja igyekezetének.

Kivált a' ditséret, mert a' nagy léleknel

Több az a' haszonnál's egyéb tzmereknel.

Nem volt ugyan énnekem tsak kevéssel is ez előtt sem kedvem sem szándékom, hogy ezen tsekély elme játékokkal a' közönféges néző piatzra ki-vállalkozzam, úgymint a' ki a' pepetslő mesterfégnak színlő-bárdjához keveset értvén, tsak nem tsupán a' természetű hajlandóságnak gyengén világító métsénél és műszereivel készíttgettem műveimet, következésképpen ahoz sem bízhattam, hogy ott a' Nemes Közönfégnak derekas ízléséhez, a' tudós piperéhez szokott kényéhez,

hez, és remek fogásokat kedvellő látásához alkalmaztatott Jelenéseket játszhassak, annyival-is inkább, hogy fok magam ítélete szerént lajtót és közönfégessé lételt érdemlő darabjaim vesztekel, fokak halgatásban és fetéttfégben kénytelenek maradni, a' melyek ennek a' *Helikon* mértékes köveiből álló épületetskének nevezetesrészei vagy metfzései lehettenek volna, és lennének. Nem volt továbbá azért, mivel reményleni sem bátorkodtam, hogy ennek ki-adásából, vagy a' köz jóra, vagy néhány ember tarsaimra leg-kissebb haszon-is háromolhasson. Én pedig annál a' gyönyörűségnek, bóldogfágnak, és nyereségnek egyéb nemét nem kívánom, úgymint a' ki az alacsony helyvel, rövid ki-terjeszkedéssel, és alatt repdeső de betsületes hirrel névvel való meg-elégédést életem finór mértékévé, a' meg-gazdagodás és el-szegényedés közt lévő közép-főféget pedig állapotommá válaftottam, úgy annyira, hogy a' világi bóldogfágnak az emilitett környül állásokon fellyül helyheztetett fényesebb és zsírossabb pontjaiért, nem tsak az, hogy ama halandók imádandó bálványa a' szerentse előtt, kalapot sem emelíttek, de soha még az Egeknek sem szándékozom

kozom álkalmatlankodni. Mellyre légyenek nekem bizonyfágaim, az én magam viselete, az én pénz mellett és kints után nem halványodó ortzám, nem esdeklő kezeim, nem sopánkodó beszédeim, nem öröngő gondolatim, baromi munkába nem foglalt nap számaim, álmatlanúl virrasztani nem szokott éjjeleim, keresmény vagy nyereség számlálásával nem nyugovó és kelő napjaim, a' nap alatt lévő hijjábanvalóságokért nem élő haló szívem, és a' mi szemmel látható, és tsak nem kézzel markolható igazság, a' femminél tsupán tsak a' mindennapi megelégedéssel több vagyonom. Légyenek továbbá tanúim az én hason máfzáshoz és hízeltetés nyelvéhez tudni nem akaró együgyűségem, az én magossan függő szerentsék után nem ágaskodó vágyodásom; az én önként nem kínálkozó alkalmatosfág üstökéhez soha nem tapasztaltatott szemtelen kapdósom; az én világ fordulásai után napra forgó módjára nem tsavargó gondoskodásom; mostani állapotom iránt vízfketegség és félszkelődés nélkül helyt álló békesféges türesem; jövőndőre nyugodalmas szemmel vígyázó várakozásom; és utóljára minden esmérőim, a' kik az elő számláltakat tudják,

ják, és bennem rész szerént betsülik, rész szerént gyávaflágra magyarázzák.

Mindazonáltal gondolóra vévén mostanában egy felől azt, hogy valamint az élő fáknak közönséges társaságában, némellyeket kellemetes színeikért és árnyékokért, másokat gyümöltseikért, fokakat pedig az épületre alkalmatos vóltokért kedvellünk, és a' lételre méltóknak ítélnék: nem különben az emberi nemből is szükségesnek állítjuk, hogy légyenek némellyek a' gyönyörködtetésnek mintegy eleven muzsika szerzfámai; némellyek a' köz haszonnak eszközlői; némellyek végezetre a' társaság fenn tartására szükséges polgári alkotványoknak ofzlopai; más felől pedig bizonyos derék emberek javamra és betsületemre egyenes indulatból intézett tanátsadásainak 's biztatásainak, fok jó akaróim és barátim szerezetből származott győzödelmes ostromainak, főképpen pedig édes Haza! a' tenéked tehető akármelly tsekélly szolgálat kötelességének fel-kellevén adni akaratomat: ezen tekintetekből mondom, egyszerre meghatároztam magamat, a' Nemes Nemzetnek minden kezemnél találtatható vagy az el-tévely-

velyedésből vízfőzsa kéríthető munkáimmal
teendő alázatos udvarlására, mellyeknek
első darabja ez, a' melly a' kedvező Olva-
fónak kezében vagyon, a' második pedig,
ha Isten éltet és módot ad benne, rövid
időn következik.

Így lévén a' dolog, mit érjen már most
ez a' *Semminél több Valami?* azt én nem tar-
tozom, nekem nem-is illik meg - betsülni.
Azt meg-ítélni, az egyenes szívű, értelmes,
indulatim uralkodó, embert szerető, és kí-
vált magát előbb igaz fontal mérni tanult
Olvasónak jussa léfzen. Én magamat a'
szemtelenekkel nem ditsérem, a' bolondok-
kal nem alázom, és a' lelki kevélyekkel ezt
egyiket sem tselekszem. Azt és úgy írtam a'
mint tudtam, azt ajánlom a' mit tudtam és
írtam. Ez hol sír, hol nevet,

Totam quia vitam miscet dolor et gaudium.

Tudniillik :

Az élet egy jó kedv és bú zürzavarja,
Mert azt hol az egyik hol másik zavarja.

Néha tréfál, néha valófágot befzéli, mivel

*Et prodesse volunt et delectare Poëta,
Lectorem delectando pariterque monendo.*

Az az :

Az az :

A' Vers-író olyan két nyelvű portéka,
Mellynek a' mulattfág és haszon szándéka.
Egyik szája tréfál, a' másik fedd 's perel,
Kedvet és intést vízfőle az ember el.

Most költeményt, majd igazat mond,
egyszer nagyít, mászor kicsinyít, a' mint
azt magánál derekabb de nem jobb Elei-
nek maradékitól a' könyvektől tanulta. So-
hol mindazáltal nem fél, tudván ama leg-
fellejesebb és a' teremtetéstől fogva Ural-
kodó Királyné Afzszonytól, a' Józan Okos-
lágtól ajándékozott, és maga Törsök At-
tyától öröklég szerént reá-is szállott Nemes
Leveléből, ezt az emberi egész szabadság
férelme nélkül soha kétfébe sem hozatha-
tó, annyival inkább el-nem-vétethető jus-
fát:

PICTORIBUS atque POETIS

Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas :

Hogy örökké tellyes szabadsággal bíró
Két Nemes ember vólt a' festő 's Versíró.

Azomban valamint a' Szerző senkinek
személyét nem, hanemha talám hibáját il-
leti : úgy a' magáétól-is az érette minden
bi.

bizonyyal boszszút álló Apollónak és Múzsáknak nevében minden fulánkos nyelvet és pennát el-tílt, úgy mindazáltal, hogy a' tanultabb 's gyakorlottabb elmék szelíd, és az ő jobbítására tzelező ítéleteinek maga önként alája fekszik, annak barátságos kikérése mellett, hogy ötet mint nem a' mesterfégnek, hanem a' természetnek tanítványát, inkább leitzkézni, mint rostálni méltóztassanak.

Ugyan ezen tekintetből kéri minden rendű érdemes Olvasóit, hogy ötet úgy nézzék és szzenvedni ne terheltesse, mint a' régieknek magokra ütött unokáját. Egyébránt pedig a' kiknek netalám azok sem, 's mint ugyan azon kovásztól maradott vakarts, ő sem tetfszene: azoktól az Elei közé lejendő el-hajíttatását, és ezen azt követő szitkot, *Eredj az Apáidhoz, te sem vagy jobb nálok*, örömet fel-vélzi, sőt nyereségének fogja tartani.

Ha pedig, a' miről álmodni sem mér, olyanok-is fognának találkozni, a' kik ezen tsekélly elme futtatásoknak rostálásával magokat fárasztani méltóztatnának, az olyanok-

noknak eleve reménykedik, nem azért, hogy ennek a' külömben- is fíket hólódnak hadjának békét, hanem hogy azt az időt, és fáradfágot, a' mellyet ennek a' bizonyossan semmi fájdalmat nem érzendő testnek bonzolgatásában, mind magok és a' Haza gyönyörűsége 's hafzna, mind a' Szerző kára, és boszszúfága nélkül vesztegetve el-töltenének, inkább újj derekabb munkának kézfítésére fordítani ne sajnálják, ne hogy egyébránt a' míg ezzel a' *Semminél több Valamivel* pepetselődnenek, a' valaminél-is kevesebb tsupa semmit tsináljanak.

Hellyel helyel holmi szükféses jegyzéseket rakogattam a' Levelek farkára, ebből az okból, mivel a' Vers írásnak mesterfésze Nemzetünkkel nem egy hassal, sőt nem-is a' között születvén, és így nem mi Magyarok lévén a' *Helikon* hegyének első meg-máfzóí, tehát mi Atyáinknak késő Unokái, kéntelenek vagyunk a' Múzsákhoz vezető ösvényt (mert arra Ország útja nintsen: *Non datur ad Musas currere lata via* Propert. Lib. III. Eleg. 1.) azoknak bé-gyepesedett láb nyomai után tapogatni, és a' Vers-írói ékessen szóllásnak 's példázolódásnak gyö-

b ke-

kereit, az ő költeményes munkáiknak virágos kertéből anyai nyelvünkbe által plántálni. A' mellyeknek esméretére és értelmére szükségesképpen a' régifélghez kellek magyarázatért folyamodnunk.

Nintsen egyébbb hátra azon alázatos kérésennél, hogy ezt a' mi mostanában gyarapodó *Magyar Helikonunknak* egy jó reménységű fiataláról szakasztott, Tenéked pedig, sovány tehettfélggel ugyan, de kövér bizodalommal és gazdag szívessfélggel ajánlott zsengét, végyed kedvessen jó szívű Nemzet! addig-is, míg, Isten életemnek kedvezén, és irántam való kegyes hajlandóságod felől bizonyossá lévén, rövid időn bővebb terméssel kedveskedhetem. Addig rövidítsd ezekkel egynehány terhessebb gondoktól üres óráidat, és ha talám valami haszon vagy gyönyörűségbeli jóvedelmet vehetsz belőlök, kívánd a' Szerzőnek a' Versírói léleknek kettős mértékét, a' ki néked hervadhatatlanul virágzó békesfélgét, közönfélgés és személyes állandó boldogfálgot ezeroszer ohajtó, és szolgálatodban 's kegyelmeid között élni halmi gyönyörködő

igaz Híved.

*MARS és APOLLO között történt Öröm - tsata,
BELLONA és MINERVA Vezér Isten Afz-
szonyok alatt. Készült T. N. V. VISZLAI PAL
Barkó Nemes Huszár Seregebéli Hadnagy Úr-
nak, az Író különös Jó-akarójának Név napi
tiszteletére, Debretzenben 1787-dik Esztendőben.*

M Á R S.

Nofza Vitéz Legények! Tiszt és köz embereim,
Eröss hadi remények, Válogatott híveim!
Készüljetez pompához, Mint illik *PAL* Napjához.
Fegyvert pallérozzatok, Öltözzetok *Gálába*; (a)
Harmintz töltést öfözzetok, Minden *Patron*-táskába.
Mindennek, a' ki mégyen, Zöld bokkrétája légyen.
Kezd-

(a) *Gálának* nevezterik ebből a' Frantzia Szóbból *Galánt*,
közönfélgesen minden Innepre, vagy Öröm Napra ten-
ni szokott pompás készület.

Kezdjétek a' *Frizúr*hoz(b)szagos zsírral, 's haj porral,
Induljatok az Úrhoz, Két seregbe szép sorral,
Meg-érdemli Hadnagyunk, Ha semmit el nem ha-
gyunk.

Fegyverrel köszönjétek, Muzsikák zendüljenek,
Víg Nótákat kezdjétek, A' Dobok peregjenek.
Trombita szó harsogjon, Ágyu puská ropogjon.

A P O L L O.

Szerelmes Tanítványim! Böltsefégnék hívei,
Kilentz kedves Leányim, *Helikonnak* szüzei!
El-jött napja *Párlunknak*, az újj Tanítványunknak.
A' Nap-is vígabb fénnel, Udvarol Innepének,
Hát elibe köz kénnyel, A' *Múzsák* hogy mennének?
Sőt minden kéz virággal Teljen, vagy olaj ággal.
Örvendeztetésére, Zendítettetek Orgonát,
Öszült Uri fejére, Fonjatok zöld koronát,
Énekeket mondjatok, Száz *Éljent* kiáltsatok.
Bár hadi Istenfégnék; Volt fegyver hordozója;
De már a' Böltsefégnék Leve Záfzló tartója,
Követi ezt a' Felet, Miénk hát a' Tisztelet.

M Á R S.

Mitsoda Öröm hangot Ad az a' Dámák hegye?
Talán bizony Farsangot Tart *Helikon* Vármegye?
Mit akar sz most *Apolló*? Vagdaljon meg a' holló.
Nintsen néktek *Párlotok*, Az, az én Tisztem Neve,
Mit készül hát bálotok? Talám tiétek leve?
Hó! lefzsz ma Zenebona, Nem Deák a' Katona.
Vég-

(b) Frantzia szó, haj fodoritgatást télszen.

Végzetetlen Ideje, Miólta én Emberem
Negyven két Elztendeje, Hogy forgatja fegyverem.
Nálam tölt Gyermekefége, Enyim most-is Vénfége.
Minervának mi gondja, A' *Bellona* fájára?
'S *Apolló* Ur mért mondja: Menyjjünk udvarlására?
Ebb legyek ha szenvedem, Fegyverrel sem en-
gedem. (c)

A 2

APOL-

(c) Az eddig elől fordult Nevek, a' régi Rómaiaknak az Istenekről, rész szerént a' Görögöktől, és más habonás Nemzetektől költsönözött, rész szerént pedig magoktól költött Vallásából vagynak Vers írói szabadsággal véve. Úgymint *Mars* volt a' hadakozás Istene, és *Bellona* az ő Aszfzony Attyafija, vagy Felesége, annak Isten Aszfzonya. *Pomey. Panth. Myth. pp. 61. 62. Minerva* volt a' Böltsefégnék, és Okosfégnék Isten Aszfzonya p. 62. *Apollo* a' főbb Tudományoknak, és nemesebb Mesterfégeknek Istene p. 33. kinek a' *Múzsák* Tanítványji, vagy mintegy tudománybéli apróbb tiszt társai voltak, számokra nézve kilentzen; nevek-re nézve pedig ezek: *Clio*, a' viselt dolgok ditséretének; *Calliope*, az ékesen szólásnak, *Erato*, a' kedvesfégnék, és Tántznak, *Thalia*, a' gyönyörködtető találmányoknak, *Melpomene*, az Éneklésnek, *Terpsichore*, a' mulattató társalkodásnak, *Euterpe*, a' sípolásnak, *Polyhymnia*, a' történetekben jártas emlékeztetnek, és *Urania*, az ég-vizsgálásnak Isten Kis-Aszfzonyai, a' minthogy, a' neveik-is nem egyebek, hanem az ő nékik tulajdonított tudományokat, és mesterfégeket jelentő Görög szók. Lakó helyeik voltak *Helikon*, *Parnassus*, *Citharon*, *Pieria*, mind Görög Ország kiés hegyek. pp. 153. 154.

APOLLO.

Mind erőre, mind Élfzre, Adta Virtusa jelét,
 Szívét metlze két részre, 's nékem osztotta felét
 Értétek - meg kezével, Én bírok az elfzével.
 Hiszem most-is Embered, Mikor szorúlsz karjára
 Bizonyítja fegyvered, Mellyet köt oldalára.
 De kell a' könyv-is Pálnak, Éjjel-is velle hálma
 Sok ideig harapott, szenvedés kenyérébe,
 Tsak minapába kapott, A' Béke szerelmébe.
 'S még-is bánod nyugalját, Sok sebe kis jutalma
 Ide fenki sem tsalja Vitézeidet töled,
 Bár tudakozd meg valja, Önként jött el mellő
 Miénk hát tisztelete, 'S hátra lévő Élete.

M Á R S.

Nemtbánom fogjunk kezet, Két testbe léfz egy szív
 'S ha ez Üri nevezet, Mind kettőnknek köz hív
 Mind pennán mind a' kardon, Ma legyen
 pardon. (d)
 Tsak indíts bölts *Matrona* (e) Szűzeid szent tábo
 Te pedig jó *Bellona*, Késérd a' Múzsák for
 Több a' bölts mint a' merő, Élfz után jár az

APO

(d) Frantzia szó, téfzen engedelmet, botsánatot.

(e) Deák szó, és jelent, előkelő, fő rendű, tisztes
 lyű, de már hajlott idejű Alfzonyfágot.

APOLLO.

Szent hát már a' Békeslég, Hartzunk örömmé vála,
 Indulj azért *Böltseslég*, 'S mond ezt nevünkkel nála;
 Hogy mind ketten tiszteljük, 'S Napját meg-inne-
 peljük.

A' meg-békélt Istenek Egyesített népei,
 Ugy vigyázz, hogy légyenek, Kedvünk jó Elfzközei,
 Mához illő énekkel, 'S száz ezer Lövésekkel.

ÉNEKLŐ SEREG.

Rád viradott egéslégben, Lelki testi békeslégben,
 Napodnak kívánt órája, 'S ragyogván a' nap or-
 tzája,

Bő fénnel vidúl egünk, Mellyen örvend seregünk,
 Vitéz Hadnagyunk nevére, Szíve, 's szívünk öröme,
 PÁL sok ezerfzer fordúljon, Tisztán, 's köd nél-
 kül ujjúljon, (f)

Hozván szép Elfztendőket, Egésléges Időket.

A 3

Légyen

(f) Ha a' természet, a' név napot köszöntőkre halgatna,
 úgy egy Elfztendőben 365. szél, köd, eső, és egyéb
 vízfzontagságok nélkül való Napnak kellene lenni,
 melly történet, mint annak tzélja és rende ellen va-
 ló, lehetetlen-is, hanemha tsuda tétel által, és bün-
 tetésképpen, mint *Acháb* Király idejében volt hat hó-
 napig. Hogy pedig én *Pál* napjára tiszta Eget, és
 frép Napfényt méltán kívánjak, arra okot adott né-
 kem a' *paraszt Kalendáriomnak*, (így nevezik tsáfosan

a'

Légyen most hasadt hajnala, Hofzszú Éltednek nap-
pala,

Ne jöjjön érted koporsó, Míg meg-nem-telik az
orsó,

'S nem szakad terhében, A' *Párháknak* kezében. (g)
Érdemed éig repüljön, Nagy emlékezeted üljön

A' *Hír* pompás szekerére, Míg a' Ditsőféleg hegyére,

Fel-vitetel egészzen, 'S szomszédod a' Nap lélezen
Addig pedig a' szerentse, Hozzád fok kedvét jelentse,

Kívánt véggel szándékodat, Koronázza dőlgaiddat

Érted a' Föld az Éggel, Légyenek szövettféggel
Minekutánna el-járja, A' földet érdemid árja,

'S ki-terjed világ széléig, A' két vég tenger vizéig

Sőt az habok hátára Ülvén, nem lesz határa

Es

a' könyvhöz és magok okoskodásaihoz ragaszkodó in-
kafirka tudósok, a' tapasztalás után halgató Emberek
jegyzéseit) ezen ijesztése:

Si fuerint nebulae pereunt animalia quæque —
és azzal ellenkező illetén biztatása:

Clara dies Pauli bona tempora denotat anni.

(g) A' *Párhák*, vagy magyarul, *Nem-kedvezők*, voltak ha-
rom pokolbéli vén Isten Afiszonyok, nevek szerént
Clotho, *Lachesis*, és *Atropos*. Ezekről azt hitték, hogy
ezek fonnyák az Ember életének fonalát, az első a'
tsepűt ere'zti, a' második az Orsót pergeti, a' ha-
madik, a' kinek 's mikor meg-elégli, az Élet fonalát
egy ollóval ketté vágja. Az egész mese ábrázolja
a' születést, az élet folyását, és a' halált. *Pomey*
pag. 205.

Es mikor önként sürgeted, Hogy ama jobbik Életed,
Váltsa-fel ezt a' halandót, Az örökös a' mulandót,
(De legyen az későre, Tsak *Nestori* időre.) (h)
Akkor virtusid jutalmát Nyerd-el, az egek nyúgalmát,
'S hervadhatatlan korona, Mellyet vitézléged fona,
Nemesíttse fejedet. Így érd bődög végedet.

A' Márs serege lő, dobol, és kiált:

Pif! paf! puf! berrrdó! tararattara trallala!

VIVAT!

A 4

Tekin-

(h) *Nestor* volt egy Görög Országai híres hadi Vezér, és
egyfersmind Bolts, kit *Achilles* így szólit-meg *Ovi-*
dianál: *O facunde Senex! Evi prudentia nostri.* Met.
L. XII. v. 178. Jelen volt a' *Trójai* hadakozásban
Agamemnon Királlyal, a' kitől hadi okosfágáért és
vitézfégéért, mély kedvesfégben és tiszteletben tartá-
tott. *Homerus*, a' Vers írók törsök Attya, azt írja
felőle, hogy 300. Esztendőket élt. *Ovidius* - is, azt
mondarja véle magáról, *Si quem potuit spatiosa senec-*
tus, spectatorem operum multorum reddere, vixi annos
bis centum, nunc tertia vivitur Aetas. Met. XII. Er-
re nézve, a' Vers íróknak ma - is szokott szóllások
formája, az igen vén Embert *Nestornak*, és a' rend-
kívül hoszszú életet, *Nestori időnek* nevezni.

Tekintetes N. TOMKA LASZLÓ Prokátor Úrnak,
T. N. SZEMERE SUSANNA Kis-Afzszonnyal
tett párosodásoknak alkalmatosjágára íratott
Menyegzői Versek, Budán.

MÚZSA! ki lakozol a' Hegy tetejébe,
E' Liliomoknak szálj alá Völgyébe. (i)
Hozd le a' tréfákat, és a' kedvesléget,
Mert a' hely és dolog kíván víg vendéget.
Hadd rikasfák mások a' fíralmas Lantot,
Melly alatt halmozza Márs a' gyászos hantot: (k)
Te itass - meg engem az öröm vizével,
Vagy beszélj belőlem a' magad nyelvével,
Hogy nyájaskodhasfám mulattfágos szókkal,
És tudjak örülni a' vígadozókkal,

Mind két nemem lévő Nemes Uri Sereg!
Kiknek nyelvén a' szó Magyar hangon perereg,
Kérlek kedvezetek egy kis figyelemmel,
Ne maradjak adós kötelességemmel,

Mel.

(i) Itt a' Liliomok Völgyén értetik a' Kristina Városfa, hol az egy fészekbe kelő ifjú pár, azon egy Udvarba tartottak szállást. Völgynek mondatik azért, mert éppen az: Liliomok Völgyének pedig a' Meny-Afzszonnyak nevére nézve, melly Liliomot jelent.

(k) Tzélózás vagy az akkori Török háborúra.

Mellyel ezen Uri új Párnak tartozom.
Melly fok Tanúm léfzen! óh be jókor hozom!
Egy néhány versekkel álok azért elől,
Szólni a' Hazasfág 's Lakadalom felől.

A' szent Házasságot az Isten szerzette,
Midőn Ádám Urral Évát el-vétette.
Jó tehát, mert azt-is helyyesnek találta,
Mikor teremése rendit meg-vizsgálta.
Nem tsak szabad dolog, nem tsak tilztesféges,
Hanem a' természet tzéljára szükféges.
Mert nem kél új Ember, a' hólnak porából,
Mint az Ifjú Féniksz a' vénnek hamvából. (l)
Sem pedig magától nem nő mint a' Gomba,
Mellyet tud még az-is, a' ki fült Goromba.
'S a' kik nem engednek e' szent Erőszaknak,
Azok e' Világon kappan módon laknak.
Azoknak ez a' föld olyan száraz homok,
Mellyből ha ki-lépnek, nem esmerzik nyomok.
Nem marad az olyan egyedül valóknak
Útja, mint a' tündér tengeri hajóknak. Péld. 30: 19.
Az a' leg-igazabb tükrök nékik nintsen,
Mellybe szemek magok másfára tekintsen.

A 5

Halá-

(l) A' Féniksz madárról az a' Mese, hogy annak hazája vagyon Arabiában, Asziának egyik Tartományjában. Mindenkor tsak egyetlen egy vagyon a' Világon, a' melly midőn öt 's hat száz Efstendők után az életét meg-únja, tehát valamelly könnyen gyuladharó fű-fszerzámokból fészket csinál magának, abba bele ül, melly-is végre a' naptól lángot vetvén, meg-ég, és annak a' hamvából új madár terem. Példázza a' va. lófágos nagy Embereknek ritkaságát. Ovid, Met. L. XV Fab. 37.

Halálokkal élni egéfszen meg-szünnek,
 Miként a' Test után az Árnyék, el-tűnnek,
 Ha az Indúlatnak szó fogadatlanok,
 Vétek; de tsak hiba, ha alkalmatlanok.
 A' Papokról mások hijjába hímelnek,
 Mert a' hit tselédi a' köz jóból élnek,
 Ofztán betsüllik-is ök a' házasságot,
 Azért adtak annak *Sákrament* omfágot,
 Még a' Pogányok-is ezt nagy tiszteletnek
 Nézték, világánál tsak a' Természetnek.
 Isteneiket-is meg-házasították,
 Mert e' jót azokhoz méltónak tartották.
*Jupiter*nek-is vólt *Junó*ja magának, (m);
 Kit tett a' Házasfág Isten Afzfzonyának.
 Azért szaporodott annyi Isten régen,
 Hogy alig élhettek poklon, földön, Egen.
 Maga a' Böltssesfég maradt fzeplötelen,
 De azért, nem *Pallás* (n) mind, a' ki nőtelen.

Valamint szép dolog, 's szabad házasodni,
 Szintúgy helyes szokás lakadalmaskodni.
 Tsak hogy a' múltatfág folyon tizttesféggel,
 Az afztal, és tréfa mértékletesféggel.
 Ezt maga a' Kristus szája bizonyítja,
 Ki a' Mennyországot ahoz hasonlítja. *Mát. 22.*
 Midőn fokszor magát nevezi férjének
 Az Anyaszentegyház titkos személyjenek. *Ének.*
 Söt

(m) *Jupiter* vólt a' Pogányoknak Atya Istene, a' kinek felesége *Junónak* nevezetett.

(n) Második neve *Minervának*, a' böltssesfég Isten Afzfzonyának.

Söt példát-is adott a' földön jártában,
 Mert a' Kéz fogóban vólt egyfzer *Kándban. Ján. 2.*
 Az illy menyegzői polgári pompával
 Nyilvábban egyesül a' pár a' párjával,
 Mivel szemmel látó tanúk a' Vendégek
 Arra, hogy törvényes az ő fzővettfégek.
 Ofztán, a' ki talál olly drága portékát,
 Jó Afzfzonyt, azt az ég ritka ajándékát,
 Tsak nem a' bőriből való ki-ugrásig
 Vigadhat az olly Férj, nem egy múltatfágig.
 Ez minden nem koldus Nemzetnek szokása,
 A' hol tsak telhetik egy *ki-toló kása*,
 Melly nálunk a' paraszt lakadalom vége,
 A' Gazdának addig tartván emberfége.
 Van ugyan fok tizfra szegény mostanába,
 Ki a' pallérozás színes palástjába,
 Helyes gyakorlását ezen baráttfágnak,
 Nevezi 's hirdeti lenni Vargafágnak;
 Azomba ha hívják vendégül valakik,
 Senki örömebb, mint ő, jól nem lakik.
 Tehát Ürifága nem egyébbtől vagyon,
 Hanem hogy szükön van körüle a' Vagyon.
 Ő, úgymond, szokásból vatsorát nem ehét,
 Nem ám othon, mert nints; módi, mert nem lehet;
 Tölle paszamánta a' *Siklus* nem telik,
 'S rá fogja, hogy nem kell; Inasok viselik.
 Azt mondja: *Ádám* sem tartott vendégfélet,
 El-híszem, mert nem-is kaphatott vendéget;
 De tudott vólna tsak *Eva* Afzfzony főzni,
 Lett vólna Bor, 's Magyar a' bor italt győzni,
 A' mint kedvet talált az újj Menyetskében,
 Egy hétig-is traktált vólna örömében.

A' *Helvetziai* szabad Társaságnak

Lakosi, tsúfjai a' vígabb Világnak.

Azért, hogy szomorún 's mintegy alattomban

Szöknek a' *hetedik* szent *Sakramentomban*.

Az ifjú a' szüzet mihelyt meg-szereti,

Ha meg-alkudhatnak, a' Paphoz vezeti,

Úgy segélj mondván véle meg-esküszik,

'S a' szomszéd se tudja, ki mellé fekszik.

Afzszonyt sem érdemel, nem hogy feleléget,

Az olly mord nép, a' melly nem tud Emberféget.

Hadjuk hát e' szokást mi a' *Helvetáknak*,

Követvén példáját inkább a' *Scytháknak*,

Kik, ha dölgaikban szerentsések voltak,

Még az Óltárra - is szentelt bort lotsoltak, (o)

Isteneikre - is kulatsot közöntek,

Aldozat tételre kenyerekkel mentek.

Mert van egy bálványunk nekünk-is, a' melly él

Kenyérrel és borral: Te vagy az, óh nagy *Bél!* (p)

Ennek Templomait, a' mi torkainkat,

Nyisfuk meg, 's nyujtsuk be bő áldozatinkat.

Fejetik számunkra Vö Legényünk tsapja,

Kiért nofza borát most ki ki fel - tsapja!

Míg az Urak ifznak, te *Múzsám!* azomba,

Egy jó 's egy rosz Afzszonyt tégy mérő fontomba,

Az elsőre ugyan példát se hozz elől,

Mert Völegényünknek ül egy jobbja felől;

A' másodikra - is, ne hogy reád veress,

Tsak régít, 's leg-alább ne e' háznál keress;

Mert van egy Nyelv nevű fegyver a' szép Népnél,

A' melly agyon verőbb mindenféle tsépnél.

(o) *Vinum Diis libamus.* Curt. Lib. VII. Sect. 33.

(p) Dan, Tóldalék.

Látom hogy szállani félsz-is a' roszszáru,

Mert hát ha valakit a' tsuklás el-áru?

Oh! nem. Itt motskodnak nem léznek tárgyai,

Ezek mind *Salamon* bölts *Gazdaszszonyai*.

Tsak bátran szöld szapuld a' roszsz feleléget,

Meg-ládd, hogy szitok helyt, hallaszsz nevettséget.

Tehát a' jó Afzszony drága kö's korona, *Péld.* 12: 3.

A' roszsz, férje hátán tövises borona.

Igazán *Legio* lehet neve annak, *Márk.* 5: 9.

Mert minden Ördögök véle 's benne vannak.

Valaholott a' föld ollyat hordoz hátán,

Pokol az, és benne az Afzszony a' *Sátán*.

Van ott egy férj Lelkét mardosó *Furia*, (q)

Egy Házi keresményt prédáló *Hárpia*. (r)

Egy

(q) A' *Furidk*, az az, Kegyetlenségek, voltak három pokolbéli Isten Leány Afzszonyok, nevek szerént *Alecto*, *Typhphone*, és *Megétra*.. Ezeknek kötelesege volt, a' kárhozott Lelkeket gyötreni és nyughatatlankodtatni. Szépméyes háromfágokkal példázták a' három főbb gonosz indulatokat, a' mellyek az Emberi Lelket leginkább, és leg-több vétkes tselekedetekre ingerlik tudniillik: a' *Haragot*, *Kivánságot*, és *Bujaságot*. Átájába pedig a' roszsz Lelki esméretnek mardosásait, mint *Cicero*-is magyarázza: *Kit kit, úgymond, a' maga tulajdon álnoksága és ijádedése késért, a' maga gonosz szándéka és tselekedete nyughatatlanít, a' maga roszsz gondolatja és Lelki esmérete rémit.* Ezek az istenteleneknek azok a' szüntelen való és házi *Furidk*, mellyek éjjel nappal foglalatoskodnak a' büneknék büntetésében. Cic. pro Rosc. Sec. 24.

Egy *Medea* (s) a' ki az Ember mejjében
 Forralja a' szívet bánatok vizében.
 'S egélsz testét mintegy kotsonyává főzi,
 Ha tsalárdfáigival hatalmát meg-győzi.
 Elő koporsó az, 's eleven temető,
 Tűz nélkül való tűz, de nagyon égető.
 Sőt van elég példa, ki magának halált,
 Rofsz felelégében, nem más okban talált.

Melly-

(r) A' *Hárpiák*, az az *Ragadozók*, pokolbéli tsudáknak tartattak. *Virgilius* Római Vers író, úgy írja-le őket, hogy azok *fertelmes*, *irtóztató* és *kegyetlen préda madarak*, *Leány dbrázatok*, *pohos husuk*, *horgas kezük*, és a' *szüntelen való éheség* miatt *haloványok*. Aen. I. 3. Melly le - írás nem egyéb, hanem az erőszakos húza vonának, a' maséra való ásitozásnak, és tékozlásnak mesés le - rajzolása.

(s) *Medea* volt *Acta* nevezetű *Colchisi* Királynak a' Leánya, a' maga idejében hét országra szálló ringyó és boszorkány. Sok volna mindent el - mesélni róla, és tésélmrá nem-is tartozna. Tsak ez egyet emlitem tehát, hogy egyik Mesterfége az volt, hogy az öregeket ifjakká tudta változtatni, a' minthogy *Aesont* egy Görög Országi Gavallérnak 's maga szeretőjének *Jásonnak* az Attyát meg - is ifjította. Azt látván valami *Pelias* nevű felette vén Embernek a' Leányai, kérték, hogy az Attyokkal-is tselekedjen úgy. Fel-is vállalta, de nem volt köszönet benne, mert a' szegény öreg, a' maga Leányival kegyes tséltől meg - ölette, egy vas fazékba bele aprítottatta, és ott főzette, tette-tésből holmi bűbajos verseket mondván felette. Azomba egyszer boszorkányi paripájára, egy repülő farkányra fel-kapván, el-tűnt a' Levegőbe, 's a' szegény öreg, főtt kotsonyává maradt. *Ovid. Met. VII. Fab. 4.*

Mellynek ártalmait, ha el-nem-mellőzném,
 Olly fokak, hogy szóval 's idővel nem győzném.
 Nyisd ki tsak, nyisd a' fzent 's Világi könyveket,
 Majd kapsz *Samsonokat*, és *Herkuleseket*,
 Kik egy némű némű mindenhatók voltak,
 De mihelyt *Aszfzonyi* kéz alá hódoltak,
 El-ejtette őket egy ravalz *Delila*,
 'S szeretve gyűlölő *Dejanira* nyila. (t)

Ha ellenben a' jó olly drága nyereség,
 Ki - mondom már azt-is, mi a' jó felelég:
 Az egy Társ, melly nélkül pufzta az Embernek
 E' föld, a' hol mintegy rémitő Tengernek
 Tudnillik az Élet bajainak habján,
 Hajó törésinek fíjjedez darabján;
 Az egy kints, a' mellyet, ha reá akadhatfz,
 Az egélsz Világért tóldással sem adhatfz.

(t) A' *Sámson* történetei *Delilával*, a' Gyermekek előtt-is esméretesek. *Herkules* pedig egy igen erős Ember volt, a' mesés régifégnek éppen az, a' mi a' *Keresztyéneknek Sámson*, a' kinek-is tsuda tselekedeteiről lásd *Pomeyt* pag. 234. et seqq. Annak felelégét *Dejanirát*, valami *Nessus* nevű tsuda Ember, meg - akarván egyszer erővel paráznítani, *Hercules Nessust* nyíllal halálra lötte. Ez, akkor egy ruhát maga véribé kevervén, azt *Dejanirának* ajándékozta, olly jelentés mellett, hogy annak olyan ereje lenne, hogyha az Ura mást akarna szeretni, adja reá, és azonnal, el-idegenedik attól. *Herkules* azomba meg-szeret egy Leányt, éizze veszi az *Aszfzony*, 's mindjárt arra bírja *Herkulést*, hogy azt a' ruhát öltözzé magára, mellyet midőn meg-tselekedett volna, annak erejétől dühöségbe esvén, maga magát meg-égette. *Pomey. p. 239. 240.*

Mert egy szemre való 's jó Felelégetske,
 Néminémü egélsz Emberi nemetske,
 A' nagyobb világot foglalja magában,
 Tsak hogy kitsiny 's ölbe hordható formában,
 Az egy Tag, melly éppen egy Embernek fele,
 Szükséges hát magát, ki- tóldani vele.
 Az egy kedves Tereh, 's keresve keresett
 Nyüg, mellybe minden láb önként esik 's esett. (u)
 A' hol jó Gazdaszszony van, annál a' háznál
 Több Mester Embert láttsz egy személybe száznál:
 Vagyon ott, *Pap, Mester, Doktor, Kalmár, Takács,*
Kultsár, Kertész, Szabó, Pék, Mézáros, Szakács.
 Van *Prokátor*, 's néha egyszersmind *Per-bíró*,
 Kit másutt mindenütt tilt a' törvény író.
 Ezek, és a' többi, mint egy kis helységben,
 Egy rakáson vagynak a' jó felelégben.
 Az Afzszonynak pedig főbb minémülége
 Öt, valamint az ép test érzékenysége;
 Ha tudnillik *hegyes, szép, szemérmes, okos,*
 ('S hogy Rádás-is légyen mellette) *birtokos.* (v)
 A' Gazdagfág ugyan tsak ötödik kerék,
 Melly eránt szó lintsen, ha különben derék.
 Ki-vévén az olyan földön máfzó Lelket,
 Melly nem hívet keres, hanem pénzt és telket.

Mert

(u) — — — *imponit dulce puella jugum.* Lorich. L. II
 Eleg. 8.

(v) Ezen öt Afzszonyi tökéleteségeket közönfégesen nevezgetik öt P — nek, azért hogy ezeknek nevei Deák Versben mind azon a' betűn kezdődnek. Melly Vers im ez: *sit pia, sit prudens, pulchra, pudica, potens.*

Mert a' Szerentsének minden ajándéka,
 Virtusokon könnyen vehető portéka,
 Sőt ötet azoknak jutalmává tette,
 Ama fő hatalom, melly vagyon felette.
 Bizony a' ki talál ilyen Feleléget,
 E' földön kezdi el az az Idvesléget.
 Élete egy képzelt örökké valóság,
 Hajléka Mennyország, mellybe a' Fő Jóság
 Aldásiban magát minden nap láttatja,
 A' jó Afzszonyt pedig Angyal helyt mutatja.
 A' paraditsomból nints az ki-kergetve,
 Nem érzi, tsak hallja, hogy meg-van büntetve
 A' gyarló élethez köttetett terhekkel,
 Ugymint már az egy helyt két vállra vettekkel.
 Gondja, kára, hafzna, bánatja és kedve
 Köz, 's egy szóval meg-van félig könnyebbedve,
 A' gyönyörűség közt el-felejtí baját,
 Az unalom kínja nem öfzítí haját.
 Képzeldésitől, vagy akármelly tetten,
 Mint egyéb magános Lélek, meg-nem-retten.
 Leg-édesebb pedig az a' vígafztalás,
 Hogy még halála sem léfz egélsz meg-halás,
 Az után-is jó réfz élni fog belőle
 Azokban, kik addig szaporodnak tőle.

De az ám a' kérdés, hogy azzal az öttel,
 Szülei házától hány angyalka jött-el?
 Köfzönd Világ! ha fáz, egy fáz Efztendőben,
 Kivált a' mostani el-fajúlt időben.
 Salamon melly régen, még pedig ezrivel,
 'S mint Király, azt tartom, javával szépipel,

B

Böven

Böven tapasztalta az Alfzonyi Nemet,
 Még sem hazuttol-meg példákkal engemet,
 Sőt hogy ezer közzül egyel sem ditsekszik,
 A' halgatás alatt gyanítom mi fekszik.
 Vigyázni kell tehát a' házasság körül,
 Bolond ki tsak pénznek, vagy ortzának örül.
 Inkább azt nézd, szívét mintegy széllyel fejtve,
 Nints - é gonosz erkölts rántaiba rejtve.
 Indulatid kémeled 's jegyezd-meg előre,
 Hogy szeleslégedet ne firsad későre.
 Valaki magadat házasságra szánod,
 Egy tanátsot adok, vedd bé, meg-nem-bánod:
 Hogy számodra Leányt önnön magad keress,
 Más szájával ne kérj, szívével ne szeress.
 Mert hogy építhedd jól szerentséd Templomát,
 Ha nem-is esméred a' fundamentomát?
 Ne halgass szokásból tsevegő szarkákra,
 Vagy hol mi részeges kerítő kofákra,
 Kik egy ital borral meg-velztegettnek,
 'S szép Rákhel helyt melléd tsúf Ledt fektetnek.
 De ha betsülletes embert találsz elől,
 Még-is tsak szólj vele húgom Alfzony felől.
 'S főképpen az előtt meg-ne-próbáld kérni,
 Míg előbb az Annyát nem fogod esmérni. (x)
 Mert nem esik mezfzze a' gyümölts a' fától, (y)
 Bizony a' Gyerek sem Apjától Annyától.

Jó Alfzony elég van, jó Felelég ritka;
 Ez a' házasságnak feneketlen titka.

Ezen

(x) *Crimine ab uno, disce omnes.* Virg. Aen. II.(y) *Non procul a proprio stipite poma cadunt.*

Ezen nem tudtak ám el-menni fok bőltsek,
 Tanunak a' fírból bár egyet fel-költsek.
 Násot hívom, ama szerelem Mesterét,
 Altal nem úszhatá e' kétféleg tengerét.
 Noha vólt Vénusnak fő hadi Vezére,
 Ki fok rabot fűzött mézes kötélére,
 'S noha olly magoslan kérkedik Társával,
 Hogy éppen az Eget érte már kontyával;
 Sőt a' fél Istenek Felelégeivel
 Egy rangba léptette ditséreteivel: (z)
 Még-is fok helyeken az Alfzonyi Törvényt,
 Ugy írja le, mint egy tekervényes Örvényt.
 Mert, úgymond, tsalárd az, 's szíve ollyan mélyfég,
 Mellyhez a' Nagy Ész-is többnyire tsekélyfég.
 Azért van fok Ember a' házasságával
 Olly formán, mint Markalf az akalztó-fával. (j)
 Ki arra való fát nem talált magának,
 Noha egész Erdőt elébe adának:
 Nehézen kap illöt vagy az Idejéhez,
 Vagy Allapotjához, vagy természetéhez.
 Mellyért még ez előtt régen, egy valaki,
 Abbéli kínjába, hald! mint fakada ki:
 „A' Leányhoz, úgymond, leg-hajlandóbb vérem,
 „De hátha idejét hozzám nem jól mérem?
 „Ha igen gyenge léfz, majd tsúfol apjának,
 „'S a' fiatal fitzkók házamhoz kapnának;
 „Ha el-érttet veszek, a' rozfsz nyelv ezt mondja:
 „Anyád lehetne az, te Világ bolondja!

B 2

„Özvegy-

(z) Trist. Lib. I. Eleg. VI.

(j) Markalf, vólt Salamon Királynak udvari bolondja, a' kinek elmés tréái máig-is nyomtatásba foregnak közünkben.

„*Özvegy-Azfszonyt* kérnék, de mivel szomorú,
 „Annak minden szava egy égi háború;
 „Kaphatnék valami tehetős *vén rántzot*,
 „De ki viselhetne olly unalmas lántzot?
 „Jó volna a' pénze, foká talál élni;
 „Nehéz a' vén fának dülését remélni:
 „Vehetnék *gazdagot*, ki hozna eleget,
 „De kevély kontyától félttem a' füveget,
 „*Szegény Leányt* úton út félen találnék,
 „Egy koldusból többet de miért tsinálnék?
 „A' jó *szaporítót* nem hozom házamra,
 „Mert tsak a' Gyereket hordja majd nyakamra;
 „Találkozna tudom, ha kéne, *magtalan*;
 „Úgy de gyümöls nélkül a' fa hafizontalan;
 „Furtsa *Legény* vagyok, nyerhetnék *szép* képet,
 „De fok nyalánk madár szereti a' lépet;
 „*Rútat*, holtig való tsömörnek nem veszek, (w)
 „Éjj! nem kell Felelég, tsak nőtelen leszek,
 Így tartja az Ember elméjét kétfélegbe,
 'S egyfzer bele vénül a' Nőtelenfélegbe.

De meg-is gyült bajunk nékünk a' Világgal,
 Mert a' jót és szépet adja Fáradsággal.

Igaz

- (w) „*Dic precor, Uxorem ducam qualem? anne puellam?*
 „*Hec forsan veniet non satis apta mihi.*
 „*An Viduam, Dominam poterit quis ferre tonantem?*
 „*An vetulam? toleret quis patienter Anum?*
 „*An Dilem? nihil est magis intolerabile Dite;*
 „*An Inopem? sed inops nil mihi ferret Opis;*
 „*Fecundam? fecunda Domum mihi prole gravabit;*
 „*An sterilem? sterilis non decus arbor habet.*
 „*Formosam? variis est subdita forma periclis;*
 „*Deformem? pœnam ducere num quid amem?*

Igaz munkánknak-is fokszor valjuk kárát,
 Gyakran feliből sem fizeti ki árát,
 Bízattatásúl ugyan ád ő reményfélet,
 Még-is ritka szív ér kíváncsatos véget.
 Még a' mi leg-bővebb, az Ember-is drága,
 De miért? mert a' jó ritkák ritkafága.
 Magok-is fősvények a' mai Istenek,
 Egekből ingyen semmit sem hintenek. (a)
 Egy részt jól rendelte azt a' bölts természet,
 Hogy Ember ne várná szájába a' készet.
 Szép marha az arany, nem-is utfán terem,
 Söt annak bányája pokol forma verem.
 Mivel az irígy föld gyomrába rejtette,
 Majd tsak nem *Plutóig* (b) kell ásni érette.
 Ékes a' drága gyöngy az *Azfszony* nyakába,
 De készül a' tenger mélyféleges árkába,

B 3

Ret-

(a) *Dii nil sine laboribus vendunt.*

(b) *Plutó*, vagy a' *Gazdagság*, volt a' pokolnak, t. i. a' Föld Gyomrának Istene. Melly mese onnan költ, hogy *Saturnus* nevű *Kréta* Királynak voltak három fiai, *Jupiter*, *Neptunus*, és *Plutó*, kik-is az Apjokat az Országból ki kergetvén, azt magok között fel-osztották. *Jupiter*nek esett a' napkeleti rész, mellyért néki a' költemények tulajdonították az Égnek birodalmát; *Neptúnus*nak jutott a' tenger mellyéki tartomány, a' honnan ötet vizek Istenének tartották; *Plutónak* pedig a' napnyugoti rész; azért-is ezt a' mesék pokol Istenének tették. *Gazdagságnak* neveztetett azért, mivel-hogy a' kintseknek nagyobb része a' föld gyomrából ásatik-ki. Némellyek úgy-is vételekednek, hogy azért költötték volna erre a' föld alatt való uralkodást, mivel ő találta volna fel a' koporsóval és egyéb halotti pompákkal való élést. *Pomey*. p. 198.

Retteg a' ki le-száll, hogyha dőlga halad,
 Ott lepi a' szökött víz, ha haza szalad. (c)
 Vagy ha ándalogva piszmog a' tsigával,
 Oda mettfzi kezét bé-tsapodásával. (d)
 Jó a' méz, de a' ki a' lépet rabolja,
 Gyakran érte a' méh jól pofon tsokolja.
 Mérgesebb szúrast ejt vékony dárdájával,
 Mert fok füstölt lábú ártatlan kardjával.
 A' mezei rózsát tövissek strázsálják,
 Hogy a' Virág szedők ingyen ne prédálják.
 Szép a' hír, de hegyen lakik a' ditséret. (e)
 A' hozzá menővel magos útat méret,
 Ennél mind főbb kints van a' jó Felelégben,
 De azért málni kell egészízen az itgben.

Tehát

- (c) Tudniillik, a' Tengernek az a' természeti ki s be járása vagy, hogy minden 24 órába a' partjától metzfzire be mégyen, és 6 órai távol léte után jő haza, olyan killyebb killyebb való tsapodásokkal, a' minéműeket az álló víz szokott tenni szeles időben. Úgy láttfzik, hogy a' természet azon mozgást adta a' tengernek, mely különben egy leg-nagyobb álló Tó, a' maga egészfégenek fenn tartására, ámbár egyéb bolu tzéljai-is vagynak abban.
- (d) A' Gyöngy termő tengeri tsigák egyik nemének olyan forma ketté váló tekenője vagy, mint a' Dióhaj, melyet kívált a' Napnak melegére kétfelé szokott nyitni, és olyankor lehet osztán belőle a' drága gyöngyöt ki-venni, de vigyázni kell bizonyos mozdulásaira; mert gyakran hirtelen ösfzfve tsapja magát, és mivel a' Tekenője igen éles, ha az Ember kezét ott kap a, ketté mettfzi. *Lesser Testaceotheolog.* P. II. L. I. C. 4. §. 318.

(e) *Avdua per praecept Gloria vadit iter.*

Ovid. Lib. II. de Ponto.

Tehát még ifjantan szüklég el-indúlnod,
 'S annak sok szót halló Urát meg-köldülnod,
 Egy egy mindennapi könyörgő Levéllel,
 Mert lokat el-vitet belőllok a' széllel. (f)
 Míg végre egy éppen kezébe tsapódik,
 Mellyre, a' mit szíved kíván, meg-adódik.
Leander Heróért tengert addig úszott,
 Míg a' fenekére örökre le-tsúfzott; (g)
Hippomenes vesztét arany almájának
 Nem báná, kedvéért *Atalántájának*. (h)

B 4

Páris

- (f) „*Terribilisque notus jactat mea dicta, praesque*
 „*Ad quos mittuntur, non finit ire Deos.*

Ovid. Trist. Lib. I. Eleg. II.

- (g) *Leander* és *Heró*, két régi szeretők *Aszidban*, úgy lakoztak egymáshoz, a' *Gavallér Abidos*, a' *Dáma* pedig *Sestos* Városokban, hogy a' két Várost a' *Hellespontus* nevezetű szoross tenger választotta - el egymástól. Hogy azért ösfzve jöhessenek, *Leander* éjtfzakánként által úszott a' tengeren, úgy hogy a' *Leány* oda által valami magos helyre lámpást függesztett-ki, hogy a' *Legény* a' felé tudhassa magát az Úszás közben tartani. Egyfzer, a' nyughatatlan szerelem miatt, arra a' vakmerőfégre vetemedett, hogy szélveszes Időben indult - el, a' midőn bele - is veszett a' tengerbe. Más nap reggel *Heró* a' parton sétálván, ott találta halva *Leandert*, 's abbéli bujába le-ugrott abból a' toronyból, a' honnan az előtt világtítani szokott néki, hogy úgy magát a' halálban-is egyesíthesse azzal, a' kívül ez életben olly kedves társalkodást gyakorlott. *Ovid. Heroid.* Oh mennyivel bódogabbak ezeknél, a' *Pesti, Budai Leanderek* és *Herók*, azzal a' derék híddal.
- (h) *Atalánta* volt egy Király *Leánya*, a' ki valami Isteni jelentéstől indítván, magát örökös Szűzesfégre hatá-

Páris hajója-is sok köbe ütődött,
Míg a' szép Helena partjához ki-kötött. (i)

Pirithot

határozta. De mivel igen szép lévén, a' kéréstől nem nyughatott, utoljára azzal a' fel-tétellel ajánlotta magát, ha valaki ötöt a' tziel futásban meg-előzné; a' kit pedig ő el-hagyna, az halál fia legyen. Sokan próbáltak szerentsét, de szerentsétlenül. Végre egy igen szép ifjú Hippomenes, annyi szomorú példáktól-is el-nem-izonyodván, el-indul vele futni; hát meg-kezdi sokkal előzni Atalanta. Akkor ez elő szedvén a' Vénus Isten Afzfzonytól azon végre nyert Arany Almákat, azokat három különös Időben, a' Szűznek eleibe hajgála, mellyeknek fel-szedésében el-késedvén a' Leány, Hippomenes elébb a' tzielhez érkezett, és annál fogva a' fogadás szerént el-nyerte Atalántát. Ovid. Met. L. X. F. II. A' mai időbe, ha most élne Hippomenes, egy pár kormos almával-is könnyen boldogulna.

- (i) Helena (Magyarul Ilona) volt egy a' maga idejében az egész Világon leg-szebb Görög, Dáma a' kiről még máig-is, a' rend kívül szép fejér személyt úgy szokták nevezni, főt a' vak indulatu szeretők, hízelkedés reguláján, az olyanokat-is, a' kik csak az ő szemeknek színt nagyító Üvegén által tettzenek szépeknék. Midőn ez a' Helena már éppen jegybe járna Menelaussal, a' Lacedaemonbéli Királlyal, akkor Páris, a' Trójai Királynak Priamusnak a' fia, előre hallván már annak a' rend kívül való szépségnek híret, nagy hajós fereggel Görög Országba ment, követtségnek színe alatt, és Helenát szerentsésen el-lopta. De idővel megadta az árát, mert a' miatt támadott az a' híres 10. Esztendő Trójai hadakozás, melly által Trója Várossa és Országá végséppen el-pusztítottatott a' Görögök által. Pomey p. 97.

Pirithot el-tépte a' pokolnak ebe,
Midőn oda Afzfzonyt ragadni méne be. (k)
Ha ennyire méltó egy szabad szívesfég:
Mit nem érdemel az hités kötelesfég? (*)

így lévén örvendjünk Völegény Urunknak,
'S Uri jobbán ülő szép Meny-Azfzfonyunknak.
De vígadj magad-is jó Ur szerentsédnek,
Az egész örömet ne ofsd a' Vendégnek.
Sőt minket hoszfzassan ne kívánj örülni,
Mert e' nép a' hordón nem tud könnyörülni.
Imé néked ithon olyan kintset adnak,
Mellyért mások soká és meszfze fáradnak.
Most látjuk példádból, mint van annak dölga,
Ki Isten Afzfzfonynál hív és igaz szölga.
Meg-nem-tudá tölled azt a' jót tagadni,
A' minémüt szokott, tsak hívének adni.

B 5

Vénus-

- (k) Pirithous és Theseus két fő nemből származott külső belső szépséggel meg - különböztetett Ifjú Urak, és egymásnak lelki Baráti lévén, azt tették - fel magokban, hogy olyan Leányokat vennének Feleféggül, a' mellyek Jupitertől vették eredeteket. Theseus talált egyet ide fel a' felső Világon, de Pirithous nem kaphatott. Annakokáért le-mentek pokolba, a' végre, hogy Proserpinát, Jupiternek Cerestől való Leányát, erővel vagy csalárdfággal vegyék-el az ott való Fejedelemtől Plutótól. De szerentsétlenül, mert Pirithoust mindjárt az ajtónál széllyel tépte a' pokol küzfőbét őrző 3. fejű kutya Cerberus. Theseus pedig elevenen el-fogatott, és mind addig vasban ott tartatott, míg idővel Herkules ki-szabadította. Pomey. p. 244.

- (*) Omnis amor magnus, sed aperto in conjuge major. Prop. L. IV. El. 3.

Vénustól (l) e' Szüzed neked maga kéré,
 'S a' jutalmat éppen érdemidhez méré.
 Van ez a' természet leg-szebb mértékébe,
 Teste közép szerű deli termetébe.
 Anyjának Diánnát kellett meg-tsudálni, (m)
 Hogy olyannak tudá Leányát formálni.
 Nemes Szüz tekintet szállott homlokára,
 Rózsák vagynak festve téj szín ortzájára,
 Eleven pirosfág mulatoz ajakán,
 Hó Fejérlég látzik gyöngyei közt nyakán,
 Az ékesen szóllás beszéget nyelvével,
 A' gyengség szorít ölelő kezével,
 Mozog a' szelídlég tsendesen szívében,
 Szerelem szikrázik mosolygó szemében,
 Benne a' mennyi Iz, annyi a' Ditséret.
 Nagyobb bér ez, mint volt a' remény 's ígéret.
 Te-is

- (l) Vénus volt a' buja szerelem Isten Aszfzonya, leg-szebb minden Isten Aszfzonyok között, és még-is Vulkánusnak, az Istenek kormos fánta lábu Kovátságának a' Párléfége. Ennek nemzésében részves volt az Ég, Föld, Tenger, a' mint Ausonius Vers író mondja:
Orta salo, suscepta solo, patre edita colo.
 melly mese azt teszi, hogy a' Szeretet az egész Természeten közönléges Indulat; a' nevén hol a' szerelmet, hol pedig a' szép Aszfzonyt szokták az írók érteni. Pomey. pag. 85. et seq.

- (m) A' ki volt az Erdőknek és Vadászatainak Isten Aszfzonya Mindnyájok közt delibb természetű, és leg-szüzebb, melly tisztá élet nemére akkor határozta-meg magát, midőn az Anyjának Látonának, kínjait szemlélte volna, melyeket az Örtének Apollónak szülésekor szenvedett. Vid. Pomey. p. 169. etc.

Te-is szerelmes Szüz! kihez szíved hajta,
 Elméddel Lelkoddal meg-nyugodhat sz rajta.
 Mert Féjred Themisnek lévén Gyermekevé, (n)
 Te-is váltál Isten Aszfzonymnak menyévé,
 Tiltsd hát és szeresd az Igazfág Fiát,
 Mikor ő parantsol, monddad te-is: Fiat. (*)
 Páros Eleteknek ma hasadt hajnala,
 Hofzfú Elszedőknek legyen víg nappala,
 Minden nap örömet hozzon fel-költével,
 Hagyjon békeséget el-enyészésével.
 Légyen hajlékotok Szeretet szállása,
 Virágozzon rajta az Egek áldása.
 Remek magzatokkal úgy gyümölszözzetek,
 Hogy holtotok után benne élhesfetek.
 'S Unokáitoknak lásfátok Fiait,
 Haladván az idős Nestornak százeit.

Elég édes Múzsám! úgy-is már rekedek,
 Mert szomjúlágomban felette epedek,
 Halgatok, mert immár szavamban hibázok,
 Vagy ha beszélnem kell, kánaforidzok, (o)
 Hol az a' Tokaji? hadd öntsem húromra,
 Imé vízfáza tértem elébbi hangomra,
 De nem lúgnak többét Apolló Múzsái. —
 Húzzátok rá tehát Faraó fajtái! (p)

Eddig

- (n) Neve ez, az Igazfág Isten Aszfzonymának. Pomey. p. 156
 (*) Úgy légyen.
 (o) Ezzel a' szóval a' Muzsikuskok élnek, a' midőn a' hegedük húrjait akarják gyantázni.
 (p) Így neveztetnek a' Tzigányok Faraóról az Egyiptomi Királyról, a' honnan ez a' Nemzet származottnak lenni mondatik.

Eddig vagynak, Urak! ezen tsekély versek,
Főzzön jót magának kinek ezek nyerek.
Meg-engedjen pedig minden a' tréfának,
Igy parantsolta ma *Vénus* a' *Múzsának*.

*Nemes Békes Éva Afzszonynak, az Író kedves Atya-
fiának halálára írt Versek.*

MI Haldí 's mindnyájan hálottak porai,
Az *Alföld* Királyja 's Nemes Lakosai,
Adjuk értésére, a' ki itt el-mégyen,
E' gyászos fa alatt ki, 's mitsoda légyen?
Mikoron a' Testből haza megy a' Lélek,
A' két élet között, ezek határ szélek,
A' hol a' bűn zsóldját le szokás fizetni,
'S le-kell minden motskost és nehezet vetni.
Mint hogy Törvény szerént a' Világi szennybe,
És porosan menni nem szabad a' mennybe;
Ahoz képpest itt-is egy Útas meg-állott,
'S tovább földi terhét nem bírván, ki-szállott.
Itt rázta magáról le a' Világ porát,
És gondunkra bízta Lelkének látórád.
Mondván: az én Útam magas és meredek,
Testel meg-terhelve annak nem eredek.

Útazó! nagy Lélek élt, míg élt, e' holtba,
Sok kints van el-ásva ez alacsony báltba,
Ügy-é, talám rakás Aranyok 's ezüstök?
Oh! azok e' kintshez hasonlítva füstök.

Az igaz Gyöngynél-is ritkább Talentomok,
Mellyekkel kérkedik e' szerentsés homok.
Jó Afzszony holt itt meg, (Sok befzed egy szóval!)
Bár élne, mert nem ér semmi jó e' jóval.
Mert a' pénz és marha veszendő nyereség,
De az Úrtól vagyon az efzes Feleség.

E' Nemes halottnak BÉKES ÉVA neve,
Melly tiszteletből *Nemzetessé* leve:
Mert TSONTOS IMRE Úr választá Társának,
Menvén első férje az Egek Papjának.
Ezer után két száz nyóltzvan nyóltzba írtak,
Mikor e' Test felett jó rokoni írtak.
Mint a' fok értz nemek ugyan azon hegyben,
Annyi betses nevek holtak-meg ez egyben:
Egy Magyar Gazdaafzszony; egy Anya, ki noha
Második, de még-is tsak névvel mostoha;
Egy Feleség, nem tsak Afzszony; egy olly *Mártha*,
Ki munkás kezeit keblébe nem zárta;
Egy *Éva*, ki ama régi *Máriánál*
Kevesebbet nem ült, a' *Jézus* lábánál:
Egy Férjfi elméjü, 's mély az értelemben,
A' melly ritka remek az Afzszonyi nemben.
Egy emberi nemzet szerető Barátja,
Melly ezt ide írva 's nehezen botsátja.

De óh fájdalom! vólt, és már többé nintsen. —
Ember e' tükörbe szemed jól tekintsen,
Nézd-meg benne mi vagy, és tudjad előre,
Hogy a' por porrá léfz a' rendelt időre.
'S valaki Afzszonyi állattól születik,
E' köz kéntelenlég alá rekesztetik, *Jób. 14, 1.*
E' test.

E' testbe a' haldl olly vizet drasztá,
 Melly az élet Gátját benne el-fzakasztá.
 'S a' Gazdát, a' Lelket, házából ki-önté,
 És a' lehelletnek műhelyét el-dönté.
 Látod van, a' mi öl, az éltetőbe is,
 Tűzbe, vízbe, földbe, 's levegőbe-is,
 De niints falatodra, vagy Lélekzetedre,
 Rá írva, mellyiket veszed bé vesztedre.
 Vigyázz hát, 's készülve légy minden fertájban,
 Mert meg-halsz, ki tudja, mellyik idő tájban?

Te pedig Utazó! menny tovább békével,
 De vizsgálja jöjj ide gyakorta elmével,
 'S tartsd-meg hogy az ember, mert ember, el-múlik,
 Senkinek örökké fonala nem nyúlik.
 Mondjad: nyúgodjanak e' tsontok a' porba,
 Míg a' fel-támadás szedi újj 's jobb sorba.

*Ad amicū amulantem, aculeo calami non nihil
 (ut sibi persuasit) fauciatum, ex eoque vulnere
 tædio mutui exercitii correptum, Excusatio ple-
 catoria.*

Cur tibi sorderet nostræ certamen Arenæ?
 Conveniunt istis bellaque paxque sacris.
 Quot legis in fastis ipso sub *Apolline* Martes,
 Queis sine vi palmas prælia docta dabant?
 Nonne etiam *Musæ* nunc congregiuntur inermes,
 Bellaque cum calamis absque cruore gerunt?
 Quæ

Quæ Dea de cunctis, aut quis de plebe Deorum,
 Mitior ingenio *Palladis* esse potest?
 Una tamen Clypeum gestat, manus altera pilam,
 Aptantur digitis ægis et hasta suis.
 Sæpius Angvicomam, portendens dira, *Medusam*
 Profert, virgineas caslide cincta comas.
 Imo quod ingenium, ministravit et arma, cerebrum,
 Nec vetuit doctis *Jupiter* illa viris.
 Ergo quid in certa meditaris prælia pace?
 Deque joci jacto semine bella metis?
 Excidat ille dolor tibi, meque rogante vicissim
 Ad Sacra, nec licite jam nocitura, redi.

ÆNÆAS CHRISTIANUS APUD MANES.

Sive

HORA ET KLOSKA IN INFERNIS.

Anno 1785. grassante tumultu Valachico.

Mens mea, terrarum dimissa pectore cura,
 Nuper ut ingrati fastidia pelleret Orbis,
 Non importuni perpotum nectare somni
 Corpus, et humanas sedes peregrina reliquit.
 Deque mora; *Genii* monitu, secura benignæ
 Noctis, iter longum celeri per inane recessu
 Inchoat, atque novus tendebat in alta viator.
 Deinde memor Patriæ, memor omnipotentis Olympi,
 Tollitur ad Cælos, ubi centum lumina, soles,
 Atque satellitibus propriis data fidera circum,
 Mixtaque sub pedibus cum nube tonitrua cernens,
 Mi-

Miratur breviter, mox præceps ad loca vivis
Intrat luminibus nondum concessa videri.

Dum Decreta *Jovis* pleno scrutatur amore
Aëriis incisa plagis, dulcique stupore
Cum superis hominum communia fata recenset:
Tum subito impulsu (Divina potentia certe
Illa fuit, tantum nimis indignata licere)
Fertur in ignotas inimico numine sedes,
Haud secus ac nubes quando inter fulmine factas
Ignea rima micans axem percurrit utramque.

Hic prius insolita terretur imagine rerum,
Et nova confusos turbant spectacula sensus,
Miraturque sui vix conscia, conscia tandem,
Scilicet attonitis ubi cessit in artubus horror,
Advertit varias sedes, quarum altera semper
Sole serena novo placet, est quoque numine multo
Dives, et hujus erat merito sincera voluptas.
Limina dant aditum, servat tamen ostia custos.
Hinc passim *Charites*, Veneris certissima Proles,
Stant, et cum *Nymphis*, Geminisque *Sororibus* illinc
Gratia nuda Choros ducit, junguntur *Amores*,
Et manibus late ludunt, pia *Gaudia*, nexis.
Sunt flores mixti, sunt prata madentia ravis,
Et ver perpetuum soles jubet ire benignos.
Hic baccis redimita *Daphne*, tremulæque *Eupressus*
Stant, et adoratos per amœna rosaria frondes
Explicat *Idaliæ Myrtus* dilecta *Parenti*,
Quas inter spatiaturs aquis resonantibus amnis
Spumifer, et querulo volvuntur rore lapilli.
Dignus amore locus. Fert hic iustissima tellus,

Quæ

Quæ *Paradisæ* sunt æmula gramina campis.
Aut certe *Paradisus* erat, potuitque videri,
Quem celebrant adeo veterum præconia vatum.
Hic quoque *Pierides*, *Titania* turba, *puellæ*,
Comportant calathis inserta recentia flores,
Flores præcipue niveos; color eminet ille.
Nascitur hic *Zephyrus*, Cælumque tepentibus auris
Temperat, ac *Violas* et poma gravantia ramos
Semper alit, semper similis sibi parturit annus.
Adfunt mille Chori lætum *pæana* canentes,
Mille alii. Sed quæ melius mea lingua tacere
Quam narrare potest. *Phæbo* licet æmuler ipsi,
Oreque *Mæonii* valeam numerosus *Homeri*.

Altera vallis erat campis vicina beatis,
Sed divisa situ, vastoque immanis hiatu;
Nox habet et cæcis clausæ convallibus Ubræ.
Non hic Autumno tellus viret, aut alit herbas
Cespitem lætus ager, nec amico persona flatu
Mollia discordi strepitu virgulta susurrant.
Horresco referens (si fas est visa fateri)
Incipiam tamen, & loca nocte silentia tristi
Dicam, resque alta terra et caligineertas.

Hic Cælum cecidisse putes, non solis adulti
Manvescit radiis, nec verno terra calore.
Non hic *Phæbe* Parens æternos dividis ignes,
Non radiis augustus ades, nec signa, nec usquam
Splendida purpureis scintillant sidera flammis.

Parte alia plenos exstinxit *Delia* vultus,
Et lucem sceleri subduxit se vapor atris

C

Fav-

Pulvere concreto deformia sanguine; et omnis.
 Tabo lingua fluit, contusaque lumina manant.
 Ante oculos volitant *Cruor. Arma, Incendia, Letum,*
 Et ruit excusis *Violentia* libera loris.
 Pone subit tristis *Furiarum Mater Erynnis.*
 Hanc quoque cum reliquis extrema per agmina vidi
 Ardentes vibrasse faces, vultuque furenti
 Inter fridores dirum spumasse venenum.
 Mille fuere pares, (quas si cognoscere quæris,
 Quære prius bibulo quot sunt in littore *Conchæ*)
 Terribiles visu formæ. Dii talia nostris
 (Si qua per has, superest pietas) avertite terris.

Hæc ego dum stupeo, dum plenius omnia miro,
 Sic gemitus inter plures tunc eminet unus,
 Qualis, cum ventis pluvialis inhorruit æther,
 Pontus in æfra furit; dant horrida murmura fluctus
 Allisi scopulis; totum tamen una per æquor
 Latrantis rabies *Scyllæ*, aut tua sæva *Charybdis*,
 Omnes exsuperat fremitus, et sola boatu
 Terras, ac cælum diris mugitibus implet.

Hic sum *Dives*, ait, cui dum per fata licebat,
 Mille pererrabant propriis in montibus hædi,
 Mille greges pecudum centumque armenta redibant,
 Et totidem fuerant, silvis et flumine pransis,
 Quæ distenta domum retulerunt ubera vaccæ.
 Ille ego, qui *Tyrio* bis coctas murice merces
 Indueram vivus, recumbansque tapetibus altis
 Ante fores surdas vidi te *Lazare*! multo
 Vulnere fædatum, quando custodia nostri
 Liminis, & quondam dulcis mihi cura, molossi,

Quos

Quos ventris rabies, et jam vetus ardor edendi
 Compulit ad postes, ubi me ridente jacebas,
 Lambebant avidi fædum tibi tabe cruorem.
 Tu! tu! nostra cibo quem dedignata cadente
 Mensa est, quando meis serviret avara palatis,
 Immeritum exaudi? te vox mea nominat unum.
 Huc ades! et (si qui sensus in sedibus illis,
 Si quæ sunt lacrimæ rerum, et crudelia tangunt
 Supplicia humanas mentes,) miserere dolorum
 Tantorum, miserere animæ tam dura ferentis.
 Hic ubi *Lazari* questus penetravit ad aures,
 Cujus in *Elysios* jam jam trajecta recessus
 Mens, secunda mali prisci que oblita doloris,
 Copia *Lethææ*, quem scilicet abluit undæ,
 Audiit, at nullos concepit pectore motus,
 Non jam mortalis (nec enim per regna beata
 Quidquam juris habet dolor, hinc dolor exulat omnis,
 Et Lacrymæ defunt, atque ob funera luctus)
 Dat responsa tamen, lætisque ita vocibus inquit:

Est igitur cælo pietas, quæ talia curet,
 Quæ dignas sceleri pœnas, et præmia solvat
 Debita virtuti. Manet invariabilis ordo
 Fatorum nobis, indispensabilis urna
 Arbitrii vestros citat ad discrimina manes,
 Suntque Dii memores facti fandi atque nefandi,
 Ultiores scelerum; contra sua Jura reservant
 Sarta piis. Heu! nunc sentis, quæ pluribus annis
 Audieras solum. Sic nugæ serâ ducunt.
In vivis castæ sequitur vestigia mentis
Paupertas; vitioque potens dominatur adulter:
 Altera conditio, facies hic altera mundi.

C 3

Illic

Illic divis eras, hic pauper: egenus in illo
Nunc hic dives ego. *Sic rerum vertitur ordo.*

Tum *Dives* fremitus inter plenusque furoris
Ingemuit, tales eructans pectore quæstus:
Si *Jovis* offensi sit inexsaturabilis ira;
Intempestiva nec religione meremur;
Immanesque Deos pietas non mitigat ulla;
Quod superest, oro Divum per numina supplex,
Perque Deas, aut si quid adhuc commune tenemus,
Tu saltem tu parce meos augere dolores,
Quin si Te casus tangit misratio nostri;
Si quæ compensat pietatem gratia seram,
Si male detriti me vere pœnitet ævi.
Imprimisque in te commissi turpiter actus,
Si sit *Iustitia* major *Clementia* virtus,
Si concessa peto: digitis gustantibus haustas
Adfer aquas, resperge sitim, nam protinus heu!
Ignis aduret edax. Nec fatus plura, ciebat
Horrendos gemitus, quibus omnis inhorruit *Æther*

At *Lazarus* ait: quæ talis inopia rerum?
Ut nec aquas habeas. Ubi nunc *Apotheca Faleræ*
Plena cadis? Domino num *svaves* denegat haustus
Cur *Ganymedes* abest? quæ pocula cura moratur
Olim nectarei spumis ferventia vini?
Unde sit, ad *Stygias* quod nudus abiveris undas
Exutus gemmis, et tincto murice panno?
Heu! tibi præteritos referat si *Jupiter* annos,
Ut ferres punctum, misceres utile dolci.
Sed quæ tanta tuos exasperat ira dolores?
Quas quereris flammæ? Aut quod tam triste sub æ-

Pecto-

Pectore vulnus hiat, sensusque penetrat ad imos?
Ille refert mærens: quæ tam tibi dira cupido,
Aut hostilis amor, nostros cognoscere luctus?
Dicam equidem, quoniam dolor acrius æstuat ille,
Quem non vocales adaperto fonte querelæ
Ebullire queunt, sensuque in verba coacto
Cordis ab inferno patulas effundere ad aures.
Ut compressa parit majorem flamma ruinam,
Inclusque *Euri* turres atque *Oppida* quassant,
Et rapidus magis objecto furit aggere torrens:
Sic mutus dolor intus agit, sic pectore clausæ
Consumunt lacrymæ lento velut hydrope corpus.
Ergo querar, quamvis fervoribus ustus anhelis,
Et lucta medias lingvæ impediante loquelas.

Inter torturas, quibus hic ego saucior ipsa
Conscia mens scelerum, quæ surdo verbere cædit,
Durior est, et proh! memori me reste flagellat.
Illa vicem speculi gerit horrida monstra minantis,
Cujus in effigie scelerum simulacra meorum
Intueor, stant ante genas longo ordine, vita
Quos ego privavi, vel honore potenter adempto
Illata tamquam civili morte peremi.
Queis stulto lucri stimulatus amore, peramplas
Eripui violentus opes; quibus improba fraudum
Retia tendebam, prædaque in casse reperta,
Grande doli pretium, traxi ad mea tecta rapinas.
Hæc quoque dura nimis. Sed restat acerbius unum.
Tu reliquos inter redis in spectacula manes,
Tu timidæ memorique tui, tu *Lazare* menti
Plurimus appares, nec vindice deferis umbra.
Sed non hac facie, qua nunc novus incola cœli

C 4

Con-

Conspiceris, cuius mallem Spectator adesse,
At quali ante fores rigidas, ad limen avarum,
(Nam fateor) cantu nil proficiente, jacebas.

Accedit veteris mens nunc quoque conscia pompæ,
Sæpe recordor opum, provolvitur ampla supellex
Ante pedes, video circum, mea numina, nummos,
Queis vigil incubui canis, haud quadrante locata
Pauperibus, pariterque sacris vel parte negata.
Captivumque *Jovem* tenui custodibus arcis,
Mentita interdum confundor imagine mensæ;
Sæpius ipse mihi, vultu spectabilis illo
Quo fueram servis corpus venerabile, cernor.
Luxuriæ facies et inexsaturanda voluptas,
Olim blanda mihi, nunc crudelissima Mater,
Tunc grata effigies, modo detestabile monstrum,
Nil desperatum recreat solamine pectus.

Sunt plures etiam, mihi quas locus ipse paravit
Pœnas, (nam dictæ quia solus imaginor adfunt)
Adspice *Typhisphenon*, armatamque igne *Megæram*,
Quæ scelerum fontes, ultrici accincta flagello,
Continuo quatit insultans, torvosque sinistra
Intentans angves, vocat agmina sæva sororum.
Quas inter Princeps stat filia noctis, *Alecto*,
Eumenidum soror, adspice quod se vertit in ora?
Quot sævæ facies? quot pullulat atra colubris?
Hæc valet unanimes armare in prælia fratres,
Atque odiis versare domos, hæc verbera tectis
Funereasque inferre faces, huic nomina mille
Mille nocendi artes, & crimina noxia cordi.

Præcipue infandos de causis mille timorum
Incutit horrores, hæc longa caterva dolentum,
Ex quo rebar opem cruciatibus affore nostris,
(Ut faciunt si qui socios habuere malorum)
Ex illo me fonte petunt hostilius undæ.
Adspice mille reos: illic sunt agmine denso
Qui renuere Deum vere cognoscere, quique
Quidquid humus, pelagus, Cælum, mirabile monstrant,
Hos coluere Deos, Colles, Freta, Flumina, Flammas.
Nunc tandem numen discunt, et pœnitent illos
Quæsiuisse *Jovem* ficta sub Imagine verum.
Aspice parte alia cultorem nomine, sed non
Religione Dei, qui quam dedit ore, fefellit
More fidem, quæ pœna manet? quæ maxima turba est.
Sunt porro variæ classes: hac parte torosis
Nunc quoque latrones gestant sua vincula collis;
Illic qui innocuo fœdarunt sanguine dextras,
Sive aliquis focius sceleris, sive existit Auctor,
Aut maculam turpemque notam sibi si quis inusit
Cædis fraternæ: per idem modo plectitur idem.
Nam fluit infracto de pectore pressa cruoris
Copia, contusumque lues lavit atra cadaver,
Quam *Furiæ* effundunt, ferro lare cordis aperto.
Sunt quoque, militiæ signum pharetrate *Cupido*,
Qui gessere tuæ, quibus impia Mater amoris,
Arrisit furtiva *Venus*, castæque cubile
Invasere Domus, nec non vetitos *hymenæos*.
Illorum modo facta patent, scelus est in aprico
Quod dulci furto nox opportuna tegebat.
Denique perjuri, quorum nunc sanguine spumant,
Quæ maledictorum scatuerunt sordibus ora.

Pace tua: qui sunt sonitus? sic *Lazarus*, inquit,
 Quive catenarum strepitus? quos hæc nova turba,
 Demisso ut video vultu, scissisque capillis
 Excitat? hei mihi! nunc etiam sua brachia sudant
 Sangvine, concretumque bibunt toto ore cruorem,
 Quam trux forma viris, cultris latus undique cinctum,
 Stipitis huic nodis gravidi, velut *Herculis* olim,
 Pondere dextra minax, hic torre armatus obusto,
 Proximus arrepta meditatur dira securi.
 Quæ sævæ hæc facies? quid monstri? effare, quibusve
 Urgentur pœnis? hæc demum quæro doceri.

Tum *Dives* sic orsus erat: Tu *Lazare* felix!
 Si licet infandum facinus, tantosque latrones
 Nolle, scies: hi sunt atrociora corda, *Valachi*,
 Ausi omnes brutale nefas, qui more luporum
 Nuper mæsta parens, misera te *Dacia*! cæde
 Vastabant, quorum furiis *Hunyad* incluta sedes
 Atque *Zarant* laniata gemunt, humus ossibus albet,
 Intumulata virum monstrantur funera passim,
 Aut nudi cineres, et honore carentia busta
 Indignata necis constrictum Legibus Ævum,
 Queis Patria et vultu tristis natura parentant.
 Hi contra Dominos Terræ, Regemque rebelles
 Exseruere manus infelix vulgus, (ut olim
Centaury Pelion Ossæ atque *Oetea Pindo*
 Accumulant, audentque *Jovis* perfringere Cœlos:
 At Pater omnipotens jaculatus nubibus ignes,
 In caput afflictæ Gentis juga cella retorfit)
 Ergo jure faces et fulmina justa *Vienna*
 Misit in hos. Sed et ipse *Minos*, pro parte *JOSEPHI*
 Ingeniosus agit pœnas, et crimina discit,

Judi-

Judicii parat famulos. En adspice quales,
 Horrificis caput *Alecto* vallata colubris
 Intentat furibunda minas, dextram ecce cruentam
 Ter *Stygiis* madefecit aquis, ter sangvine sparsit
 Vipereo, ternique oris saniem addidit, et jam
 Inferni ante fores in limine frendet, *Horamque*
 Cum *Kloska* exspectat, Capita execranda malorum.
 Quo sic a turpi solvat formidine terras.

*Vos igitur per fata quibus licet hisce moneri,
 Discite mortales sanctas non temnere Leges,
 Et Regi parere pio, Sceptroque subesse.*

Me quoque *Tantaleus* tenet his in sedibus error,
 Auri stulta fames. Heu! quam crudelia sunt hæc
 Supplicia, humanis narrari nescia verbis.
*O! quicumque igitur fugituros ducitis annos,
 Donec fera forent ad sanctos tempora mores,
 Discite Pauperibus casu succurrere nostro.*

Hæc ubi dicta dedit, mox dicere plura volentem
 Quæ vigil adfliterat Furiarum maxima juxta,
 Increpat ore loquax, et torre represit adusto.
 Ne sævi! exclamat, ne sævi! ferrea Virgo!
 Explebo pœnas iterum, reddarque catenis,
 Quæso voluptates sit fas audire beatas,
 Quæ (si nosse licet) tua *Lazare*! regna ferenant,

Ista mihi narrare nefas, sic ille regeslit,
 Nec tibi scire licet, ne quoddam forte levamen
 Ex hoc fonte fluens vim justam temperet ignis,
 Pœnaque sic sceleri commensurata remittat.

Fata

Fata vetant, nec fas homini nec crede facultas,
Non mihi si centum lingvæ sint, oraque centum,
Hujus delicias possem comprehendere mundi,
Pauca tamen, qua per cœli præcepta licebit,
Humanis etiam communia mentibus, edam:

Hic quoque sunt, illi contraria turba paludem
Quæ *Stygiam* potat, *Manes*. En agmine denso,
Qui coluere Deum sincero pectore verum,
Qui cultu dignos habuere in honore parentes,
Qui servare suum norunt sine labe pudorem,
Quique sui memores alios fecere merendo,
Qui non Divitiis soli incubuere repertis,
Parte data miseris aliqua, nunc sænore multo
Exiguæ redduntur opes. Hic libera turba
Servitio Domini injusti, dominatur, iniquo;
Illic *Plebs* humilis veteris secura tributi,
Quod sibi decrevit Regum inflatiata Cupido,
Jam nullos passura Dolos, sine fine quiescit.
Infantes etiam immatura morte peremti,
Fata quibus favere, sed invida dextra Tyranni
Crimine inaudito crudelia funera sanxit,
Æternis renovant mutilata hic sæcula vitæ.
Lustraque temporibus, nec sol suus occidet unquam.
Quisque suos patitur manes. En adspice quantæ
Nunc etiam adventant, et limina tuta salutant
Ubræ infelices, Hinc quosdam sanguine fœdos,
Parte alia videas laceros crudeliter ora.
Ora manusque ambas, populataque tempora raptis
Auribus, et truncas inhonesto vulnere nares.
Hi sunt, tempestas quos formidata malorum
Et funesta tuis infelix *Dacia*! terris.

Abstulit

Abstulit ad Cineres, et funere merfit acerbo.
Quos coram Superis, gemebundo pectore Conjux,
Et generosa Domus, vel pignora chara Nepotes,
Nunc quoque flent, recitantque vices nil tale me-
rentum.

O! Deus hæc oculis nondumne videbis apertis?
Quousque furens Æther, cæcique in nubibus ignes
Terrificant animos, et inania murmura miscent?
Surge potens, adsisque tuis, et vindice dextra
Ultrices jaculare globos, pia fulmina mitte,
Insontemque virum Pater! ulciscare cruorem.

Tum subito *Angelici*, decus omnipotentis Olympi,
Accessere chori, et ter nomina sancta *Jehovæ*
Cœlestisque Patris laudes, ter carmine festo
Ingeminant, iterantque sonum quem aurata volutant
Atria Cœlorum, et loca clara nitentibus astris
Respondent hilari sonitu, ac pia murmura reddunt.

Quod superest; mea mens clangoribus excita lætis
Ad sua castra redit, terrenaque munia, curas
Nunc quoque habet mundi. *Heu quando tam grata*
redibunt

Tempora, cum totus coram præfensque videri
Ante Deum possim, tum non mortalis Olympi
Hospes, et Angelicas audire ac reddere voces?

Az

Az a' leg - boldogabb Közönséges Társaság, a' ha
vagy Bóltsek uralkodnak. vagy az Uralkodók
Bóltsek. Pláto.

Bólt nélkül az Ország romlandó hó-halom,
'S fejetlen lábon áll az a' Birodalom,
Mellynek aranyozott bálvány Királyáról,
Mint egyszer egy róka a' szép áll ortzáról, (q)
Azt lehet mondani: *Oh be szép a' feje!*
Melly tekintetes kép! „*de nints agyveleje.*”
Mert okosfág nélkül csak vak Úr az erő,
Hang a' parantsolat, és semmit nem nyerő.
Mint régen a' Békák a' nagy Jupiternek
Addig kurotyolnak, míg egy Királyt nyernek. (r)
Tudnillik el-únván nagy szájok lármáját,
Közibek hajitá Jánó fodró fáját,
Melly estével nagyot tsattanván a' vizen,
Ijedtekbe mindjárt meg-hóltak vagy tizen,
A' többi nép pedig víz alá lódúla,
'S egynehány órákig a' tó meg-némúla.
De végre egy ravalz fel-jött a' mélyfégből,
'S látván, monda: „*Bot jött nem Király az Égből.*”
Akkor a' szemtelen Közlég ki-tsödüle,
És az együgyű fa hátára fel-üle.
Nagyobb lett a' tsúffág a' vólt félelemnél. —
Éppen ez a' szokás az Emberi nemnél.

Vala-

(q) Phædr. L. I. Fab. VII. O! quanta species, sed cerebrum
non habet.

(r) Phædr. L. I. Fab. II.

Valahol tök a' fő, 's fa a' Fejedelem,
Nints ott rend, igazfág, törvény, engedelem,
A' hatalmaskodás szarvát fel-emeli,
És a' gyengébbeket szabadon ökleli,
A' kevély erőszak törvényül azt írja:

Tselekedd, mert mondom: Hadd marja, ha bírja,
Ott mind Király, a' ki nagy Úr, és a' kinek
Több esze van, mint a' nép fejedelminek.
Kik ha látják Urok éhhetetlenfégét,
Dróton járó bábbá téfzik ő Felfégét.
'S Népét, mint az Olafz a' Vad-medvét, lántzra
Kötvén, nótájokon kénfzerítik tántzra.
Ott osztán nints szabad penna, nyelv, és lélek,
Mert mind meg-némítja ez az egy szó: *Félek.*
Tehát a' tudatlan 's gyáva Királyokról,
Igaz, a' mit Dávid írt a' bálványokról: (s)
Hogy azok csak olyan nyomorúlt Istenek;
Kiknek kezek vagyon, de nem teremtenek;
Bírnak szemmel, füllel, és egyéb tagokkal,
De nem érezhetnek 's élhetnek azokkal.

Az Élz a' leg-drágább kö a' Koronában,
Ketté törhetetlen erő a' páltzában,
A' fundamentoma az Ország székének,
És Vezér Mágnessé a' Király szívének, (t)
Melly

(s) Zsolt. CXV. 5. 6. 7.

(t) A' Mágnes Kőnek két természeti tulajdonsága vagyon,
egyik az, hogy a' Vasat magához szívja; a' honnan
az erkölts Tanítók ahoz szokásak hasonlítani a' Világi
gyönyörűségeket, az Embernek külső 's belső Tökél-
leteségeit, p. o. a' Szépséget, az Ékesen szözlést 's a' t.
azért,

Melly azt a' kegyelem olly közép pontjára
 Vízí, hogy a' lágyfág ne légyen kárára.
 És az Igazságban mutat egy Északot,
 Hol meg-állapodván senkin Erőszakot
 Ne tégyen. És elébb járjon a' Gondolat
 Egynehány lépéssel, mint a' Parantsolat.

Te! kire Népet bíz, az Uraknak Ura,
 Rá ne állj, míg véle nem lépsz olly alkura,
 Hogy Észet-is adjon, a' midőn Országot.
 E' nélkül el-ne-vedd az egész Világot.
 'S e' Királynét ültess előlfezőr Fejedbe,
 Hogy szédülés nélkül ül magas székedbe.
 Ezzel tartasd gyepőn indulatid száját,
 Hogy jól igazgathasd Néped zaboláját.
 Mert a' ki a' józan Észnek nem szolgálja,
 Nem lehet Emberek jó Ura 's Bírása. (u)

azért, mivel az affélék által, a' leg-keményebb
 vek-is meg-hódíttatnak, és a' szilaj Indulatok - is
 hez taníttatnak. Másik az, hogy Északra szokott
 tatni, a' mint azt lehet tapasztalni a' *Mágneses* tö
 to *Pixisbe*, a' mellyben vagyon egy körül fordult
 tö, a' Zsebbeli Óra mutatójához hasonló, a' melly
 meg-lévén *Mágnesezve*, akármerre fordításék,
 denkor mintegy tapogatódzva tsendes reszkerésfél
 Északi pontot keresi-fel, és csak akkor állapodik
 mikor arra reá talál. Ki-mondhatatlan hasznokra
 gyon ennek a' *Mágneses* Tőnek fel-találása, főképp
 a' tengeren utazóknak, mert az ezzel való É
 fogva fokkal bizonyosabban tudják intézni hajókár
 kat, minthogy már most az Északról vehetik-fel
 indulásoknak pontját, és azoknak a' helyeknek
 vésit, a' mellyekre igyekeznek.

(u) *Ut bene imperes aliis, fac ut ratio imperet tibi.* Ruff

*Ex a' két szó: SZEMÉLY és EMBER, nem
 mindegy.*

Egyfzer azt találám egy Papnak mondani,
Hogy szabad-is kell-is személyt választani.
 „Káromlást szól az Úr; az Atya felele,
 „Azt tsak mondani-is egy nagy Bűnek fele.
 „Mert azt mind az Isten, mind a' földi Bírák
 „A' leg-tetemesebb Vétkek közzé írák.
 Szinte bánám szómat; de hogy ijedtemben
 Egy külömböztetés jutott az elzemben,
 Mondék: jól beszéltem, Tisztelendő Szentfég!
 Fel-tételem mellett kész nállam e' Mentfég:
 Ha személy választást tenne az Igazság,
 Az I-t ki vakarván, ő maradna Gazfág;
 De az Okosfágnak Embert válogatni
 Szükség, ha a' nevén kíván hívattatni;
 Mert néha sok főnél, egy Ész többet forral,
 Egy kéz által százé végződik szebb forral.
 Gyakorta egy Nyaknak könnyű az a' járom,
 Mellyet erőltetve von kettő vagy három:
 'S a' mint *Fédrus* mondja: *Több jó lehet Egyben,*
Mint más ezerekből sokasult elegyben. (x)
 Az Ember Választást tehát jól tselekszik,
 Mert nem mind Nyúl a' mi bokor alatt fekszik.
 Ekkor

(x) *Plus esse in uno sepe, quam in turba boni.* Phedr.
 Lib. IV. Fab. 4.

Ekkor reám a' Pap jobb szemmel tekinté,
 'S szent mérgét ki-fujván, szépen arra inte:
 Hogy málszor én-is szót válogatva szedgyek,
 Mert Személy, és Ember: ezek nem mind edgyek.

*A Középszerűség, vagy Maga-Mértéklés Királyi
 Virtus.*

Egy Uralkodóban a' leg első hiba,
 Ha Mértéket nem tart mozdulásaiba.
 Ha nem középszerű fel-tételeiben,
 Indulataiban, 's tselekedetiben.
 Mert ama Virtusok értzének Aranyja
 A Középszerűség, minden jónak Anyja.
 A' szül a' Királyból okos Fejedelmet,
 Hozzá szeretetet, és tölle félelmet.
 A' szerez jó rendet Békeség idején,
 Az ad Győzedelmet a' hadak erején,
 Attól van ama kő, mellyen a' hatalom
 Fenn áll, az egymáshoz vonzó bizodalom.
 Semmibe módjánál nem jó fellyebb járni,
 Nagy Esetet lehet a' magosról várni.
 Sok kevély Ikarus viazós szárnyával,
 Szomorúan jádszott a' Nap hatalmával,
 Mert határt nem tartván Vakmerőségébe,
 A' veszedelemnek hullott Tengerébe. (y)

A' Köny-

(y) Ikarus, volt Dédalusnak a' Világban leg-bíresebb Árt
 mesternak a' fia, kit az Apjával együtt Minos, Kréta
 szige-

A' Könyvek bűvári fok Nap-síját kapnak,
 (Mert a' szeles Királyt nem nevezzük Napnak)
 A' kit el-ragadván vad indulatai,
 El-égtek miatta Népek Világai. (z)
 Lám a' természetnek melly régi Országá,
 Honnan vagy onn még-is olly állandósága?
 Mert a' bölts teremő úgy függelzi Fontját,
 Hogy meg-tartja minden dolog, közép pontját.

Földnek Istenei! Ti vagytok Atlások, (i)
 Véletek esnek-el, vagy állanak mások.

D 2

Vállá-

szigetének Királyja be-rekesztetett egy ollyan kerengő épületbe, a' hol Ember evő tsuda lakott. Ők pedig szárnyakat fűzvé magoknak, ki-repültek. De midőn Ikarus ifjúi maga vetifégből, a' Naphoz közel járna, a' tollait őszve foglaló viaz el-olvadván, egy máig-is maga nevét viselő tengerbe le-esett, és Embert-madár-hallá változott. Ovid. Met. L. VIII. Fab. 3.
 (z) A' Nap fia volt Phaeton, ki-is az Apjától ki-kérvén, hogy hadd ő hajtsa a' lovait, addig legyeskedett az Ostorral, hogy a' Lovak néki szelefedvé el-kapták, a' hintót őszve törték, mellynek le-hullott darabjaitól bele akadván a' tűz az Égbe, és a' földbe, nagy darab részek el-égett. Ovid. Met. L. II. Fab. I.
 (i) Atlas volt Mauritania tartománynak Királyja Afrikában, a' ki-is valami Isteni jelentésből meg-tudván, hogy öt Jupiternek valamellyik fia veszedelembe fogja ejteni, tehát fel-tette magában, hogy senkit látogatására magához bé-ne-botsássan. Azomba történik, hogy Perseusnak, a' ki egy volt Jupiternek imitt amott el-hagyogatott Őrfiai közzül, éppen az ő Lakóhelyjén kellelvén által utazni, bé akart menni Atlásknak

Vállatokon fekszik e' Világnak ege,
 De a' hatalomnak sikamló ám jege,
 Úgy hordozzátok hát Országatok nagy Testét,
 Hogy ne okozzátok botlásatokkal estét.
 Mert ha a' fő Oszlop félre tántorodik,
 Az egész alkotmány azzal háborodik;
 Ha a' szegzeletbe nints erős kézűlet,
 Alhatatlan akkor az egész Épület.
 De ha merőn áll a' Királynak Lába
 A' középfzerűség fundamentomába,
 Már akkor egy földet farkából ki-verő
Archimédesbe-is, nintsen annyi erő, (v)

Nints

nak udvarlására, de magához nem eresztette - bel-
 melly Embertelenfégét *Perseus* következendő módon
 bozszúllotta-meg; t. i. már az előtt *Minerva* segítség-
 gével meg-ölt egy pokolbéli *Medusa* nevű tsuda Le-
 ány, a' kinek fején haj szálak helyett vipera kígyók
 nőttek, annak fejét a' paisára szegezre, mellynek
 az az ereje volt, hogy a' kik reá tekintettek ijede-
 tekbe kövé váltak. Azt mutatta-meg *Atlásnak* - is, a'
 ki-is mindjárt a' reá tekintés után, egy maga neve-
 viselő, 's mint Király, az Egeket erő Heggyé vál-
 tozott. Hogy pedig az Eget tartja, abból költ, mel-
 ly nagy tsillag vizsgáló volt, és az ég golyobisfár-
 leg-először kezdett befélgetni. Ő tölle nevezetett
 ma-is a' hazának Oszlop Emberei, *Haza Atlásainak*
Virg. Aen. 4.

(v) *Archimédes* volt egy nagy ég vizsgáló és természet-
 dó bölts, a' ki a' testes Dólgóknak nyomó és emelő
 húzó és toló, felzítő és szorító erejét, azoknak me-
 hézségét és sebesfégét, egymással való természeti
 lenkezését vagy barátságát, annyira ki-tanulta, hogy
 azt merre mondani: *Mutasfátok nekem a' földön*
ül egy pontot, és abból ki-mozdítom helyétől a' földet

Nints a' Veszélyeknek olly dűhös *Orkányja*, (a)
 Hogy azt hatalmának Tornyaról le-hányja.
 Mert köz példa beszéd minden földi Népnél,
 Hogy bátrabb hely 's jobb rész, nintsen a' közép-
 nél. (b)

*A' kopott Törvényt újjítani, a' régi Hibát jobbitani,
 szabad és szükséges Dolog.*

Valamit az Égnek ből hajtása fedez,
 Melly végre maga-is majd széllyel repedez,
 Valamit a' Világ tetejében ülő,
 De minden bizonynal valaha le-dülő
 Termézet lát, mintegy száz ezer szemekkel,
 A' temérdek testü és számú tüzekkel,
 Abban vélek együtt semmi fints állandó,
 A' mi lenni kezdett, egyszersmind múlandó.
 Egyebek nem vagynak, sem a' Dólgok, sem mi,
 Hanem tsak ideig meg-testesült semmi.
 Valaki 's valami el-nyeri a' Lételet,
 A' Lételet adója, mint első fel-tételt,
 Ajándéka mellé ezt a' terhet adja,
 Hogy azt Birtokába tsak ideig hadja.

D 3

Azért

(a) *Orkán*nak nevezetik *Afrika*ban egy bizonyos szél,
 melly esztendőnként a' Világnak azt a' részét egyszer
 meg-látogatja, és olly erős, hogy gyakran kő Épül-
 leteket és Városokat dönt széllyel.

(b) *Medio tutissimus ibis.* Ovid. Met. L. II. v. 137.

Azért a' ki nézi a' halandóságot,
 Lát benne egy örök Változandóságot.
 Minden dolgainkban közönséges vég ez,
 Le-rontja más, a' mit edgyik élő végez.
 Úgy-is kell, mert gyakrann veszedelmes volna,
 A' mit az ember köt, ha fel nem bomólna.
 Mert tökéleteslég egy lélekben fintsen,
 Bár az elme vízfűza *Ádámig* tekintsen;
 Mert a' böltselkedés nevedésével,
 'S az emberi nyomok el-enyészésével,
 Újj maradék, újj Fő abbann újj agyvelő,
 'S újj gondolkodásnak formája áll elő.
 Mindennap változnak a' környül állások,
 Az idők, erköltsők, helyek, és szokások,
 Úgy hogy a' Nemzetek majd minden más százban
 Úgy száznak földökbe bé mintegy újj házban.
 Sok Nemzet meg-járta azzal a' hibával,
 Hogy a' régifégnek parantsolatjával,
 Szabados jufokat le kötve tartották.
 Mondván: *Jól van, mivel Atyánk mondották.*
 Bámulz az árnyékon kapó *Zsidóságon?*
 A' miatt jár kívül még a' valófégon.
 Mindég fog maradni vak Pogány a' *Török*,
 Míg tsak az *Alkordn* lefz közöttte örök. (c)
 Söt leg-rútabb példa Hazánk volna maga,
 Az ártatlan vérnek míg érzene szaga;
 Ha némelly vérrel írt ótska törvényjeit,
 Ki nem törle vala, meg-mosván kezeit,
 Még ma-is a' szegény öreg Afzszonyokat
 Perzselniünk kellene, mint bofszorkányokat.

Mert

(c) Így nevezik a' *Törökök* Mahumed Próféta Szent írását,
 melly könyv az ő Vallásokat foglalja magában.

Mert rájok egy törvény tűz halált kiálta.
 A' józan okosság jó hogy ki mustrálta.
 'S hogy az *Irgalmasfág* el-öltá lángjait, (d)
 Ki öntvén ellene kegyelme árjait.
 Vagyon több-is a' mi Könyvünkben efféle,
 De minthogy már el-ült a' babona véle,
 Le-szállítom én-is a' köz szégyen köröl, —
 Így az idő malma fok hibát meg-öröl.
 'S a' Józan okosság addig piszfzegeti
 Az elmét, míg maga magát ki-neveti.

A' mondott fzó ugyan nem lefzsz mondatlanná,
 De azzal nem válik változhatatlanná,
 Idvezült Eleink a' miket rendelte,
 'S Bár petséttel örök időkre szenteltek,
 Ha téfzünk azokban igazítást bontást,
 Valyon tselekszünk-é azzal szentfég rontást?
 Nem, mert a' hibákban Atyáinknak szája,
 Nem jobbíthatatlan *Pilátus* pennája. (e)
 Nem másolhatatlan *Perfa* parantsolat, (f)
 Hogy ne-is álmodjon jobbról a' gondolat;

D 4

E' vál-

- (d) Tudniillik b. e. Feltéges Királynénk *Mária Theresia*,
 a' ki ezen tsűfös Törvényűnkert, magának és Nemze-
 tünknek ki-mondhatatlan dítsőfégre el-töröltte.
 (e) Tzélozás vagy *Pilátus*nak amaz esméretes mondása-
 ra: *A' mit meg-írtam, meg-írtam. Jún. 19: 22.* De
 nem addig van az, mert az írást le lehet törteni, ha
 nem jó.
 (f) *Perficum edictum.* Változhatatlan végezés. Vétetett ez
 a' példa befzéd, a' régi *Perfa* Nemzetnek azon szo-
 kásától, mellyhez képest a' Királyi parantsolatoknak
 olyan szentféget tulajdonított, mint valamely meg-
 másolhatatlan Isteni végezéseknek.

E' változtatásban nintsen képtelenség,
 Más volt régen, most más a' rendeletlenség.
 A' mi akkor kellett, tapasztaljuk már ma,
 Hogy a' mi Százúnkban haszontalan láрма.
 Még Királyjaink-is lám rendre meg-hóltak,
 Tsak Felféges porok, 's mind emberek voltak.
 Mi még itt vándorlunk, ők érkeztek haza,
 Más úton bujdosik most e' földi Haza.
 Mert az idő fordúl, 's fordít az Emberen,
 Új szél fú vitorlát a' Magyar tengeren;
 Tehát a' bölts Nemzet újjíthat oly törvényt,
 Mellyel kerülhesse a' mostani örvényt.
 Otthon parantsoljon a' hóltak Istene;
 Imhol egy példát-is mondhatok ellene:
Első Béla, Hazánk ötödik Királyja,
 Nem akarván lenni Népének nadályja,
 Az Ország terheit meg-kisfebitette,
 Mivel okosfága vélle azt hitette:
Hogy a' Fejedelem ott nem szűkölködik,
A' hol annak népe kintsele bővölködik. (g)
 De e' Felféges port talám meg nem férti,
 Ha ki most a' dólgot más külföldben érti,
 'S Idvezült Lelkének hamvait nem bántja,
 A' Gyéplőt *tüledről* ha hozzádra rántja:
 Mert ma inkább állunk a' bizonyos részhez,
 Hogy a' kéz bátrabban nyúlhasson a' készhez.
 Bé-kell a' hazáét fizetni mindennek,
 Ugy a' Fő Nemesnek, mint a' Nemtelennek,
 Mert azt szolgálunk kell adóval vagy vérrel,
 Minden tag tartozik, valamellyik bérrel.

Maga

(g) Non est Rex pauper, ubi subditi sunt opulenti. *Loson-
 tzi in Speculo Hung.*

Maga a' természet próbálja szavamat,
 Mert lám a' forrásból ered a' folyamát.
 A' kútfo szolgáltat vizet a' mezőre,
 A' tagok szorúlnak életért a' főre,
 Az élőfa ágát gyökere öntözi:
 Eppen ez a' Népnek a' kints-tárral közli.
 Abból szivárog ki a' bővőség tengere,
 A' Haza testének az az élet ere,
 Egy pénzt mozgó szív, az Ország mejjében,
 (Tudnillik mikor áll annak közepében)
 Kell hát benne lenni a' kints bő vérenek,
 Hogy élete légyen fok élők életének.

Azt írja egy tudós nagy hírű könyvében,
 Kinek valóba volt *szeme a' fejében. Préd. 2: 15.*
 Hogy ha lehet egy test egy Országnek képe,
 A' pénztartó tárház annak mintegy lépe.
 Melly ha bő vérelettől a' kintsnek dagadoz,
 Akkor az Országnek több teste hervadoz,
 Mivel egyéb tagok nem lehetnek teli,
 Midőn az írgy lép véreket bé-nyeli.
 A' Tárház mint a' lép a' hol telhetetlen,
 A' nép-is mint egy test ottan tehetetlen.
 De tán nem illetem porát bolzfűfággal,
 Élven különböző hasonlatossággal:
 Hogy a' *Kints-ház*, inkább az Ország tüdeje,
 Mellyel edjűtt annak nő vagy fogy ereje.
 Abból jö a' mindent tehető leheltség,
 Ama parantsoló szó-béli tehetőség,
 Mellynek pendülése ha ezt mondja: *légyen,*
 Léfzen, 's akarhatja mindjárt végbe mégyen.
 Mikor hát ürülven e' belső rész szárad,
 Akkor az egész test fogyatkozik 's fátad,

Ellenben ha bővebb nedvesféggel hízik,
Mindjárt az Ország-is erejéhez bízik.
Ha hát a' mi kopott szűklég újjítani:
Az ó szokást-is kell 's szabad jobbítani.

*Három dolog leg-szűkfégesebb a' Világon, Pénz,
Pénz, és Pénz. Mert*

Mi a' pénz? az egélsz Világ Királynéja, (h)
Mellynek a' roppant föld egélszfen kastélyja,
Annak hajtja térdét mind a' négy szegület,
Az Észak, és a' Dél, Napnyugot, Napkelet.
Az a' kívánságnak tsuda tévő képe,
Mellynek tsupa szívből áll temérdek népe;
Az minden Vallásnak egyaránt bálványja,
Mellyre a' kerefttet mindenike hányja;
Az minden nemzetnek *házbeli Istene*, (i)
Leg-kedvesebb haza-fia, 's idegene;

Az

(h) *Regina pecunia.* Horat. L. II. Ep. 6.

(i) A' régi Rómaiak úgy vélekedtek, hogy minden ház népnek volnának *Szoba-Istenei*-is, a' kik mindenkor jelenlételekkel viselnék gondját a' háznak, kétféle kivül azért, mivel azt tartották, hogy *non vacat exiguis rebus adesse Jovi.* Minden aprólékos dologokra figyelmezni nints idejek a' Nagy Istennek. Nevezettek *Penáteseknek*; melly szón a' vers íróknál hol maga a' ház, hol a' gazdai gondviselés, hol a' háznak szentfळे érzetik. Pomey pag. 220. A' mái időben az a' házi Istenfळे a' Pénz.

Az a' böltsesféget és tudományt szálló,
Arany ezüst szájú *Minerva* 's *Apolló*,
Mellyel a' bolond-is léfzen Világ böltsse,
Tsak hogy bő mértéket kegyelmének töltsse,
Az ama *frigy láda*, melly vitetvén hartzra, (k)
Titkos erejével népeket ejt artzra;
Az a' győzhetetlen Királyi *Amazon* (l)
Mind a' tengereken, mind kián a' szárazon,
Néki udvarolnak az idők és szelek,
Hűféges szolgái a' Napok 's éjjelek;
Az a' Fő-átsmester, a' ki ront és épít,
Leg-elmésebb festő, ki rútít és szépit;
Az minden kérdésben az a' bódlog nyerő,
Ki által száll alá a' tífzt és az erő;
Az az ín a' lábban, élet és a' kézben;
Drágafág Aranyban, ezüstben, és rézben;
Az fordítja frissen a' szolgálat farkát;
Az nyitja és zárja a' barátlág markát;

Az

(k) 1. Sám. 4.

(l) Az *Amazonok* voltak *Scythiában* egy tsupán Afzfonyokból álló vitéz Nemzet. Úgy neveztettek a' Görög szónak értelme szerént, vagy azért, hogy egymással férfiak nélkül külön laktak, vagy pedig hogy edjik tsetsek nem vólt. A' mi szaporodásokat illeti, abban azt a' módot tartották, hogy efszrendenként, a' szomszéd Népek Férjfaival, *Demeter* napját tsaptak (ezen a' napon borsátják szokás szerént öfzve a' kosokat a' Juhokkal) és ha Férjfi gyermekek születt az azonnal meg-ölték. Eggyik tsetsek pedig azért nem vólt, mert a' leánynak jobb tsetsit el szokták vágni, és égetni, a' végre, hogy a' jobb kezének akadályjára ne legyen a' fegyverrel való bánásban. Pomey. p. 244.

Az a' kereskedés rugója 's kereke;
 Az a' gazdaglágnak kezében az eke;
 Az gyógyíthat nem tsak testbéli nyavaját,
 De a' Léleknek-is orvasolja baját; —
 Sőt gyakrann nem árthat a' pokol és halál,
 Annak, a' ki pénzes Patikára talál.
 Kívált ha magára lárga testet vehet,
 Leg-több színü 's hasznu tsudát akkor tehet.
 Egy szó annyi mint száz: a' pénz öl és támaszt,
 Az ember hát méltán keresi e' támaszt.
 Ötet az Istenek magok-is tekintik,
 Mert ingyen senkinek az égből nem hintik,
 Nem hullat a' felleg arany ezüst esőt,
 A' kereső kintset, a' kints vár keresőt.
 De nem-is árt a' pénz, légyen bár egy verem,
 Ha a' gonoszlágnak gyökerén nem terem.
 Mert a' bűnnnek oka's Léleknek gyötrelme,
 Nem a' nagy pénz, hanem a' pénz nagy szerelme.
 Oh! pénz, már töllem-is meg-esmért Istenfélg,
 Szünjön benned hozzám a' vólt idegenfélg.
 Nem betsüléssedről engedelmet kérek,
 'S bő kezűfélgemnek bűnéből ki-térek.
 Ha bővül erántam nálad a' kegyelem,
 Tisztelőid száma szaporodik velem.
 Kívánatos vendég! jövel érzényembe,
 Válogass kedvedre hat vagy hét zsebembe.
 Hadd ott a' nagy Urak unalmas ládait,
 'S a' motkos fősvények rabi kamaráit,
 Kik téged azoknak tömlőtzébe vetnek,
 És ott az idővel 's penézfízel étetnek.
 Egyfzersmind ki-téfsznek arra a' tsúflágra,
 Hogy lábokat érted gyöttri a' podágra.

'S a'

'S a' leg-főbb hasznodat ritkán szokták venni,
 Tudnillik a' szegény legénnyel jól tenni.
 Ki-hozhat sz magadból alkalmas rakást,
 Nálam 's több illyeknél lelsz szellősebb lakást.
 Kedves bajjal fogom hordozni terhedet,
 Igérem illendő meg-kémélledet.
 Drága betűidet, a' magad fényjénél,
 Buzgóbban olvasom minden könyvekénél,
 Nem félek, hogy reám hozz nyomorútságot,
 A' te lárgalágod, gyógyít lárgalágot.
 Nem szokott tégedet a' köszvény követni,
 Sőt ökemét lehet veled ki-kergetni;
 De ha van valami igaz e' mesében,
 Úgy tsak maradj otthon az Urak zsebében;
 Mert a' szegény legényt, ki többnyire szolgál,
 Benn ülni 's fekünni nem engedi dolga;
 'S ha meg rosz sz erköltsöt hozva jövendefísz-el,
 Akkor így köszöntlek: vele együtt vefísz-el,
 Mert az a' szokásom, hogy a' betsülletem,
 És egészfélgemet nálad jobb szeretem.

 MASODIK JÓZSEF GAZDAGSÁGA.

A. Fejedelemnek a' maga földében,
 El-kell járnai első gazdai tisztében.
 'S Ugyan azon gondal, mellyel a' Hazáét
 Gyűjti, szűklég külön keresni magáét.
 Példa *Mező-Hegyes* Királyunk majorja,
 Mellyet magának mért szabados sinorja.

Hol

Hol koronás Fő szánt, páltzás kéz szór magot,
 Felsőes nap-számos rakja az alztagot,
 Roppant birodalom Ura gazdálkodik,
 Seregek Vezére barom páltzorkodik.
 Régen a' mezőről mentek palotára,
 Az eke szarváról Királyi páltzára.
 Soknak vólt Rómában szánto-vas tzmere,
 Ki Polgár Mesteri veszfzöt 's fejszét nyere. (m)
 Edgyik marha mellől ment a' Királylágra,
 Másik szolgálágból lépett Urafágra,
 Mint Hostiliusnak, lévén bölts és ferény,
 Thronussá változott a' páltztori tserény. (n)
 Serviusnak éppen annyira ment dolga,
 Bár vólt szolgálótol születtetett szolgál. (o)
 Nem származott JÓZSEF mezei szállásból,
 Nem jött Ország dolgát fojtatni szántásból;
 Talám hát nem illet születtet nagy szívet,
 Hogy gyakoroltassa a' paraszti mívet?
 Sőt inkább, mert azt-is tanítja példával,
 Hogy minden tag éljen, mint a' fő, munkával.
 Ha tehát e' nagy Úr munkás, alázatos,
 A' kevély 's rest szolgálga légyen gyalázatos.
 Örökkön örökké fényljen a' korona,
 Mellynek lúgaritól érik a' gabona.

AZ

(m) Mig a' Római Birodalom nem Királyok alatt, hanem
 közönséges Társaság vólt, a' Polgár Mesterek (Consu-
 lok) tziher gyanánt egy tsomó veszfzövel, és abban
 belé kötött fejszével éltek, a' közönséges erőnek, és
 hatalomnak jeléül. Nieuport Ant. Rom.

(n) Valerius Max. Lib. III. Cap. IV. Nro. 1.

(o) Valerius Max. Lib. III. Cap. IV. Nro. 3.

Az ISTEN, a' KIRÁLY, a' NÉP.

Az Egben és földön olyan két Úr vagyon,
 A' kik egymás nélkül szükölködnek nagyon.
 Semmit Isten nélkül a' Király nem tehet,
 A' pedig e' nélkül mintegy el-nem-lehet. (p)
 Istennek szolgálai a' Király fő dólga,
 Hogy példáján más-is lehesen jó szolgál. (q)
 Ha ő engedetlen Tisztje az Egeknek,
 Böltsen parantsolni nem tud embereknek. (r)
 Ha szó-fogadatlan jobbágy az Istenhez,
 Maga népe közt-is roszsz Úr ő mindenhez. (s)
 Ellenben ha buzgó a' Vallás dolgában,
 Bízhatik az Egnék költsönös gondjában. (t)
 Ha szívet Istennek el-ajjándékozza,
 Azét és a' Népét nyereségül hozza. (u)
 A' bölts elmét nemző Isteni félelem,
 'S a' Királyhoz való jobbágyi szerelem,
 Olly két győzhetetlen test örző katona,
 Mellyek között bátran regnál a' korona. (x)

MÁSÓ-

(p) Nullo Deus magis eget, ac Principe, neque ullus magis
 Deo, ac Princeps. Euseb. dict. polit. dec. 2.

(q) Prima illius cura sit servire Deo, ut sui serviant Deo.

(r) Non bene imperabit homini; si male obsequatur Deo.

(s) Non poterit bonus Rex esse populi, qui fuerit malus sub-
 ditus celi.

(t) Cui Rex Divina, et Deus providebit humanis.

(u) Donet Deo cor suum, dabitque illi Deus et suum, et subditorum.

(x) Media inter timorem Dei, et amorem subditorum, tutissima
 regit Principum Majestas et Corona. Euseb. dic. pol. Dec. I.

MÁSODIK JÓZSEFNEK

HÉT ELSŐ

KIRALYI ESZTENDEJE.

*Készült az 1787-dik esztendőnek, az emberiség és
megvilágosodás hetedik Esztendejének végén.*

Componitur orbis

*Regis ad EXEMPLUM, nec sic inflectere sensus
Humanos edicta valent, quam vita Regentis.*

*Claudius in Paneg. de
quarto Cons. Hora, Aug.*

Az az:

Mint a' napra forgó a' nap személyjére
Fordul, emlékezvén régi szerelmére: (y)
Úgy halgat a' nép-is jó fejedelmére,
Úgy fülel szavára, 's tselekedetére.
Jobban hajt bennünket Urunk gondolatja,
Bölcs gondolatihoz szabott indulatja,
Eleven példákba rajzolt akaratja,
Mint kényszerítése, vagy parantsolatja.

Ajánlás Második JÓZSEFHEZ.

Nagy lámpási között már a' Magyar Égnek,
Apróbb tsillagotskák' métséi-is égnek.

Mun-

- (y) Egy *Babyloniai* Királynak a' leánya *Clytia* nevezetű
szerette *Apollót* vagy-is a' *Napot*, de attól el-hagya-
tatván bűvába 9. napokig sem nem evett, se nem
ivott harmatnál, és könyvhullatásnál egyebet, és állan-
dókép-

Munkám! setét hold vagy: de lehet reményed,
Hogy te-is a' naptól költsönözhedd fényed.
Menny hát Városlába a' *Józan elmének*,
'S mond a' meg-testesült *Bölcsesség Lelkének*:
En egy Magyar szívnek származtam méhéből,
Melly a' szívetnek fogadott véréből.
Kérlek azért JOZSEF Egünknek világát
Engedd, hogy láthassam a' Könyvek Világát,
'S ha nem vagyok tárgya egyébb kegyelmednek,
Fényesíts tüzével csak engedelmednek.
Hadd légyek tüköre *Jeles-példáidnak*,
'S mutató táblája *Példás Virtusádnak*.
Nálad a' Hatalom, benned a' Kegyelem.
Tégyed azért e' jót, mert teheted velem.

ELŐL JARÓ BESZÉD.

Az Isteni kéznek befzéllem remekét,
Az Igazsággal egy Kegyelem Gyermekeit.
De vajjon hol végyek elegendő szókat,
Mellyek ki-fejezzék a' meg-hallándókat?

Ki

dóképpen csak annak ábrázatjára bámúlt, 's végre
Napra forgó Virággá változott, melyről az ma-is a'
köz vélekedés, hogy mindenkor a' nap felé vagy
a' tányérjával fordúlva. *Ovid. Met. L. IV. Fab. VI.*
Ehez a' Virághoz szokták az Írók hasonlítani, a' pél-
da adást, a' szívetet, 's egy szóval mind azt, a' m
a' szemet, és elmét magára függeszteti.

E

Ki diktál pennámra illendő Neveket?
 Második JÓZSEFHEZ méltó beszédeket?
 Már-is a' Félelmek habja reám borúl,
 Hogy ő tsak tentára 's papirosra szorúl.
 Vajha lehetnék ma *Praxitel* vagy *Miró*, (z)
 Értzre vagy márványra élő képet író,
 Olly szerentsés festő, vagy olly boldog metfző,
 Hogy lenne remekem Királyomnak tetsző.
 Régen tilalmas volt képét Nagy Sándornak (j)
Apellesen (v) kívül, írni más *Piktornak*,

Félt,

(z) Az első volt régenten igen híres kő faragó, a' második pedig ötvös, a' kikrol *Fedrus* ötödik könyvének az előljáró beszédjében említi, hogy ha az ő idejébeli Mester Emberek, a' magok Miveikre azoknak a nevét fel-metfzették, mindjárt jobban betsülte a' közfég, és drágábban vette. Ma-is szokás olyan formátsalárdfággal élni, midőn p. o. a' *Bétsi* órára rá-metfzik *Londont*. 'S a' beretvákra *Párist*, hogy fellyebb el-adhasfák. Mert az Emberekben főképpen pedig a' Magyarba az a' bal vélekedés uralkodik, hogy minden dolog jobb, ha régi, és külföldi.

(j) Nagy Sándor volt Macedóniai Király *Azsiában*, a' kinek példa nélkül való viselt dolgait, győzödelmeit és történeteit le-írta *Curtius*, ki-is *Lib. VIII. Sect. 12.* az mondja felölle, hogy *soha el-nem-fáradt a' szerentés az ő néki való kedvezésben*, és *Lib. X. Sect. 15.* hogy egyedül ő volt a' halandók közt, a' ki a' szerentés uralkodott. Ezt nevezik a' Magyarok *Világ bíró Sándornak*.

(v) *Apelles* volt az a' híres festő, a' ki olly eleven tud az állatokat, és dolgokat festeni, hogy a' nézők képezel való tapogató után tudhatják meg, ha vallyen árnyékok-e azok, vagy valóságok? Azt érdemlette a' ötlet.

Félt, hogy a' mesterfég hízelkedő mázza,
 Vagy a' tudatlanfág fizinét el-hibázza.
 Félt, hogy a' két színű rá hazug mázt raggat,
 'S rólla fok virágot a' gyáva le-szaggat,
 Mert a' tsapodárnak ditsérete gyaláz,
 És a' feledékeny gondatlanfág aláz.
 Félek én-is, hogy ha kezem rofszúl farag;
 Fel-gerjed ellenem a' Királyi harag:
 Bátorkodom még-is igazat beszélni,
 Bízván hogy kegyelme enged szólni 's élni.
 De minden *Múzsáddad* gyengyebb vagy *Apolló*,
 Hogy sem mint lehetnél belöllem szófszólló.
 Bátor három lábú széked alá megyem, (a)
 Vagy *Ambrosiádat*, jól lakásig egyem. (b)

Es

ötlet betsülő Világtól, hogy ma-is az emberi nemzet, a' melly festőt meg akar ditsérni, vagy *Apellesnek* mondja, vagy hozzá hasonlítja.

(a) Régenten valami tengeri halászfok, meg-vetvén a' hálót, belé akadt egy három lábú tsupa arany szék, vagy asztal, vagy (mivel sokan fok félének mesélik) akarmi eszköz (*Trípis*) mellyet ki-vonván veszekedtek rajta, hogy mellyiké legyen, de meg-nem-egyezhetvén eránta, végre meg-tudakozták a' *Delphisi Orakulumot*, mi tévők légyenek véle? Az *Oraculum* pedig abból állott, hogy az említett Városhan volt *Apollónak* egy Temploma, a' hol ő kétféleg ki-menetelelő dolgokban, Papok által meg-kérdetvén, egy Szűz által szokott tanácsot adni, vagy jövőndöket mondani, mind addig, mig egyfzer egy felelet adó szűze megviselősödven, kéntelenítettett vén Afzizonyra bízni a' tolmátsi hívatalt. Nevezetessen akkor midon az említett halászfok pere elejibe került, egy *Pythia* ne-

És *Pegasusodnak* rá igyam tengerét, (c)
 Ki-nem-beszélhetem az Isten emberét.
 Téged kérlek azért mindentudó Lélek,
 Mert csak te segíthetsz, mikor nem mesélek.
 Öntsd az Igazfágnak számba tiszta tejét,
 Éreztesd Lelkednek segítő erejét,
 Artatlanlág vizét tsepegtess nyelvemre,
 Tölts ékeesen szóllást kegyes beszédemre,
 Hogy igazán 's bátran szólljak Fel-Kentedről,
 Tölled alá szállott ditső JÓZSEFEDRŐL.

Nem

vű banya által adogálta a' válaft, ki-is azt taná-
 tsolta a' Halászoknak, hogy ajándékozzák annak a'
 három lábú portékát, a' ki leg-boltsabb Görög Ország-
 ban. Abban az időben voltak ott a' nagy Boltselt he-
 ten, úgymint *Thales*, *Solon*, *Chilo*, *Bias*, *Cleobulus*,
Pittacus és *Periander*. Ők tehát oda vitték az elsőnek,
 az által küldötte a' másodiknak, 's a' többi rendre
 egymásnak, edgyik sem akarván magát a' másiknál
 boltsabbnak esmérni, vagy-is inkább mindenik a' má-
 sikkát olyannak tartván. Mikor a' hetedikre került,
 az ismét vízfűza küldötte az elsőnek *Thalesnek*, a' ki
 látván, hogy már rajta fog veszni; *Delphisbe* kü-
 lödte *Apollónak* ajándékba, ki-is arra fordította, hogy
 annak utána arról adattak a' feleletek. *Pomey p. 30. 31.*

(b) *Ambrosiának* nevezetett a' költemények szerént, az
 Istenek kenyere, mellyel rend szerént élni szoktak.

(c) *Pegasus* volt egy szárnyas ló, melly a' *Helikon* hegyé-
 re repülvén, annak terejét a' körmeivel meg - vágta,
 és azon a' helyen azonnal egy forrás fakadott, melly
Hippocrenének az az ló-forrásnak nevezetett. *Pega-*
fusnak pedig attól a' lóról mondatik. *Pomey p. 250.*
 A' mesés szóllásnak módja szerént, abból a' forrás-
 ból mondatnak inni a' Vers-írók.

Nem tzelom számlálni bóldogúlt Atyjait,
 's fel-költeni ama nagy Lelkek Hamvait,
 Kik már orfzágolnak az Urak Urával,
 Fel-váltván a' földit égi koronával.
 's kikiről már a' könyvek a' négy Világ-fzélnek
 Füle hallattára, régólta beszélnek.
 Melly Fejedelmi vér, melly nagy *Familia*,
 Azt hirdeti a' hír, és a' *História*.
 Valahány az élő, a' mennyi az Iró,
 Ezekről meg annyi bizonyfág és bíró.
 Nem kérdem, mint szerzé Orfzágihoz julsát,
 Mind azok illették *sorsát* és *virtusfát*.
 Tudom hogy örökje a' Magyar Korona,
 Az én nemes Hazám leg-fzentebb Vagyon.
 Minekelötte ült hatalma fzikében,
 Király volt, Felféges Annyának méhében.
 Még akkor fel-kente az örök Végezés,
 Midön *Máriára* jött a' következés.
 A' mit pedig jóvá hágy a' Mindenható,
 Sors, erő, 's élf által meg-nem-változható.

Nintsen még szüklégem azért *Kronikára*,
 Hogy tudjam mikor ült Magyarok halmára.
 Szóll a' könyv nélkül-is még nem felejtethő,
 Sőt könyv nélkül foha könyvből sem nézhető.
Ezer hét száz nyoltzvan, mellyben *Theresia*
 Királynénk helyébe Urunká lett Fia.
 Most-is essöznének az árva Hazának
 Szemei, halálán kegyes Afzfzonyának,
 Most-is gyáft, és zsákot öltözne magára,
 Ha nem szállott volna Anyjáról Atyjára.

Mind eddig írva vólt szomorú szívünkön,
 Melly nagy fogyatkozás lett Magyar Egünkön,
 De már eltörölte a' fekete írást
 JÓZSEF, nevetésre fordítván a' sírást,
 Mert mióta nézi Országunknak Ege
 E' napot, nem járja a' bánat Fellege,
 Söt *úti-jelein* (d) hetedikfzer fordul,
 Mióta a' zápor szemünkre nem tsordúl.
 Igaz, hogy a' mikor reánk fel-virradott,
 Fényje eleibe fetét köd támadott,
 De, bár vastagotska vólt-is annak göze,
 Az ő verő fényje még-is hamar győze,
 'S el-tűnvn a' homály, melly vólt fel-költében,
 Már ragyog ortzája tellyes erejében,
 Meg-sepré az Eget hatalmának szele,
 És ditsőségének közelít szép dele,
 Most immár Hazánkknak uralkodó SASSA,
 Körmei közt lévén védelmező vassa,
 VIRTVSSAL PELDÁVAL (e) megy minékünk elől,
 'S reánk kettős-főből tekintget négy felől.

Az

(d) Az ég vizsgálók tudományja szerént, a' nap egy éltendei útjában, a' hónapok számához képest, 11 tsillagzatokon (mellyek *égi-jeleknek* *Signa caelestia* mondatnak) mégyen kereksztül. A' Görög szó ereje szerént nevezetnek *elő jeleknek* (*Signa Zodiaci*) azért, hogy a' tsillag néző Bőltsek, eleven állatok formáit és neveit tulajdonítottak azon tsillagzatoknak p. o. *Kos, Bika, Kettős, Rák, Oroszlán, Szűz, Mértek, Skorpio, Nyilas, Bak, Vízöntő, Halak*. Ezen hasonlatosságra nézve nevezem a' JÓZSEF esztendeit *úti jeleknek*, a' midon magát *Napnak* mondom.

(e) *Virtute et Exemplo*. Ez ő Felflegének választott vagy *Cuimer* - mondása (*Symbolum Wahlspruch*.)

Az első szemével a' tudományt nézi;
 Másikkal a' Törvényt 's köz hasznat intézi;
 A' mellynek a' hadi dolgokra van gondja,
 Azt harmadik szemnek versem rende mondja;
 Végre a' negyedik forog a' Valláson,
 Mellyeket nem kaptunk meg-szunnyadozáson. (f)

ELSŐ SZAKASZ.

Mennyire kedvelli a' *Tudományokat*
 Maga, 's magán kívül minden Tudósokat,
 Ti szolhattok arról leg-nagyobb mértékbe,
 Kiket ő ültetett Tanítói székbe.
 Ti Magyar *Pindusok*, 's kik laktok azokon,
 Az éggel határos szent *Helikonokon*,
 Ti magaslágbéli roppant épületek,
 Mellyek az esőben moslátok fejetek,
 Múzsák, kik a' napnak vagytok szomszédjában,
 Fenn a' Természetnek Palota házában,
 A' kiknek tsudálván gyönyörülégeit,
 Késleli a' *Duna* el-bámúlt vizeit,
 Lakó helyül néktek azt a' magosfágot
 Ki adta? tegyetek tanúbizonylágot.
 Nem Második JÓZSEF emelt-é fel oda?
 Ki róllatok abban szorgalmatoskoda,
 Hogy érnétek (fellyül múltván a' felleget)
 Közel a' tudományt harmatozó Eget.

E 4

Hogy

(f) A' négy szemeken értetik az itt említett társaságbéli négy fő dolgokra való gond.

Hogy a' kedves napnak ősztaná fugára,
 Tápláló melegét mindenik plántára,
 Hogy az alattsonfág ne lenne gyötrelme,
 Minthogy égre vágyó valóság az elme.
 Először Görög volt, majd Dedék Athénás, (g)
 Már Magyar, mert nállunk lakozik Mecénás. (h)
 Kinél a' jutalom mindennek áll készen,
 Ha tudománybéli érdemeket télsen.

Tud.

(g) Athenas volt egy Görög birodalombéli közönféges társfág Anya Városa, a' tudományoknak hazája, 's arra nézve abban az időben minden Nemzetek akademiája. A' honnan szerte széllyel a' Könyvekben nevezetik Tudós Athénásnak, Tudományok vásárának 's a' t. Ma-is az ékessen szólásnak nyelvén, az olyan helyek, a' mellyek nagy Oskolákkal virágoznak, Athénásoknak szoktak neveztetni. Arról kerefeltelte Bod Péter-is Magyar Athénásnak azon négy ditséretű könyvét, mellyben a' Magyar tudósok életét írja-le.

(h) Mecénás, neve egy Római nemes embernek, a' kinek Királyi Nemből való származását; de a' Nemesi rangal önként való meg-elégedését, így írja-le egy versben Propertius:

Mecenas eques Etrusco de sanguine Regum!

Intra fortunam qui cupis esse tuam.

Lib. III. Eleg. VII. Nem különben Horatius - is, a' midőn a' munkáját ajánlja néki, ekképpen szólítja meg; *Mecenas atavis edite Regibus!* L. I. Od. I. Más helyt ismét Nemes Embernek mondja: *Mecenas equitum decus.* L. III. Od. 16. Ez volt maga idejében a' tudós Embereknek nagy szeretője és pártfogója, úgy annyira, hogy máig-is az ő Nevéről Mecénásoknak mondának, a' tudományokat kedvellő és azoknak nevelőit, 's követőit segítő őslop Emberek.

Tudván hogy hathatós ősztön az elmének,
 Ha sikerét látja igyekezetének.
 Kívált a' ditséret, mert a' nagy Léleknél,
 Több az a' haszonnál 's egyébbszímereknél.
 Futnak a' Lovak-is bár különben restek,
 Ha a' farkantyútól tsiklándozik testek.
 E' példával szómat Násó bizonyítja,
 Ki a' ditséretet ahoz hasonlítja. (i)
 Róma 's Görög Ország már szokásban vették,
 Hogy a' derék elmét tégérül ki-tették.
 Nem tsak betsületet jegyző zöld ágakkal,
 Hanem az érdemhez szabott jutalmakkal.
 Légyen a' többek közt Virgilius maga
 Példa, egy Római tudós ég tsillaga,
 Kinek Augustus nagy summát rendele
 Egy versért, melly annyit meg-is érdemele. (k)

E 5

Vagy

(i) Násó második neve Ovidius Versírónak, a' ki a' ditséretnek farkantyut tulajdonít ezen szavaiban: *immensum Gloria calcar habet* de Pont. L. IV. Ep. 2. így akarván jelenteni, hogy a' ditséret nagy ősztöne a' jó igyekezetnek.

(k) Augustus második Római Tsáfár, midőn bizonyos hadakozást folytatott volna, az idő járása olyan volt egy alkalmatossággal, hogy éjjel esett, nappal pedig szép idő volt, melly történetre ezt írta Virgilius:

Nocte pluit tota, redeunt Spectacula mane:

Divisum imperium, cum Jove Caesar habet.

Melly vers rendkívül meg-tetszén 's méltán-is Augustusnak, az írótsz gazdagon meg-ajándékozta. Azon jutalmat ugyan, avagy tsak míg a' hamis lelkűség ki nem tudódott, nem ő kapta-el, mert ő lopva írta az említett verset a' Tsáfár ajtajára, hanem egy Rómába

Vagy amaz elméket gyakorló műhelyek,
 A' víg és szomorú játékok néző helyek,
 Hol a' néző Karok azoknak tapsoltak,
 Kik valamely dolgot rendkívül majmoltak.
 Annak neve forgott betsesbb belzésekben,
 A' ki mestert játszott tántzban vagy énekben.
 Költ-is a' mint tudjuk mezején azoknak,
 Sűrű gabonája a' nagy tudósoknak,
 Mellyeknek termése olly bő, szép, és drága,
 Hogy ma-is vélek él az elmék világa.
 Nékünk-is már, hálá légyen az Istennek,
 Támadt *Augustusunk*. Bizonyfáig ennek
 A' fok új-falakkal pompázó Oskolák,
 Hol már virágzanak a' gyenge mondolák,
 A' düledékekből fel-támasztott kövek,
 Hol ismét zöldülnek a' száraz fa tövek,
 A' tudományoknak meg-kötött kútai,
 Könnyen járhatókká tétetett útai,
 Mellyek szemettel 's mély fárral bé-töltenek,
 És hibák gazával be gyepesedtenek.

MÁSODIK SZAKASZ.

Illetnem kellene itt az Ország dolgát,
 De arra az idő szűl majd nagyobb szolgát,
 Illy

ba tsavargó *Batillus* nevű Vers nyomorító, a' ki mi-
 dőn a' Versnek szerzőjéről kérdés támadott, de senki
 magát iránta nem jelentette, nem állította ország-
 nál a' magáénak vallani, és a' pénzt eb rézre mé-
 rőbb markába sepreni, kétféle kívül a' torka tanácsából.

Illy rövid lábaknak mély tenger a' törvény,
 'S járatlan hajónak veszedelmes örvény.
 A' lefű ez új módi árnyékról ítélő,
 Ki már vőlt a' régi valóságban élő.
 Ti nagy *Theseusok* a' bölts ész fonalán,
 Menjetekek kereftől e' *Labirint* falán. (1)

Mert

(1) A' *Labirynthus* vőlt *Kréta* szigetében, egy mesterfűges
 szegletekre és tekervényekre rakatott épűlet, melly-
 ben rekesztve tartatott egy *Minotaurus* nevű ember
 evő tsuda, mellyet a' mesék félíg ember, félíg bika
 formában írtak-le. Ennek a' költeménynek eredete
 onnan vőyon: hogy a' *Kréta*i Királynak *Minosnak*
 a' felesége *Pasifűe*, fajtalan Áfszony lévén, meg-fűze-
 retett egy szép bikát, a' mellyel való közűsűlésre
Dedalus Áts-mester segítűge által, azzal a' mester-
 fűggel élt, hogy magát fa tehénbe záratta-bé, és ak-
 képpen terűhbe esvén, szűlte a' *Minotaurus* tsudát.
 De ez a' fogadás módja és mese, mellynek ez az igaz
 értelme, hogy az említett Királyné maga *Taurus* nevű
 lastrától, melly nevezet bikát jelent, szűlt kettűs gyer-
 meket, mellynek edjike *Minos*hoz az urához, másika
 pedig *Taurushoz* hasonlított. De mi most a' további
 beszédnek meg-értésére nézve maradjunk a' költemény
 mellett. Történt tehát, hogy *Minos* a' fiának meg-
 őlettetűsűért hadat indított az *Athénásbéli* Király *Ae-
 geus* ellen, kit meg-gűzűvén arra bűntetett, hogy az
*Athénásbéli*ek esztendűnként, hét fő nemes ifjakat küld-
 jenek *Kréta*ban, a' kik a' *Minotaurusnak* eledelűl bé-
 vettessenek a' *Labirintba*. Azért-is az *Athénásbéli*ek
 forst szoktak vetni, és a' kire esett, annak menni
 kellett, olly móddal, hogy a' hajóra fekete zászlót ál-
 litottak-fel. Egyűzer esik a' forst *Theseusra* az *Aegeus*
 fiára, mellyet-is változtatni nem lehetvén, el-ment,
 olly

Mert ebbe a' tsudák hozzám képest nagyok,
 Mellyekhez én félenk, 's gyenge Vitéz vagyok.
 Söt innen, ki által kezdett-is épülni,
 Bóldog *Dedalus* lelsz, ha ki tud repülni. (m)
 Ti merjetez annyit, a' kik nem szédültök,
 Akármelly nagy dolgok tornyaira ültök,
 Kiknek egét erő észéhez tsekélység,
 Az engem százfzör-is el-nyelendő mélység,
 Kik a' mezfze néző bölttesfég üvegén,
 Láttok nagyot kitsint Országunknak egén,
 'S mintegy a' *Delfisi három lábú székből* (n)
 Tudjátok, mi lelsz majd e' mai *Izékből*.

olly előre való egyezéssel, hogy ha szerentsésen meg-
 szabadulhatna, haza felé mentiben fehér zárlót állít-
 fel a' hajója órára. Meg-is szabadult, de midőn haza
 felé menne, rajta felejtette a' hajón a' fekete zárlót,
 melyet a' *Fia* érkezését a' tenger partján leső *Aegus*
 látván, és azt a' *Fia* oda vesztésének jelül vevén, a'
 tengerbe ugrott bánatjába, kiről az a' tenger most is
Aegus Tengerének (*Mare Aegeum*) neveztetik, a' föld-
 nek le-írásában. *Theseus* pedig úgy győzedelmeskedett
 a' Tsudán, hogy *Ariadne* *Minos* leánya belé szeretvén,
 vezér fonalat, és a' tsuda meg-ölésére, meg-kivántató
 eszközöket szolgáltatott neki, mellyek által, azt alu-
 va találván, meg-is ölte, és a' bé-menő ajtó kilincsé-
 re kötött tüzárnál fogva életben ki jött. *Pomey* pag.
 39 et 242. 243. Ehez a' *Labyrinth*hoz szokták ha-
 fonlítani az írók a' nehéz értelmű és meg-fejtésű dol-
 gokot, és kérdéseket a' kétféles ki-menerelű, és szö-
 vevényes környül állású bajakat 's a' t. Az *Ariadne*
 fonalához pedig a' nehézségek meg-fejtésében, a' dol-
 gok el-igazításában, és a' veszedelmek el-hárításában
 elmés utat módor találó bölttesféget.

(m) Lásd az 50-dik oldalon az (y) betű alatt.

(n) Lásd a' 67. oldalon az (a) alatt.

Nékem ez egy szabad, bátran ki-is vallom,
 Hogy a' mit a' Nemzet helybe hágy javallom.
 Söt Hazámmal inkább balúl vélekedjem,
 Mint sem holmi jött ment észfel böltselkedjem;
 Meg-lévén lelkemben a' rabfágig győzve,
 Hogy a' mit ez ki-pök, fótalan van főzve.
 'S a' mit egy olly leg-jobb íz érzésű gyomor
 Utál, ahoz az én szám íze-is komor.
 En vagyok Hazámban tag, és nem jövevény,
 Nékem-is fáj az ő testén költ kelevény,
 Engem-is erőltet 's rongál az a' nyereg,
 Melly alatt a' fáradt szabadfág kesereg.
 Tsapodárfágba hát pennám nem avatom,
 'S a' fok le-nyelt szóból ez egyet mondhatom;
 Hogy ritka *Salamont* tanít-meg mestere,
 Mint lehesfén annyi emberek embere?
 Mert azon, a' ki most Orzággal álmodik,
 A' mit *Salamon* kért, kevés gondolkodik.
 Szerentsétlen Ország, hol olyakban bíznak,
 Kik a' köz jó kárán titkon magok híznak,
 'S mellyben olly el-adó Lelküeknek híznak,
 Kik a' vízre mindent szomjuhozni víznek.

HARMADIK SZAKASZ.

Hadi fogásiról már szólnom kellene,
 Ha szólna nyelvemmel a' hadak Istene.
 Mert ő az erőnek természeti fia,
 Vagy méhében *Márstól* fogadta *Mária*.
 Ezen tekintetben tsudálatos test ő,
 Mellyet ábrázolni ha akar a' festő,

Orsz.

Oroszlányt rajzoljon le emberi fővel,
 Szelidléget töltvén öltve az erővel.
 Mert az az igazi Nagy Lélek festéke,
 A' mellynek nints semmi *Veresse* és *Kéke*. (o)

Nem verhetette még meg e' SAS tíz ezerét,
 Senki fel-nem-költvén aluvó fegyverét:
 De széllyel terjesztett szárnyának árnyéka,
 Vala Fiainak óltalom hajléka.
 Nem tört szomszédra sem egy sem más felől;
 De a' tsendesféget védelmezte belől.
 Tudván, hogy nem nagyobb legénység szerzeni,
 Mint a' kéz keresményt épen meg-örzeni. (p)
 'S hogy a' békesfégnak áldott napja tenyész, — (q)
 A' háború tüze kintseket el-enyész. — (q)
 Mint a' bölts *Minervát Jupiter veleje*:
 Úgy szülte JÓZSEFET a' szerezet feje. — (r)
 Szebb

- (o) Az írónál a' Veres szín haragot, és a' Kék irigységet jelent, melly két baromi indulat illetlen a' Nagy Lélekiséghez.
 (p) *Non minor est virtus, quam quærere, parva tueri.* Ovid. de Rem. Am.
 (q) *Concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur.* Ez a' Hollandiai Közfőnöki Társaságnak Tízemei mondása (*Symboluma*).
 (r) *Minervának* a' böltségre Isten Afzónyának fogantatásáról az a' mese, hogy egyszer *Jupiter* abbéli hánatjában, hogy a' Felelőre *János* magtalan volt, magát homlokba ütötte, és azonnal meg-viseledődött az agyveleje, úgy hogy három hónapok múlva el-jövé a' szülés ideje, *Vulkánus* babának hívta, hogy terhetől szabadítaná meg. *Vulkánus* azon vén Afzónyi kölesfég-

Szebb zöldség a' szelid *Olajfa* virága,
 Néki, mint a' *Pálma* vértől szeplős ága. (s)
 Mert úgy okoskodik ez a' Világ böltsé.
 Hogy a' Levelénél jobb a' Fa gyümöltse. (t)

Nem

séghez nem értvén, kovátosonn látott a' dologhoz, és egy fejze fokkal, vagy talán az öreg kalapátszal olyat kapott a' feje lágyjára, hogy abból tüstént talpra ugrott egy deli termetű, és tetétől talpig fegyverbe lévő szűz leány, tudniillik *Minerva*. Mellyel azt példázta a' régifég, hogy az emberi Józan okosság és annak tulajdonfága, az értelmes gondolkodás; a' szabad akarat, a' tudományok, mesterfégék, és a' virtus, az Isteni böltségnak ki-meríthetetlen kútjéből vették eredeteket. *Pomey* p. 77. 83.

- (s) Némely régi Nemzeteknél, nevezetesen pedig a' Rómaiaknál, *Olajfa* ágából font koronával szokás volt megfűszerezni azokat, a' kik valamely derék Polgári, vagy tudománybeli érdemet tettek, melly a' békesfégnak tisztelete volt, minthogy annak idején szoktak, a' tudományok, és egyéb társaságbeli dolgok virágzó állapotban lenni. Onnét vagynak, a' régi, sőt azok után a' mai írónál-is, e' következő szövegek formái. *Békesfég olajfája*. Nyugodni az *Olajfa* árnyékában 's a' t. ellenben a' *Pálma* vitézségnek, és győzedelmek jele és jutalma volt, melly azon szók helyett számtalanszor-is elő fordul a' könyvekben. Egy mind hadban, mind békesfégnél derék emberről pedig azt szokták mondani, hogy *Olaj* ágai közzé *Pálmákat* kötöz. (t) Egyszer az Istenek válogatták a' fákat, hogy kinek kinek legyen egy szent és kedves Fája, a' mellyre különösen gondot viseljen. *Jupiternek* p. o. megfűszert a' *Tersa*, *Vénusnak* a' *Mirtus*, *Apollónak* a' *Borostyán*, *Ciklénak* a' *Fenyő*, *Herkulesnak* a' *Nyárfá*, 's a' t. mind

Nem kap ez a' *Frantzok* *Liliom* tziúmerén,
 A' melly a' halálnak nőtt, 's nyilik gyökerén.
 Nints *ökletös Hóldja*, 's *Kardos Oroslányja*,
 Mert ez a' vadat-is szaggattatni szányja.
 A' Lelke békeség, ő meg annak teste,
 E' Lélek a' Testet jó helyenn kereste.
 Egy indulatoknak hatalmas Urában,
 Ki természetének kitsiny Világában,
 Magán tanult elébb győzedelmeskedni,
 'S úgy jött az emberek közzé vitézkedni.
 Bóldog pedig a' Nép az olyan vezérrel,
 Ki már próbált tsatát a' testel és vérrel.
 Mert tsupán a' lehet jó Ura Népének,
 A' ki már Jobbágya a' józan elmének.

Tudom *Hollandia* egy húron peng velem
 Abban, hogy JÓZSEFben példás a' kegyelem.
 Mert hogy minap estek gallyáiban károk,
 Mellyeket okoztak ama Víz buvárok,
 Az igaz *Neptunus* (u) kére boszszuállást,
 Kiáltott a' Tenger Ostromot meg szállást,
 Még-is e' szelid kéz, jóllehet fel-kapta
 Ijlesztő Menykövét, Fejekhez nem tsapta.

A' Izá.

mind gyümölstelenek, azt adván okául *Jupiter*, hogy
 ne láttasának, a' gyümölstéért tenni azoknak ezt a' tisz-
 tesféget. Akkor *Minerva* el-kezdi: Akárki mit mond-
 jon, de Isten engem úgy tartson, én az *Olajfát* sze-
 rerem a' termésiért. Mellyre *Jupiter*: Böltsen mond-
 dod Leányom, mert bolondfág a' szépfég hazon nél-
 kül. *Phædr.* L. III. F. 17.

(u) Lásd a' ar-dik Oldalonn a' (b) Betű alatt,

A' Izáraz Urára egy kis Vízi Féreg
 Támad, még sem forr fel mejjében a' méreg.
 Azt érdemli vala vakmerő szándéka,
 Hogy a' szomjú földön haljon-meg e' Béka;
 Még-is a' kegyes nap nem gyújtja hévlegét,
 Mellyel ki - égesse tengere mélyfégét,
 Sőt a' szabad vízben úszkálni engedi,
 Tsekély bírfág alatt vétkét el-engedi. (x)
 És noha fejlszéje a' vad fára hágott,
 De hogy meg-szelidült, egy ágat sem vágott.
 Tudta hogy leg-ditsőbb az a' győzelem,
 Mellynek meg-nyerését követi kegyelem. (y)
 Mivel hasonló az egy olly vídám Naphoz,
 A' millyent a' ködből ki-derülő nap hoz.
 Tudta hogy háborút okosabban szüntet,
 Ha hirtelenkedő boszszúval nem büntet.
 Mert a' méh életét veszti el mérgével,
 Ha fulánkal bánik az ellenfégevel.
 'S hamar ki-pufztítja *Jupiter* az eget,
 Ha minden bűnösre menykövet veszteget. (z)
 Erővel jár ugyan ő az erő körül,
 De háborgatója vesztének nem örül.
 Győzedelmes kardját ki-rántja nyakára,
 De rettentésére, és nem halálára.
 Mert a' gyönyörködve ki-ontatott vérnek
 Panaszló tsepjei, boszszuállást kérnek.

'S azok-

(x) Tudniillik fizetett *Hollandia* 10. Milliót.

(y) *Gloria victori est victis donare salutem.* Lotich. Lib. I.
 Eleg. XI.

(z) *Sic, quoties peccant homines, sua fulmina mittat*
Jupiter, exiguo tempore inermis erit. Ovid. Trist. L. II.

F

'S azoknak az ég-is költsön segit kárán,
 Kik mohón áldoznak haragjok óltárán.
 Így a' Magyar fegyver ámbár nem öl 's éget,
 Tsupa nevével-is rettent ellenféget.
 És már annak hírét hordozzák a' habok,
 Annak alább határt az égnél nem szabok.
 Míg járnak a' Nappal a' tizen-két Jelek,
 Szárnyokonn repítik JÓZSEFET a' fzelek.
 Szekerez a' jó Hír hat fejr lovainn, (j)
 Körül e' Világnak végső határainn,
 Mert az mást kit kettőn kit négyen hordogat,
 De e' nehéz *Virtus* alá hatot fogat.
 'S Mikor ezt a' Földnek négy része meg-halja,
 Nagylágos dőlgaít égig magasztalja.
 Tsudálja a' Tenger 's az idegen népek,
 Tselekedetei melly nagyok és szépek.
 El-jőnek imádni a' Magyar Koronát,
 'S bálványozni a' Föld újj bölts *Salomondt*.
 Világ Királyjai! helytartó Istenek!
 Itt a' tükör, 's példa, legyetek ilyenek.
 Békeslégenn áljon hatalmatok széke,
 Mert az a' *Thronusnak* olly részt tévő éke,
 Melly ha kevélységből onnan ki-üttetik
 Ingadoz, és könnyen hanyatt-is eshetik.

Ha

- (j) A' *Hír* Isten Afzszonynak tartatott régenten. Templemok-is voltak néki szentelve. Az írők tulajdonítanak néki szárnyakat, fok nyelveket, füleket, szemeket, szüntelen való álmatlanságot. *Virg. Aen. 4.* Az újja Vers írők szekeret és lovakat-is, mint *Lotichius*, mondón ezt mondja. *Sublimam niveis fama reducit equis Lib. I. Eleg. 2.*

Ha vagytok valahol vérlezopó *Manasséh*, 2 *Kir. 21:16.*
 Ez a' szelid példa szívetekre hassék.
 Imé nem mondja azt e' minden virtussal
 Bíró Felfég, ama vad *Vitelliussal*:
 Hogy jobb egy le-vágott *Hazafinak* szaga,
 Mint a' vert ellenfél halmozott asztaga. (v)
 Ha tudsz vért tékozló *Nérót* 's *Caligulát*, (a)
 Igazítsd JÓZSEFHEZ tanulni régulat.
 Nem öt elztendeig tart az ő jófága,
 Mint a' Fene *Néro* kegyes urafága. (b)
 'S nem kíván egy nyakat szerelmes Népének,
 Hogy egyszeri vágás legyen fegyverének. (c)
 Mert szebb egy *Lakosnak* Lelkét meg-tartani,
 Mint száz ellenfélnek vérért ki-ontani. (d)

Sőt ez *Egyetlen* egy, jóllehet áll nála
 Az alatta való élete 's halála;

F 2

Még-is

- (v) *Optime olet occifus hostis, et melius Civis.* Sveton. in Vitell. cap. X.
 (a) Ezek ollyan két Római Tsáfzárók voltak, kik közzül az első Anyját, Tanítóit, Felelégeit, és majd minden Rokonait, és Jöltévőit meg-ölte 's ölette: *Svet. Nero Cap. 33. usque 36.* A' másodikról pedig még kölyök korában (mert méltatlan hogy Gyermekeknek neveztesék az olly Fene vad) azt jövendőlte a' Nevelője, *Tiberius*, hogy ő a' Római Népnek kígyót, és a' Világnak Fődot nevel. *Svet. Calig. Cap. XI.*
 (b) *Procul differunt cuncti Principes Neronis quinquennio.* Trajanus.
 (c) Mint *Caligula*, a' ki gyakran szokta mondani: *Utinam populus Romanus unam Cervicem haberet.* *Svet. Calig. Cap. 30.*
 (d) *Satius est servare unum Civem, quam perdere mille hostes.* Anton. Pius.

Még-is, hogy az Isten okos Lelkü mívét

El-bontasla, nehéz arra bírni szívét.

Érdemes a' bűnös: még sem tud reája.

Halált kiáltani, élet adó szája:

Világot emelő karjai refzketnek,

Mikor fonalához nyúlnak az életnek.

Jobb kedvel kezdene a' föld rontásához,

Mint egy emberi nyak ketté vágásához.

Oh jó szív! melly tellyes kegyelem tejével,

Nem az indulatos bszfzúnak mérgével.

Oh vértől ártatlan *Salamoni* kezek!

Tsak ölelni tudnak, és nem ölni ezek.

Ő a' Just Istentől 's emberektől bírja,

Mellyel a' büntetést törvény szerént írja.

Egy részről az Úrnak nála áll fegyvere,

Az a' földi tellyes hatalom tzmere;

De a' Társalág-is másfelől azt szabja,

Hogy kezében legyen a' *font* és a' *szablya*, (e)

Mellyel minden rohdadt tagot ki-metélhet,

Mellynek fenejétől a' fő és test félhet: (f)

Még-is előbb dorgál 's azután ítél ő,

Ezerfzer-is Atya, míg egyfzer Itélő

Mint a' tanúlt Orvos, nem mindjárt vág 's éget,

Mihellyt lát valamelly részben vefzettlégét;

Söt mesterlégének meg-késérti titkát,

Elő keres minden hathatóst és ritkát,

'S mi-

(e) Az igazságot úgy festik, hogy egy kezében *fontot*, a' másikkban *fegyvert* tart. Amazzal a' bűnnek érdemét mérí, emezzel pedig bünteti.

(f) *Immedicabile vulnus ense recidendum est, ne pars sana trahatur.* Ovid. Metam. L. I.

'S mikor bizodalma már nem lehet észhez,

Ugy nyúl tüzes vashoz, késhez, vagy fűrészhöz.

Igy ő-is, nem liet a' Gonofztévővel,

Hogy mindjárt lakoljon kötéllel vagy fővel.

Tanúl a' Törvénynek gyümöltstelen fái,

Hámán 's *Akítófel* pulzta palotái. *Efzter* 7: 9. 10.

A' kínnal vallató tizen-két kérdések,

Az ártatlanból-is bünt fajtoló Prések, (g)

Az álló kerekék, és meg-aludt lángok,

A' lélekzet útját el-álló istrángok,

A' hám, melly a' halál tsúfos óltárára,

A' meg-áldozandó bűnöst vontá fára,

A' pallos, mellyet most feketít a' rosda,

Melly emberi vérbe ditsekedve mosda,

Tanúk végre magok a' kínzó Mesterek,

A' kik panaszolnak, hogy nintsen kenyerek.

Nem forgattat mondom ilyen szerfzámokat

Addig, míg nem itat szebb orvosfágokat.

El-fajúlt tagjait tehát az Orfzágnak,

Küldi műhelyjébe a' fanyarúfágnak.

Mert úgy gondolkodik felöllök: hihető,

Hogy meg-jobbulások az által lehető.

Hogy ez a' vad egres, talán még meg-érhet,

'S gonofz életének útából ki-térhet.

E' hitetlen szívről vagy on olly reményje,

Hogy még a' hűségnek lehet szent edényje,

E' rofz szem, majd hafznos ki-nézés ablaka

Léfzen; 's ez álnok száj, igazlág ajaka.

E' tsalárd kéz, mellyet a' bűn meg-kötöze,

Majd ha el-óldatik, lesfz munka elfköze.

F 3

E' rofzsz-

(g) Tudniillik a' nem rég el-töröltetett bűnöst vallató tizen-két kínzások.

E' rofzra futó láb szenvedvén békóban,
 Kétlég kívül járni meg-szokik a' jóban.
 Mert a' nyomorúlág tüzének vialfza
 Az ember; hát e' láng lassan hadd olvasfza.
 Sok durva bányász kő nem nyújt reményféget,
 Mellyből a' tűz kínja majd ezüstöt éget.
 'S olly értzből-is, mellyről nem gondolná senki,
 Hét Kementze után szin arany tseppen ki.
 De fenn írt halznai ámbár nem volnának,
 A' Második JÓZSEF rab Oskolájának;
 Ha nints-is a' rofzsnak meg-jobbitására,
 Elég, hogy a' jóknak van bátorfágára.
 Mert lántzra van a' tag, 's gonofz szandék téve,
 Melly eddig a' köz jón erőszakot téve;
 Azomban él, és lefz az Ország marhája,
 Ha nem kívánt lenni szabados szolgája.
 Véle vagy útakat kéfzített, vagy fonat,
 Vagy hajót és egyéb köz terheket vonat.
 Hogy fizesse a' kárt kántelen munkával,
 Másként annak ára el-vefzne magával.
 Ez-is hát egy okos JÓZSEFI gondolat,
 Hogy az ölés ellen jöjjön parantsolat.

Minden jó egy szomszéd gonofszal határos,
 Egy jó tselekedet másik bűnnel páros. —
 Ritka szép a' mellynek ne vólna irigye,
 Ez a' történettel a' halandók igye. —
 A' Napnak sugári mindennap küfzködnek,
 Sűrű Táborával a' homályos ködnek — (h)
 A' Nap után az éjj következik forral,
 Ofztozván az időn öröklég finorral. —

Leg-

(h) *Unica prateriit vix sine nube dies.*

Leg-nagyobb a' hegyenn a' szélnek ereje,
 Leg-gyakrabban szokott fájni a' test feje. —
 Mennél fellyebb tartja nyakát a' hatalom,
 Annál közelebből éri több ártalom. —
 'S mikor a' nagy Fának vergődik teteje,
 Tsak gyengén hajladoz a' völgynek vefzfzeje.
 Mert a' fzerentsének Tornyán nem hajlani,
 Es szédülés nélkül nehéz meg-állani. (i)
 Ha a' Király nagyon emberek barátja,
 Es a' kantár szarát lógyóba botsátja,
 Az erőszak mindjárt erköltsöt kezd kapni,
 'S Gazdájához szokott rúgni, vagy harapni.
 Miért szabad fzája az Istentelennek?
 Mert várakozása hofzfzú az Istennek:
 Ügy-é közönléges Társalág vad lova,
 A' kedvező Urat hányja ide 's tova.
 Talám hát azt nyeri JÓZSEF a' lágyfággal,
 Hogy él a' gonofzlág tellyes bátorfággal?
 De ne féltsük ötet, Jól tudja mit rontson,
 Kit 's miért büntessen, vért-is mikor ontson,
 Esméri a' konkolyt tifzta búzájába,
 'S meg-szokta fojtani még zöld fű korába.
 Mikor szöllejébe plántálnak vagy nyesnek,
 Meg-mutatja e' bölts Gazda a' mivesnek,
 Mellyik vefzfzön terem, és mitsodás gerezd?
 Ezt, úgymond, pufztitsd-ki; de amazt meg-fzerezd,

Mintha most-is kezén látnám a' zabolát,
 Mellyel hanyatt rántá ama szilaj Oldt,
 Kinek a' rofzsz Lélek fülibe úgy lúgott,
 Hogy Erdély fejéhez halálössan rúgott.

F 4

Tudni-

(i) *Difficile est in apice felicitatis non moveri.*

Tudnillik ki - ütött a' pokolból *Hora*,
 Az a' boszszút álló *Nemesis Ostora*; (k)
 Az a' havasok közt termett dühös féreg,
 Kit tojt az átoktól terhbe esett méreg;
 Az a' vad köfszíkla méhének gyümöltse,
 A' kinek teste vas, atzél vólt erköltse;
 Az a' Nös Parázna szaporodás Fatja,
 Kinek Anyja medve, és vad kan vólt atja;
 Az a' vetélt száznak idélen gyermeke;
 Késértetet festő babona remeke;
 'S részeg termézfettől lett mostoha tsuda,
 Tsuda olly éktelent hogy önteni tuda.
 Az a' baromfággá változott emberfég,
 Kit mondvá tsinált az ördögi mesterfég;
 Az a' vén eb, a' ki *Akteont* meg-kapta, (l)
 'S nem eb, hanem ember Társait harapta;

Az

(k) *Nemesis* tartatott az idővel járó közönséges Tsapásolt és áldások Isten Afzszonyjának. Mikor a' földnek jól vagyon dolga, olyankor Jó akarónak, Jól-tévőnek, Jókendőnek, mikor pedig orosokkal látogatattik, Ellenfégesnek, Haragosnak, Mostohának nevezetik a' könyvekben.

(l) *Akteon* egy Fejedelmi Görög Ifjú, tévelyegvén egy szér vadászhat közben az erdőben, történetből reá bukkant *Diánára*, az erdői Isten Afzszonyára, és reá tekintett, a' midőn az, a' maga erdei Isten Kis Afzszonyáival (Nimfákkal) mezítelen fürdött. A' szűz Isten Afzszony meg-fégyenlven magát, egy marok vízzel aratól öntötte *Akteont*, ki-is azonnal szarvassá változott, és tulajdon vadászó ebeitől meg-találtatván, el-szaggattatott *Ovid. Met. L. III. F. 2.* *Ovidius* ártatlannak állítja, midőn a' most említett helyen azt mondja: *Fortuna*

Az a' pufztító dög, 's fene a' Hazában,
 Pártosos *Katilina* (m) a' Magyar Rómában.
 Ki-hozott magában *Legió* ördögöt,
 Egy kezében fegyvert, a' másikban dögöt.
 Ki-jött *Flegetonnak* véle tűz-özöne,
 'S halálos poharat fokakra közföne. (n)
 Mert most-is a' panasz kiáltoz a' földön,
 Buzog az ártatlan vér harmat a' zöldőn.
 Még részeg a' mező hazafi véréből,
Abellel kér boszszút igaz Istenétől.
 Hol ki-kergettett lelke fok igaznak,
 Üldözése által egy hitetlen gaznak.
 Még hangzik az árvák 's özvegyek siralma,
 Mellynek hallásától refzket *Erdély* halma.

F 5

Mi-

tunc crimen in illo, non scelus invenies, quod enim scelus error habebat? Ismét Trist. L. II. ezt. Inscius Actæon, vidit sine veste Dianam, praeda fuit canibus non minus ille suis, scilicet in superis etiam fortuna luenda est, nec veniam laeso numine casus habet. És valófággal az-is vólt, de hijában, mert nagy az Afzszonyok haragja még az Istenek közt-is. Hát még az emberek között? méltó volna az ellen különös Könyörgést kérszíteni. Nézd csak *Salamont* mit írt arról. *Préd. 7: 23, 26, 27. Péld. 19: 15. és 21: 9, 19, 25.* egyébaránt a' mindennapi példa sem szűk.

(m) *Catilina* vólt egy Római Párt-ütő *Cicero* Polgármesterfégeben, a' kit tsak ugyan ő-is pirongatott ki Rómából, négy ékes és hatalmas beszédekert tartván el-lene, kettőt a' Tanácsban, kettőt pedig a' Nép előtt *Vid. Orat. Select. 3. 4. 5. 6.*

(n) Egy a' Pokolbéli folyó vizek közzül, mellyről azt mé-sélték, hogy víz helyett láng foly benne. *Pompey p. 198.*

Mivel ki-írtattak fok gabona fejek,
Kiknek Nemes magból származott elejek.

De nyugodjatok-meg zúgolódo porok!

Mert már meg-lakoltak a' gyilkos latorok.
Már az ártatlan vért Isten elő kérte,

A' *Káin* kezéből, 's meg-fizetett érte.

Többé a' büntetés ideje nem hozszú,

Le-fzállott értetek a' menyből a' boszszú.

'S hogy lassú lépéssel jött a' vezedelem,

Még nagyobbá tette azt a' késedelem. (o)

Ki párt ütésével boszszontá az eget,

Halálért halállal tett annak eleget.

Az Istent késértő *Goliát* le-omlott,

A' Föld rontásáért maga-is meg-romlott.

Mert JÓZSEF szavának haragos menyköve,

Kárt tévő fejére halálossan löve.

Dühös testét kínra ragadá a' kerék,

Mellyel az utolsó pihenésig verék,

'S érdemlett tömlötze Lelkének a' Pokol,

Hol az a' vártt vendég vég nélkül rostokol.

Haza küldtetett arra az Orzágra,

A' honnan kárt tenni fel-jött e' világra,

Jóllehet e' fulánk nekünk nem árthatott,

Minthogy távol esvén agyon nem szúrhatott;

Még-is azt ítéljük, hogy kár annak élni,

Kitől szüklég a' köz bátorlágnak félni.

Mert a' mi a' testnek bajára születik,

Nem tag az, és attól méltán el-metszetik,

Ta-

(o) *Lento gradu ad vindictam sui divina procedit ira, tarditatemque supplicii gravitate compensat.* Valer. Max. L. I. Cap. I. §. 3.

Talám *Herostatus* támadt-fel *Horá*ban,

Ki felől olvasluk a' *Históriában*:

Miként áldozta - fel az emészto tűznek,

Felléges Templomát a' *Diána* szűznek,

Három-százszor fordúlt az esztendő elől,

Míg el-készülhetett mind kívül mind belől,

Egész *Ázsia* volt építő Mestere,

Ki - merült miatta nagy kintsek tengere,

'S az a' bolondlágnak esze veszett Fia,

Hamuvá égette, tsak *pro memoria*. (p)

Igy a' bletsülletre tsak bolondok vágynak,

Keresvén párnáján a' heverő ágynak;

De az emlékezet lakik magas hegyen,

Ugyan kapaszzkodjon a' ki hozzá megyen.

Szüklég annak járni a' virtus lábainn, (q)

És érdemeinek repülni szárnyainn.

A' szerentse pedig nem mindennek nevet

Ugy, hogy jófágával kaphaslon hírt nevet:

Azért fokban visznek nemes bünt-is végbe,

Mert, ha nem járt út-is, ösvény az, az Égbe. (r)

Eppen azon tett szert hírre a' mi *Olánk*,

Kinek vér ontását a' minap gyáfolánk,

Ö nemtelen ágynak született szemetén — (s)

A' mostoha idő meg-átkozott hetén.

Akkor járt a' földön ördögi Babona,

Mikor meg-testesült ez a' Zenebona.

Meg-

(p) Emlékezetnek okáért.

(q) *Tendit in ardua virtus.* Ovid. de Ponto. L. II. Ep. 2.

(r) *Prosperum ac felix scelus virtus vocatur.* Seneca in Herc. Act. 2.

(s) *Trivis conceptus, et educatus fercore.* Phædr. L. I. F. 27

Meg-vakúlt a' Napnak, vagy a' Hóldnak fényje,
Midőn készült ez a' háborúk edényje.
Vagy *Plútó* szöktette fel az élők közzé,
Rendelvén párt-ütést indító elzözzé.

A *Föld Fiai* - is (t) így akartak régegn
Győzedelmi tsúfot ejteni az égenn.
Mit gondoltak, mit nem, egyfzer *Jupiternek*
Bolondúl háborút indítani mernek,
Melly végre a' világ nagy hegyjei közül,
A' magasabbakat választák elzözzül.
Mintegy lajtorjává azokat tsinálták,
'S már az öreg Urat szinte le-piszkálták.
De a' midőn éppen széke felé nyúltak,
Tüzes Gránátjai annak-is el-gyúltak,
Kiáltá *Vulkánust*, az egek kovátsát,
Hogy, ha kész menykő ninta, adja kalapátsát.
Ki-is oda ugrék egy rakás menykövel,
A' szükféghez képest terhelt bőr kötővel,
Mellyekből markolván, őket földre verte,
'S a' zsámoly hegyeket reájok septe.

(t) Tudniillik az *Oridok*, kik a' költemények szerént az
Égnek és a' Földnek Fiai voltak. Ez a' Nevezet je-
lent; rendkívül nagy természetű embereket, a' miné-
müekről a' szent írás-is emlékezik. I Mós. 6: 4. Mi-
dőn pedig *Ovidius* a' dögök és az emberek által válto-
zásáról írt könyvében azokról azt írja, hogy az ég el-
len hadat indítottak, úgy látszik, mind az ott írt do-
lognak rendéből, mind a' Mesének néminémű hason-
latosságából, hogy abban a' példában homályosan az
ember' el-esését, és annak okát, tudniillik az Istennel
egy formává való lételeire vágyódó kevélységét adja
elő.

Ugy költ másik mese ebből a' meséből,
A' mint olvashatjuk *Násonak* könyvéből,
Hogy mikor e' földnek Ofzlopi rengődnek,
Onnan van, mert akkor azok félszkelődnek.
Es hogy egy *Orids* lehelli szájából
A' füstöt és lángot, melly forr az *Etnából*. (u)
Ő pöki kínjában a' tüzes köveket,
Mellyekkel ágyúzza a' föld az egeket.

E' dühödt *Oldh*-is magaslágra állott,
Mellyen az ég ellen ostromra ki-fzállott.
De a' harag pora, ottan-is fel-lobban,
'S minthogy közel érte, lérté annál jobban.
A' büntetés hegye reá szakasztatott
Átok 's halál alá feje boríttatott.
Jó hogy ki-ugratták a' halál törésén,
Ki hír nélkül jött bé a' születés résénn.
Féreg emészleze meg a' fának gyökerét,
A' melly nevel ilyen veszedelmes tserét.
Átkozott, 's légyen-is átok az Oskola,
Melly illy dögleletes Tanítványt kohola.
Mert egy pestises dög meg-ront egész eget,
Egy meg-dühödt barom nyájat meg-veszteget. (x)

Szép leszfz e' rút példát örökös tsudára,
A' köz gyaláznak írni Ofzlopára.
Hadd nézzék írtózza a' Világ szemei,
Melly utállatosok a' Haza nyivei.

Hadd

(u) Ez egy tüzet okádó hegy *Siciliában*.

(x) *Sordida facta pecus totum corrumpit ovile.*

Item. *Grex totus in agris, unius scabie cadit et porri-
gine porci.* Juv. Sat. II.

Hadd lássák rettegve, minémű haraggal
 Bánik a' fő és test, az ártalmas taggal.
 Allj-meg *Hír!* időnek hűléges Postája!
 Jókor jölsz, kélszen vár egy újjlág tsudája.
 Gondold-meg, a' minap egy dühödött *Kain*,
 Mit mivelte a' testvér két Haza fiain:
 Sok ezer erdei maga forma vaddal
 Rájok ütt, tsákányos, botos, tzondrás haddal.
 Miként a' tüzes nyíl, mikor a' Menny dördül,
 Repül, és villámló sebesléggel gördül;
 Vagy-mint a' Víz-zápor rohan az egekről,
 Sepervén a' követ 's fákat a' hegyekről,
 Ollyan írtóztató indulattal jönnek,
 Vélted volna Ienni meg annyi menykönek.
 Mindnyája, mint egy egy kölyke vesztett medve,
 Morog a' bú miatt néki keseredve.
 Mint az éh Oroszlán a' prédáért ordít,
 Tsikorog agyarok, és tajtékot tsordít.
 Lángozó szájokból tüzel a' káromlás,
 Halál megy előttök, 's hátok megett romlás.
 Eleven kínokat látnál személlyekben,
 A' kétfélgbe esést bús tekintetekben.
 A' mord kegyetlenlég sikólt ajakokon,
 A' meg-átalkodás dül fül homlokokon.
 A' szomjú dühöslég kergeti Lelkeket,
 Pokol gyúlt-fel benne, 's égeti béleket.
 Táborozó helyek a' kietlen erdő,
 Egy hegyen, a' mellyből szakad a' vér Ferdő.
 Haragos szívekbenn el sem aludt férgek,
 Míg meg-nem-részegült vérrel epedt mérgek.
 Elmém szemeivel rettegve képzelem,
 Melly ifzonyú dülást tett e' veszedelem.

Egy

Egy kis meg-vett *Trójt* látnál minden házban,
 Mellyet öltöztetett a' tűz 's fegyver gyálfban, (y)
 Minden szegeletből könyv-hullatás ered, (z)
 Fagy a' vér, és a' szív féltébe meg-mered.
 Ütköznek egymásba a' fíralmas hangok,
 Mint éjjeli tüzet hírdető harangok.
 Egy felől az özvegy, más felől az árva
 Jajgat és könyörög, Mélszárosát várva.
 A' keserves Anyja szemlélte ölében,
 Fetrengve kisedét ártatlan vérében.
 Karjai közt látta, szörnyű fájdalmára,
 Mint tsordúlt ki lelke kékült ajakára.
 Másutt szüléiken a' Fiak jajgattak,
 Kiket szemek előtt e' vadak szaggattak.
 Házok le-veretett fundamentomára,
 'S az lett Üri testek áldozó Öltára.
 A' záros palota reménylt menedéke,
 Lett fok Nemes főnek kínos mélszárfzéke.
 Hol tegnap a' pompa 's gyönyörűség legelt,
 Ma a' prédáló tűz, 's gyilkos kéz feregelt.
 Soknak édes álma halállá változott,
 Ki még koporsóról mélszfe gondolkozott.
 Így itta-meg a' Föld fok Nemes ér vérét,
 A' Haza Fő javát, 's annyi virtus bérét.
 Így tünt-el fok gazdag Házaknak reményje,
 Midőn a' barlang lett kintseik szekrényje.
 Az efze vesztett Nép szentség törő keze,
 A' szent helyeknek-is semmit nem kedveze.

Az

(y) *Hæc facies Troja cum caperetur erat.* Ovid. Trist. Lib. I. Eleg. 3.

(z) *Lachrymas angulus omnis habet.* Ovid. Trist. L. I. E. 3.

Az Úrnak láttára szemtelenül dúltak,
 Fertezett újjokkal az Óltárig nyúltak.
 Hofzszú tüdő Isten! azt-is el-nézed-é?
 Tsúfoltatásodat ott-is engedéd-é?
 Nem; főt határt vetél végre a' gonofznak,
 Úgy hogy attól fogva mindenek nyugofznak.
 Szíved az ártatlan vér ontást meg-szánta,
 'S el-jött a' büntetés hamar, noha fánta. (j)
 Mert hogy a' félelem lett közönfégessé,
 Erántok a' Nép-is vált ellenfégessé.
 Rájok bofzszuálló fegyvereket rántott,
 Mellyekkel számtalan Oláh nyakat bántott.
 Mellyet a' Pokol-is gyönyörködve érzett,
 Hol *Stiksz* a' gyilkos vér özönével vérzett. (v)
 Mert küldöttek alá, kevés idő múlva,
 Sok kutsmás rabokat, kit kötve kit fúlva.
 Végre rá nyomoztak a' Vitéz *Székhelyek*,
 A' dombra, hol regnált a' latroknak fejek.
 Rá támodtak minden éltető állatok,
 Kézbe adására lévén indulatok.
 A' hegy, melly a' rozfsz dög alatt majd le-szakad,
 Mintegy árulkodó nyögésekre fakadt;
 A' Fák, leveleik pillogatásával
 Rá mutatták, 's fejek hajtogatásával.
 Az *Ekhó* vádoló hangokat kiáltott, — (a)
 Mivel hóhérok lakozni útált ott.

A' tsö-

(j) *Pede pena claudo.* Horat. Car. L. III. Ode 2.

(v) Egy a' Pokolbéli folyó-vizek között.

(a) *Ekhó* neve egy *Nimsának*, a' kit *Júnó* hángá váltottatott azért, hogy ötöt gyakran szóval tartotta olyankor, midon egyébaránt *Jupitert*, a' Férjét a' *Nimfák*

A' tsömörölt barlang ki-okádta végre,
 Zöld palotájából vetvén a' térségre.
 Hogy-is illett volna Nép Fejedelmének,
 Kit a' bal természet ellett vad medvének?
 Fülön fogák azért e' mardosó ebet,
 'S bé-köték szörivel a' tőle vett sebet.
 Mert Törvény elébe hirtzolták párjával
 (Tisztesféggel légyen említve) *Kloskával*,
 'S a' bofzszú kereke rajtok által fordúlt,
 Mellynek vasa alatt párájok ki-tsordúlt.
 Mert indulatjától a' bofzszú-állásnak,
 Sebesebb vólt az-is nékiek, mint másnak.
 Hora temetését nints a' ki meg-írja,
 Mert ki tudja mellyik varja leve sírja?
 Vért szomjúzó fziwe talám a' havasban,
 Bujdosik máig-is valamellyik fasban.
 Úgy kell; életében a' ki vólt kóborló,
 Halála után-is hadd legyen vándorló.
 A' haragos föld-is van hát ellenére,
 Méltatlannak tartja, hogy légyen zsellére.
 Mert hogy-is lakhatna a' szent Hamvak között, (b)
 Kiket ez életből mérge ki-üldözött?

Már

kal való rziészásásonn rajta kaphatta volna. Ezen érteik az erdőkből és hegyekből a' kiáltásra viszfza verődő hang, mellyel a' Vers írók gyakorta beszé getni szoktak. *Ovid. Met. L. III. F. 5.*

(b) A' *hamvakon* értetnek mindenkor a' holtak. Vétetett ezen szóllás formája némelly régi Nemzereknek szokásától, a' kik a' holt embert meg-szokták égetni, és a' hamvát valami tserép vederbe (*urna*) el-temetni.

Már *Libitindánál* (c) vétke lévén tudva,
 A' meg-öletteket szánta háragudva,
 A' *Fekete Porta* szemlélté könyvezve, (d)
 Melly rútúl meg-vóltak szaggatva 's vérezve,
 Halgatta büntetést ohajtó sebeket,
 Ártatlanfágokért panaszló véreket.
 Mert tudjuk, hogy annak van kiáltó szava,
 Boszfzút kér, 's bé nem fagy addig meleg tava,
 Míg méltó átkának forrolja hévfége,
 'S érdemlett fizetést véfzen ellenfége.
 Perel, 's fel-lármázván a' fiket egeket,
 Le-küldeti vélek a' büntetéseket.

Ezeket valamint festettem elődbe,
 Hírdessed mindenütt jártodba költödbe.
 Szörnyű példájokkal rettentsd a' Népeket,
 Hogy Urokra fel-ne-emeljék kezeket.

A' hír e' beszédet halgatá nyugodva,
 Végre szóllani kezd reám mosolyodva:
 „En, úgymond, ezeket már láttam, nem hiszem,
 „Kötelességemet majd véghez-is vífzem.
 „És hogy bizonyosabb légy ígéretembe,
 „Nézd mit kaptam rólok *Erdélyben létembe*.
 „Esméred-e vagy nem e' két ábrázatot?
 „Ha nem; Olvasd alól a' magyarázatot.
 „Ezeket énnékem az a' *Múza* adta,
 „Ki *Helikon* hegyét régen meg-haladta.

„Kinek

(c) Neve a' halottak, és temetési pompák Isten Afzónak.
 nyának.

(d) A' Hóltak Országá, melly szóllás formája, nagy Múza
 dibann van a' Vers íróknál.

„Kinek az *Apollo* tüzimere, egy tsillag,
 „Borostyánya alatt homlokáról villag.
 „Kinek mesterfleges szépfégű miveit,
 „Betsüllí a' Magyar, mint igaz gyöngyeit.
 „Kinek imádandó elméjét ritkítom,
 „Sőt méltán pár nélkül valónak állítom.
 „E' ditséret után nyujta két képeket,
 „'S hát az első alatt látom e' verseket:
 „Festve van ez rámán egy forma, tekintete *Hámán*,
 „*Hora* kinek neve lett egy *Katillna* felett.
 „Emberi formában fene vad neme, gyilkos *Olában*
 „*Akteont* harapó vén eb, Urába kapó,
 „Egy hegyi patkányból, Farkas szoptatta *Mokányból*,
 „*Róka* Király, hitető, szolgálai pártot ütő.
 „Erdemebüfzhöd dög, maga *Lerna* kibén pokol ördög,
 „Kárt valamennyit akart tenni, tsomóba takart.

Könyveztem, tekintvén a' második formát,
 Mintha vettem volna számba rezfelt tormát,
 Felféges ábrázat, mondék, és e' képnek
 Eleven korába, kellett lenni szépnék.
 Mikor a' Természet e' remek *Oldhoz*
 Kezdett, sok sferfzámval fogott a' munkához
 Sok éfz 's kéz közt kéfzült, mint valamelly tzhben:
 A' Mesterek neve itt e' vers rendében:

„*Tigris* az Orzóját, vad kan formálta-ki száját
 „A' neve, (fessed alá) *Kloska*, kegyetlen *Oláh*.
 „*Kloska* dühödt száznak pökedelme, szülötte na-
 dálnak,

„Vett az agyába veszett *Hóra* fejéből efzet.

„ Két szeme vért forgat, 's agyarat Magyarokra
tsikorgat;

„ Melly dühös éles agyar! rontani kelj ki Ma-
gyar! (e)

Ebből által lehet azt látni, mit érhet

Egy olly bolond, a' ki bőribe nem férhet.

'S a' leg-jobb Királyt-is mikre kényszeríti

Az, a' kinek fejét a' rozra szedíti

A' nagyra vágyódás részegítő bora.

De már hadd tüzeljen a' pokolba *Hora*.

En pedig tzéломhoz hogy közelebb érjek,

Szűklég hogy JÓZSEFRE róla vízfzsa térjek.

El-hajtom azért e' fertézt pennát,

Mellyel írtam azt az eleven *Gyehennét*;

'S a' mellyel fogtam-is, meg-mosom az Újjat,

Mind tollat mind kezet vélfzek elő újjat.

Már hát a' pokol-is hatalmát rettegi,

Nem győzhetvén szemmel a' Nap fényt seregi.

Mind a' két Országá néki hanyatt ese. —

Kevésből értőnek szóll e' rövid mese.

Már annak ereje csak könnyű pozdorja,

Mert JÓZSEF szélvesze szerte széllyel szórja.

Félsé.

(e) Lásd e' két rendbéli Verset *T. Gyöngyösi János* Úrnak Erdély Ország mostani fő Vers írójának munkái között, mellyeket öfzve fzedve Világ eleibe btsárotta a' Magyar Kurír nagy érdemű írója, *Szatsvai Sándor* Úr, kinek-is azon igaz Gyöngyöknek rakásra fűzésért jutalommal és dítsérettel volna adós mind a' hazá, mind a' maradék, az utolsó tudom meg-is fizeti.

Félsétek ördögök e' nagy Fejedelmet,

Ki el-nyert töletek minden győzedelmet.

Es azokkal együtt lódúljatok haza,

Kik által a' pokol itt el-hatalmaza.

'S vélek a' fetétfég lántzán maradjatok,

Földünkhöz ezután köz just ne tartsatok.

Jól vagyon, Nagy JÓZSEF! verd nyiladdal agyon,

Valaki székednek bántására vagyon.

Melly serény katona maga személlýében,

Még nem mutathatta a' Márs mezejében;

De látjuk, a' midőn vizsgálja Táborát,

Melly bátran szemléli a' tüzek záporát.

Melly vígan halgatja az ágyú Menyörgést,

Es a' képzelve-is nehéz fegyver zörgést.

Népével a' gyepet egyaránt heveri,

Fejedelmi porát azéval keveri. (f)

Vélek edjűtt hevül, és verejtékezik,

Egy forma ideig szomjúzik éhezik.

Mikor nyargalni kell, láttatik repülni,

Képzelnéd a' szárnyas *Pégazusonn* ülni.

Nints maga kéméllés, már hajnalba lova

Ragadja Királyi testét ide 's tova.

Még ágyas házából ki nem jö a' Reggel,

Mikor ő ki fárad a' vitéz sereggel.

Sőt mintegy a' Nap-is a' Trombita szóra

Serken-fel, a' mellyet már fű három óra.

Mikor a' dob verést, és puska ropogást

Hallja, még azután parantsol bé-fogást.

G 3

A' ki

(f) *Militaribus turmis Imperatorium pulverem sudoremque misceat.* Plin. in Paneg. Trajani Cap. XIII.

A' ki híveivel harczot mér játszani,
Ellenfégivel-is kéz szembe szállani.

Fejedelem lévén, tsuda millyen bátor,
Néki jó szállása egy Katona látor.
Nem fél el-fzunnyadni jobbágya ölében,
Meg-hitt szolgainak enni kenyérében.
Nehéz másra bízni a' Királyi fejet,
Ritka korona lél bátorfágos helyet:
'S Néki Test-öröje mindenik Jobbágya,
A' pufzta-is záros palotája 's ágya.
Mert nem vár mint Király szolgai félelmet,
Hanem mint jó Atyja fiui szerelmet.
Szeretetre méltó áldott Fejedelem!
Jöjj Hazánk keblébe, nem ér veszedelem.
Kiváncos Vendég! szomjú szemmel várunk,
Be-fogadásodra leg-erössebb Várunk
Szívünk nyitva vagyon, 's az igaz hűséggel
Ragyog, mint leg-szentebb házi ékesféggel.
Jó-indulatinknak Angyali képei,
Lélznek szemeidnek gyönyörűfégei.
Ha meg-nem-utállod ez együgyű szállást,
Találz egy alacsony, de nyugalmas állást.
Le-hajthadd fejedet szolgaid szalmáján
Olly bátran, mint magad Királyi párnáján.
Vigyázní szemeink érted készen vagynak,
Míg forró vérünknek tsepjei meg-fagynak.
Utolsó szikráját míg halál nem óltja
Életünknek: lefzünk örizedet bóltja.
Míg marad egy kardra teremtetett Magyar,
Meg-töretik minden ellened fent Agyar.

Ne

Ne kéméld éltünket, adóssaid vagyunk,
Parantsolj vérünkkel, 's a' végig nem hagyunk.
Nem szüklég hogy légyen szívünknek ajaka,
Vagy nyiljon mejjünknek Momusként ablaka.(g)
Hogy indulatinkat szóval mondjuk elől,
Vagy minket szemeddel kémlelhess-meg belől,
Arra kérünk inkább alkalmatosfágot,
Hogy tselekedettel tégyünk bizonyfágot.
Virtus vagy, találz-is hív szívet, a' mellyben
Vethedd bizodalmad, minden Magyar mejjben.
Szeretétünk hozzád édes, nem mostoha,
E' láng ereinkből ki-nem-alfzik soha.

G 4

Mint

(g) *Mómus* volt a' gúnyolódásnak, és nevettfégnék Istene, a' ki semmit egyebet nem lendített: hanem korhelkedett, enyelgett, és a' több istenek szavaiból, és tselekedetéből tsúfott ütött: p. o. egyszer remek látóba hivattatván, *Neptunust* tetétől talpig le-szamarazta azért, hogy az ökörnek nem a' homlokára tsírizelte a' ízarvát, azt adván okául, hogy úgy egyenesebben és erősebben öklelhetett volna. *Minervát* a' háznak fel-találásában azért pirogatta, hogy nem kerekekre gondolta; mivel, úgymond, így, ha az embernek roszsz szomszédja találkozik, nem viheti jobb helyre a' házát. *Vulkánust* azzal az ostobasággal vádolta, hogy ablakot nem hagyott az ember mejjén, hogy látni lehetett volna, kinek mi van a' szívébe. A' mesék szerént az *Ejtszakának* az *Alomtól* született gyermeke volt, melly le-írással példázták az olly tudatlan és rövid ítélet tételű embert, a' ki mindeneket tökéletlenséggel rágalmaz, holott tudni való, hogy semmi a' fő Tökéletességen kívül nintsen, a' mibe hibák és fogyatkozások ne volnának. *Pomey p. 134, 135.*

Mint ama *Római* örökké való tűz,

Melly mellett mindenkor ült egy vigyázó szűz,^(h)
Halálunkon túl-is, hamvaink határán,

És maradékinknak égni fog óltárán.

Ebbe, tudjuk, nem-is kételkedik szíved,

Mert néked a' Magyar nem mostani Híved.

Imé tehát melly jó, és nagy gyönyörűség!

A' Király és Nép közt a' költsönös hűség.

De azért borítják fejemet újj gondok,

Hogy többet hagyok-el, mint a' mennyit mondok,

Úgy van, ha szemléünk tökéletes képet,

Egy tekintés benne nem lát minden szépet.

Izenként kellene rajta végig menni,

Avagy száz szeműnek a' nézőnek lenni.

En pedig nem vagyok *Argus*, ⁽ⁱ⁾ és nints nékem

Királyhoz, 's a' mi több, JÓZSEFhez mértékem.

(h) A' *Római*aknál, a természetben lévő éltető tűz (*calor vitalis*) Isten Afzfzonymnak tartatott *Vesta* nevezet alatt. Annak tiszteletére Templom-is volt építve, és abban szüntelenül tűznek kellett égni, melly hogy el-ne-aludjon, annak őrizetére rendeltetett egy szűzekből álló szent Szerzet. Olly nagy Szentfégnak hitték azt a' tüzet, hogy a' midon magában mintegy tsuda tétel által ki-aludt, azt közönséges tsapásra magyarázták, és annak el-fordítására minden Isteni haragot békéltető áhitatosfágot el-követtek, ha pedig valamelly szűznek gondatlanfága miatt történt, azt kegyetlenül megveszszözték, vagy elevenen el-temették. Ollyankor pedig tsupán tsak a' napról volt szabad újjra fel-gyújtani a' szentféges tüzet. *Pomey* p. 137, 138.

(i) *Argus* volt *Júnó* Isten Afzfzonymnak száz szemű szolgája, kit *Jupiter*, hogy az ötet féltő felesége parancsára

Inkább meg-nevezem tehát e' remeket
Fel-találó elmét, 's formáló kezeket;
Mert lehet a' munkát annak szerzőjéből
Itélai, valamint a' mestert mivéből.

Ötet a' *Böltsefég* fogadta méhébe,

A' Férj *Okosfágtól* ejtetvén teréhbe;

Születését *Júnó* segítette maga;

Világított *Vénus* ismeretsés tsillaga;

Lett a' *Ditsőfégnék* fényes udvarában;

A' *Nagyra-születés* Palota házában;

Szopta gyenge szája az *Erő* emlőjét,

És a' szűz *Bóldogfág* rengette böltsejét;

A' Tsetsemöléget mihelyt meg-haladta,

A' *szorgalmatosfág* Oskolába adta;

Mellyben a' *Kegyesfég* formálta elméjét,

'S tanúltatta vele a' *Virtus* letzkéjét;

Majd a' *Jó-nevelés* vette keze alá,

És mint drága követ aranyba foglalá;

Mivel a' *Jó-erkölts* a' jól tanúlt fővel,

Eggyütt télsznek arany gyűrűt drága kövel.

Az Ifjú *Bátorfág* tanította merni;

Az okos *Buzgófág* a' babonát verni;

Mesternéje *Thémis* volt az igazfágban;

Maga *Márs* vezére a' katonafágban;

Az *Alázatosfág* emberi mértékbe

Vette, 's végre a' *Sors* ültette a' székbe;

tsolatjából uránna leselkedett, *Merkúrius* az Istenek követje, szó-fzóllója, Posta-mestere, és Hajduja által meg-élerett. *Júnó* pedig Páva Madárrá változtatta, és a' szemeit a' farkába rakta. *Ovid. Met. Lib. I. Fab. 10.*

Felléges *Tekintet* szállott homlokára;
Szelidfég 's *Méltóság* ült ábrázatjára;
 A' *Kegyelem* fogja a' páltzát kezével;
 A' *szereket* mozog tsendesenn szívével;
 Hát nagyfágos vóltán kételkedsz - é még-is,
 Kinek minden Isten Dajkája, 's az Ég-is?

Ez az oka, hogy ő szívében, szájában
 Bölts, és tsudálatos minden munkájában.
 El-fáradhatatlan, igaz, és Kegyelmes,
 Gyors, bátor, szerentsés, 's Lelke türelemes.
 Igen alázatos nagy ditsőségében,
 Fontos kérdésében, és feleletében.

Emlegetni fogja mind örökké *Niszfa*, (k)
Friderik Királynak miként köszönt vizsfa.
 Hol *Europának* tanító Mesterét
 Látván, meg-állítá napunk-is szekerét.
 'S Atyját idvezleni fel-felé tietett,
 A' pedig fiához alá lépegetett,
 „En, úgymond, az öreg: szállok immár lejjebb:
 „Felléged ellenben emelkedik felyjebb.
 „En-is felel JÓZSEF örömet le-szálllok,
 „Ha elébb *Friderik* magasfágán állok.“
 Mintha mondta volna; bátor meg-vénüljek,
 Tsak először, mint Te, úgy meg-ditsöüljek.
 Söt nem félek várni halálom éjjelét,
 Ha el-érem a' Te híred égi-jelét.

Melly

(k) Ez egy Püspöki Város és derék erősfég Felső *Sitáskő*
 ban, egy ugyan azon nevet viselő folyó-víz mellett.

Melly nagy Pártfogója a' köz igazfágnak,
 Arra elegendők Tanúbizonyfágnak
 A' fok le-hányt Tisztek, 's Polgári Tanátsok,
 Kik a' tsatárdfágban vóltak tanúlt Atsok.
 Más nagy Városokkal fel-szállalhat *Pest*-is,
 A' hol JÓZSEF által szünt meg az a' pestis.
 Ellenben kik híven a' törésen álnak,
 Bér nélkül ő nála egy nap se szolgálnak,
 Ki néki égeti élete faklyáját,
 Észfel, kézzel, kardal segitvén Hazáját,
 Midőn el-tsüggedni kezd-is szolgálatja,
 Akkor sem hagyja-el JÓZSEF jókaratja.
 Páldák a' Tábori Haza vénült Tisztek,
 A' kiknek el-nem-fogy olajok és lisztek.
 Ha nyomorúfággal viselték a' terét,
 A' nyúgodalomnak eszik már kenyerét,
 Így tartja a' Vadász hóltig a' vén ebet,
 Bár az akaratnál nem tehet egyebet.
 Mert ha férges foga már prédát nem foghat,
 Előbbi érdeme szem előtt foroghat.
 Elég, hogy ifjantan serény vólt a' vadra,
 'S Ura mellett gyakran kárával ment hadra.
 Illő meg-hálálni hajdani hészféjét,
 Nem nézvén mostani tehetetlenféjét.
 Mivel tsak az erő 's idő múlt-el tőlle,
 Nem a' hűség tüze aludt-ki belőlle. (l)

Ezeket JÓZSEFről miolta meg-tudám,
 El-nem-fordíthatja szemét róla tsudám.
 Vagy *Bétsét* képzelnem kell *Jerúsálembe*,
 Vagy *Salamon* Királyt ditső JÓZSEFembe.

El-

(l) Phadr. Lib. V. Fab. 10.

El-mentek *Sébből* annak látására, (m)
 Ennek *Marokkóból* jöttek tsudájára. (n)
 Mefzfe Országokból ajándékkal jönnek,
 Magasztalására e' Koronás Főnek,
Európa egyedül hírének szük határ,
 Felléges munkáit tudja *Török Tatár*.
 Nézhettek-is erre földi minden szemek,
 Ez a' Példa adó Fejedelmi Remek.
 De ne fáradjatok külső fényességért,
 'S Halzontalanfágban képzelt ditsőségért.
 Nints nálunk a' Nappal mérködző épület,
 Tsak szemet hízlaló világi kéfszület,
 Nem rang és méltóság itt a' préda asztal,
 A' buja öltözet minket nem magasztal,
 Igazfág, böltssesfég, Udvarunknak fényje,
 Jó Lelki esméret Belső Pompánk kényje.
 Mert Népiivel edjütt Királyunk azt hízi,
 Hogy az embert nagyra, a' Nagy Lélek vízi.
 Igazán Példa hát Tzímer-fzava ennek,
 Mert ő Vezér tsillag mindenben mindennek.
 Valófággal *Virtus* kezének munkája,
 Mert ő minden jónak egy rövid summája.

 NEGYE-

- (m) *Séba* fzeretsen Orzágnak egyik Tartományja. Anna Királynéja *Jerúsalembe* utazott a' *Salamon* ditsőségnek és böltssesfégének tapasztalására. 1 Kir. X: 1.
 (n) *Marokko* egy hatalmas Tsáfszárfg *Afrikában*. Ennek a' Birodalomnak Tsáfszárja küldött követtséget JÓZSEF Tsáfszárhoz 1782-dik Elztendoben.

 NEGYEDIK SZAKASZ.

Látunk eddig Királyt Világi formába:
 Tífteljük ezután Papot Koronába.
 Előbbeni nevét azért meg-másolom,
 Mivel *Királyomból* lézzen *Apostolom*.
 De vajha aranyba márthatnám pennámat!
 Értzre vagy Márványra metzhetném munkámat!
 Hogy e' példás dólgek időkről időkre,
 Altal maradnának örök elztendőkre.
 Bár foha e' földön *Bábel* ne lett volna, 1 *Mós. 11: 9*.
 'S még az emberi Nem mind egy nyelven szólna,
 Vagy én beszélhetnék a' tüzes nyelvekkel,
 Hogy tsudáltathatnám minden nemzetekkel;
 Mert aranyabb időt, a' nap még nem hozott,
 Ennél, a' melly annyi rab lelket öldozott.

Kerefztény szíveknek szünjetei fájdalmi!
 Könyvező szemeknek muljatok fíralmi!
 Mert le-fzállott Mennyből a' Békesfég Követ,
 Verni az örömnék fundamentom követ.
 Le-hozta e' földnek az ég-jókaratját,
 Istennek emberhez buzgó indulatját.
 Mint régen, eledel jöve az erőből,
 Edesfég szívárog a' meg-hólt erőből. *Bír. 14: 14*.
 Oh Anyafzentegyház! Kristusnak Mátkája! *Ének 1: 9*.
 El-jött Jegyesednek választott szolgája,
 'S a' harmadik égből vett Tudományjával,
 Tudnillik az áldott *Tolerántziával*,
 A' vad

A' vad gyűlöllégnek le-rontá köz falát,
Hogy egyesíthesse minden test oldalát.

De ha dió belet akarunk kóistolni,
Először héjjának ölvze kell romolni.
Bontzoljuk-fel tehát JÓZSEF Türedelmét,
És hasznai előtt vizsgáljuk értelmét.

A' *Tűrés* kétféle, egyik *közönséges*,
A' másik *személyes*, mind kettő *szükséges*.
Amazzal tartozunk, *mind vallás vallásnak*,
Ezzel *mind emberek, 's Polgárok egymásnak*.
De mivel a' Törvény olyan kötés köztünk,
Mellyel a' tagokból egy testet kötöttünk:
Tehát fejünk türhet csak olyan tagokat,
A' mellyek a' szerént viselik magokat.
Mellyre nézve abban külömbféget téfzek,
Kik a' fzenvedhető és ki-vető részek.

Egy Polgári testnek szemlélvén tetemét,
Látok a' Vallásnak háromféle nemét.
Első 's a' leg-rozsább, ha volna, a' lenne,
Melly mindenféle bünt szabadossá tenne.
Hitfzegés, gyilkosság, lopás, minéműek,
El-türhetetlenek az ilyen hitűek.
Mert csak azt köteles a' Király fzenvedni,
Melly kíván Istennek 's Törvénynek engedni.
De mellyik goromba Fejedelem hinné?
Hogy embert gonofzra a' Vallása vinné?
Sőt inkább úgy tartjuk, hogy az okos vallás,
Jó embert, jó Polgárt készítő javallás.
Méltatlanok tehát, ha vagynak ilyenek,
Hogy a' kegyes Haza hasznával éljenek;

Söt

Söt úgy igyekezzen, hogy földét ne lakja
Az illy dögleletes Tudomány falakja.
Ne maradjon tsak egy veszedelmes tsepje,
Annyival-is inkább Népét el-ne-lepje.
Úgy bánjon ezekkel, mint úton állókkal,
Társaság 's békeslég fel-háborítókkal.

A' második Rendbe számlálom azokat,
A' kik hintegetnek olly Tudományokat,
Mellyek a' Köz Jónak néznek romlására,
A' jó rend 's igazság fel-fordulására.
Bár nem szemlátomást, 's nyilván: de azomban
Velztegető szókat fűgnak alattomban.
Valamint az első, ezek-is olyanok,
A' Haza szölejét turkáló vad-kanok.
Ugyan azon dohos lisztnek a' koválszfa,
Olyan keserítő konkolynak kalálszfa.
Ki nevezhetné hát azt törvénytelennek,
A' ki helyt nem adna az illy helytelennek?
Melly a' jó rendelést maga sem tarthatja,
Azomba mással-is, ha lehet, rontatja.
Söt úgy tselekedne igazlágtalanúl,
Ha ezen métellyel banna ártatlanúl.
Mivel úgy a' főnek nints tsendes elméje,
Ha a' tagok mérge gőzölög beléje.
A' Résznek romlása, a' testnek ártalom,
Jus szerént kívánja hát a' fő hatalom,
Hogy Törvényes módon éljen a' Hazábann,
Ki ösztözni kíván annak köz javábann.
Külömben a' fene ette részt el-vágja,
Hogy az ép tetemet utánna ne rágja.

Mert

Mert valamelly testben meg-hasonlás léfzen,
 Az igazság mondja, hogy el-vész egészen.
 Azért sírt *Anglia* sokat a' múlt százban,
 Hol vér - ontás esett majd mindenik Házban.
 Mintegy *Egyiptomi* öldöklő Angyalnak,
 Vér tzi-mére látszott melzénn minden falnak?
Muntzerus Tamás - is bizonyfága lehet
 Annak, hogy az ilyen Vallás mikre mehet.
 E' tizenhatodik száz Harambasája,
 Léven negyven ezer Mészáros kutyája,
 Olly vér özönt szerzett és háborufágot,
 Hogy el-sílyesztette majd Német Országot.
 Pártjára hódított sok eszelősöket,
 Azzal hitetvén-el hitetlenül őket,
 Mintha ő Istentől rendeltetett volna,
 Hogy minden Világi Királyt le-gázólna,
 Hogy a' Koronákat szórná-le fejekből,
 Az erő páltzáit törné-ki kezekből,
 'S mikor mindenekenn győzedelmet venne,
 Végtére a' földnek *Monárkhája* lenne.
 De hamar jelt adott tsúfos halálával
 Arra; hogy nem az ég dölgozott karjával.

Harmadik Ofztálya a' hit szakadásnak,
 (Ha mondhatnám azt-is kárt tévő Vallásnak)
 Mellynek ellenkező Tudománnyi között,
 Az uralkodó hit sokban meg-ütkezőtt.
 De azok tartoznak tsupán az elmére,
 Nem az akaratra 's a' Vallók szívére.
 Sem a' Természetnek rendét fel-nem-bontják,
 Sem a' Társaságnak Törvényit nem rontják;

Söt

Söt azokat vélek Vallások tartatja,
 Mellynek ez az egyik fő parantsolatja:
Minden Lélek, 's tagja a' Birodalomnak,
Alá legyen vetve a' Fő Hatalomnak. Róm. 13 : 1.
 Más ez: adjtok-meg az övét mindennek,
Tsáfzárét Tsáfzárnak, Istenét Istennek. Mát. 22:21.
 E' tehát hiténél fogva kárt nem tehet,
 Azért meg-fzenvedni kell-is, nem tsak lehet.
 Mert a' Türedelem ha erre ki-terjed,
 Abból semmi káros szél, vagy tűz nem gerjed.
 Just tarthat a' földhöz, a' ki Jó Hazafi,
 Mert az emberi Nem ofztályos Atyafi.
 Kiknek azért ebben vagyon egy értelmünk,
 Szükséges hogy legyen a' Király védelmünk.
 Lehet ugyan rólunk ollyan ítélettel,
 Hogy tévelygünk; de jó Lelki esmérettel.
 Az az: noha véle hittet nem eggyezünk,
 De ellene nem jár szívünk, szájunk, kezünk.
 Nem tettetünk hozzá áll ortzás hűléget,
 Kívül oltalmazót, belől ellenléget.
 Sem gyűlölőivel a' követ nem fűjjük,
 Sem árulóinak leseit nem bújjuk.
 Ezeket ki-vévén, kinek 's mit véthetünk,
 Ha mást vall Hitbéli Józan ítéletünk?
 Híszem valahány Fő, annyiféle elme,
 Minden agyvelőnek magános értelme.
 Minden okos Lélek akaró valóság,
 Mellynek akaratja szabados Bírófág.
 Kinek kinek arra hajlik indulatja,
 A' merre görbíti józan gondolatja.
 Ki ki hát tsak arra köteles hitével,
 A' mi egyez Lelke meg-győződésével.

H

Azom-

Azomba hatalmas nints arra senkinek,
Hogy bírása legyen más ember Lelkinek;

Mert az, az Istennek olyan ditsőfége,
A' mellyet meg-nem-ozt mással ő Felfége. *Jób. 12.*

Fene vadlág tehát azért baromkodni,
Hogy másnak másképpen szabad gondolkodni:

Te Teremtő kéznek, alávaló fárja! !

Kevélly por! Istennek akar sz lenni párja?

A' Mindenhatóval szálj azért-is perbe,

Annyi különbözést mért tett az emberbe?

Hogy emez alacsony, amaz nagy termetű,

Egyik ilyen, másik olyan természetű,

Hogy nints az élőknek számtalan számában

Tsak egy pár ábrázat hasonló formában.

Hogy a' bölts Öntőnek nints olly két harangja,

Olly két nyelv, a' mellynek meg-egyezne hangja

Eredj, mondom, 's véle perlekedj ezekről,

Ha győzől, azután fedd-meg a' Lélekről.

De addig az elmét ne bánts, mert büntelen,

Hogy kéntelenléget nem tudni kéntelen.

Valahol valakik törvényes lakosok,

Hittel különbözök: de barátságosok,

A' Fejedelemhez hívek hűségesek,

Igaz szeretettel egymáshoz tellyesek,

Életekre nézve munkások 's józanok,

A' számkivetésre azok méltatlanok:

Sőt békeségeket munkába kell venni,

És Termézet szerént szükség-is úgy lenni.

Mert maradásokba hogyha ellenkezik,

Maga léte ellen a' Király vétkezik.

A' Társfág tzélját rútúl el-tévezti,

A' köz hasznat 's erőt felettébb tsüggeszti.

Sok

Sok Ország a' miatt fél pufztán maradott,

Hogy az üldözött Nép onnan ki-szaladott.

A' *Hugonottákat* a' *Frantz* most-is sínli, — (g)

Ambátor szégyenlvén bolondlágát, színli.

Mert a' midőn azok hazúl el-jöttek,

Mintegy ki-bujdosak vélek az Istenek.

Mint annyi *Trójából* ki-vert *Eneások*, (r)

Olly haza Szentjeit, kikkel más vallások

Szükenn vagy nem bírtak, hozták-el magokkal,

A' Mesterlégeket a' Tudományokkal.

Egy szóval ő benne nagy részben el-vesze

Az Ország Testének, keze, lába, efze. (s)

H 2

A' Spa-

(g) *Hugonottáknak* nevezettek *Frantzia* Országban a' Református Vallást tartók, a' kik onnan, az üldöztetések miatt, kiváltképpen pedig, amaz ifzonyú és gyalázatos emlékezetű, 's mintegy 30000 Keresztyén embereknek, és hasznos Polgároknak ártatlan vérét szomjú dühösféggel, és részeg buzgóféggel egy éjtizaka el-tékozoló *Párisi Lakadalom* vagy inkább *Tor* után, azon okos Lelkü Fene vadak közzül, más Országokba az emberek barátihoz ki-költöztek, amazoknak soha eléggé helyre nem állítható károkkal, emezeknek pedig sokféle meg-betsülhetetlen, és előttök annak előtte nem esmért hasznokra.

(r) *Eneás Trójának* a' Görögök által lett el-pufztíttatása után, magához vévén Hazájának minden Isteneit, azokkal edjűrt ki-bujdosott *Olasz* Országba. *Virg.* Attól mondatik hasonlatosság szerént, a' fok és nagy virtusokkal fel-ruházott derék ember, *Isteneiket* vinni és hozni magábnál.

(s) Tudniillik a' mester ember, a' Kereskedő, és a' Tudós.

A' *Spanyolok* tsak nem kóldusokká lettek,
 Akkor, hogy a' *Zsidók* onnan ki-üzettek. (t)
 Ki-vitt minden kintset az *Abrahám Fia*;
 Úgy tetszik három száz ezer *Familia*.
 Azután bánták-meg későnn *Farahóval*,
 Érezvén, hogy el-ment a' pénz a' *Zsidóval*.
 Vallyon nem az é hát a' bölts *Fejedelem*,
 Kibenn minden eránt köz az engedelem?
 Másként arra ugyan fő gondot viseljen,
 Hogy az Istentelen szarvát ne emeljen.
 Azért állítatott a' Fő *Hatalmasfág*,
 Hogy ő töle végyen erőt az igazfág.
 Azért ő Istennek fegyveres szolgája,
 Hogy mindent Törvénynek rekefzfzen alája,
 'S légyen meg-állója az Ur bszfzfújának,
 És bé-töltetője parantsolatjának. *Róm. 13: 4*

Ha alkalmaztatom ezeket magunkra,
 Ki-terjed a' Tűrés önként *Vallásunkra*.
 Mert bár önnön maga ellenfégünk légyen
 Bíró, a' ki rólunk ítéletet tégyen;
 Vagy ámbár a' *Hóldból* valaki le-szfáljon,
 A' ki részre hajlás nélkül meg-vizsgáljon:
 Mit mondhat egyebet a' tapasztfalásnál?
 Hogy roszfzabb emberek, és *Polgárok* másnál
 (Hanemha a' nagyobb hűféggel) nem vagyunk,
 Mellyel senkit hágni előnkbe nem hagyunk.

De

(t) Első *Ferdinandus Catholicus* Uralkodása alatt, az 5-
 százban, a' midőn ő ellenek és a' *Maurusok* ellen
 Bretnek nyomozó szent szék (*Tribunal Inquisitionis*)
 először fel-állítatott.

De *Nemzetfég-es* is hitünk, nem idegen,
 Vagynak a' próbára Törvényink elegen.
 Bizonyfág az ezer hat száz és *Hatodik*,
 Midőn uralkodott *Rudolf* a' *Második*,
 Ki alatt köttetett a' *Betsi-Békesfég*, (u)
 Melly által lett köztünk az első egyesfég.
 Úgy az *Ezer hat száz nyóltzadik esztendő*,
Második Tanúnak ismét elegendő.
 Az akkori *Király Második Mátyásunk*
 Végezte, hogy legyen *Országos Vallásunk*.
 Újjabb erőt adván ama *Békélfésnek* — — (x)
 Meg-egyezéséből az egélfz *Gyűlésnek*.
 Továbbá a' *hat száz és negyven hetedik*
Esztendővel, tanunk száma nevededik.
 Midőn űlt *harmadik Ferdinánd* székébenn,
 'S *Rákótfzi Györgyel* tett *Lintzi* kötésébenn,
 Törvényen épűltnék látván *Vallásunkat*,
 Új *Fundamentomra* építé jussunkat. (y)
 Hát a' sok *Királyi Egyező Levelek?* (z)
 Ha ügyem kívánnám támogatni velek,
 Minden pappirosom bé telne számokkal,
 De miért késlelném tzéomat azokkal?
 Holott e' sferentsés *hét száz nyóltzvan Egyben*,
Felléges Józsefünk újjra kötött egyben, (j)

H 3

A' mi-

(u) *Pacificatio Viennensis*. így nevezterik 2-dik *Rudolfnak* az
 Ötfte *Mátyás* Hertzeg által eszfközűtt egyezése *Bots-
 kai Istvánnal*, mellynek első *Tzikkelyébenn* az *Evan-
 gyéliomi Vallás* tellyes szabadfága törvénnel erősfít-
 tetett-meg.

(x) Decret. I. Mathiæ II. Imp. et Reg. Art. I.

(y) Decret. II. Ferd. III. Imp. et Reg. Art. 5.

(z) *Diplomata Regia*.

(j) A' *Kerefszyéni Tűredelemről* ki-adott parantsolatjában.

A' midőn tudnillik azt vette munkába,
 A' Tűrés iránt költ parantsolatjába,
 Hogy köz szeretetet szívünkben gerjeszzen,
 Egymást tűrő Lelket Népe közt éleltszen.
 Emlegessük azért, a' mit el-követett,
 Míg a' holt szeretet életre jöhetett.

De itt vagyon helye egy különös szómnak,
 Előre jelentem tehát Olvasómnak,
 Hogyha részre hajló, 's nem tud úgy ítélni,
 Mintegy józan 's szabad nyelv szokott beszélni;
 Ha már valakinek annyira bolondja,
 Hogy azzal a' fejért feketének mondja;
 Ha vak buzgólagból felölem nem hiszi,
 Hogy író Tollamat egyenes szív vízi;
 Ha még lelki nyereg alatt nyögő szamar:
 A' következőket ne-is olvassa már.
 Mint sem egészséget rontsa, jobb el-hadja,
 'S az intést köszönnén, okosabbnak adja.
 Nehéz eméltetű igazságok ezek,
 Mellyekenn magam-is foghagymát érezek;
 Hát még a' melly elme, más rab észnek foglya,
 Ezt mint rezselt Tormát szagolni úgy fogja.
 Én azomba, véle keveset gondolván,
 Mondom az igazat, bátor szájjal szólván:

Volt egy Uralkodó, *Buzgótság* a' neve,
 Ki a' fok szent sírás miatt vakká leve.
 Annak udvarábann lakott két Méltóság,
 A' *Lelki esméret és józan okosság.*
 Volt amaz első Tiszt Törvény tévő Bíró,
 A' másik Tanácsos, azonkívül Író.

Egy darab ideig nála kedvesfégbenn
 Eltek, 's a' hivatalt szentül vitték végben;
 De mivel utánna világtalan lett ő,
 Egyszerre rablágba esett mind a' kettő.
 Mert hogy szemeivel nap fényt nem láthatott,
 Azután maga-is másokra halgatott.
 Nála az *erőszak* magát bé-színlette,
 Ugy, hogy azt Fő Udvar-bírájává tette.
 Az a' *kényszerítést* javasolta néki,
 Igérvén, hogy akként állandóbb lesz széki.
 Mellé Tanácsosnak szúrt egy nyelves Papot,
 Bezzeg oda-is lett minden jó állapot.
 Az új *Ministerek* addig mesterkedtek,
 Míg végre ezekenn győzedelmeskedtek.
 Majd el-is küldettek a' Rablág lántzára,
 A' *meg-némulásnak* köttetvén lántzára.
 A' Törvény, Igazlág, Hazafílág, Szentlég,
 Tekintetbe sem jött, mint helytelen mentlég,
 'S jóllehet azólta szüntelen instáltak,
 Még-is szabadítót eddig nem találtak.
 A' fok szót halló ég hofzszas fiketlége,
 A' segedelemnek késő jelenlége,
 Majd semmivé tettek minden reményféget,
 Arról hogy valaha érnének jó véget
 Tsak kiáltozgatták; „Oh! vajha immáron
 „ Jőne *Farahóhoz* egy *Mózsés és Aron*, 2 *Mós.* 5: 1.
 „ Isten! a' kinek én vagyok Helytartója, *Zsolt.* 27: 8.
 „ Mikor nyittatik-meg, foglágom békója?
 „ Mennyei böltseslég, kinek voltam képe, 1 *Mós.* 127.
 „ Lásd-meg, az erőszak engem mint meg-tépe.
 „ Téged kér a' fogoly *Lélek*, és *Okosság*,
 „ Parantsolj hogy légyen, 's léfzen világosság.

Hát egyszer érkezik JÓZSEF Egyiptomba,
 Hol ült a' két Rab Úr kemény *Arestomba*.
 Halja a' kiáltást: „Tégy jól! úgymond, velünk,
 „Ha Te vagy óh Király! ohajtott *Góelünk*. (v)
 E' szóra álomba JÓZSEF el-nyugodott,
 'S nékik szabadulást csak hamar *álmodott*. (a)
 El-nyomattatása Istentől lehetett,
Lelkébenn az alatt, mert meg-győzöttetett,
Hogy a' kényszerítés, melly jár erőszakkal,
Egy viselő Anya minden ártalmakkal. (b)
 'S tudván amazoknak ártatlanságokat,
 Fel-óldatta régen kínozó lántzokat.
 Akkor készült ama *Háladó* ének,
 Melly remek munkája az *Öröm* kezének. (c)

Akkor

- (v) *Góel*, Zsidó szó, annyit téfzen mint *Meg-váltó*, vagy *bofszá-álló*. Tudniillik a' Mózsés Törvénye szerén ha valaki el-adósodott, vagy meg-ölettetett, azt egynek a' Rokoni közzül meg-kellett váltani, vagy bofszá-állani, 3 Mózs. 25: 25. 4 Mózs. 35: 19. A' *Kristus* nevezetik emberi Nemzet *Góelének*.
- (a) Tzélozás vagyon egy akkor ki-jött könyvetskér, mellynek e' volt a' neve: *Alom 2-dik JÓZSEF*ről 's a' szerént történetnek, minden ő tselekedetei.
- (b) Illyen forma szokonn kezdődött a' Tűrés eránt költ hegymes parantsolatja JÓZSEFnek.
- (c) *Háladó Öröm* nevezet alatt, igen szép Versebbe öltöztetve mutogatta magát, a' tudós Világ előtt egy kis Munka, mellyben a' Lelki esmérer, és józan okosság, dísekednek a' magok helyre állított szabadságokkal, és háladó köszönetekkel, mint a' meg-világosodásnak, és szabad gondolkodásnak első zsongéjével, JÓZSEFnek azon jó tétemény adójának udvarolnak.

Ama *szabadulást* szívesenn *óhajtó*
Rab-is, midőn ki-nyilt ez a' fog-ház ajtó, (d)

Sionnak Leánya! vetkezd-le gyáfszodat, *Ján. 12: 5.*
 Vedd rád jegybe kapott fehér palástodat.
 Ki-tölt szenvedésid mértéke 's ideje,
 El-jött szabadlágod arany elztendeje.
 Ragyod firalmidnak vígasztaló Napja,
 Gyujtja szabad tüzét Oltárodnak Papja.
 Kiket eddig a' hit Tagokra szakasztott,
 A' Szeretet lángja egy Testbe olvasztott.
 Nintszen részre hajlás, 's Lelki ragadomány,
 Barátságot vetett minden ész, 's tudomány.
 Egy Lélekké vála Lelke sok ezernek,
 Sok szíve egy szívvé lett minden embernek.
 Már a' gyenge vialz meg-egyez a' vassal,
 Az együgyü *Bárány* lakik vad *Farkassal*.
 A' *Párdutz* a' *Juhval* isznak már egy kúton,
 Az *Oroflány* és *nyáj* ballagnak egy úton.
 Melly bődög a' Király az ilyen Országgal,
 Melly áldott az Ország illyen Urasággal!

De már kezdjük elől mi módon éledett
 Fel a' holt szeretet? 's miképpen terjedett?
 Meg-nem-némúlhatott mind addig a' lárma,
 Míg tartott a' Lelki esméretnek járma,

Melly

- (d) *Szabadulást óhajtó Rab*: így nevezi a' maga Világ eleibe jött öt Prédikázióit T. T. *Göböl Gáspár* Úr, a' *Kétszeméti Reform*. Vallást tartó Nép széles tudományú 2-dik Papja, mellyeket ugyan ott, és ugyan azon Lelki szabadság arany idejének bé-állásával, a' tűrés eránt költ parantsolathoz alkalmaztatva el-mondott.

Melly vőlt az elmének meg-kötött értelme,
 Nem lévén a' szabad hitre engedelme,
 Midőn ígérettel meg-veztegettetett,
 Avagy félelemmel fogva vitettetett,
 Hogy olyan dolognak kövesse nyomdokát,
 A' mellynek nem tudta sem hasznát sem okát.
 Igazfága felől lelke meg-nem-győzte,
 De tsak enni kellett, mivel a' Pap főzte.
 Mit tsinált hát JÓZSEF? meg-fogta kezébenn
Péternek a' fegyvert, 's tette hüvellyébenn.
 El-vette erejét mind a' hatalomnak,
 Mind az el-ámító tsalárd jutalomnak.
 Mert nem gyűjt a' Krisztus erővel sereget,
 Kenyérrel aklába senkit sem hiteget. *Ján. 6:27.*
 Kelletlen Istennek a' kéntelen szolgál,
 Nem jó a' fzegődött Tisztelőnek dólga.
 Sőt talám azt mondja, ha térít fegyvered,
 Hogy *magaddal edjűtt veszfzen-el embered,*
 A' mit *Péter* kívánt *Simonnak* fejére,
 Mikor tsuda-tévő lelket pénzenn kére.
 Híszem a' Léleknek nintszen szabott árra,
 Mért víz hát az ember hitet a' Vásárra?
 A' Lelki esméret Isten ajándéka,
 Tehát nem vehető 's el-adó portéka.
 Szentül van, Bölts JÓZSEF! a' Jézust követéd,
 Midőn a' Templomból a' Vásárt ki-vetéd.
 'S ki-űzéd Királyi szavad osztorával,
 A' Lelki *Kupetzet* ökre 's szamarával.
 Mert tudtad jól, hogy az tiszteletnek helye,
 Nem a' pénz vadászó kalmárfág műhelye.
 Adjátok hát vízfza Leketeknek árát,
 Kik az el-adásnak kesergitek kárát.

Bír

Bírátok ezután egélfz bátorfággal,
 Szent 's félelem nélkül való Izabadsággal.
 Hagyjátok ott Rabok a' Tömlőtz falakat,
 Mert le-verettetett már rólok a' lakat.
Keljetek-fel mondom, és járjatok szépen, *Tsel. 3: 6.*
 Szabad kezeteket nyujtsátok-ki épen, *Mát. 12: 13.*
 Apostol a' Király, 's áll tehettségébe,
 Hogy ezt parantsolja a' Jézus nevébe.

De gyakorolta még szent kötelességét;
 Meg-mutatta Papi Fejedelemségét,
 Midőn meg-vizsgálta a' Templom szolgálait,
 Ki 's miképpen téfzi az Úrnak dólgaikat?
 Látván hogy a' munka a' miatt nem fzíves,
 Mivel kelletinél fzámosabb a' míves,
 Tehát meg-ritkítá a' belső rendeket,
 Ki-hányván fzámokból a' kilentzeseket, (e)
 Hogy kegyes fzándéka jól menjen előre,
 Leg-elsőbenn gátot rakott a' kút före;
 Mivel, ha a' forrás újj vízzel nem árad,
 Annak folyamata magában ki-fzárad:
 A' Szerzetesekenn kezdette Ostromát,
 Haszonra fordítván fokaknak *Klastromát,*
 Mit mondok? Haszonra? hát károsok voltak?
 A' kár, hogy többnyire rég el-nem-romoltak,
 Mert

(e) A' kilentzes fzámoknak ki-hányása, egyik próbája a'
 jó öfzve adásnak a' fzámvetés Tudományábann: a'
 Polgári Társaságabann-is a' haszontalan és heverő Ta-
 goknak a' Közönséges dolog tétel műhelyeiből való
 ki-olvasása, nem utólsó mód annak meg-tudására, ha
 vallyon azok nélkül, mint fzükfégtelen helyet fogla-
 ló, és valófágos fzámot nem jelentő *femmisek* nélkül
 nem lehet é el a' Haza?

Mert e' barlangokat miólta engedék,
 Ezer gonofzlágnak nyittatott menedék.
 Példa a' Társaság, a' mellyet *Lojola*,
 Vagy *Ignácz* képében egy Lélek gondola.
 A' melly kevélykedett a' *Jézus* nevével,
 Majd az egész földnek vég veszedelmével.
 Mellyik szegletében laktak e' világnak?
 Hol vermet nem ástak a' köz bódoglágnak,
 Hány főről vonták-le az arany Koronát?
 'S hát tart-é a' *Jézus* párt ütő katonát?
 Hát tsak játékok-é az ő Királyjai?
 Hogy laptázhassanak azokkal Papjai.
 Említem tsak éppen a' *Londoni* gyűlést, (f)
 Hol e' Szerzet szerzett rettentő remülést.
 Egyszer a' Királlyal az egész *Parlament*, (g)
 Köz tanátskozásra egy Palotába ment;
 'S hát már ők Puskaport raktak olly formába,
 Az Ország Házának fundamentomába,
 Hogy elébb a' Fő Rend székeibe üljön,
 'S a' meg-lévén: a' por alattok el-süljön.
 Kívül pedig lesbe lappangott fegyverrel,
 Valami kóborló, vagy harmintz ezerrel,
 Hogyha a' gonofzlág bódogúlna belől,
 Ők a' vér ontásra ugranának elől.
 Igazán jól adta a' bölts Mindenható,
 Hogy vigyázatlanúl járt a' gyujtogató.
 Mivel rajta érték a' tselekedetenn,
 'S úgy nem lett benne kár, és a' épületenn. (*)

(f) *London Angliának Anya Városa.*

(g) Így nevezik az *Anglusok* az Ország Gyűlését (*Diatál*) ettől a' *Francia* szótól *parler*, beszélni.

(*) Ez a' gonofz fel-tétel neveztetik a' *Historiában* *Puska* *kaperos* össze esküvésnek (*pulveraria Conspiratio*.)

Az ártatlan *Jézus*, e' földön jártábann,
 Mutatott-é arra példát ő magábann?
 Szent Apostolira bízott-é hatalmat?
 Igért-é Világi Pálizát, 's birodalmat?
 Tanított-é szelid *Lelke* olly tudományt,
 Mellyhe javasolna illyen ragadományt?
 Sőt Fejedelmének, ámbár vólt felette,
 Magát 's Tanítványjit alája vetette.

De bezzeg hallottam, óh szomorú hallás!
 Mint panaszkodott JÓZSEF-nél a' *Vallás*:
 „Király! úgymond, jártam én Isten képében,
 „Szent Völegényemnek szeplőtlen jegyében.
 „De nézd mit mivelnek, velem tífzta Szűzzel,
 „Gerjedeznek reám esméretlen tüzzel;
 „Mert a' mi vólt rajtam és bennem Isteni,
 „A' világ emberi találmánnyal keni.
 „Eleinte nem vólt undokító porom,
 „De már most feketít kép mutató korom.
 „Már gyönyörű Nevem lett Szűzből Parázna,
 „Illyen utállatot óh ki le-nem-rázna.
 „A' fejem mennyei, 's szentek felett szentfég,
 „Kell hát testének-is e' motsoktól mentfég.
 „Látod igaz JÓZSEF! fertelembe vagyok,
 „Meg-tífztításomra tehetfégid nagyok.
 „Essen- meg hát szíved, 's szűzedenn könyörülj,
 „Könyhullatásokat szemérol el-törülj.
 „A' leszfz Isten előtt leg-kedvesebb adód,
 „Azért léfzek én-is néked háláadód.

JÓZSEF e' panaszra füleit le-hajtá,
 A' keserves szűznek forsát meg-fohajtá.

'S rá

'S rá arany veszfzejét nyujtván jó kedvének,
 Elefzté ki-aludt tüztét reményjének.
 „ Nagy Méltóságú Szüz! Szívem, úgymond, sajnál,
 „ Bánatod okai sürűbbek a' hajnál.
 „ De bízzál, úgy leszen a' mint Te kívánod,
 „ Meg-fog aláztatni bszfzontó *Hámánod*. (h)
 El-is jött tsak hamar a' *Világosodás*,
 Mellyet szült a' szabad *Józan-okoskodás*.
 De láttak fényyénél ama fedél alá,
 Melly a' Lélek szemit régtől fogva tsalá.
 Ki-tetfzett a' hibák mezítelenlége,
 Mellyeket fedezett az ész fetétsége.
 Ki-tanulta JÓZSEF, a' Vilag javára,
 Mitől nem fénylhetik a' napnak fúgára?
 És mindjárt hajnalánn uralkodásának,
 Ki-botsátván forgó szelét hatalmának,
 Az Ostobalágnak le-sepré fellegét,
 Melly ködbe borítá a' tudomány egét.
 Akkor a' már tiszta fényjel fel-támadott
 Nap-elől, a' vak éjj lyukába szaladott, *Róm. 13:12*.
 A' fzemfeny vesztések búvóba hevertek,
 A' vizfsza élések történni nem mertek:

(h) Ezth. 7: 10. A' hol az íratik, hogy *Hámán* fel-akasztatott. Midőn ezt a' Versemet egy barátom olvasá, így jádzott a' szóval, hogy *Hámán* inkább fel-magasztaltatott: nem meg-aláztatott, és így a' hasonlatosság nem jó. De midőn kérdeztem volna, hogy kívánna-e tehát a' maga alacsony forsát a' *Hámán* poltzával fel-tserélni? tagadta: azt mondván, hogy nagyobb Méltóságban vagyón helyeztetve egy száz öltöny-mélyfégű tömlőrz fenékénn fetrengő eleven Rab: min az ezer öl magasságú akasztófánn függő holt Fejetelem. Magam-is azt tartom.

A' szent szín mutatás és tsalás el-tűne,
 Szégyenlén, hogy újjal mutattatik bűne.
 'S a' nevettség előtt el-pirúlt babona,
 Maga rejtésire *Spanyol fület* voná. (i)
 Így azt estve minden bagoly madarával,
 El-bújt, bszfzontatván a' fény látásával.
 Oh idő! a' ki látsz hátra és előre, (k)
 Úgy az el-múltakra, mint a' jövőndőre,
 Valld-meg, vólt é ennél nevezetesbb száza,
 Bár fenékig fel-hányd Történet tárházad?
 Nem fellyül lettek é minden keménységen
 A' most esett dölgek, főt a' lehetőségenn?
 De nem tsuda: tsuda nem-is történhetett,
 Míg egy tsuda tévő JÓZSEF nem született.

Nem szóllok már többet: jobb ha én meg-szünök,
 Hadd vadoskodjanak ő magok a' bűnök.
 Úgy-is e' tsudáknak olly ifszzonyú szája,
 Mellynek mennyre földre el-hallik lármája.

A'

(i) Így nevezik azt a' ki-terjeszthető kárpitot, melly a' Nagy Uraknak; főt már ebben az öket, a' végső el-szegényedésig majmoló Világban, a' Vargáknak - is ágyok eleibe szokott vonattatni.

(k) *Jánosnak* az ezftendő Istenének, mind elől, mind hátul szemet festettek, a' mesés Rómaiak, így akarván elől adni az el-múlt és jelen való időt. Púdaja a' dölgek el-intézésébenn való okosfágnak, mellynek az el-múltakat a' jelen valókkal öszve kellett nézni, hogy, az akkori környül állásoknak, a' mostaniakkal való egyben kötetéséből, bölts következéseket húzhasson-ki, a' maga jövőndőbeli cselekedetire nézve. *Pomey* pag. 120.

A' bűn az emberi szív fertő tavábann

Terem, a' meg-romlott vérnek izapjábann,
Abban forral minden gonosz gondolatot,

A' tagoknak onnan ad parantsolatot.
Mintegy folyó vízen ufkál az ereken,

'S ki köt szemenn, szájon, lábakon, kezekenn,
Mikor a' tojásból ki-kél, kitsiny féreg,

De ha meg-hízalja, mellyel él, a' méreg,
Ha annyányit nőhet, 's mintegy erősfégbe,

Bé-lántzolja magát az érzékenységbe,
Majd a' Lélek, bátor nagy erköltsi haddal

Ostromolja, még sem bír e' fene vaddal.
Noha ugyan néki tanúlt mesterlége,

Hogy titokban essen Törvénytelenlége,

De a' tő szomszédja igazlág barátja, *Róm. 9: 1.*

A' *Lelki esméret*, ki tetteit látja,

'S pirongatásával gyakrann lértégeti,

Sokszor büntetéssel vétkét fenyegeti.

Sőt bé-is vádolja a' mindentudónak, *Róm. 2: 13.*

Mert ő kis Bírāja ama Fő Bírónak.

Tsalhatatlan szem ő, ha nem szunnyadozik,

Leg-érzékenyebb fül, mikor halgatkozik.

Meg-lát egy szikrát-is, melly a' szívbe lobban,

Meg-halja, mihelyest leg-kissebbet dobban.

Igaz száj mikor fedd, vagy a' vétket valja,

'S a' bűn büntetésit Istennek javalja

Hatalmas *Cicero* a' jókat bízattni, (m)

De azomba *Kátó* ha kell kárhoztatni. (n)

(m) *Cicero* egy *Római* fő ember, nevezetett az ékes-szóllás *Atyjának*.

(n) *Kátó* volt egy *Római* tanátsbeli úr, komor bölts (*Stoicus*) és minden dolgokban; de főképpen az erköltsékre

Tömlőtét nevezi kétségbe esésnek,

Hol szerfszámi vagynak minden büntetésnek.

Híres *Titziusnak* halhatatlan májja;

Ott ám a' Sas, a' melly e' tsemegét vájja. (o)

Ott forog a' soha meg-nem-álló kerék,

Mellyre a' Poétak *Ixiont* tekerék. (p)

Ott úszik *Tantalus* szomjan a' vizekben,

'S éhezik, bár torkig ül elegekben. (q)

Ott

re tartozandókban szoross ítéletű Bíró lévén, az olyanok még ma-is ő róla *Kátóknak* nevezetnek; *Censura Catonis*, annyit jelent, mint szoross meg-vizsgálás, és kemény fenyték.

(o) *Titzius* meséje ebből áll, hogy ő *Jupiter* fattya volt, még pedig *Oriás*, ki midőn *Latona* Isten Afzszonyt, a' kinek *Jupiter* *Apollót* az ölibe adta, kurvának nevezte volna, azért a' pletykafágért *Jupiter* egy menykövel le-üttette a' Pokolba, hol arra büntettetett, hogy a' májját szüntelen eszi egy Sas, soha pedig el-nem-fogyhat, mert minden újjágonn új májja nő. *Virg. Aen. 6.*

(p) *Ixiont* először *Jupiter* bé-vette az Istenek számába, és az égbe helyheztette: minekutánna pedig egyszer *Júnót* erőszakosonn meg akarta nyomni, ismét le-hajította a' földre: de midőn ott-is azt híreztette volna, hogy ő az Istenek Királynéjával hált, onnan-is mennykövel le-üttette a' Pokolba, a' hol egy kerékre karikába köttetvén, azon meg-fürés nélkül forog, mint a' nyúl a' nyársonn. *Pomey pag. 211.*

(q) *Tantalus* egyszer az Isteneket mind ebédre hívta, 's meg-akarván próbálni azoknak minden tudóságát, tulajdon fiát bé-tsinálva fel-adatta az afzatra, melly gonoszfágért Pokolra vettettetvén, az a' bűn-erése, hogy éhen és szomjan kínlódjon a' sok étel és ital közt, mellyek

Ott a' hegy, melly úgy függ *Flegás* félelmére,
 Mintha minden nyomban szakadna fejére. (r)
 Ott tolja *Zizifus* nagy hegy tetejére
 A' követ, melly ismét gördül a' tövére. (s)
 Ott van a' roszláz Lelket rémítő *Megéra*, (t)
 A' kínok tüzeit okádó *Kiméra*. — (u)

Ott

mellyek körülötte vagynak. *Ovidius* más vétkét is említi: t. i. hogy az Isteneknek titkait az emberek ki-fetsegette, mellyről így ír. *Quarit aquas in aquas et poma fugaciu captat Tantalus, hoc illi garrula lingua dedit. Horatius* a' fősvényt, kit a' maga telhetetlen kívánsága, a' kintsek közt-is szegénnyé télt, ahhoz hasonlítja, midőn ezt mondja, *Tantalus a labris fletu fugientia captat flumina, quid rides? mutato nomine in Te fabula narratur.* Pomey p. 212, 213.

(r) *Flegás* az *Apolló* Templomának fel-gyűjtéséért el-kíhozván, egy iszonyú nagy, és le-düléssel fenyegetőző kőszikla alatt ül, és annak reá szakadásától való félelemmel gyötretetik, szüntelen ezt kiabálván: *De scite Iustitiam moniti, et non temnere Divos.* Pomey pag. 211.

(s) *Zizifus* a' Tolvajsgáért kárhozott-el, és ítéltetett a kő hengergetésre. Pomey p. 211.

(t) Lásd a' 13-dik Óldalon a' (q) betűt.

(u) A' *Kiméra* volt egy tüzet okádó Pokolbeli tsnda, melly Oroslány fővel, ketske derékkal, és farkány farkal iratik-le. Ezen költeményre materiát adott *Lycia* Törvényjának azon a' néven lévő tüzet okádó hegy, mellynek tetejénn Oroslánok, a' derekán vad ketskék és a' tövibe kígyók laktak. Pomey pag. 215. A' böltségségről és okoskodásról való tudományban (*Philosophiában*) *Kimeráknak* nevezeteni szoktak az elme tudái. Tudniillik az olyan dologok, a' mellyek a' közöndésenn kívül valósággal nintsenek ugyan, (non est) de nem telyes lehetetlenfégek. (*Contradictoria*)

Ott vagynak a' bűnöst éhezö mélyfégek,
 's Alfzöny ábrázatba a' *Kegyetlenfégek*,
 Ott a' fok késértet, *Bodulás*, és *Kétség*,
 Az örök *Kárhozat*, és külső *Setétség*.
 Azért gyakrann a' bűn addig mesterkedik,
 Hogy néha e' strázsa el-is szenderedik.
 Mert vagy álmhozó jó borral kínálja,
 Vagy meg-jobbúlását fogadvánn, instálja.

Néha, mint a' síró gyermeknek kezébe
 Játékot ad Anyja, úgy-is jár kedvébe.
 Tudniillik el-tsalja világi gondokra,
 Hogy ne figyelmezzén a' Lelki dolgokra.
 Néha vakító port úgy hint a' szemében,
 Hogy bal vélekedést szerez értelmében,
 Isent, Mennyországot, 's a' Poklot kétfélebe
 Hozza, vagy leg-alább feledékenységre.

De noha alszik-is, 's olykor meg-tsalódik,
 Tsak ugyan fel-ébred, és ki józanodik.
 Akkor oltán benne dühösebb a' méreg,
 Mar, mint mikor fel-kél az aluvó féreg.
 Oly szemes nézője hát ez a' bűnöknek,
 Ki miatt a' szívöl titkon ki nem szöknek.
 De van más kúltsa-is a' vétkes titkoknak,
 Melly fokszor fel-nyitja rejtekét azoknak.

Ez a' *Gondviselés* az Istennek szeme, *Péld.* 15: 3.
 Kie előtt nyilván van minden titkok neme. *Zsid.* 4: 13.
 Ennek még a' fetét éjjel-is világos,
 Minden el-rejtett dolog nyilvánlágos.
 Miért edjik idő tanú a' másokra?
 Egy dolog út másra, 's az a' harmadikra?
 Mert a' mindentudó tudja a' szív nyitját,
 's mikor kell, fel-vonja a' titkok kárpitját.

A' hol a' mi szemünk nem akad ösvényre,
 Ott hozza a' dologot véletlen nap fényre. *Job. 12:32.*
 A' bűn kö közzül-is lám ki-ássa magát,
 A' hol nem látfzik-is, érezteti szagát.
 Ámbár a' Tengernek mélységében esne,
 Ott-is ki-okádó Tzethalat keresne.
 Vagy a' Temérdek föld közepébenn vólna,
 Onnan-is az égre kiáltván vádolna.
 Sok *Kain* öl *Abelt* tsak magánoslagbann,
 Nints tsak egy Madár-is társ a' gyilkoslagbann,
 A' Természet néma, bár látja: nem szólhat,
 Hát egy látatlan bünt kitsoda vádolhat?
 Sok *Dávid Bethsabét* lop a' Palotába, 2 *Sám. 11:4.*
 Ama nagy vétkeknek menedék hazába.
 'S ha tudnák-is dologát, senki sem kérdezi,
 Mert azt a' Méltóság, 's hatalom fedezi.
 Vajjon ki hajtja fel az olyan fedelet?
 Ki ír egy Királyi bűnről vád levelet?
 Bizony vagy a' Lélek, ki *Dávid*bann síra,
 Vagy a' kéz, melly régegn *Balthásár*nak íra.

Meg-tudta ezt a' hír, egyéb nem-is kellett,
 Azonnal *Rómán*ak minden hírével lett.
 El-hízem képtelen újjfagot hazuda,
 Mert követte szavát hihetetlen tsuda.
 Bámul a' ki halja most-is, ide alá
 Ő *Szentségét* Bétsbe bajt látni el-tsala.
 Tett-is kétféleg kívül intést, vagy egyezést,
 De tett a' Király-is ilyen bölts kérdezést:
 „Az Anyaszentegyház van é az Országba?”
 „Vagy inkább az Ország a' szent Társaságba?”

Az első kérdésben lévén a' Felelet,
 Főbb hát a' Királyi Hatalom 's tífztelet,
 Mert a' Felső mellett *Apostoli* jussal
 Bír, és ahoz képest bánhat a' *Clerussal*.
 A' szent Törvény szerént rendet változtathat,
 Jó dologot újjíthat 's roszszat kárhoztathat.

Eddig el-mondhattuk panaszos versünket,
 Hogy *Róma* Városa vitte-el pénzünket. (x)
 Mert halottainkért szedte a' Váltfagot,
 'S bűneinkből gyűjtött temérdek Jószágot:
 De immár a' magunk Papjainknak halunk,
 Hazánk szent erzfénnyel gazdagzik általunk.
 Itthon perlekedünk lelkünknek ügyébenn,
 Pápa minden Püspök maga Megyéjébenn.
 'S ha fellyebb kell menni, JÓZSEF leg-főbb Papunk,
 Ő töle utolsó ítéletet kapunk.
 Mert a' holt, vagy örvend a' bódogok között.
 Vagy a' tífztulásnak tüzebe költözött,
 Ha immár lakása a' *Lelkeknek* koha,
 Onnan ugyan a' pénz ki nem hozza soha.
 A' Léleknek árta nints, 's mint halhatatlan,
 Egézfiz Világgal-is vízfizá válthatatlan. *Mát. 16:26.*
 Mert nem kell a' minden Urának nyereség,
 Kinek nem szükléses sem kints, sem elefég.
 Ki mint tselekedett a' szerént ítéli, *Préd. 12:16.*
 'S ingyen-is bódog az, a' ki ötlet féli, *Zsolt. 128:1.*
 Mert a' *Styx* vizének a' szentféleg a' gátja, (y)
 Mellyen által mehet, 's az Urat meg-látja.

(x) Mint a' Magyarokét *Patak Rákotzi* idejébenn.
 (y) Az az, az örök bódogfagra való által menetelnek.
 Ezen szövegszerű formája vétetett a' költeményekből. Tud-
 niillik

Ha pedig a' Lélek nyert már idvesléget,
Vesztegetés érte tenni több költséget.

A' *kegyelmező Jus* az egek Uráé,

Mert arról azt mondja maga, hogy magáé.

A' Mennyország külsát tsak ő nálla hiszszük,
Hitünknek adaját azért néki viszszük.

Ha tsak Világiak a' *Pardon levelek*,

A' halál határán túl nem mehetsz velek.

Mert a' mi Nemesit annak Országábann,

Készül a' Mennyei *Kantzelláriábann*.

Lelki esméretnek nézik ott betűjét,

'S alól a' *Szent Lélek* *petsetlő gyűrűjét*. *Rom. 8:16, 17*

Idő ez; de amaz örökké valóság,

A' mi itt ment, ottan hijjában valóság.

Ez élet földével ámbátor határos,

Még is más Törvénnyel él az a' For-város.

Mihelyt *linedjárn* bé lépsz a' halálnak,

Tsak abba itélnek, a' mibe találnek. *Job. 34:11*

Viszsa nem erefztnek soha igazságért,

Nem küldenek élő Tanubizonyfágért, *Job. 7:9, 10*

Mert tudják, ott ki vagy: 's nézték életedet.

A' Mindentudólag meg-esmér Tégedet.

Egy láthatatlan izem látott mindent, 's reád

Egy penna rótt, 's Lelked a' kis Bíró be ad.

A' mit a' Fő Bíró *Sententziás vedre* (z)

Voksol jutalmadra, vagy büntetésedre, —

niillik a' *Styx* egynek tartatott azon folyó vizek kö-
zül, melykenn a' meg-hóltak Lelkeinek által hely-
zett hajókázni, hogy a' boldogfágnak, és örök gy-
nyörűfégeknek helyére (*Elyzeum*) el-juchassanak.

(z) Ez a' szóllás formája véterett a' vokсок bé - szed-
penn való szokástól, mellyel mind a' régi, mosta-

Meg-áll, és az ellen nints többé kérelem,

Mert ott végeződik éppen a' *Kegyelem*.

Itt szükfleges ugyan tzédulát váltani,

Mig élsz; de nem pénzbe kell annak állani.

Hit, Jó-tselekedet, Reménység, Szeretet,

Ezekkel írassad úti Leveledet.

A' *Kristussal* edjűtt elég a' kegyesfé,

Ki által van, 's lehet Istennel egyesfé.

Már hát *Üdvám* nélkül mehetünk az égbe,

'S a' mellyek kerültek eddig fok költségbe,

Azokért ezután a' *Jézust* keressük,

Es Lélekbenn járván az Istent kövessük.

Akármit meg-nyerünk ingyen kegyelemből,

Mert ad e' jó Atya tsupa szerelemből.

Téged pedig JÓZSEF! Bölts Királyunk, ezért

Ugy nézünk 's követünk, mint Angyali Vezért.

Mert reá vezetél olyan szabadságra,

'S tanítottál annyi Lelki gazdafa,

Hogy harmintzad nélkül utazunk a' Menybe,

A' hová mi nálunk te későbbben meny be.

Sok el-alélt Lelkek minap szomjuhoztak, *Amos. 8:11.*

Az élet vizei hogy meg-fogyatkoztak.

Kesergett a' *Sion* mint egy gyászos árva,

Mert szent Templomai bé-vóltanak zárva.

Feketébe jártak az Urnak szolgai,

Sírtak, nem áldoztak, az Oltár Papjai.

mostani Nemzetek néhol élnek; tudniillik, mikor va-
lamelly dolog vokokra kerül, ki ki az eránt való ma-
ga értelmét írásba tévén, valami arra rendeltetett
edénybe veti.

Némafágra jutott, miként az éjzaka,
 Az Évangéliom szőlőnak ajaka:
 El-volt sok Helyekenn, régolta felejtve
 Az égő szövetnek, véka alá rejtve. *Mát. 5: 15.*
 El-széledett a' nyájj, mint a' szélvész pora,
 Mert meg-verettetett vezérlő Páfztora. *Mát. 26: 31.*
 De már Atyáddá lett, árva Gyülekezet!
 JÓZSEF! óh szín méznaél édesbb emlékezet!
 Ki békesféget szől a' *Jeruzsálemnek,*
 Szünteti záporát sok kesergő szemnek,
 Oltárokat épít *Sion* szent Hegyére,
 Arany Gyertyatartót függeszt közepére?
 Folyó vizeket tölt a' szomjuhozóra; *Ésa. 44: 3.*
 Ideje-is, dőlged hogy forduljon jóra! *Zsolt. 102: 14.*
 Sok Ekklezsiáknak újj Templomot adott,
 Egy kő a' másikon a' hol nem maradott.
 Sőt olyanok közt-is gyújtott szövetneket,
 A' kik kóldúlt métsnél nézték Isteneiket.
 Kik eddig nem láttak magok között Oltárt,
 Most áldozva mondják ama Papi Zsoltárt:
 „Ti Urnak szolgái! kik szent Templomábann
 „Allotok, éjjel-is vigyázván házábann,
 „Ditsérjétek vígann áldott Istenteket,
 „Emelvén az égre tífza kezeteket.
 „Aldjon-meg titeket a' ki által lettek, *Zsolt. 134*
 „Az egek, és a' Föld, 's minden Teremtettek!
 Sok kergetett Galamb így nyögött főhajtott,
 Kik köziklák közzé az üldözés hajtott:
 „Melly szerelmetesek az Isten Hajléki!
 „Hol ditsőségének helyheztetett széki.
 „Uram! Tornáztidba Lelkem kívánczik,
 „Szomjuhozásodba majd el-fogyakozik.

„Ma-

Magosfágos Isten! én élő Istenem!
 „Ahitozik bennem Te hozzád mindenem.
 „Vagyon a' Verébnek és Fetskének honnya,
 „Félszket tsinál, magát a' hová bé-vonja:
 „Hát szent Hajlékaid, óh Isten! hol vagynak?
 „Hol ditsőítettél, 's neveztetél vagynak?
 „Bizony az olly Lélek bóldog valójába,
 „Ki téged ditsérhet szentféged Házába. *Zsolt. 84.*
 Most pedig Istennek meg-épült Országánn,
 Ekképpen örvendez, 's Lelki szabadlágánn:
 „Uram! a' *Sion*bann Tiéd a' ditséret,
 „És *Jeruzsálem*benn néked lesz ígéret,
 „Mert meg-elégítnek Házadnak javai,
 „És gyönyörködtetnek minket szép dólgai.
 „Bóldog Nép, a' melyet fogadtál Népednek,
 „Hogy szent Tornáztibann lakozzon Hegyednek.

De meg újj kegyelmét hallok Királyomnak,
 Tornyot ad toronynak, Templomot Templomnak.
 Hogy a' régieknek pufzta düledéki,
 Légyenek még egyszer Istennek hajléki.
 Melyeket el-dúltak ama Pogány vadak,
 Midőn Országunkat szaggatták a' hadak.
 Keljetekek-fel azért Templomok porai!
 Ti szomorú helyek régi halottai!
 Melyeket széllyel hányt a' vad tudatlanlág,
 'S tiltott az írigység, nem a' gondatlanlág.
 „Ezre vett a' Király mindent látó gondja,
 Mit heverték ott kiñ? jertek bé, azt mondja.
 Le-tíftúl rólatok a' rothasztó falak,
 'S léfztekek újjúlt fénnnyel pallérozott falak.

Oh JÓZSEF a' Te szód Mózesnek vefszjeje
 Melly által a' köből fakad víz kútfeje. 2 Mós. 17:6.
 Az érzéketlenek meg-elevenednek,
 Élelztő szavától a' Te Kegyelmednek.
 Meg-értvén a' kövek e' parantsolatot,
 Hallék tsudálatos mozgást és szózatot.
 Földből - é? nem tudom, vagy hogy a' Felhőből?
 Avagy az új élet szállalt- meg a' köből?
 „ Oh! úgymond, hatalmas áldott Fejedelem!
 „ Meg-hálálhatatlan ez az engedelem,
 „ Végfzáló szódra meg-elevenedünk,
 „ Parantsolatodnak örömet engedünk,
 „ De hadd légyünk inkább mind örökké porok,
 „ Mint hozzánk hasonló köveknek sátorok.
 „ Félünk, mert már egyszer azok el-vefztettek,
 „ Hogy ismét pufztulás jő reánk érettek.
 „ Hogy újra bofzfút áll az Isen, nevéért,
 „ Nagy ditsőségének kissebbítéséért,
 „ Ha közöttünk olyan tífzteletek léfznek,
 „ Mellyek Találmányi az emberi éfznek.
 „ Mert maga mondotta: híjjába tífztelik
 „ Ötet akként, a' mint emberek rendelik.
 „ És hogy vefzfzenek-el azok az IsteneK,
 „ Kik nem mindenhatók, és nem teremtenek.
 „ A' Világi pompa, és testi Abrázat,
 „ Az örökké való Léleknek gyalázat. Ézsa. 1:13
 „ Nem kíván láttatni emberi formában,
 „ Kívált néma köben, 's érzéketlen fában. Jer. 16:22
 „ Sem közben járókká Szenteit nem tette, 1 Tim. 2:5
 „ Sőt még az Angyalt-is arra fel-nem-vette.
 „ A' melly ditsőféget meg-hagyott magának,
 „ Abban senkit nem tart ofztályos Társának.
 „ Te

„ Teremtett állatra ki hát azt ruházza,
 „ A' Teremtőt az a' Teremtés alázza.

Elég! hagyjátok-el! valaki felelte,
 De honnan, 's kitsoda? Izemem meg-nem-lelte.
 Nagy hatalmasfágnak kellett néki lenni.
 A' mint Szavaiból éfzre lehet venni;
 Mert minekutánna parantsolt halgatást,
 A' panaszra imigy válafzolt biztatást:
 „ Ne féljeteK, úgymond, a' mitől félteteK,
 „ Már én jobb rendelést tettem felölleteK.
 „ Jól tudom hogy *Lelki valóság IstenuK, Ján. 4. 24.*
 „ *Nem kell annak Testet faragnunk festenüK.*
 „ Mert valyon ki látta a' Lélek ortzáját, Luk. 24. 39:
 „ Hogy vehette volna egy vagy más formáját,
 „ Mózes nyoltzvan napig nézte ditsőféget,
 „ Meg-nem-esmérhette még-is Istenfégét.
 „ Mert maga az Isten mondotta, befzélvén,
 „ Engem, úgymond, senki meg-nem-láthat élvén.
 „ Nem szabad képzelni lehetetlenféget,
 „ Mert az erőltetés fzfül képtelenléget;
 „ Így kezdettek lenni az elme tsudái,
 „ A' régi *Poéták* mesés *Kimerdi, (j)*
 „ Mert Efzekkel olyan dölgoKat koholtak,
 „ A' minémük foHa teremtve nem voltak.
 „ Ember IstenneK-is Abrázatot metfzett, Róm. 12:3.
 „ Pedig teremteni magának nem tetfzett.
 „ Ha hát láthatóvá nem lehet tsinálni,
 „ Szüklég valófágban, 's Lélekben fzfólgálni.
 „ A' mint tükörében maga befzédének
 „ Ki mutatta magát az Elme Szemének.
 „ Söt

(j) Lásd a' 130-dik oldalon az (u) betűt.

„ Sőt e' mellett vagyok olyan ítélettel,
 „ Hogy kell ötet félni *szabad tisztelettel*.
 „ Mert tsak abban lehet helye a' Vallásnak,
 „ Ki Ura 's Bírāja a' Gondolkodásnak.
 „ Kiben szabadsága nintsen a' Léleknek,
 „ Nem lehet edénnye a' Jónak 's Véteknek.
 „ Az Embernek pedig szabad Akaratja,
 „ Hogy lehetne tehát kötve Gondolatja?
 „ Holott az Akarat mást véghez nem viszen,
 „ Hanem a' mit előbb a' Gondolat hiszen.
 „ Sőt törvénytelenül kéntelenítettik
 „ Ollyanra, a' miről meg-nem-győzöttetik.
 „ Kívált a' szabados Isteni tisztelet,
 „ Gyűlöl erőszakot, 's nem szenved kötelet.
 „ Mert az Okos Lélek nem rab és goromba,
 „ Mint a' jót és Gonoszt nem tudó baromba,
 „ Mellyet szarván fogva úgy vízf a' természet,
 „ Hogy Választás nélkül tselekszi a' kézfet.
 „ Értetek abba-is gandom szorgalmatos,
 „ Hogy a' *Belső Szolga* legyen alkalmas.
 „ Mind jó erköltsével, mind Tudományával,
 „ Nem tsak a' hangjával, hanem példájával.
 „ Mert az Úr hegyére méltán tsak az álhat,
 „ A' ki Igazságban Istennek szolgálhat.
 „ A' ki fedhetetlen és tiszta szívében,
 „ Értelmes szájában, ártatlan kezében. *Zsolt. 24:3-4*
 „ De a' rofsz Életű, tévelygő, tudatlan,
 „ A' Szentek Szentének székére méltatlan.
 „ Kívált a' ki gonosz erköltsel ártalmas,
 „ Annak a' Tanítás illetlen 's tilalmas. *1 Tim. 3:5*

„ Mert

„ Mert a' példa adás az Észnél hasznosabb,
 „ Az épít a' ki jobb, nem a' ki tudósabb.
 „ Az értelmes nyelvnek szava tiszteletes,
 „ De már a' jó példa több, mert épületes.
 „ A' meg-jobbitásnak ez az Élet ere,
 „ Szűk a' tanításnak e' nélkül fikere.
 „ Még a' Vas szívet-is ez a' *Magnes* szíjja,
 „ Ez a' gonosz tzelra futó Láb rab szíjja.
 „ Ez Lakat a' szájon, 's *kurta vas* a' kéznek (v)
 „ Mikor mozdulási rofsz szándékra néznek.
 „ Ezt a' szív, a' szemnek ablakain látja,
 „ De a' szót tsak könnyen a' fül el-botsátja.
 „ A' jó intés fegyver, de ez annak éle,
 „ Másként a' Dorgáló nem sebesít véle.
 „ Tehát úgy érjuk-el idvesféges partunk,
 „ Ha bölts, de egyfzersmind jó kormányost tartunk.
 „ Mert Tenger e' Világ: Ekléziánk hajó,
 „ Mellyben a' Tanító Kormány Mester, ha jó.
 „ De útunkba *Scyllák* 's *Karybdisok* vannak, (a)
 „ A' kerülést tudni 's akarni kell annak.
 „ Futó a' Keresztyén, Pályája az Élet, *1 Kor. 9:24*.
 „ Mellynek véginn vagyon halál és Ítélet.

„ Mint

(v) Neve, egy katonai fenytékhez tartozó büntetésnek.
 (a) A' *Scylla* egy ki-álló nagy közikla, a' *Charibdis* pedig ifzonyú örvény, az *Olasz* Ország és *Sicilia* szigete között lévő szoros tengerbe. Leg-veszedelmesebb két akadály a' tengeri hajósoknak, mellyeknél számtalan-szor hajó törést szenvednek, vagy a' víztől le-fodrat-tanak. Ezekhez hasonlítani a' Világi Életnek akadályai, a' Lelket botránkoztató, 's az erköltsőkben kárt okozó alkalmasfágok 's a' t.

- „ Mint a' tzel jó vagy roszsz, szintúgy a' jutalom
 „ Véghetetlen öröm, vagy örök siralom.
 „ Azért a' Kalauz, a' ki elől mégyen,
 „ Ugy értsen az Úthoz, hogy ne érje szégyen.
 „ Mivel ha a' vakok vak vezért keresnek,
 „ Vezetőtől együtt a' verembe esnek. *Mat. 15:14.*
 „ Ofztán szégyen másba gyalázni a' vétket,
 „ Mellyet eszik Lelked mint gyönyörű étet.
 „ Felebarátodnak pifzkálni kebelét,
 „ Ki talán bűnödnek meg-nem-téski felét.
 „ 'S inkább hátul nézni a' mások hibáját,
 „ Mint mejjeden látni *Jupiter* táskáját. (b)
 „ Rágalmazó szádat töltöd Ember hússal,
 „ 'S hogy más ne rágjon mást inted, de mi jussal?
 „ Ha magad szitkozódsz 's beszéded fajtalan,
 „ Mást a' káromlásról feddelsz halzontalan.
 „ Ha házad Alfzonya fertelmes és trágár,
 „ Panaszolkodhat - é, hogy viselős *Hágár*? (c)
 „ Bánkódhat - é, ha vagy bünt mosolygó *Éli*. (d)
 „ Hogy *Hofni* 's *Fineds* az Istent nem féli? (e)
 „ Ha

(b) *Jupiter* minden Embernek egy által vető Tarifznyt akasztott a' Nyakába; Annak a' hát megett való feleben vagynak kinek kinek a' maga bűnei; és az könnyebb: elől pedig a' mások hibái, és ez a' szem előtt való része nehéz. Ebben a' Mesében azt akarták elől adni az erkölts-tudók, hogy a' maga szeretetétől megvakított Embernek hamarabb szemébe tűnik a' mások aprólékos fogyatkozása, mint tulajdon nagy vétkei. *Phædr. L. IV. Fab. 9.* Ugyan ezen gyarlóságról beszéll a' Kristus-is tanítvánnyai előtt. *Mat. 7. 3.*

(c) Tudniillik a' szolgáld. *1 Móz. 16 : 14.*

(d) Lágy Atya. *1 Sam. 3: 13.*

(e) Az az a' Gyermekeid. *1 Sam. 2: 12.*

- „ Ha te íszod a' Bort, mint az Alnoklást,
 „ Hogy javasolhatod úgy a' Józanlást?
 „ Ha irigy, borszús vagy, 's mértélhetlenkedel,
 „ Ember Társaiddal békételenkedel:
 „ Kinek parantsolhadd olly Allapotodba?
 „ *Le ne mennyen a' Nap soha haragodba.* *Efes. 4: 26.*
 „ Felebarátodat szersd mint magadat, *3 Mós. 19. 18.*
 „ A' szűkölködőtől ne kémeld javadat. *Luk. 3: 11.*
 „ Valamint a' vesztő a' tökéből fakad,
 „ És a' főnek vére a' tagokra szakad;
 „ Mint a' hal büszhödni szokott a' fejeiről,
 „ Ugy a' Nép Papjának himez Életéről.
 „ De nehéz a' roszsznak ellene mondani,
 „ A' mellyet magad-is szeretsz gyakorlani.
 „ Te azért ki szolgálsz az Úr Templomában!
 „ Öltözz az igazság fehér ruhájában. *Jel. 3: 18.*
 „ Szép példád adásid akképpen fényljenek,
 „ Hogy arról mások-is jót tselekedjenek. *Mat. 5: 16.*
 „ A' tudomány mellé ragassz kegyesféget,
 „ Munkás szeretetet, és példás szentséget.
 „ Ugy járj, a' mint illik Nappalnak fiához. *Rom. 13: 13.*
 „ Rendes hivatalú Isten szolgájához. *Efes. 4: 1.*
 „ Őrizd-meg Lelkedet belső tisztaságban,
 „ Mossad kezeidet szent Artatlanságban. *Zsolt. 26: 6.*
 „ Hogy mondhasd Birádnak lelki bátorlással:
 „ *Légy itéllőm Uram! jártam Igazsággal.* *Zs. 26: 1.*
 „ 'S hát nem lennétek - é ilyen tiszteletnek
 „ Házai? melly szolgál Lelki Esméretnek.

A' szöllőt nem láttam, csak szavát hallottam,
 Még-is rá esmérven magamban mondtam:

Ezek a' mondások, JÓZSEFnek hangjai,
Mert beszédeihez hasonlók dólgai.
Mivel gondot visel mind az áldozatra,
Mind az Oltár körül forgó szolgálatra.
Ő határozza-meg a' tisztelet helyét,
Nem tsak, hanem illő módját és Idejét.

Heverő Nap számink mennyit kevesültek,
Mellyeket ez előtt majd hét számra ülték.
Minden egy Elztendő, mellynek szinte fele
Szent Átsorgásban múlt, majd kettőre tele.
Mert ő parantsolta: légyenek köz Napok!
Mellyeket veressel festettek a' Papok. (f)
Az Innep Isteni nagy Jótéteménynek
Emlékezet napja, nem szent költeménynek.
Úgy de ha azt a' jót az Isten adhatja,
Annak Innepét-is tsak maga szabhatja. *Zsolt. 118:24*
Nem Ura sem Péter sem Pál az Időnek,
Hatalmokban kúltsa nints az Elztendőnek.
Hát nem kívánhatják főt nem-is kívánják,
Hogy értek a' hetet heverésre szánják.
De a' ki hat Napot teremtett munkára,
Rendelhetett egyet maga Ur-dólgára. *2 Mós. 20:8-11*
Mert Övé a' Nappal, és az Éjtszaka-is. *Zsolt. 74:14*
A' minap, a' tegnap, a' hólnap, a' ma-is.
Egyedül tsak ő szent, és maga szentelhet,
Ő jó, 's jóvóltának szent Napot rendelhet.

De az együgyűség még mire-is mégyen,
Ugyan tsak említem, bár mondani szégyen.

(f) Tudniillik a' Kalendáriomban, a' hol az Innepek, min
valamelly Fő-tiszti Napok, a' köz Napokról veres hat
tókával különböztetnek-meg.

Le-tézi a' Munkát, 's Innepet tart délig,
Sokalván a' Napot Istennek estvélig.
Tele fo házkodja először kalapiját,
Azután torkának tekeríti tsapját.
Hát együtt két Úrnak szolgálhattf é valjon?
Ember! a' Test's a' könyv, vigyáz! meg-ne-tsaljon.
Egy forma Istennél a' reggel és Estve,
Kalendáriomban akármit van festve.

Vólt a' kényszerítés abba-is szemtelen,
Hogy átsorogtatta a' Munkást kéntelen.
Holott nem innep az, hanem idő vesztés,
Midőn heverteti Embert az Ijjesztés.
Tapasztaltatók azt főképpen ti *Tzéhek!*
Országunk kertébe munkálkodó méhek.
Pénzel járnak vásárt: ti el-mondhattátok,
Mert a' Lelki vásárt sok pénzel jártátok.
Mig JÓZSEF azt a' jót nem tette veletek,
Hogy a' szent Bútsútól vég bútsút végyetek.
De ti meg-szabadúlt rabok! e' kegyeslég,
Néktek vólt valóba meg-érzett Édeslég.
Ti fogtok ízéről hathatoson szólni,
Nem az, a' kinek ezt nem kellett kóstolni.
Beszélljétek azért e' nagy jót száz nyelvel,
Ugy-is annyi hálát nem győzhet egy nyelv-el.
Altalam el-bámult buzgólagom kéret,
Mert itt már hanyatlak számban a' Ditséret.
Egy-é szemetekbe könyvezett az öröm?
Szívetekből ki nem vési semmi köröm?
S e' betű olly mélyen Elmétekbe foga,
Hogy le nem koptatja az Idő vas foga?

Szívetek mozgása hamarébb meg-akad,
 Beféllő Eretek elébb ketté szakad.
 Mint meg-szüntetnétek *Goélt*ek áldását,
 Ki-hagyván száradni mejjetek forrását,
 Sőt Erzékenységek utolsó tsepp vére,
 Az Égtől Jutalmat kér JÓZSEF fejére.
 Oh hálálhatatlan Királyi kegyelem!
 Melly szép a' szabadság! 's jó az engedelem!

Ennyi jókat közlött JÓZSEF a' Vallással,
 Nem tselekedett így még semmivel mással,
 Kérésinn fellyül-is ő mindent meg-adott,
 Tsupán egy a' dolog, mellyet meg-tagadott,
 Vagy nem meg-tagadta, hanem vízfzfa vette,
 Azt a' mi a' Vallást soha sem illette,
A' Betsüllet kultsát; melly nálla úgy állott,
 Hogy a' *Tiszt 's Hivatal* eddig tölle szállott,
 De már a' bölts Király rendelt külön szeget,
Annak a' melly nyitja és zárja az Eget;
 Ellenben emezt-is más fogra függeszti,
Melly Embert a' Tiszttség házába erefzti.
 A' Vallásból ugyan származik Kegyeség,
 És a' Kegyeségnek jutalma Tisztesség.
 Mert Pál szava szerént, *hasznos az mindenre*;
 De tulajdonképpen tzelez az Istenre,
 Ámbár e' földön-is nyer nagy tekintetet,
 A' melly személy követ Istenes életet:
 Még-is Világ szerént függ egyéb más októl,
 Hogy valaki rangal különböz másoktól.
 Ha olvasóm helyett magamtól meg-kérdem:
 Mitsoda az az ok? felelem: az érdem.

Az osztogatja már a' Tisztlégek Nemét,
 Miólta a' Világ fel-nyitotta szemét.
 Mert a' Szentlég belső 's többnyire tettetes,
 Színes-é vagy igaz? ritkán esmérletes.
 A' szív titkát pedig csak Isten láthatja. *Zsolt.7:10.*
 Tehát jutalmát-is ő maga adhatja.
 Efstelenég azért Hitre tekinteni,
 'S a' Hivatal jussát attól függeszteni.
 Eleitől fogva roszsz Lélek munkája
 Vólt, hogy a' Vallás vólt az érdem próbája.
 Utállatos szó vólt mindenkor nállam az:
Derek Ember, úgymond, kár hogy nem ez amaz!
 Hány tisztlégre termett, főt jussal és forba
 Következő fejek hagyattak a' porba?
 'S kiben a' Virtusnak árnyéka sem láttfzott,
 A' Hivatalokkal válogatva jádszott.
 Most pedig a' Völgyek fel-magasztaltatnak,
 A' kérkedő Halmok földig aláztatnak. *Ezsa.40:4.*
 Sok minapi elsők lettek most végsőkké,
 Sok tegnapi végsők váltak ma elsőkké. *Mát.19:30.*
 Mert JÓZSEF alá vét minden Méltósfágot,
 Ha tapasztal benne köz alatsonyfágot.
 Ellenben fel-emel minden kitsinyeket,
 A' kikben lát jeles minéműlégeket.
 Nints nálla tekintet Vérré Nemzettlégre,
 Időre, Vallásra, Főre, 's tehettlégre.
 Úgy mutasson Virtust, mind vén mind fiatal,
 Hogy nintsen ő nálla Eladó Hivatal.
 Csak az Érdemnek áll a' Betsüllet Útja,
 Mely 's hoszfzú kötelelet nyél a' tisztlég kútja,
 A' ki abból kíván inni, őrizkedjen,
 Hogy rövid Lántzatskán le-ne-erefzkedjen,

Mert ha Virtusiból köt kevés szemeket,
 E' mélységbe soha az nem ér Vizeket.
 Jól van. *Rómd*ban-is régen azt példázták,
 Mint az Erköls tudók böltsen magyarázták:
 Tudnillik két *Templom* egymás ellenében
 Vólt, míg állott *Róma* hajdani helyében.
 Az egyik a' *Virtus* képeinek emelve,
 A' másik az Ifjú *Honornak* szentelve. (g)
 De csak az mehetett ennek *Templomában*,
 A' ki járt először amannak *Házában*:
 Ma-is a' *Tiszteség* annak nyit kebelet,
 Ki az *Érdemtől* hoz bizonyfág *Levelet*.
 Kéz írása pedig nem szüklég a' *Hitnek*,
 Minthogy ígérettel többé nem széditnek.
 Igazak - é ezek? szóljon a' *Vármegye*,
 Vagyon-é *Tábláján* e' *Dolognak* jegye?
 Van; mert azt érdemért tette most *Tagjának*,
 Kit minap a' *Hitért* tartott bolondjának.
 Ki vólt nyomorútabb mint a' köz katona?
 Míg hadi rangot-is ofztott a' babona.
 Veréjteke 's vére haszontalan tsorgott,
 Minden remény nélkül élte kotzkán forgott.
 Azért próbálgatta szerentse-játékát,
 Hogy végre meg-lássa a' halál árnyékát.
 Avagy ki - vénülvén az Ifjúi korból,
 Köldus bottal jöjjön haza a' *Táborból*.
 'S majd a' küzőböknel, mellyeknek őrizet
 Vólt kinn 's benn, vér bérbe kérjen egy kis vizet
 És az ajtók előtt, mellyeket a' *Zárnál*
 Jobban őltalmazott valamelyik várnál,

(g) Az az, egyik a' ditséretes viselt dolgoknak vagy érdemek, a' másik pedig a' Tiszteségnek, melly amannak jutalma. *Pomey* pag. 271.

Kenyeret köldülő könyörgési között,
 Sírva emlegetvén hol 's hányszor ütközött?
 'S mutogatván még jól bé sem forrt sebeit,
 Le-hulló morzsákkal enyhítték Éheit.
 Hír 's jutalom nélkül élt halt hazájának,
 Mondva tett hibája miatt *Vallásának*:
 Most pedig *Mársnak*-is tsata-piattzába,
 Hát helyett hűléget néznek a' szolgába.
 Nem él a' nemtelen Esméretlenfélgnek,
 Nem hal-meg a' néma feledékenyfélgnek.
 Mint meg annyi *Grádits* mindenik tsepp vére,
 Az Éggel mérködző ditsőség hegyére
 Aratja fegyvere Betsüllet *Virágát*,
 Szabdálja tzímernek *Pálma* 's *Olaj ágát*.
 Midőn a' *Vittézlég* mejjét meg-tiszteli
 Érdemlő sebekkel; mintegy fel-szenteli.
 A' lok *Lövés Vágás*, ha kérkedhet velek,
 Meg-annyi ajánló és *Nemes Levelek*.
 Mert meg-nyitá *JÓZSEF* a' *Virtus* erdejét,
 'S málfzhatóvá tette hegyének tetejét.
 Mint az *Alpese*két a' rájuk fel-hágó
Hannibál, a' kit csak egyet szült *Carthágo*. (h)
 K 3 Ezen

(h) *Hanibal* vólt régenten *Afrikában*, *Carthágobéli* igen nevezetes Hadi Vezér, a' kinek bámulást érdemlő viselt dolgait is. könyvekben emlegeti *Livius Római História* író, a' mint a' munkájának mutató *Táblájából* lehet látni. Nevezetessen 21-dik könyvének 37-dik tizikkelyében el-beszéli felőle, hogy midőn egy ízben a' *Rómaiak* ellen vezérlette *Táborát*, miképpen kézfiztett annak tűz és etzet által úrat, az *Olafz Ország* és *Gallia* közte fekvő *Alpes* Havasán, még pedig, olyan helyen, a' hol éppen által hághatatlannak tartott, és soha ő előtte néppel senki által nem ment.

Ezen kívül tölle még ollyat-is nyertünk,
 A' mit nem-is tudtunk kérni; mert nem mertünk.
 Vélté - é maga - is Aronnak özvegye,
 'S árvája, hogy őket szárnya alá vegye? (i)
 Pedig úgy van néhol, 's itt-is a' mint haljuk
 Úgy fog-lenni, noha még nem tapasztaljuk.
 Valóban ez *Másik JÓZSEF*, nem második,
 Mert a' nyomorúltról akként gondoskodik,
 Mint egy közönléges minden jók láfárja,
 Amaz *Egyiptomi Nagy Gazdának* párja. *1 Mós. 41: 43*
 Noha mint Ura-is e' Birodalomnak,
Fáraójánál-is nagyobb *Egyiptomnak*.
 Ha hát e' mindenek közönléges Attya,
 Még mostoháit-is tartja, 's ruháztatja:
 Titkon arra inti ez az *Ekklezsiát*,
 Hogy Papját úgy nézze, mintegy édes fiát.
 'S kivált úgy vigyázzon a' maradékára,
 Mikor annak gondja száll az ő Vállára.
 Mert a' ki le-télzen tulajdon dóljáról,
 Szorgalmatoskodván az Isten házárol,
 Királyunkal együtt minden úgy ítélhet,
 Hogy nyájja halznával az Jus szerént élhet.
 Nézzük a' szent írás mutató Tábláját,
 Idvezítőkben-is láthatjuk példáját.
 Ki midőn el-hívta az *Apostolokat*,
 Maga kenyérével tartotta azokat.
 Mihelyt ott hagyatta *Mátéval* a' Vámot,
 Ő tartott mint saját tseledére számat. *Mát. 9: 9*

(i) Néhol azt a' kegyelmes rendelést tette, főt közönlégesen mindenütt be akarta azt a' szokást hozni, hogy a' Papoknak ügyefogyott Özvegyei, és Árvái, valamely olyan forma végekre gyűjtendő köz jövedelemből részesüljenek.

Péter Mesteréért le-tette a' hálót,
 De talált ám benne gazdát és táplálót. *Mát. 4: 19.*
 Így tartja az Isten az Égi madarat,
 Nem szánt az, és magot nem vét, még-is arat.
Ékes Liliomi a' pufzta mezőnek
 Szép ruhába járnak, bár nem fonnak szőnek.
 A' Plánták Istennek nintsenek halznára,
 Mert mindent teremtet az Ember javára.
 Még-is rájuk gondja van a' Természetnek,
 Bizony példája hát ez a' szeretnek.
 A' melly szolga téfzi Világi dolgot,
 Nem sajnálod véle közleni halznodat:
 'S a' ki legelteti éhező Lelkedet,
 Nem méltó, hogy néki meg-szegd kenyeredet?
 A' lelki életre a' ki táplál téged,
 Meg-vonnád - é tölle testi segittséged?
 A' ki vezet mennybe örökös helyedbe,
 Irigylest - é annak maradást földedbe?
 Nem; mert a' ki Házát az Urért el-hadja,
 Igérete szerént száz jutalmát adja. *Mát. 19: 29.*
 Azért-is ezeknek JÓZSEF segítője,
 Úgy mint a' Jézusnak példás követője.

Aldott Királyunktól mind eddig mit kértünk,
 A' mibe reménylett tzelunkra nem értünk?
 Olly szomorúfága Lelkünknek nem vala,
 Mellyben kegyesfége meg-nem-vígalztala;
 Olly félelem soha szívünk nem szorítá,
 Mellyben biztatása meg-nem-bátorítá;
 Olly tsomót a' kéttfég rajtunk nem köthetett,
 Mellyet böltsesfége széllyel nem fejthetett;

Nem tört az erőnek reánk oly ártalma,
 Hogy ki ne kelt volna mellettünk hatalma;
 Nem tselekedhettünk olyan nyakasfágot,
 Mellyben nem mutatott bő irgalmasfágot;
 Nem vólt a' Vádoknak olyan álnoksága,
 Mellytől meg-nem-mentett szelíd igazsága;
 Így bánt ez ideig velünk, sőt még ma-is,
 Ellenfégink ellen védelmező Pais;
 Ezután sem támad reánk oly szerentse,
 Melly ellen testünket lelkünket ne mentse.

E' végre tilalmas minden Hitegetés,
 Meg-némült a' lármás Vallás-fefzegetés,
 A' szó trantsérlóknak bé dugatott szájok,
 All a' firkálóknak mardosó pennájok.
 Nem szabad, a' szabad Lelki Esméretnek
 Pokolbéli nyelven mondani: *Eretnek!*
 Minden mérges szívet meg-ütött a' guta,
 Mihelyt a' mennydörgő parantsolat futa.
 Mert büntetéssel jár a' Hit kárhoztatás. —
Melly földi Idvesfég a' jó Igazgatás!

Azomba mindennek vagyon engedelme,
 Ha az értelemnek bő nálla Kegyelme,
 Ha ért, ír, és beszéll józan okossággal,
 Hogy meg-esmértesse magát a' Világgal.
 Ki állhat Országunk fzeme eleibe,
 Akár személlébe, akár könyveibe.
 Nyitunk az idegen munkának-is ajtót,
 Ha érdemel Magyar Nyelvet, és könyv-lajtót.
 Ti vad búzgófággal üldöztetett könyvek!
 Mellyekért még hulnak a' Keresztyén könyvek,
 Ti

Ti tudatlanoknak tudos *Mártirjai!*

A' Szentfég törésnek szent áldozatai!
 Erdemes hamvai a' holt bõltssesfégnek!
 Kiknek füstje most-is keserű az Égnek.
 Ti szent Tudománynak pufzta Templomai!
 Tiszta kegyesfégnek romlott Óltárai!
 Kiket *Herofiratus* észszel égettenek, (k)
 Holmi földhöz ragadt lelkű Kegyetlenek,
 Kiknél az eleség drágább vólt a' gyöngynél, (l)
 Ölsobb a' Lelki kints e' földi göröngynél.
 Vajha hamvatokból vízfzja jöhetnétek!
 'S *Fénikszként* a' tűzből meg-éledhetnétek!
 Mert el-küldé az Ég a' Tudomány Attyát,
 Hogy öntse a' lánggra kegyelme harmattyát,
 'S el-oltván mindenütt az Égető rakást,
 Adjon az Igének bátorlágos lakást.
 A' kik kárhoztattak a' meg-fojtó füstre,
 Most méltóztatnának aranyra ezüstre.
 Mert ha e' Világos Időben élnének,
 Pápa szemen rátok már ők sem néznének.
 De ha már a' halál életté nem válhat,
 Ebben vígasztalást porotok találhat:
 Hogy az égett plánta újra virágozik
 JÓZSEF alatt, 's a' bõltis békével lakozik.
 Mellyet helyettetek néki mi hálálunk,
 'S még unokáink-is, ha el-jő halálunk.

Ti haza tiltatott *Apolló Múzsái!*

Idegen elméknek ki-üzött munkái!

K 5

Ismét

(k) Lásd Herofiratus tselekedetét a' 91-dik oldalon.

(l) Mint a' szemét vakarászás közben drága gyöngyöt talál kakashnak a' Gabona szem. *Phadr. L. III. F. 12.*

Ismét meg-szabadúlt Országunk határa,
 Mellyet az Irigység tölletek el-zára.
 Jertek-bé! JÓZSEF hi, ő kiáltja: Jertek!
 Miveljete bátran, itt vagynak a' Kertek,
 A' miénknél ritkább töveket 's magokat
 Hozzatok, ültetvén és hintvén azokat.
 Plántáljanak *Anglus, Frantz, és Belga* kezek,
 (Mert a' Tudományban fő Kertészek ezek)
 Hadd lássunk földünkben idegen Világot,
 Szedjenek méheink külföldi Virágot.
 Esmérkedjen elménk a' külső könyvekkel,
 'S Barátkozzunk itthon Jövevény Bőltsekkel,

Nemzetem! hitesd-el már azt-is másokkal,
 Hogy a' bőlts érz frigyét tart a' Magyarokkal.
 Hogy te a' Tudományt más agytól nem veszed,
 Mert a' Természettől jutott derék eszed.
 Tudják, hogy Véredbe került Nemesféged,
 Lássák már, hogy benned terem bőltsesféged.
 Mutasd-meg, hogy kardra teremtetett karod,
 Pennát forgatni-is tud, mihelyt akarod.
 Hogy már a' kéz minden mesterfégbe forog,
 Melly régen fegyveren vagy ekén nyomorog.
 És tudnád faragni a' tsörgöt, 's fa-bábot,
 Hogy ha majmolhatná nagy Lelked a' Svábot.
 Mutasd-meg, hogy nyelved mások felett ékes,
 Légyen ámbár szava folyó vagy mértékes.
 Hogy *Cicero* 's *Márió* Tudósiban élnek,
 'S nyelveket meg-vetvén, Magyarúl belzélnék.
 Igaz az, hogy nálad sok Népek bőltssei,
Jupiter fejének elsőbb szülöttei. (m)

De

(m) Ennek értelmére lásd a' 78-dik oldalon az (r) beüt.

De tetteid volna le elébb fegyveredet,
 'S puhitván a' hartztól fel-törött eszedet,
 Hamarébb a' Vérből mosdottál volna ki,
 Vallyon most elődbe háгна-é valaki?
 Sőt így-is magaddal magad dítsekedhettfz,
 Elöl menést ritka Nemzetnek engedhettfz,
 'S ma hólnap egynek sem: hanemha erővel
 A' Tudatlanfágba vízfza esel fővel.
 Háláld ezt JÓZSEFnek, ki a' Gondolaton
 Nem Űr, sem a' szájon, 's szabad akaraton.

Ti fel-mettfzett Nyelvek, 's meg-szóllalt ajakak!
 Ti bátor pennára le-görbülő nyakak!
 Te könyvnyomtatásnak remek tudománnya!
 A' meg-vénült Világ ifjú találmánnya,
 Kik eddig valátok félelem rabjai,
 Most pedig az észnek szabados szolgai.
 Nyert szabadságtoknak leg-első zsengéje
 Légyen, a' testesült Kegyelem személlye.
 Az az, először-is JÓZSEFről szoljatok,
 Háláadó *Himnust* Nevéről írjatok.
 Gyenge terméséből illy drága gyümölsnek,
 Az elől-éröket adjátok-é bőltsnek,
 A' ki el-ültette a' fának Plántáját,
 Méltó, hogy először kóstolja almáját.
 De légyenek azok érttek és tellyesek,
 Nem az Indulatnak férgétől mérgesek.
 Ne teremjen földén e' kegyes munkásnak
 Tsak hitván paréjja a' hivalkodásnak;
 A' rágalmazásnak mardosó tsalánnya
 Nem kell, 's a' bujafág halvány vad láfránnya;

Ebben

Ebben a' gyűlölség ne maradjon magnak,
 Melly mag konkolya vólt a' régi haragnak.
 A' *Versengés* ize légyen esméretlen,
 A' *tsűfolds* ürme inyünknek ízetlen.
 Sőt a' *Békesfégnék* szelid olaj fája
 Virágozzon köztünk, 's teremjen almája.
 A' *Szeretet* ága hozzon *Igazságot*,
Egymást tűrő Lelket, és *irgalmasságot*.
 Az az: Emberi vér buzogjon szívünkéből,
 Mások kedvellése nevéssen szemünkéből.
 Felebaráti szók zendítsék nyelvünket,
 Atyafilágos ér mozgassa kezünket.
 Hogy azt ne mondhasa külömben: „meg-bántam,
 „Hogy a' földet 's munkát e' vad fára szántam.
 Sőt, érezvén halznát fáradozásának,
 Örvendjen folyásán el-kezdett dolgának.

Le-tehetném immár tzifrázó pennámat,
 De fogyatkozással vádolják munkámat.
 Még egy Gyümölts híjja a' *Virtus* fájának,
 Melly hull ágairól a' jobb oldalának.
 A' könnyörülő szív adokozó kezét.
 Nyújt és nyit, a' mellyről nints még emlékezet.
 Földünk szegénnyei juttatják elfezben,
 Feledékeny hiba hol esett kezemben.
 Egyik meg-tekéntvén hajlékát felette:
 „Ezt, úgymond, a' Király JÓZSEF építtette.
 Másik öltözetét kérkedve mutatja.
 Mondván: „Ez-is rajtam annak jókaratja.“
 Itt Árva, Özvegyek beszéllik sorsokat,
 Szánakozó Attyok mint fogta pártjokat.

Amott

Amott a' Summáért mennek tsoportonként,
 Mellyet nékik ingyen ki-olztat naponként.
 Meg-hagyták az Egek tehát e' Világnak
 Könyörülő fíját az *Irgalmasfágnak*,
 Ambátor nagy Lelkét töllünk vízfíza kérték,
 De itt maradt szíve, a' mint meg-ígérték,
 Melly él, és lakozik, a' *Virtus* mejjében,
 Ki hajdan e' szívnek melegült Vérében.
 Vagy *Titus*nak lelke újj testbe költözött,
 Honnan már-is olly bő kegyelmet öntözött,
 Hogy egy nap sem múlt még híjjába el tölle, (n)
 A' Jól tétel mintegy áradván belőlle.
 Kötelessége hát a' szűkölködőnek,
 Magasztalni Nevét e' székekben ülőnek.

BÉ-RE.

(n) Titus vólt *Vespasianus* Római Tsáfszárnak, ugyan csak maga után Tsáfszárrá lett, és magához hasonló kegyes fíja; kik mind kerten a' Római Néptől: *Amor, ac de-licia Generis humani*: Emberi Nemzet szerelmének, és „gyönyörűségének“ neveztettek. *Svet. Titus Cap. I.* Titusnak kegyes Uralkodását főképpen nevezetessé tette, fok egyebb virtusai közt, az ő könnyörülő szíve, és adakozó keze, 's ezen Jó-indulatból származott Fejedelmi mondásai. Minémű a' többek közt ez: „*Non oportet quemquam a sermone Principis tristem discere*“, re, az az: *senkit a' Fejedelemnek nem kell maga elől szomorú válasszal el-botsátani.*“ Ismét az, a' mic ollyankor szokott mondani, midőn estve a' vatosoránál elfébe jutott, hogy egész napon senkivel jót nem tett: „*Amici diem perdidi*: Barátim híjjába ment el a' nap tölleu.“ *Svet. in ejus vita Cap. 8.*

B É - R E K E S Z T É S.

Kész lévén JÓZSEFFEL, egyéb hátra nintsen,
 Hanem hogy e' képről fzemem rá tekintsen.
 És rajzolatomat véle öszve vessem,
 Mert több és szebb színem nints, a' mellyel fesse.
 Látok-is munkámban tökéletlenséget,
 De nem tudom fellyebb ezt a' mesterfőget.
 Több és nagyobb JÓZSEF; de én így esmérem,
 Mert alaton pontból, 's rövid öllel mérem.
 Illy törpe Toronyhoz magas az ő Ege,
 'S hibáz a' Látásom nagyító Űvege:
 Mindazáltal a' ki távolról-is ennyi,
 Képzelem egy közel szemlélőnek mennyi?
 Meg-kérdek hát mindent valami van és él,
 Hogy bátrabban hidjem a' mit minden ítél.

Földnek határai! rám figyelmezzetek,
 Tsak egy *Úgy* vagy *Nem* szót kívánok tölletek.
 Minden Nemzettségek fordúljatok felém,
 Hogy verjeteek egy köz vélekedést belém!
 Esmértél é Világ! nagyobb Fejedelmet?
 Egyben ilyen Testvér hatalmat 's Kegyelmet?
 Láttál é Vén Idő! Égnek szebb remekét,
 Miólta forгатod futásod kerekét?
 Szólgáltál é Te Föld! méltóbb Úrasságot?
 Rettegtél é Ember Főbb Hatalmasfágot?
 Szültél é Természet nemesebb Gyermekeket,
 Miólta méhedbe fogadsz Embereket?
 Tiszteltél é Vallás! Isten szentebb Papját,
 Miólta szemléled az Igazság Napját?

Hát

Hát tsak halgattok - é? tehát meg-egyeztek,
 Hogy még hasonlóra ti sem emlékeztek.
 Már most, *Magyar Halmok!* mondhatom rőllatok,
 Hogy nagyobb Fél Isten még nem űlt rajtatok.

Mert ha vetem fzemem Élete tükrében,
 Egy *Herók* summáját látok személlýében:
Dávidot mutatja ritka kegyeslége, *Tsel. 13: 22.*
Bőltis Salamont kintse, és nagy Bőltseslége.
Győzedelmes Cézár hadi Erejében; (o)
Konstantinus Magnus ki-terjedt hírében; (p)
 Az adakozásban bö *Vespasiánus*, (q)
 Szelidleggel tellyes szívében *Trajánus*. (r)

Má-

- (o) A' kiről azt írja *Svetonius* annak Életéről írt könyvének 55-dik részében: „*Militari re, aut aquavit praestantissimorum gloriam, aut excessit.* Hadi viselt dől-gaival a' leg-vitézebb Fejedelmeknek ditsőfőgét, vagy fel-érte, vagy fellyűl-is múlta.“
 (p) Ez volt a' leg-első Keresztyén Görög Tsáfzár, a' 4-dik Száznak kezdetén.
 (q) *Vespasianus*ról ugyan azt jegyzi - meg *Svetonius* Cap. XVI. hogy a' pénznek nagy kívánsága volt benne, ezen szavaiban: *sola est in quo merito culpetur, pecunia cupiditas.* Cap. XXIII. ismét azt írja, hogy az árnyék székekre adót vetett, mellyről midőn *Titus* a' Fija dorgálná, ki markolt az azokból gyűlt pénzből, és a' Fijának orrához tartván, kérdezte, hogy érez - é valami roszsz szagot? az azt felelte, *Nem. Látod, úgy-mond, pedig a' húgyból van.* Húzott vont eleget, ravaszfággal és erőszakkal-is, de helyes okból: mert C. XVI. így menti *Svetonius*; *ad manubias et rapinas ne-*
cessi-

Második Szent István a' szent buzgótságban, (s)
 Ditséretes Mátyás a' köz Igazságban, (t)
 Hasonlíthatatlan JÓZSEF jóágáért,
 Példa nélkül való példa adásáért.

Lé.

*cessitate compulsus, summa Aerarii Piscique inopia — ut Respublica stare posset. Az az: A' közönséges kinti-
 nek meg-szükkülése által kényszerített a' házasság vonzása,
 hogy a' Társaság fenn állhasson: és ugyan ezen helyen
 azt mondja: et male partis optime usus est: a' rojst
 keresmény-is jó végre fordította, úgymint, minden ren-
 dű érdemes és szűkölködő Emberek eránt adakozó
 volt. Cap. XVII. A' Tudósokat, derék Mester Embe-
 reket, Új Dólgok fel-találóit, és az elmés Vers-írókat
 bőven fizette (vajha az ő Idejében élhettünk volna,
 vagy ő a' miénkbe) Cap. XVIII. A' szűkölködő törvényt
 ront, ha az előtte uralkodó vesztegető Tsászárok el-
 nem-pazérlottak volna a' közönséges pénzt, ő-is annak
 gyűjtésében, az említett módokat el-nem-követte vol-
 na magára nézve, melly meg-tettzik onnan, hogy azon
 Keresményt a' köz jóra költötte, és ő maga minden
 haszontalan Pompának természetlgyűlölője volt. C.
 XVIII. XIX.*

- (r) Trajanus. Igen jó Lelki Római Tsáfszár volt, kit a'
 Nép, Leg-jobbnek (Optimus) nevezett.
 (s) Minthogy ezen, a' Néven sok a' Szent, az enyémen
 érteni kell a' Magyarok első Királysát.
 (t) Mátyás Királyról akár miket mondjanak a' Könyvek,
 és némelly részre hajló Emberi ítéletek, de az ő
 Igazság szeretetének leg-hitelesebb Tanúbizonyítága
 amaz régi közönséges panasz: Meg-holt Mátyás Király
 oda az Igazság. Azt mondja Bölts Salamon Péld. 29.
 Mikor uralkodnak az Igazak, örül a' Nép: követke-
 zésképpen aztat szokta halála után siratni, a' kinek
 életében örül.

Légyen azért Jábos boldog idejével, I Kron. 4: 10.
 Nestorndt tartóssabb hoszfú életével.

Imé jelen vagynak a' kívánt jövődök,
 Ama Saturnusi, újj arany Esztendők. (u)
 Onként száll a' földre tudomány harmatja,
 A' szeretet fája gyümölcstét hullatja.
 Nem rabja a' Lélek semmi szolgálatnak,
 Az együgyű szolgák Urokkal mulatnak.
 egymásra köszönik a' békeség borát,
 Látván győzedelmi pompájának porát,

Mel-

(u) Arany időnek nevezetetik a' költeményekben az, a' mi-
 dön Saturnus, a' Pogányok Atya Istene, tulajdon fiaitól
 számkivettve az Égből, Olaszországba vonta
 magát, a' hol végre Királyságot lett. Az ő uralkodása
 idejének aranyfága abból állott, hogy a' keze alá vett
 vad Népet meg-szelídítette, társalkodásra szoktatta,
 Polgári emberfégre és erkölcsökre tanította, a' Tudos-
 mányt, Föld művelést, kézi Mesterfégeket közikbe be-
 hozta. Ennek az Időnek boldog voltát annakutánna
 a' Mesés pennájú Vers-írók illetően le-írásokban ad-
 ták elő; hogy akkor a' föld munka nélkül termett,
 minden Javai az Embereknek közönségesek voltak.
 Minden egy formává lett, a' perlekedések, hadako-
 zások meg-szüntének, kiki szabadon és gyönyörűsé-
 gekben élt 's a' t. melly Nagyírásokkal csak azt akar-
 ták jelenteni, hogy az akkori Emberek, az által a'
 pallérozódás által érték-el azt a' boldogságot, melly
 szerént az életre tartozó dolgokhoz könnyebben ju-
 tottak, nagyobb barátságban, és bátorságban éltek,
 mint annak előtte, míg a' tudatlanságnak, és vadfág-
 nak kietlen állapotjában nyomorogtak. Pomey p. 113.

Hogy a' szegényeket bírja ítélletel, v. 2.

Rettentse a' gonofzt kemény tekintettel. *Péld. 20:40.*

Tsókoltasd a' jókkal Atyai vefzfzejét,

Érezzék a' rolszszak bírói erejét.

Színednek örömet láttasd ortzájában,

Hogy életünk légyen jó akaratjában.

Mint az Égnek zsiros tavaszi zápora,

Légyen vidám kedve rajtunk olly szapora.

Igazgasd szívének úgy hajlandólagát,

Hogy irgalmasfághoz mérje Igazfágát. *Zsolt. 61:3.*

Mint az Édes Atya szerelmes Fiait,

Úgy szeressen ő-is minket Sajátjait.

Szerezzen Népébe-is engedelmesléget,

A' tisztelet mellé szívet, és hívséget.

Tartsuk mint Attyánkat illő tekintetben,

Kegyes Jóltévönket buzgó szeretetben,

Mint nagy Királyunkhoz légyünk félelemmel,

Mind szelid Urunkhoz kész engedelemmel.

Maradjunk hívei mindenkor mindenben,

Úgy a' jó Időben, mint a' kedvetlenben.

Az ő hozzánk való igaz bizodalját

Neveld, azt a' szívek leg-kedvesbb nyúgalmát.

Tanátsoiba képzitts böltsesléget,

Tifzt viselőibe Angyali kézfiséget.

Hozd világosfágra gonofz szándékjokat,

Kik főznek ellene hitetlen titkokat. *Zsolt. 10: 2.*

'S engedd hogy akadjon tulajdon törére,

Valaki fejének jár vefzedelmére. *Zsolt. 35: 8.*

Légyen viselt dólga mind kinn mind benn jeles,

Minden jó szándéka elő meneteles.

Tedd lábai alatt a' földet termővé,

A' vetést gazdaggá, a' gyümölsöt bővé.

Sűrű

Sűrű jóvóltoddal látogasd a' mezőt,

Hogy a' föld népe közt ne lálsson éhezöt.

Nyujts áldást a' nyájra és a' mesterlégre,

Ne jusson a' szegény mezítelenlégre.

Ne jöjj határinkba haraggal Istenünk,

Ne küldj dögöt, fegyvert, Éhséget ellenünk,

Szólgaiddnak Lelkek inkább hadd éljenek,

Hogy meg-tartásodért téged ditsérjenek.

Tartsd fenn a' köz rendnek külső békesléget,

Szent Ekklézsiádnak belső tsendesléget.

Adj szabad gyakorlást szent tiszteletnek,

Hellyet Élet adó drága befzedednek.

Virágoztasd köztünk a' Tudományokat,

Segítsd a' Tanitót, és a' Tanulókat,

Hogy jó munkájokat úgy vihessék véghez,

Miképpen te szabtad azt a' kegyesléghoz.

Matatsd-meg óh Uram! hogy el-nem-rejtetik

Ez a' város, a' melly hegyen helyheztetik.

Itt hogy a' kik ennek hites Lakossai,

Azok a' világnak világosfágai.

Hogy bölldog az a' Nép, mellynek vagy Istene,

Mert jól mégyen véghez öneki mindene.

Égyes ortzád előtt azok jární mernek,

Székedtől örömet 's ítélletet nyernek.

Mert nagy ditsőlégre őket koronázod,

'S Jótéteményidet reájok ruházod. *Zsolt. 89:16. 's a'.*

Égy azért Istene hív Magyar Népednek,

Teljék világával szent esméretednek.

Neveld fel páltzádat, és uralkodj rajtunk,

Mi pedig tenéked térdet fejet hajtunk.

Ad-meg a' Királynak ezeket Népedért,

Szépdeddel pediglen tégy jól fel-kentedért.

L 3

Úgy

Úgy szolgáljon nálunk néked az Időben,
 Hogy Országolhasson véled jövődőben.
 'S mikor ül e' földről mennyéi székébe,
 Tégy hervadhatatlan koronát fejébe.
 De óh Isten! ki vagy, 's lélszel, a' ki valál, *Jel. I. 1.*
 Kinek kezében van az Élet és halál,
 Majd akkor méltóztasd arra hív szolgádat,
 Mikor véghez viszi rá bízott munkádat,
 Mikor meg-elégzik sok Elszendejével,
 'S fáradozásának édes Gyümölcseivel.
 Mikor e' Világot híre bé-kerüli,
 A' kevély Tenger-is nagy Nevét betsüli,
 Mikor haza hívja örökös hazája,
 Hogy tellyen Lelkével szenteid fummája,
 Vagy önként le-tétszi világi páltzáját,
 És az Igazfágnak kéri koronáját. *2 Tim. 4: 8*
 Mikor tovább az Ég maradni nem hadgya,
 'S kebléből e' Világ kéntelen ki-adgya,
 Mikor amaz áldott örökké valóság,
 Ezt mondja: Botsásd el ötet múlandóság!
 'S változhatatlanul te-is el-végezed,
 Hogy ditsőségére fel-végye jobb kezéd,
 Akkor Uram! akkor fizess-meg jutalmát,
 Idvezítésednek örökös nyugalmát. *Mát. 25: 21.*

Te pedig Nagy JÓZSEF! míg az mind úgy lélszen,
 Maradj e' földön-is a' leg-jobbik részben.
 A' mi az Istené meg-hagytad Istennek,
 Fogd el azért te-is ajándékot ennek.
 Vedd el Jobbágyidnak eléglsz szeretetét,
 Kiknek nem kívánod Lelki esméretét.

Ok néked szentelik vérekkéltetek,
 Hogy nem tömlöztözöd szabados Lelkeket.
 Vedd el amaz égő szent áldozatokat,
 Mellyekkel éretted raknak Oltárokat,
 Mellyekkel a' Szentlégt belső pitvarában,
 Füstöl a' Buzgólag szívek Templomában.
 Vedd el törvényidhez azt az engedelmet,
 Mellynél nem kívánhatlsz tartozóbb félelmet.
 A' hűséget, mellyel úgy buzgunk melletted,
 Hogy meg-petsétnénk vérrel-is éretted.
 Ama halhatatlan jó emlékezetet,
 Mellyben élve éred a' Nagy Itélletet.
 A' melly tsudájára lélszen a' Világnak
 Mind most, mind a' későn következő Agnak.
 Kik ennekutánna fokára születnek,
 Még háládatossabb szájjal emlegetnek.
 'S míg újjul a' Világ olyan Emberekkel,
 Kik fel- ruháztatnak az okos Lélekkel,
 Míg tud a' Valóság józanon érteni,
 Melly csak az Istentől tartozik függeni,
 Lelki esmérettel míg szabadon bírnak,
 Rólad a' Nemzetek Ditséretet írnak.

En ugyan míg élek, 's nyelvemmel szólhatok,
 Tselekedetidről soha sem halgatok.
 Dicső Orámnak vég szempillantásán,
 Végzem imádfágom Felleged áldásán.
 'S ha hirtelen halál nem mettszi Életem,
 Neveden adom ki egyik Lélekzetem,
 Sőt minekutánna érzésim meg-halnak,
 Hamvaim akkor-is téged magasztalnak.

Emberi Nemzettség! kérj néki Életet,
 Hogy örökké lakjon véled a' Szeretet.
 Kérjed ama ditső Követ-lelket *Gábert, Luk. I: 19.*
 Ne vezessen érte még Angyali Táborn,
 Sőt inkább e' földön őrizze Utait,
 Hogy járván a' köbe ne üsse Lábait. *Zsól. 9: 11, 12.*
 Esedezésiddel késleltesd az Eget,
 Mert soha nem élhet JÓZSEF ed eleget.
 Méltóztasson néki maradást engedni,
 Hadd tudjon a' Világ kivel ditsekedni.

* * *

Famam extendere factis
Hoc VIRTUTIS Opus. Virg. Æneis. L. X. v. 568.

Az az:

Azt mondá régenten *Virgilius* szája;
 Hogy a' remekelő *Virtusnak* munkája,
 Hirt nevet szerzeni nagy viselt dőlgekkel.
 En ezt tefzem hozzá: *De szabadosokkal.*

Disce Puer! Virtutem ex me verumque Laborem.
Idem Æn. L. VII. v. 438.

Az az:

TE! Kire Koronám, 's Országaim néznek,
 Tanuld meg fogásit a' Királyi kéznek.
 Jeles *Virtusimat* ábrázold Szívedre,
 Jegyezd *Példáimat* Emlékezetedre.

EPITAPHIUM HORATII.

Lesbiæ Cultor jacet hac in urna
Virginis (γ) Flaccus; simul et lepores,
Et sales docti, lepidæque secum
Gratia Musæ.

Regibus non est Atavis creatus,
Nec fuit prima Muliere natus,
Sed Lyra, obscurum genus, et Satyræ
Nobilitarunt.

Sorte viventem misera Poëtam
Musa ditavit sua, Mæcænati
Reddidit charum, voluitque cunctos
Huic dare palmam.

Hic enim Blandas poluit Camoenas,
Fungitur quamvis vice cotis ipse,
Quæ rudis sola est, valet ast acutum
Reddere ferrum.

Hic Lyra claros celebrat triumphos,
Et nova primus canit arte Divos,
Quo super cælos meruit referri
Carminis solus.

Quâ.

(γ) Scilicet *Sapphonis*, ex insula *Lesbo* oriundæ virginis, quæ fuit inventrix hujusmodi versuum, eosque ad excellentiam faciebat, unde hoc genus Carminis *Sapphicum* audit. Scripsit carmina quædam amatoria, Teste *Ovidio* dicente: *Lesbia quid docuit Sappho nisi amare puellas?* Trist: Lib: II.

Quatuor libris numerosus, Orbi
Notus evasit, populique mores
Latii dictis, vitiumque *Romæ*

Carpfit amaris.

Ergo vos Lauri! memoresque Silvæ,
Quas sono traxit Citharæ venusto,
Hujus æternis decorate sanctas

Frondebis umbras.

MONUMENTUM OVIDII NASONIS.

Terra tegit Corpus *Romani* Barbara *Vatis*!
Bardior es rudibus *Roma* polita *Getis*!
Naso nomen erat; natus *Sulmone Pelignis*,
Qui fuit *Hesperiae* gloria prima chelys.
Non illum pharetratus *Amor*, non *Mater Amoris*,
Tuta satellitio quam libet ejus erat,
Inque suis meruit calamo stipendia castris,
Eripuit tantis, perfida *Diva*, malis.
Nec *Phæbus Latiaeque*, novem sua numina, *Musæ*
Dignum laude Virum pro! vetuere mori.
Hic licet in varias mutavit corpora formas:
Non potuit casus in bona fata suos.
Surgere nec misero, quo *Cæsaris* ira coëgit,
Ingenio quamvis fultus et arte, situ.
Tiphys et *Automedon* Dominæque Minister *Amoris*
Pellexit multos sub sua signa Duces,

Dum

Dum proprios numeris recitat levioribus ignes,
Atque canit libris dulcia furta tribus,
Et totidem chartis artem præscribit amandi,
Datque Juventuti Jura profana Deæ:
Ast idem multos Veneris fugat æra merentes,
Dum sine re furdas excubat ante fores;
Exclususque vices patitur, noctisque timores,
Udaque fit lacrimis janua sæpe suis.
Et cum purpureis Aurora jugalibus exit,
Narratur toto fabula mane foro.
Dum docet arte nova pravam sanare juventam,
Illa, qua *Veneris* duxit ad arma, manu
Ergo quod petiit, qui transis amice Viator!
Dicito: *Nasonis* molliter ossa cubent.

AD TUMULUM VIRGILII MARONIS.

Inclyta *Romanæ*, dum vixit, Gloria Gentis,
Deliciumque Soli (cujus memoratur ad oras
Delituisse Deus, *Latiumque* dedisse vocari)
Nunc desiderium; vitæ florentibus annis
Nativus Patriæ splendor: nunc ecce doloris
Flebilis ansa pii — Musarum prisca voluptas. —
Artis primus Honos — *Heliconis* *Apollo* *Janianæ*:
Iam votum, squallor, lacrimarum causa perennis —
Antea dulcis amor: modo totius Orbis amaror —
Præceptor ruris — Curvi moderator aratri. —
Et pecorum doctus simul in pastore Magister. —

M 2

Dux.

Duxque ducum, doctor doctis, rectorque regentum —
VIRGILIUS MARO; jacet hacce reconditus Urna!
Umbratum Lauro vatem Cupressus obumbrat.

Siccine celsa cadit cedrus? sic dura bipenni
Robora succumbunt? Silvæ trepidate minores!
Ipsa potens gravibus *Musis* et *Apolline* grandi
Lingva tacet: Parvæ jam formidate *Camænæ*!

Hic inter virgulta jacens, humilesque *Mirycas*
Versibus excelsum sublimibus æquat *Olympum*,
Dum te *Mopse* canit, dum *sylvas Consule dignas*,
Silenumque senem, vel pulcri Dephnidis ignes.
Non illum (qui saxa lyra montesque movebat,
Cuique mora dulci captus stetit impetus *Hebri*,
Qui cantu blando demulsit corda ferarum,
Et rigidos adamante *Thracum* sub pectore mores
Flexamina domuit testudine) *Thracius Orpheus*,
Ingenio, lingua, numeris superavit, et arte.
Dum segetes *Cereris* recitat, *Bacchique* racemos,
Et filer, et prolem tarde crescentis Olivæ,
Dum te magna *Pales*, *silvas amnesque Lycæi*
Narrat, apumque genus mores et prælia dicit:
Immemor herbarum stupet alta fronte juvenca.

Hic virtute *Diis Aenæam* carminis infert
Errantem terris, patriisque penetibus orbem,
Et jussu exilio peregrinas quærere sedes.
Everfam *Priamique* domum, *Trojamque* sepultam,
Felici æternis mandavit *Apolline* chartis.
Idem *Dardanium* transfert in *Ragna Saturni*
Imperium, *Troes Turno* indignante *Latinis*

Misceat,

Misceat, et in *Latiis* aliud locat *Ilion* oris.
Quis modo turritam *Libicæ Carthaginis* Arcem,
Aut quis reginæ miseros *Didonis* amores,
Antraque fatidicæ *Cumis Delphisque Sybillæ*,
Pauperis Evandri Sedes, *Pallanta* peremptum,
Euryalum, Nisumque, et fortia facta *Camillæ*
Nosceret? hoc si non ea disceret omnia Vate.

Ergo carminibus quod toti profuit ævo.
Per quod fama viris, et nomina tradita famæ,
Ingenio cujus florent virtutis honores:
Lugeat hoc totusque caput desideret orbis.
Nomina quæsitivæ qui laude perennia multis:
Mutua, præcones multos, monumenta meretur.
Per quem *Romanæ* servata est gratia *Musæ*,
Et pretium superest nunc, æternumque manebit,
(*Numinibus vestris nam militat*) ergo taceri
Pulcher *Apollo* veta! *Musæ* prohibete *Latinæ*!

At mihi ferte rosas in ferta recentia montes!
Et spargam tumulum, et lacrimas miscebo, meoque
Non fata sinant cœlos sperare *Maronem*
Ingenio, hoc saltem decorabo munere vatem.

HÁLÁLÓ VERSEK.

*Melleyek irattattak Méltóságos R. Sz. B. Gróf Széki
Teleki József Úr ö Nagyságához, azon alkal-
matossággal, midőn az Írót, maga B. e. Mélt.
tőségös Attyának, és Aszfzony Testvéreinek egy-
más után hamar történt halálokon kesergő meg-
betsülhetetlen verseivel meg ajándékozni méltó-
tatott.*

Nagy Méltóságú Gróf! úgy tetszik meg bántam,
Hogy tölled felettébb fok költsönt kívántam.
Azolta magamat, hogy olly nagyot mertem,
Gondolataimmal gyakorta meg vertem. (y)
Mertha Nagyságodhoz mérködni állok,
És onnan magamra szemmél alá szálllok,
S akkor gondolom meg, kitől, és mit vettem?
Erőm felett való adósoddá lettem.

Mertha egy titkos Ég e' föld, mellyen magok
A' tüzes elméjű emberek tsillagok:
Napom vagy, én pedig leg fetétebb Holdod,
Fogyatkozásimat világoddal toldod.
Nékem Jupiterem (z) Nagyságod elméje:
Én a' fijas-tyúknak vagyok tsak tsirkéje.

Ha

(y) *Verberavi tacito cogitationis consilio.* Cic. in Epist.
(z) *Jupiter*, a' ki a' Mesékben első Isten. az ég vizsgá-
loknál-is egy első nagyságú bujdosó tsillag.

Ha a' tudós világ némi-némű Bánya,
Más köz értz-nemeknek vagy arany bálványá,
Mert hogy-is lehetne az a' test falakos,
Mellyben ollyan remek valófág a' lakos?
Én léleknek annak-is leg oltsóbb ón-neme,
A' lelkes földeknek utolsó por szeme.
Ha társaságunkat képzelem erdőnek;
Leg-nemesbb gyümölcstök úgy-is rajtad nőnek:
De nékem az a' fa példázó tziemerem, (j)
Melly maga díszére tsak levelet terem.
Ha hát hozzád mérve ollyan tsekély vagyok,
Illy alatsonyfágához ajándékid nagyok.

Adál egy olly ritka mesterfégű képet,
Mellyen egy tekintés nem lát minden szépet.
Nem megyek már Böltsért Kátónak firjához,
Igaz hazafiért Brútusnak hamvához. (v)
Mert őket szemlélem nagy lelkű Atyádban,
Kinek Te vagy mássa szívedben, és szádban.
Én-is azért annak, tudván virtusait,
Gyálzos tisztelettel idvezlem porait.
Penelopénak (a) is firját fel nem bontom,
Hektorné (b) lelkének álmát el nem rontom;

M 4

Mert

(v) *Emblema.* (v) *Brútus* volt egy Római buzgó Hazafi.
(a) *Penelopé* egy Görög Országi Hadivezérnek *Ulyssesnek*
a' felesége, példája az írónál a' jó és hív feleség-
nek, úgymint a' ki a' férjének zo. Elszendei távol lé-
te után-is, annak hűségében, szeretetében, s maga
életének tisztaságában meg maradt. Oh tsak nem
egyetlen egy példa!

(b) *Hektor* nevezetű híres Trójai hadivezérnek felesége volt
Andromache ez-is hasonlóképpen a' jámbor és jó szí-
vű

Mert már az Afzszonyi remeket esmérem,
 Melly esmeretlégre Te levél vezérem.
 Testvéredet tévén előmbé tükörül,
 Ki immár idvezült Eleid közt örül.
 Kiért, ha a' véges erő és okosfág
 A' koporsó ellen lehetne orvosfág;
 Ha a' testi széplég 's tökéletes termet
 El kerültethetné emberrel a' vermet;
 Ha volna a' fíket halál előtt mentfég
 A' Fő nem, kedvesfég, és erköltsi Szentfég;
 'S az ideig tartó kintseknek fokfága
 Lehetne e' gyarló életnek váltfága;
 Vagy foká, vagy nem-is jött volna koporsó,
 'S örökké nyujtaná fonalát az Orsó.
 De így-is él, mert az meg nem hal egézfén,
 Kit halhatatlanná a' Te *Musád* téfzen.
 Örökké valóbb tűz ég annak fejénél,
 Mint a' melly vigyázott *Tullia* vedrénél. (c)
 Most

vü felelégnek példája. *Ovidius* midőn a' maga hiten
 társát dítséri, ezekhez hasonlítja azt: *Nec probitate
 tua prior est Hectoris Uxor; Penelopes — fama secunda
 tua.* Trift: Lib: 1. El. VI.

(c) Azt beszélik, hogy *Tullia*nak a' *Cicero* Leányának
 sírjába találtak volna egy égő mész, melly annak
 temetésétől fogva szüntelen ott égett, de mihellyt a'
 szabad levegő-ég hozzája férkezett; azonnal el-aludt.
 Ma már az ilyen örökké való tűz tsinálásának mes-
 terfégét nem tudják a' leg híresebb *Stüverek*-is (ez egy
Bétsi, de *Európába* leg nagyobb tűzi Mester) hanem
 a' helyett írásba adják által az örök emlékezetnek,
 az érdemes hamvak dítséretett.

Most tudom, hogy beszéll 's nem néma a' nagy Baj,
 Mert szóllasz Te, ámbár két egézf-is a' Jaj. (d)
 Most érzem előfzör, hogy a' baráti ér,
 Az *Atyafi* vértél szívünkhöz bellyebb vér; (e)
 Melly nagy szerentséje a' gyermek embernek
 Halgatni letzkéjét ilyen fő Mesternek!

Imé ajándékul adál nékem halált,
 Mellybe szívem kedvet, főt életet talált.
 Mert vallyon kitsoda érzéketlenkedne
 Olly mélyen, hogy fzádtól ne elevenedne?
 De hát tsekéllyfégem vízfza mivel fizet?
 Tsak tseppenti nékem *Apolló* a' vizet.
 Te lettél ő néki termélfzeti fíja.
 En pedig távolról vagyok attyafíja;
 Azért *Atyai* jús benned a' nagy elme,
 De az enyim annak tsak ingyen kegyelme.
 Ha hát a' fizetést egyfzerre nem bírom,
 Emlékezetemnek rovássára írom.
 Egézfzen ugyan tsak adós nem maradok,
 Előre szívbeli háláadást adok.
 'S az adott halálért kívánok életet,
 Tísfteletem mellé kötvén kösfzönetet:
 Százaidhoz az Ég fzázakat engedjen,
 Hadd légyen a' kivel Hazánk elitsekedjen.

M 5

A' NAGY

(d, e.) Ezenn két tudós mondások a' tísfzelt Méltófág dí-
 tsófégés verseiből vagynak által téve.

A NAGY URASÁG NAGY SZOLGASÁG.

Úgy van Bölts *Szeneka* (akár ki mint mentse)
 Hogy terhes szolgálat a' magos szerezte. (f)
 Mert egy Uralkodó, a' ki valójában
 Munkás maga népe boldogításában,
 Kémtelen ülte-is jobban meg-fáradni,
 Mint más a' kit gondja kényszerít szaladni.
 Többet izzad, ámbár ki sem lép az ajtón,
 Mint a' ki napestig dolgozik a' lajtón.
Filip igen Böltsen szól a' Királysághoz, (g)
 Midőn hasonlítja azt a' takátsághoz.
 Mellyben ülni szokás a' Mester embernek,
 De keze és lába soha nem hevernek;
 Így a' baj a' Királyt ültében-is főzi,
 Egy ő, de sokakért füstöl feje gözi.
 Mint a' fojó-vizek fietnek tengerre,
 Úgy tódúl az Ország minden dolga erre.
 Nyúghatatlan gondok éjjel-is álmai,
 Vagy ha le mennek-is a' nappal bajai,
 A' hajnallal ismét idején fel kelnek,
 Terhes napszámai szüntelen így telnek.
 'S a' mi a' munkánál nagyobb töredelem,
 Előtte 's körülre repdes a' félelem.
 Mérget lát, ha nints-is, minden falatjában,
 Halált képzel úszni arany poharában.

Jó

(f) *Magna servitus est magna fortuna.* Sen. ad Polyb. de Consol. Cap. 26.

(g) Második *Filip* Spanyol Király.

Jó barátjában-is ellenféget gyanít,
 Az ő, a' kit félni maga neve tanít.
 Tehát e' világnak minden birodalma,
 Tsak egy fáradlágnak ditsősleges halma,
 Egy nehéz arany hegy emberi vállakon,
 Egy temérdek értz test, de tserép lábakon, *Dan. 2. 33.*
 Az Ország nem isendes életnek mezeje,
 Hanem a' munkának pallya-futó helye. (h)
 A' palota nem a' Békeslég pitvara,
 Hanem e' világi lármáknak udvara.
 Ollyan magosfágok a' Királyi székek,
 A' mellyekről alá fojnak veréjtékek.
 E' világ bálványi, az arany koronák,
 Mint egy gondokból szőtt főt fértő boronák.
 Veszély tengerei a' fok tartományok,
 A' Királyi páltzák olly nehéz kormányok,
 Mellyek a' hatalom karját el-fárasztják,
 'S magát az erőt-is néha meg-fakasztják.
 A' selyem ágyaknak tzedrus nyolozói
 Nyughatatlanlágnak tövisses párnái.
 A' bibor és bársony köntösök rab ruhák,
 Minden ször pokrótnál durvábbak e' puhák.
 Egy szóval fényes baj a' földi hatalom,
 És az uralkodás pompás aggodalom, (i)

Oh!

(h) *Solium non est sedes quietis, sed stadium laboris.* Euseb: Dict: Polit. Decade 1.

(i) *Onus honoratum est Regia dignitas; æque onerat, ac ornata.* Idem, ibidem.

Oh! minden *Krézusnál* (k) szerentséslebb *Irus* (l)
 Kitől egy pénzt sem kap a' bársonyért *Tyrus*, (m)
 Ki patyolaton át a' szelet nem szűröd,
 Hanem jól testedhez szorítván a' szűröd,
 Neveted a' pompást, mikor bőre ázik,
 És a' nyalkát, a' ki szántszándékkal fázik.
 Tsúfolod a' *Módi* fiját és leányát,
 Szemlélvén refzetni testek alkotmányát.
 A' hártya topánkát, 's liba bőr tzipellöt;
 Mint szidják a' havat és savanyú szellöt.
 Az olly nyomorogva tsinoskodó embert,
 Ki Decemberben -is a' durva Detzembert
 Szé.

(k) *Krézus* volt *Lydia* Tartományának, rendkívül gazdag Királya, de utóljára országától és kintséről meg fosztatván; Koldulásra jutott. *Lydus Dulichio non distat Cræsus ab Iro.* Prop: L. III. Eleg: V.

(l) *Irus* ellenben leg-szegényebb két lábú állat a' világon; *Ovidius Trist: L. III. El. 7.* ilyen példa beszédet írt a' kettőről: *Irus erit subito qui modo Cræsus erat.* az az: Nagy Urból is könnyen koldússá válhaték az ember.

(m) *Tyrus* volt egy régi gazdag kereskedő város a' tenger mellett *Asiának Phénicia* nevezetű Tartományában. Egyfzer *Nabugodonozor* a' *Babylonbéli* Király pusztította-el; azután meg-épülvén idővel ismét Nagy Sándor égette-fel: de másodszori romlásából -is fel-költ, és most a' Török bírja. Igen emlékezetes Város mind a' Szent mind a' Világi Könyvekben. Nevezetesen *Esa: Jer: Ezek: Joél: Amos, és Zak: Prófétáknál*; és *Tzertiusnak Nagy Sándor* viselt dolgairól írt 4-dik Könyvének 7-dik tikkelyéről fogva a' 20-ig. A' versfróknál nagy ditséretben, és gyakor emlékezetben fogrog az oda való bársony.

Szegénylven, testére dolmánykát illeget,
 Mint leli a' hideg, és ő a' hideget.
 Szánakodol amaz önként rongyosokon,
 Midőn hasadt repedt ruhát látz azokon, (n)
 'S a' szabó szemének kívánod a' hollót,
 Hogy vigyázatlanul hordozta az ollót,
 Mikor azt a' drága posztót el rontotta,
 'S annak derék urát úgy meg-tsufította.
 És látorrá tette a' szép kartsú Dámát,
 Varván köntösébe széllyel-vető rámát.
 Hogy vesztegetve bánt a' matériával,
 Az útlát sepretvén hoszlú fok nyájával.
 Hogy ollyan főkötöt tsinált mint egy gájja,
 Mellynél fogva a' szél majd el hajig állja.
 Meg-is ök ez Isten el-vesztett képének,
 'S a' gyáflra méltóbb bűn tzifra tzégérének.
 Csak nem tsupa sovány díszével, és szintén
 Fél annyi hasznával élnek, mint te, 's mint én,
 Jobban fedez azért téged a' te zsákod,
 Barmodról rád szállott bundád, bostkortákod,
 Midőn egész juh bőr füvege fejednek,
 'S egy pár rókából van tokja két kezednek,
 Mellyeket viselsz nem a' kevélységre,
 Hanem a' szűkségtől rendeltetett végre:

Mint

Bizonyos szegény és együgyű Magyar Afzszonyról beszéllek, hogy a' midőn a' külső Orzági nagy Oskolából haza érkezett fiján látta volna a' pundrát, nagy sopánkodással, ezt mondotta: Szegény édes Fijam! bemeg-rongyosodott az idegen földön; 's egy éjjel, midőn a' fija aludt, a' hasitékokat szépen öfve varrogatta.

Mint *Nérót* a' lator puhaság bibora, (o)
 Fél meztelenséget mutató öt forra.
 Mint mást a' bújaság pókháló munkái,
 Rostély módra öfzve szövetett tzérnái.
 Vagy egy hitván Bogár selyemmé vált nyála,
 'S az aranynek a' közt ragyogó haj szála.
 Vagy a' virág formán fodorgatott szörök,
 'S Apró állatokról hámozgatott bőrök.

Te bátran falod bé fekete kenyered,
 A' mellyért akkor nap tört-fel a' tenyered
 Az ingyen nem adó munka műszerétől,
Bakhus kapajától, 's *Céres* ekéjétől. (p)
 Táplálóbb testednek, és jobb izű szádnak,
 Szeletje fa nyárson sütött szalonnádnak,
 Vagy egy fazék tejed, vagy egy darab fajtod,
 A' midőn *Pán* nyájját dudálgatva hajtod. (q)
 Vagy egy pár foghagymád, vagy pedig egy marok
 Káposztád, a' mint azt szokták a' Magyarok,
 Jó izű avassal gazdagon pergelve,
 Török borsal hintve, 's óldallal spékelve.

És

(o) *Nérót* emlékezetben maradt több bolondfágai közt
 az is, hogy minekutánna magát egész az eszevesztet-
 félig a' bújaságnak adta, olyan öltözetekben jeleng-
 tett meg holmi társaságokban, nevezetesen a' maga
 afzfzony ménesében, mellyek ötfzör véve-is olyan ál-
 tal látfzők voltak, hogy a' nézők az egész kutyá bört
 ki láthatták belőlők.

(p) Az első a' bornak Istene, a' Második a' föld mívelés-
 nek Isten Afzfzonya volt.

(q) *Pán* tartatott a' barom tartás és Pásztorok Istenének.

és arra egy füstös kulatsból öntözött
 Lőréd, mellyeket nyelz marha böges között;
 Mint a' falut 's pufztát fel főző szakátsok
 Préda konyháján sült piperés kalátsok.
 Mint egy vesztegető ebéd, a' melly végett
 Ki ürült egész bört, 's egy erdő fel-égett.
 A' vizeknek minden ki fogható hala,
 A' mezőnek vadja, 's madara meg hala.
 Mint ama fok színű 's formájú fagylaltak,
 Mellyekbe tztromot százanként vagdaltak.
 Mint a' taknyos orrnál tsömört szerzőbb tsiga,
 Az ó árnyék széknél bűdösbb Ausfriga,
 Mint a' nyalánklágnak édes önteményi,
 'S mint egy Elztergályba metfzett süteményi,
 Mint a' Torta, mellyben annyi a' fok mürva,
 Mintha *Arabia* vólna bele gyúrva. (r)
 Mint a' tört Nádmézzel néki hajporozott,
 Tarka zöldfégekkel körül finorozott,
 Jelet rosdásító téfztás eledelek,
 Mellyeknek sem számot sem nevet nem lelek.
 Mint még a' tálban-is rángatodzó béka,
 Melly fok gólya kényű száznak jó portéka,
 Mint a' bokrétákkal tzmerezett sülte,
 Mellyek egy holnapig bőrökbe zöldültek.
 Minde az, a' mit ama *Bél* Isten szolgálai
 Habarnak, az Urak *Leves-kovátsai*. (s)
 Mindezeknél a' te egy tál eleféged,
 Mellyre a' mezőről vár jó feleféged,

Jobb

Arsiának egy tartománya, a' leg drágálatossabb fü-
 szerszámoknak hazája.

Eupenschmied. A' Németek szokták így nevezni paj-
 koságból a' szakátsokat.

Jobb egy kis kenyeret nállad bátran fzelni,
Mint effélét félve nagy asztalnál nyelni.
Jobb félig jól lakni egy szalmás kunyhónál,
Mint sem meg zabálni a' Muzsika szónál.

Te midőn a' nappal terhétől menekszel,
A' le menő nappal szalmádra le-fekszel.
És jó Teremtődnek gondviseléséért,
Véled azonn naponn közlött kegyelméért,
Hálákat adsz, nevét áldva emlegetvén,
Vagy egy sóhajtással szemed égre vetvén.
Véle mintegy újabb erőre alkuszol,
'S azzal jó reménység alatt el aluszol.
Az az elmebéli meg nyugodt állapot,
Hogy kötelességben töltötted a' napot;
Az el-költ időről való bölts szám vétel;
Az elégséghez mért estvéli szük étel;
A' bóldog fel kelés édes bizodalma,
Az álom 's a' lelki esméret nyugalma,
Ma emberül végzett munkád, és előre
Jól tett kezületid a' jövő időre,
Néked bátor és víg éjtszakát szerzenek,
'S melletted meg annyi őriző Istenek.
Azután a' jókor fel költő hajnallal,
Dolgaidhoz kezdesz szent és vidám dallal.
És mikor a' pompa ki törli a' tsípát,
Már fölöstököltél 's ki szittál egy pípát.
Mire fel öltözik 's kávéját meg jiszfa,
Már az étel vivő indul tölled vízfza,
Te pedig a' delet pihened javában,
Egy árnyék tartó fa hives látorában.

Nem

Nem így bánik az Újj a' nagy palotákkal,
Későn hinti oda mákját, és szük zsákkal. (t)
Tapasztalás után mondom a' mit mondok,
Ott éjfélen túl-is lármáznak a' gondok.
Sőt gyakran történik, hogy akkor mennek el,
Mikor már a' kakas harmadszor énekel.
Midőn sietteti már a' szürkületet,
Hogy fölöstökömért vájha fson szemetet,
Sokan ott-is hálának el-búvján az ágyba,
Mert kények és kedvek heverni a' lágyba.
'S Nyughatatlanítja az aluvót fogok,
Mintha csipnék annyi balhák vagy szúnyogok.
Azomba csak hamar érkezvén a' reggel,
Már ismét az ajtón zúgnak újj fereggel.
Még a' kültsjukon-is, 's az első nyílásra,
Bé a' háló-házba tódulnak egymásra.
'S Olly Zavart okoznak az Ur elméjének,
Hogy közepén *Ament* mond könyörgésének.
'S Ha kérdik: Nyugodni miként méltoztatott? (u)
Jó választ az inas kevésfzer kaphat ott.

Mert

- (t) A' máknak álom hozó ereje lévén, szokások a' Vers-
íróknak ezzel a' szóllás módjával élni; hogy az éjtszaka
mákkal hinti bé az élő világot, hogy el altassa.
(u) A' mi időnkbe már tökéletesfőgre vitetett hízeltetés-
nek nyelvén (melly hőzönfőges meg edgyezésből vir-
tusi rangal meg-tiszteltetett', és mint újj Nemes, *Pal-
lérozódás* név alatt iratott bé a' Nemzeti erköltsi
Jegyző könyvbe) így szokás a' nagy urakat tudakozni
olyan

N

Mert alatt repdeső madár a' tsendesfég,
 A' lármák tornyáról szédül a' békesfég.
 A' magos palotát nugalom nem lakja,
 A' Bóldog Bátorfág felfkét inkább rakja
 Az együgyűségnek alacsony völgyein,
 Mint a' Nagy Méltófág hegyének tölgyein.
 Ezen fő javai a' kedves életnek,
 A' temérdek kintsel öszve nem férhetnek. (x)

Te melletted strázsán csak az Isten, 's annak
 Néhány fegyvertelen Angyalai vannak.
 Udvarod Bástyája volna fővény vagy nád,
 Ha azt kerítetlen töbnyire nem hagynád.
 Kapud áll két három szű ette deszkából,
 Vagy egypár karóra kereftül tett fából,
 Az ajtód farka gúzs, és fa minden zárod,
 Azt-is bé, vagy ritkán vagy ritkán fe zárod,
 Egy vagy két komondor az egész vigyázat,
 Mellynek hűségébe ajánlod a' házat:
 Még semér tégedet annyi veszedelem,
 Nem késértget olly fok formájú félelem,
 Mint a' nagy fejeket, és a' koronákat,
 Mellyek vigyáztatnak fereg katonákat,

A'

ollyan dolgokról-is, a' mivel kéntelenek. p. o. Méltos-
 tatotté a' menydörgést hallani? télen fázni? nyárba
 izzadni? 's a' t. Még csak ez a' hiija:
 mikor méltosztatik - meg halni? de lehet remény-
 fég, hogy az Uávarifágnak illyen virágzó állapotja-
 ban, ez-is hasonló kérdési jussal fog minden orán
 meg-ajándékoztatni.

(x) Magna periclo sunt opes obnoxia. Phæd. L. II. Fab. 7.

A' képzelt Bátorfág hegyein lakoznak,
 Atlást meg görbelftő tornyokba zárkoznak,
 Környül kerítettnek hármaz kövel 's lántzal,
 Vagy a' mély pokollal vetélkedő lántzal.
 Melletted-el mégyen a' gyilkos és lopó,
 'S mint a' vad tanyázó helyét tudó kopó
 Nagy prédára liet, és mivel a' kintsen,
 Kapdos: melly jó mentfég, hogy az néked nintsen.
 Ki üt az ellenfég, te pusztára várod,
 Ha kunyhód fel gyújtja, az az egész károd.
 Vagy ha el ragadja akkor nap be faló
 Kenyeredet, már nints több zsákmánynak való.
 Azért ott hagy téged, és rohan a' Várnak,
 Mondván: engem oda jobb ebédre várnak (y)
 Jupiter-is hegyre szórja több menykövét (z)
 A' fának tetejét lövi, nem a' tövét
 Mert a' domb a' völgynél vastagabban deres?
 Mert a' tél-is, mint roszfz, magas helyet keres.
 Mi az, hogy a' midőn a' fenyő szakadoz,
 Az alattson vefzfzö csak gyengén hajladoz?
 A' fellebbe mosdó tornyok kevésly feje
 Reng, de felle borzad a' kunyhók teteje?
 Mert ök mint egy a' szél országában vagynak,
 Mellynek természete othon lenni nagynak.
 A' mélyfégben pedig lassabban lengedez,
 Mellyet a' fzmzfédos magoslág-is fedez.

N 2

Lád-

(y) Quemcunque populum trisilis eventus premit,
 Periclitatur magnitudo Principum,
 Minuta plebs facili præsidio latet. Phæd. L. IV. Fab. 5.
 (z) Feriunt summos fulmina montes. Horat. C. L. II. O. X.

Láddé szegény ember barátom! melly fokkal
 A' fors velünk jobban tett, mint a' nagyokkal.
 Szabadabb rabjai vagyunk mi azoknak,
 Mint ők önnön magok nagyra vágyásoknak.
 Soha a' szerentsét perbe nem idézzük,
 Ha a' dolgot böltsen fel vett pontból nézzük.
 Ha ölvé vetésből hozunk ítéletet,
 Velek toldással sem tserélünk életet.
 Olztán e' külömbség csak a' firig lészén,
 Mert a' halál mindent egyenlővé tészén. (j)
 Belöllök sem válnak arany hamvak 's porok,
 El rothadnak mint más együgyű jámborok. (v)
 Ők a' palotából, mi a' gazos házból,
 Majd ki szollittatunk edgyenként e' százból,
 Oda, a' hol nem lész tsontjainkra írva,
 Ők voltaké töllünk, vagy mi töllök bírva.
 Mellyik hevert porba, mellyik ült nagy poltzon, (a)
 És bizony e' dolog nem megy túl a' Nyoltzon.
 Örvendezz hát szegény ember társam Velem,
 Ki első versemet ismét énekelem:
 Úgyvan bölts Szeneka (senki ne-is mentse)
 Hogy nints nagyobb tereh, mint a' nagy szerentse.

En

(j) Omnia mors aequat: Claud. L. II. de rapt. Pros.

(v) Purpurei — — — reges, deposito luxu, turba cum paupere misli. Claud. L. II. de rap. pros.

(a) Huc post emeritam mortalia saecula vitam, Deveniunt ubi nulla manet discrimina fati. Nullus honos, vanoque exutum Nomine Regem proturbat plebejus egens. Claud. L. II. in Rufin.

En azért (bár rajtam tsúfot üzni hagyok,
 Tzézárnak) Flóruossal tsak a' mondó vagyok: (b)
 Hogy inkább Tzézárrá nem kívánnék lenni,
 Mint Britanniára ellenséggül menni,
 Sicambria földén nyargalódzást tenni,
 Scithiai deret tärni, 's félve enni. (c)
 Ennyibe tsak ugyan vigyázok magamra,
 Hogy ezt ne mondhassa Tzézár a' Szavamra;
 En pedig Flóruossal nem örömet válnék,
 Hogy a' piatzokon rongyoson sétálnék,
 Koplalva Kortsról kortsokra mászkálnék,
 'S a' hat lábuk között tiz újjal vájkálnék. (d)

N 3

APPRE-

(b) Flórus volt Római versíró, a' Poéták köz forsa szerént szegény legény.

(c) Ego nollem Caesar esse,
 Ambulare per Britannos;
 Equitare per Sicambros,
 Scythicas pati pruinas.

(d) Ego nollem Florus esse,
 Ambulare per plateas,
 Divagari per popinas,
 Culices pati rotundos.

APPRECATIO NOVI ANNI,

Excellentissimo ac Illustrissimo Domino, Domino Comiti Antonio Jankovits de Daruvár, Tavernicorum Regalium Magistro, et Exc. Tabulae Septemviralis Aulicæ Præsidi, ineunte Anno 1789, in arce Budensi oblata.

Quis sacer hic furor est? quis tam temerarius ardor
Incitat in tantum, te mea Musa, nefas?
Quo trahit indomitæ præceps audacia mentis?
Cæcane, vel quodam numine rapta ruis?
An tibi commento Genius mentitur anili?
Blanditurque levi fabula vana joco?
Aut volucris Morpheus illudit imagine somni?
Ut caperes facili gaudia certa fide.
Scilicet Illustres cupis ad spectacula vultus,
Parsque salutantis niteris esse Chori.
Parce voluptatis speciem captare fugacem,
Vix tua sunt tantæ congrua vota spei.
Pertinet ad summos genus hoc pietatis Honores,
Non est plebejæ simplicitatis opus.
Si juvat ad priscos animum reflectere casus,
Exemplique loco commemorare Deos:
Sæpe (nec ignoras) nocuit mortabilibus olim
Supra aliquid vires appetiisse suas.
Si quondam Semeles timuisset audire Tonantem
Imprudens furti conscia Virgo fui:

Nil

Nil iustrasse fuit, dum mirabilia cœli
Concupit, Inferni tristia Regna Dei.
Nec sensisse Deas, tibi posthume Bacche novercas,
Nascendique iterum jura secunda pati;
Nec, quos debueras justæ Genitricis in alvo,
Cruribus in patriis emeruisse dies.
Viveret infelix Phaëton, Titanius hæres,
Si quos non meruit, non tetigisset equos.
Nec ferus infontem vastasset Mulciber orbem,
Nec juvenis flammis exanimandus erat.
Si non tentasset nimium sublimia pennis,
Icarus, in medias non cecidisset aquas.
Scilicet excedunt hominem, quæcumque locarunt
Altius humana conditione Dii.

Dii! meliora quidem: temere tamen ausa luemus,
Quod velis immerita tangere plectra manu.
Et, si (nam vereor) veniet Deus artis, Apollo,
Carminicus victus Marfyas alter eris.
Non te fumosis illustrant atria ceris;
Non a Principibus linea ducit avis;
Cultus abest, habitusque decus, et forma decori,
Ipseque, respectus conciliator, honos;
Gratia nulla tibi, nec merx pretiosa favoris,
Quæ, nisi virtutum pignore, nescit emi.
Nec dices: tenerum modulabor arundine carmen,
Incultaque canam quomodocumque Chely.
Nam neque conveniunt, pastorum vota, cicutæ,
Nec quæ lanigerum mulcet, avena, pecus.
Molliter argutas quæ possint ire per aures
Sunt opus, atque gravi Pallade dicta placent.

N 4

Quid-

Quidquid habes Tripodum *Cumis Delphisque* rogabis,
 Qualis honos tanto par queat esse viro?
Pierio dicent, nectes de fronde coronam:—
 Negliget ornatu frons decorata suo.
 Irruet in laudes vox ingeniosa, sed in quas?
 Jam decus in meritis continet omne suis;
 Gestat adorandos genuino lumine vultus,
 Et non accepto Nobilis igne micat.
 Si pretio vel honore salus conducta veniret;
 Posses cœlitibus thure placere Diis.
 Temporis antiqui pro consuetudine gemmas,
 Et quæcumque solum fert pretiosa, dares:
 Sed non auriferas *Ister* tibi volvit arenas,
 Neve peregrinas suggerit *Indus* opes.
 Nec sunt extremo quales a littore merces
 Advehit æterno sole perustus *Arabs*.
 Carminē dandus honor; sed gratia nulla Poëtæ,
 Cui vix invitas vena ministrat aquas.
 Quidquid id est, vereor sterilem submittere firenam,
 Cum deceant Magnam non nisi magna Domum.

Insuper adspicies totidem quasi numina circum,
 Sidera vel dices, concipiesque polos.
Fulgur erunt oculi, totidem nova *fulmina* voces.
 Ad quævis metues verba tonare *Jovem*,
 Primum *Majestas* servabit in agmine limen,
 Adstabit *Gravitas* proxima, fronte ferox.
 Civiles aderunt, cultissima corpora, *Nymphæ*,
 Sanctaque cum gemino mater *Amore Venus*.
*Splendoris*que soror, vestitu pompa superbo,
 Et semper Juveni robore Numen, *Honor*.

Dum-

Cumque Parente Novem, doctissima turba, puellæ,
 Nimirum *Musis* pulcher *Apollo* suis.
 Quid tantos inter tu, solus homuncio, Divos.
 Quæ vix de cœli semine gramen habes.
 Ergo perfectæ dabis id consultius arti,
 Pugnat in officium resque locusque tuum.
 Namque quod invito meditaris *Apolline*, magnum
 Munus, et ingenii divitis audit opus.
 Ante Deos tacitis fors intercedere votis,
 Sicque silendo loqui, plus pietatis erit.

Talia dum necto rigidis ego jurgia verbis,
 Ecce gravis *Musam* corripit ira meam.
 Quid terroris, ait, tot inermia monstra minaris?
 Non ego prodigiis arceor inde tuis.
Cerberus ad portas ululet: tamen impetus urget,
 Illius in pœnas *Hercules* alter ero.
 Ipse jubet ferias, veteris velut immemor ævi,
 Falcifer et natu grandior orbe Deus.
 Imperat ipse recens, communia gaudia terris
 Annus, et in plausus admonet hora novos.
 Ipse novis *Phæbus* repetit sua signa quadrigis,
 Emeritos postquam dephaleravit equos.
 Solus ego stupeam? somno mihi sensus inerti
 Torpeat? atque chori pars ego nulla ferar?
 Quid profunt lætis taciturna silentia rebus?
 Quid pietas, si non prodimus ore, valet?
 Qualiter? impatiens ad *Aeolia* vincula manceps,
 Intra præclusas murmurat aura fores;
 Et glomerat spumas, quando indignatus habenis,
 Oppositum torrens ariete quassat humum:

N 5

Sic

Sic captiva movent in pectore vota tumultus,
 Et clausus tacito spiritus igne nocet.
 Ut cordis, lacrimæ saliunt ad lumina, fontes,
 Cum quibus et mordax enatat hydra dolor:
 Sic quoque concepti properant in verba furores,
 Affectusque loco motus ad ora ruit.

Cur porro claros mihi pro formidine vates
 Objicis? hi nulli causa timoris erunt.
 Non me *Praxitelen*, non me promitto *Myronem*,
 Non ego *Mæoniæ* mentiar artis opem;
 Nec ferar ingeniis imprudens æmula tantis:
 Qualiscumque tamen fabrica laudis ero.
 Sunt modo (nec mirum) celebres ab *Apolline Musæ*,
 Nam laus, et studii præmia, calcar habent,
 Scilicet assurgunt hac libertate *Camænæ*,
 Et lætas *Helicon* parturit inter opes.
 Sint *Mecænates*; nascuntur in orbe *Marones*,
 Donec *Alexander*, semper *Homerus*, erit.
 Hæc scio, nos tamen extremum comitabimur agmen,
 Postremo saltem fas erit esse pium.
 Cætera ne dicam; quamvis in corpore servo,
 Mens insigne tamen Nobilitatis habet.
 Scilicet in cælo, solamina noctis, eodem,
 Cum magnis etiam sidera parva nitent.
 Aspicias ut stellas et tristes turbine nimbos
 Ad proprios toleret *Jupiter* ipse pedes.
 Maximus ille Deum pater est: tamen illius aræ,
 Non semper multi pondere thuris olent.
 Nec solum sacra sunt mactata fronte juvencæ,
 Aut pretio grandi conciliatus odor:

Illius ante focos infans ab ovilibus agnus,
 Sæpius utiliter victima parva cadit.

Quam loquimur, nec adhuc ratio constaret agendi,
 Et, nondum victor, bella secunda paro:
 Tunc, sed nescio quod numen, Genitorne Deorum?
 Sive pater *Phebus*? (sed tamen ipse fuit)
 Audiit, et dubiis animum sic addidit ausis:
 „Grandia qui nequeunt, qualiacunque ferant.
 „Credibile est vitio quæsitæ silentia verti,
 „Quantumcumque doli causa pudore vacet.
 „Sæpe verecundos (res est experta) videmus
 „Neglectus fieri suspicione reos.
 „Excusatius est quidvis offerre pusilli
 „Muneris, ac animi teste carere pii.
 „*Perfida* nonne senem celebrant monumenta *Sinetam*?
 „Successu casus erudiare sui,
 „Rex ubi natalem vidit feliciter horam,
 „Dat calicem gelidæ (quam leve munus) aquæ.
 „Cætera si nequeas: regalibus æmula donis
 „Pocula *Pegaseæ* plena palude feres.
 „Aut de *Pierio* congestos vertice flores,
 „Aut dabis *Hyblæi* rosida mella favi.
 „Sunt, ais, Heroum delectamenta *Cothurni*;
 „Sunt; tamen et *Socco* proderit ire levi.
 „Nonne solent etiam grandes aliquando *Marones*,
 „Molliter in teneris ponere regna modis?
 „Obrepat interdum divino somnus *Homero*,
 „Sæpe est mente senex *Ennius* arte puer:
 „Et tamen illorum micat inter stercora gemma,
 „Cortice sub crasso res pretiosa latet.

„ Si vetuit *Pallas* numeris gravioribus uti,
„ Cantatrix facilem det tibi *Musa* lyram.”

His alacer dictis, quis adhuc non audeat? inquam?

Dum juvat annutu consilioque Deus.

Accipe quidquid idest, Excellentissime, voti

Candida namque rudi, balbutit ore fides.

Hora citata ruit, fugit irrevocabile tempus,

Ut celer admissis labitur amnis aquis.

Utque fuga volucris lepus, aggrediente *Molosso*,

Per juga per valles præcipitatus abit.

Hoc bene fæminea veteres finxere figura,

Quæ solet in tereti mobilis ire globo.

Advolat, et rursus pernicibus evolat alis,

Nec reparat lapsas *Jupiter* ipse moras.

Nos quoque mortales tacitis vanescimus annis,

Fallacique ruunt tempora nostra fuga.

Aut nihil, aut aliud, quoties peccamus, agendo,

Prorsus inutiliter vita caduca perit.

Quotus quisque tamen raptos bene calculat annos?

Quis dolet hesternum præterisse diem?

Quis juvenum non est pretiosi prodigus ævi?

Atque sui miseras immemor ante vices?

Mox ubi cum morbis succedit inertior ætas,

Tunc tandem sero stulta juvenia sapit.

Et modo ad *Antipodas* passu properavimus uno,

Ad *manes* uno scandimus ecce gradu.

Nec procul a nobis æterna silentia distant,

Quæ tantum nuper visa fuere procul.

Rara tamen mens est stantis prope limina fati

Provida, tuta suæ credulitate spei;

Adjici-

Adjiciunt homines hodiernæ crastina summæ

Tempora, non fædus percutiente Deo.

Annorumque vices, quasi deberentur, ad annos

Lapsos expectant, et procul ire vident

Tempus, quæ semper mortalibus imminet, horam,

Ultima quæ fertur, prima sed esse potest.

Tempus lacer tot post annorum millia mundus,

Ignorat molem consenuisse suam,

Tempus natura jacet brumali morte sepulta,

Quando juventutis larva paratur ei.

Quid me forte novum stimulat censura *Catonem*?

Estque supercilio carpere dulce gravi?

Tempus senescentis reprehendo sæcula mundi?

Dum tamen applausus resque diesque jubent,

Tempus placent igitur, comitis *Elegeja* capillis

Huc ades, et festos blandula misce sales.

Musa severa tace, procul hinc procul ite querelæ!

Et quidquid tragici *Melpomeneja* boat.

Tempus nunc iterum bis sex, via publica lucis,

Zodiaci cursus emeruere sui.

Tempus *Phæbus* totidem perfecit mensibus annum,

Quem posuit bifrons post sua terga Deus.

Tempus saliter incenso cineribus aromate *Phæniæ*

Tempus inchoat interitu fata secunda suo;

Tempus que diu passimque vagis erroribus acta

Denique materno redditur unda mari:

Tempus haud aliter descripto circulus orbe

Ad punctum de quo moverat ante redit.

Tempus tempestatum lex! O mirabile fædus!

Quis te fortuitum dixerit esse Chaos?

Te

Te famosa sacris & de pietate vetustas,
Fecit inexperto cæca stupore Deum.
Hinc clavem & sceptrum *Jano* vultuque bifrontem,
Queis regeret præfens præteritumque, dedit.
Fabula natorum prandentis membra *Saturni*
Et cibus ipse sibi denotat angvis idem.
Nos quoque, majorum gens non ingrata, *Nepotes*,
In festum memores possumus esse diem.

Octuagesimus octavus denascitur annus,
Primaque lux *Noni*, fors melioris, adest.
Et jam fortunæ justus successor avitæ,
Accipiet freno fata regenda sua,
At tibi perpetuas nos funus amabile grates.
Dehemus, meritis præmia digna tuis.
Vidimus ex voto soles sine nube serenos,
In te non *Nemesis*, *Pandora* nulla fuit.
Nec nos ultoris petiit violentia cæli.
Nec *Canis* aut siccus perdidit igne *Leo*.
Nec sunt grandinibus viduati gramine campi,
Aut super innocuas fulmina jacta domos.
Nec loca, concussa telluris mole, ruinis
Sive tridentigeri merfa furore senis.
Non funesta lues, elementorumque tyrannis
Sæviit, humanum depopulata genus.
Pannona nec *Cererem* senferunt regna noverem,
Nec dedit invitas *Bachus*, avarus opes,
Nam retulit lætas diti cum fœnore menses,
Exhausti pretium dulce laboris, ager.
Pulcraque mansveto prægnans *Dea Pomona* sætu,
Sparsit ab arboribus poma nucesque suis.

Flo.

Flarebant artes, nec dicta silentia legi,
Riferat hostiles *Musa* *Themisque* minas.
Hoc, nisi vicisses, fueras culpabilis uno,
Quod sint auspiciis bella suborta tuis.
En tibi pax, & honor felici debitus ævo,
Et *Fortunati* nobile nomen habe!
Inter laudatos olim celebraberis annos,
Curaque venturæ posteritatis eris.
At me temporis hæc pulchre labentis imago,
Alternæque vices, in nova spectra vocant.
Prætereunte, subit spatium, præfente, futuri.
Ut currus rapidas circulat axe rotas.
Hæc velut humanos referunt emblemata casus,
Inque status nostros hoc theorema cadit.
Non ego plebejæ dicam discrimina sortis,
Non vulgare notat pagina nostra caput.
Heroes mihi carmen erunt, germana Deorum
Progenies, Genii nobilioris opus.
Juno quidem cunis etiam vulgaribus adstat,
Et curam famulæ parturientis habet:
Sed tamen ad generosa Virum natalia semper,
Illa velut majus Numen adesse solet.
Jupiter exiguis quoque vult attendere rebus:
Magna tamen parvis sunt potiora sibi.
Sicut ab arboribus legerunt numina, qualem
Quisque clientelæ maluit esse suæ.
Mox annosa *Jovi* quercus fuit, innuba *Phæbo*
Laurus, & *Idaliæ* *Myrtus* amata Deæ.
Hercules elegit populum, *Berecynthia* pinum,
Ne venalis honos utilitate foret.
Narrabit quod cuique libet, *Sapientia*, dixit:
„At mihi pro fructu mitis oliva placet.
„ Nam

„Nam sine proficuo quid gloria proderit usu?
 „Me caret æstimio iudice nudus honor :
 Non secus Heroes, dignissima germina nasci,
 Plus nutricis egent, quam leve vulgus, opis.
Hercules ut scelerum domitor generetur, oportet
 Vel mater Dea sit, vel Pater esto Deus.
 Cælum igitur cunis obstetricatur eorum,
*Junonem*que suam fasciā quævis habet.
 Prima salutiferos infantia prodroma partus
 Nunciat, humanis officiosa bonis.
 Sicut prædicens orientes lumina solis,
 Lucifer, astripetas mane salutat aves.
 Indociles, & adhuc materni lactis alumni,
 Virtutum solidis dant elementa jocis.
 Mox matura Scholis ætas subit apta Magistros,
 Postquam nutricum dedidicere manus.
 Arripiunt avidi teneras cum moribus artes,
 Nam faciles motus mens generosa capit.
 Illos autumnum conjungere vele putares,
 Pomaque cum primo gignere flore simul.
 Scilicet infantis nonnunquam corporis hospes,
 Mens adolescens est, ingeniumque senex.
 Hæc bene conveniunt juveni præludia plantæ,
 Quæ nondum fuerat polline tacta mari:
 Fert tamen interdum castos sine semine flores,
 Et non conceptum parturit hymen onus.
 Ver puerile dein juvenilis terminat ætas,
 Cum simul audendi robora sumit amor.
 Tunc cupidam ferri virtutis ad ardua mentem
 Impetus, et veri cura laboris agit.
 Quolibet ingenio, seu per discrimina quævis,
 Digna suo quæ sunt omine, facta patrant.

Nec

Nec secus, ac sensim crescentis cornua cervi
 Ramos annorum pro ratione ferunt:
 Altius evehitur virtus heroica, donec
 Nil spatii, quo plus progrediatur, habet.
 Subrepat interea communibus optima rebus
 Pars vitæ, juvenem quæ jubet esse Virum.
 Tum, quas ante sinu felix industria prompto
 Condidit, exonerat fertile pectus opes.
 Nil præter prodesse volunt faciuntque libenter,
 Semper primus eis, publica cura, labor.
 Hæc quia pensa sibi genus et fortuna dederunt:
 Nullus abit gratis vel sine laude dies.
 Summus honoris apex et solstitiale merendi
 Fastigium tandem, bruma senilis adest.
 Sic et sol radiis non tam speciosus ephebis,
 Ceu postquam roseos urget adultus equos.
 Fit tamen hinc reliquæ quia conjectura diei,
 Hoc quoque spectari nomine jure potest.
 Denique dum, cursus consummans luce diurnos,
 Tendit ad antipodas: maximus esse solet.
 Viderat hæc in te, Comes Illustrissime! tellus
 Hungara, nunc titulis ambitiosa tuis.
 Debuit ad vitam prius hæc tibi patria lucem;
 Scilicet ut condam sæneret inde suam.
 Debuit hæc corpus, divæ domicilia menti:
 Ut sibi vim motus spiritus iste daret.
 Debuit hæc cunas, pretiosaque corpora dextra
 Tollere; mox humeris suscipienda tuis.
 Debuit hæc gremium, nec non distincta clienti
 Jura parentelæ; cujus alumna foret.
 Debuit ingenuas aptasse fideliter artes,
 Ut bene matura possit ab arte regi.

O

Scili-

Scilicet egregiæ mentes ornantur, ut ornent,
 (Quod de pictorum dicitur ingeniis)
 Debuit hæc mores propter spectacula sculptos,
 Ut gentile decus nobilitaret iis.
 Denique civilis solum sublime theatri:
 Unde spei tantæ convenienter agas,
 Fecit id. O! partus *Junone* favente beatos!
 Digna parens puero! digne parente puer!
 Pace quidem summi dixisse licebit Honoris,
 Si fatear nomen delituisse tuum.
 Scilicet hac sol ipse caput ratione recondit,
 Sic candens cineri sæpe favilla sub est.
 Propterea celandus eras, ut nube remota,
 Exfereres fastu splendidiore genas.
 Patria nunc inte spirat, Tu vivis in illa,
 Ut foret amborum, publica vita, salus.
 Pax ejus Tua pax, et vestra est omnibus una:
 Si modo mens animal corpore juncta facit.
 Tu commune bonum tacitus meditaris, & Idem
 Magna loquendo moves, multa quietus agis.
 Te patrii moles quasi ordine vertitur orbis,
 Tu nostram fundas anchora tuta ratem.
 Te secura manet Regina satellite virtus,
 Justitiæque Tuæ nititur Aula fide.
 Nec sine re nostri *Theseus* diceris ævi,
 Qui *Labyrintheis* Dux potes ire viis.
 Conveniunt tua fata suis: felicior illo
 Tu tamen, eventu si similis, eris.
 Huic *Ariadneo* victoria flamine parta.
 Justitiæ filum net tibi Diva, *Themis*.
 Ille parata manu delulit tecta: sed artis
 Est vicisse dolos nobilioris opus.

Nam

Namque bonæ mentis studio, molimina fraudis,
 Sæpius ingenio sunt potiora suo.
 Non ab *Alexandro*, si solvere mente valebat,
 Debuerat nodus *Gordius* ense peti:
 Et modo sunt dubiæ rerum sint luce tenebræ,
 At tibi judicii præstat acumen opem.
 Nec te monstroræ deludit fabula *Sphynxis*,
 Qui conjecturas *Oedipus* alter habes.
 Excellam quoties veneror Te Præsede sedem,
 Consentes plene cum *Jove* fingo *Deos*.
 Quantus honor capitis! quam provida lumina! quales
 Sermonis veneres! quantus in ore lepor!
 Ut gravis eloquiis! ut pondere copia dives!
 Qualis in arguto *Gratia* fronte sedet!
 Aut tibi suppeditat præsens oracula numen,
 Aut aliquod tacitum suggerit ista Tripus.
 Hinc tot magnificas fecundo in pectore dotes,
 Hinc *Excellentis* Nomen & Omen habes.

Ego Magne Comes! sol nostro debite cælo!
 Et *Pannoniaci Justiniane* fori!
 Offero prostratus levidentia munera, quamvis
 Pars ego *Pierio* de grege nulla feror.
 Insinuans proprio communia vota libello,
 Obvolvar pedibus, si patiare, Tuis:
 Illuxisse Novum Te salvo gratulor annum,
 Nam stat in hac etiam nostra salute salus.
 Nec mihi jejuno fas est excudere versu,
 Quantus inexpletum pectus adurat amor.
 Excusso pietas, confusa vocabula, freno,
 Ad juga conceptus dictat inepta mei.

O 2

Plus

Plus animus, quam carmen habet; cor plenius ore;
 Nempe ministerium commoda lingua negat,
 Non capit unde magis dives gaudere voluntas
 Debeat, a votis incipit ergo suis:

Te Deus in longos nobis indulgeat annos,
 Et veluti noster sæcula *Nestor* agas.
 Non hæc non uni debentur gaudia *Myfæ*,
 Nec satis est tantis plaufibus una manus.
 Ara Sacerdotes habeat, ferat omnis honores
Thuris, & a nulla fronte corona vacet.
 Incolumi Domino lætentur mænia *Budæ*,
 Perque forum refonet gratia perque domos.
 Dii Tibi concedant facilem viridemque fenectam,
 Et longam requiem, perpetuumque decus.
 Quidquid concipies fidenti pectore voti,
 Esto ratum, falli non patiente Deo.
 Quod geris in præfens, & quod toleraveris olim,
 Subleuet, & Tecum dividat æther, onus.
 Et per inoffensos femper tua gloria curfus
 In feriem tardæ pofteritatis eat.
 Nec folum meminiffe juvat; prohibebit eandem
 (Vox & fama volant) doctus *Apollo* mori.
 Inter Scriptorum paffim monumenta legaris
 Et veteri charta *Mufa* loquatur anus.
 Nec prius *Elyfii* fperent Tua funera manes,
 Ante nec ad Cœlos Nobile Sidus eas:
 Quam magnis totum meritis compleveris Orbem,
 Audiet & laudes ultima *Thule* Tuas.
 Cum vero precibus non exorabilis ullis
 Eximium *Lacheſis* nil finat eſſe diu;

Nec genus ac Virtus profint, nec fertile pectus,
 Ingeniumque capax, et fine labe fides:
 Emeritam terris animam conclave quietis
 Eximet, ac genitrix corpus habebit humus.
 Ornabis Patrium tum non mortalis Olympum,
 Lætus in exhaustis absque labore bonis.
 Et fic deliciæ vitam: cineresque fequantur
 Nomina *Letheas* non aditura vias.

At tu *Jane* biceps! mutabilis arbiter ævi!
 Qui modo naſcenti luce recenter ades!
 I bonus, et pulcros nobis ſuperingere ſoles,
 Fac obeant partes tempora rite ſuas.
 Aura ſalutiferis noſtræ ſit amica ſaluti
 Flātibus, et clemens, qui regit aſtra, Deus.
 Denique fer, rerum quæ dicitur optima, pacem,
 Quid juvat et *Bacchus*? quid ſine pace *Ceres*?
 Dii! quibus eſt curæ Pax, aut ſunt prælia cordi,
 Exaudite preces, ſi peto juſta, meas.
 Cur ſumus innocuo deſpecti ſanguine fatiſ?
 Quod ſcelus humanum prodigit uſque caput?
 Cernimus heu! merſas vaſtiſ in mortibus haſtiſ,
 Funefque truces meſſe furoriſ agroſ.
 Oſtentat patrium læthalia vulnera pectus,
 Indomituſque viroſ dilaniavit aper.
 Cædibuſ alterniſ triſtiſ graſſatur *Erynniſ*,
 Jactans infernaſ fæda cruore faceſ.
 Nec ſolum viduoſ peragrant incendia campoſ,
 Jam vacuoſ penetrant, et ſine ciye lareſ.
 Demite ſupplicium terræ pejora timendi,
 Exulet a noſtro limite dira lueſ.

Si tamen in fatis portendere tristia Genti est,
 Bellaque dimissis continuare feris:
 Ferte Viros, date corda Viris, ne funditus omnes
 Barbarus *Hungaricus* eruat hostis opes.
 Frangite bacchantis petulantia cornua *Lunæ*,
 Sub pede victoris *Cauda* superba gemat.
 Ipse mali gurgis, non sicca morte Tyrannus!
 Ad generum *Cereris*, debitus hospes, eat.
 Nostra peregrino sit strata cadavere tellus,
 Aut ex angve, suo concidat ense, seges.
 Hinc *aquilæ* brisontis eant sine clade triumph
 Illinc magnanimus militet ungve *Leo*.
 His conjurati properent ad *Clasica* venti,
 Sacrilegosque suis hauriat æquor aquis.
 Aut si pertulerint *Nemefin* mea regna *Novercam*,
 Definat in tantis ultio plena malis.
 Sufficiat meriti nos pocula sumere fellis,
 Non in progeniem transeat ira novam.
 Vos fædi cessate dies! concordia regnet!
 Nam quid in infesto dulce bonumque solo?
 Hæc Voti sit summa mei (*Deus annue dictis*)
Candidior semper proximus annus eat.

AD COMITEM PROMISSI OBLITUM.

Afveri insomnem Comiti contingere noctem
 Imprecor, et versus *Chronicon*, esse meos.
 Ad limen vero si quis canis obstitit illis,
 Præcludens patulas ad pia vota fores:
 Ut qui *Mardochei* fuerat remoratus honores,
 E trabe sublimi pendeat alter *Hamān*. 7, 10.

BÚTSÚZÓ ÉRZÉKENY JÁTÉK.

Mellyel Varga István nevezetű Író-Deák, a' szerző-
 nek különös barátja, Barkó Nemes Húszár se-
 regében 18. Febr. 1789. bé-álván, az induló nap
 előtt való napon, egynehány előbbeni kötelesség-
 béli társaitól meg-tiszteltetett.

A' nap képzelt pere foly a' föld ellen, azért,
 hogy a' föld közelebből való Atyafilágnak állítja
 magát lenni a' Holdhoz a' Napnál.

Játszó Személyek.

Merkúrius a' föld prókátora.

Gyurka, Író-Deák.

Hadnagy.

Uranie,

Kalliópe,

Thalia,

Múzsák.

Maga a' Húszár.

Bacchus.

Káplár.

Éneklő sereg.

MERKÚRIUS. (magába Prókátori tüzzel.)

Istenek! melly nagy baj banni tudatlannal,
 'S egyszersmind egy vastag bőrű ortzátlannal.
 Szenveditek - é még azt a Napot Egek?
 Nem fediteké el örökös fellegek?
 Nem menydörgödé ki már egyszer ellene
 Vég szententiádat, Igaság Istene?
 Mind a' zöld a' kéknél hasonlóbb a' zöldhöz,
 Olly igaz, hogy a' hold atyafibb a' földhöz,
 Ezt az ítéletet már régen meg-írák
 Ellene, a' földi Al-Törvényfzék Bírák.
 Mert amaz üvegen mészfe látó szemek
 Látták, hogy e' kettő meg-egyezőbb remek.
 'S hogy a' hold a' földnek inkább atyafia,
 Mert mind a' kettőben egy a' matéria.
 Tűz a' nap, de ezek setét 's hideg testek,
 Közelebb-is lévő szomszédságba estek.
 Hogy a' Hold ortzáját ő világosítja,
 Még onnan a' dolgot meg nem bizonyítja;
 Sőt tulajdon ügyét veri pofon vele,
 Mivel olyankor-is setét annak fele,
 Ha pedig ő néki testvér huga volna,
 Úgy tulajdon 's egész tüzzel világolna.
 Ofztán a' Holdban-is lakoznak emberek,
 Vagnak hegyek, völgyek, erdők, és tengerek.
 Valamint a' földön, Országok, városok,
 Külömbbféle nyelvű 's szokású lakosok.
Pasfione sub x. bizonyfág Klimius, (e)
 'S hogy hárman légyenek Newton Leibnitzius. (f)

(e) Klimius Miklós föld alatt való útja: Illyen nevezet
 alatt vagyón, egy igen elmésen írt gúnyolódó Könyv

(Sa-

Es a' ki nem hinne ezeknek szavára,
 Tanú Mongolf a' ki járt Okulátára. (g)
 Hogy abban Szent Dávid tsak maga muzsikál
 Meséllik némellyek, de szavok fántikál;
 Es azt tsak afféle részeg Kotsis látja;
 Ha bortól kaprozó szemet oda tátja.
 Vagy a' Szent Gellértről egy boszorkány nézte,
 Midőn Hold világon magát ott igézte. (h)
 En a paritate mindjárt meg tzáfolom, (i)
 Mert mese ez a' hír, 's tsak ollyan gondolom,

O 5

Egy

(Satyra) mellyben az embereknek hibai, és nevezete-
 sen az Európai Nemzereknek helytelen szokási és er-
 költsei, a' Hold lakosainak példáiban ki tsúfoltnak.
 Ezenn könyv szerzőjének lenni mondatik ama nagy
 híru Dániai Tudós Holberg, Deák nyelvből pedig
 Magyarra derekason le-fordítva nem régiben ki adta
 Györfi József Úr, Veszprémi Prókátor.

- (1) Az első Angliai; a' másik Német Országi Tudós volt.
 (2) Az, az, szemmel látó tapasztalásra: ez találta, fej
 Frantzia Országban a' levegő égben való hajókázás-
 nak mesterfégét melly fel ragádtatás egy alöz meg-
 kívántató nagyságra készült, és bizonyos mértékű tűz-
 beli erővel meg-töltött golyóbis által mégyen vég-
 hez; a' melly ő rólla Mongolf golyóbisának, vagy
 szekerének vagy hajójának-is szokott nevezettni.
 (3) A Szent Gellért hegyéről az a' babonás vélekedése
 volt a' köznépnek, hogy a' boszorkányok azonn szek-
 tak gyűlést tartani, és találkoztak ollyan késértettel
 álmódzó roszfz vérűek-is, a' kik magokról azt val-
 lották, hogy ez vagy amaz boszorkány őket változ-
 tatta maga nyerges lovának, 's midőn az alvás közben
 ki fojó nyál miatt, ki pállott a' szájok, a' zúbla fel-
 törésének lenni állították.
 (4) Hasonlatosfágból való okoskodás által.

Egy üres tsapfzékben egy tzigány mért volna?
 Minek muzsikálna, ha más nem tántzolna?
Dávid - is a' holdban mi okonn hegedül?

Ha abban tsak éppen maga kong egyedül,
 De ezt a' ki fogást tsak mellesleg mondom,
 Tehát a' dologra víszem víszfa gondom.
 Ha a' napnak testét a' holdéhoz méred,
 Szörnyű külömbbégét önként meg esméred.
 'S ha nem mondanád azt százszor többnek ennél,
 Úgy jobb hogy előre *Helleborust* ennél. (k)

Be szép fontos okok jutának elzembe,
 Már van a' fel-peres üstöke kezembe.
 Ezen nyomtatéki okoskodásomnak,
Themis mázsáján - is vajmi fokot nyomnak.
 De e' pert ha fellyebb adják - is, meg-nyerem,
 Mert még *Jupiter* - is nékem jó emberem;
 Ellenbe a' nappal nem él békesfégbe
 Miólta *Faeton* nagy kárt tett az Égbe.
 Mind jó akaróim a' Táblás Istenek,
 Mert igaz ügyben sem dolgozom ellenek.
 'S mert a' Biráknak - is egy jó per-fojtató,
 Hafznot - is tehető, kárt - is okozható.

(k) Neve egy gyomor tisztító fűnek, mely Görög Ország-
 nak egy *Anticyra* nevezetű szigetébe termett. Hafz-
 nosnak tartatott a' bolondulásnak az ellen a' neme el-
 len, a' melyet a' gyomorbéli epe sárnak rendkívül
 való bővfege okoz. A' honnan a' régi íróknál gyakran
 olvashatni, hogy a' bolondnak akartak mondani *Ant-*
icyrába igazították *Helleborust* enni, vagy arról inni.
 A' többek közt Horatius: *Naviget Anticyras in sermo-*
nibus, és Ovidius: *L. bihe dixiſſem purgantes pectora*
fuccos, quidquid et in tota nascitur Anticyra. De pon-
 to L. IV. Ép. 3.

Nem vethet map Uram illyeket a' latba,
 Nints - is módja bízni ennyi jókaratba.
 Tsak ki mégyek azért a' Deákjaimhoz
 'S ezt hozzá toldatom a' több okaimhoz.

(ki megy.)

estvét legények! papirost nyirjetez,
Pro J. feleletet íratok veletek. (l)
 Ha meg-nyerjük (pedig meg-nyerjük) a' napot,
 Nyakig íszünk, furván seprőig a' tsapot.
 De hát ama széknek hová lett gazdája?
 Mellyiknek heverész amott a' pennája?
 Ha a' *Domnus fratert* rútúl meg követem,
 De az ilyen munkát éppen nem szeretem.
 Ha Úrfinak mellém senkit nem fogadok,
 Éltelt és fizetést korhelnek nem adok.
 Ha magának hafznát nem engedi venni,
 Szabad Gavallérnak tessék haza menni.
 Tsak annak ajánlom pénzem 's asztalomat,
 Ki szorgalmatosan üzi a' dolgomat.
 Hol van az a' *Varga*? talám némák ketek!
 Hogy belöllök egy szót ennyin sem vehetek.
 Ha nints az ember meg nyugodt Lélekkel,
 Midőn annyi tsalfa nyálandék gyermekkel.
 an igye. No pedig a' munka temérdek.
 Hallod e' te Gyurka! hol van? a' kit kérdek.

GYURKA az egyik Író-Deák.

Ekintetes Uram! soha sem hazudtunk,
 Mikor igazságot mondani nem tudtunk,
 Tsak ennyit szolhatunk, hogy a' mint ma reggel
 Ki ment, a' ház ajtót bé rántván méreggel.
 Sem

In *Caussam attracto*. Az az: az all-peres részére.

Sem ithon, sem másutt, nem láttuk azolta,
 Lehet hogy valahol a' bor el gázolta.
 Mások úgy gondolják, hogy el-ment örökre,
 Ki tudja: haza-é? avagy a' Törökre?
 Mert egy héttől fogva el-nem-múlt egy étel,
 Hogy bé ne jött volna a' Húzfárrá létel.
 Tsak azt emlegetve töltötte a' napot,
 Hogy a' Katonafág melly ditső állapot.
 Nem tudjuk, elméje romlott-é meg, vagymi?
 Nem zavarta-é meg kedvét az Ur, vagy Mi?

MERKÚRIUS.

Lári fári beszéd: nem hiszem felölle,
 Más embert néztem ki mindenkor belölle.
 Tudtomra az Ifjú volt józan életű,
 Serény, szorgalmatos, jámbor természetű.
 Vélem sem ivott meg többet két pint bornál,
 Melly magánál el tsúfz egy jó Prókátornál.
 Ditsérem munkáit 's most-is azt sajnálom,
 Hogy e' fő dologra itthon nem találom.
 Nó de az elmémbe valami ütközött,
 Nem régen lakott ám ő a' Múzsák között,
 Hát ha vízfza szökött, mert talám meg-bánta,
 Hogy magát e' lovány újj törvényre szánta.
 Menjen Domne Gyuri! valahol keresse,
 'S ha kedve léfzlj jöni, haza fiettesse.

(el-mégyn.)

GYURKA a' Múzsáknál.

Ditső Kis-Afzszonyok! Böltsseség Leányi!
 Tudomány Attyának remek tanítványi!
 Leg első az bődög óráim számában,
 A' mellyen Udvarlok szentfégték házában,

ÉS

Es örök hálakkal adós tiszteletem
 Terhes summájának részét le-fizetem.
 Tudom e' szerentsés szerentsétlenféget,
 Melly által tehetem e' kötelesféget,
 Vöha a' tojásból szintén hegyeteken
 Költtem ki, és nőttem dajka kezeteiken:
 De mivel olly régen váltam el tölletek,
 Hogy most *Herkulest* lát, gyermek helyt szemetek,
 Tudom nem esmértek; én vagyok a' *Gyurka*,
 Kinek egy ebédem tizenkét rőf hurka,
 Kettzer ött itze bort arra fel-pofázok,
 Nyelvembe lábamba még-is nem hibázok.
 Mert az ételt italt még itt meg-kedveltem.
 Mikor a' szent *Nektárt* 's *Ambrósi* nyeltem, (m)
 Mostan *Merkúriust* pennámmal szolgálom,
 'S a' Per *Gordiumi* tsomóit vizsgálom, (n)
 Ti hozzátok való esmérettfégemet
 Tudván, követfégtben ő küldött engemet.

Melly

(m) Szokása volt az itten beszálló író-Deáknak tréfából effélekkel ditselkedni.

(n) *Frygia* Tartományának *Gordium* nevezetű fő Városában volt valami mesterféges készületű tsomó, a' mellynek kezdő végét sem szemmel, sem gondolkodva fentki ki nem találhatta. Midőn arról a' lakosok azt állították volna *Nagy Sándor* előtt, hogy Isteni jelenésből tudnák, hogy a' ki azt meg-tudna oldozni, az egész *Asziának* ura fogna lenni, minden további elmestérés nélkül a' kard ával széllyel vagdalta; Rhez a' tsomóhoz szokták hasonlítani az írók, a' nehéz értelmű dolgokat; és az azoknak titkaiban méjjen bé látó elméket a' *Nagy Sándor* kandjához. *Curt. L. III. C. 2. 3.*

Melly kötelességre nézve: már jelentem,
 Mi legyen az oka, hogy itt meg-jelentem,
 Tudniillik el tévedt edgyik kenyeresünk,
Varga, kit nállatok talám jól keresünk,
 Mert hogy innen ki költ, még nints elzendeje,
 Meg láztig a' farán veszfzötök kék heje.
 Még inkább oskola hogy sem mint haj poros,
 Deákos nadrágja tsak egyfzál linoros.
 Ha hát történetből vizfza tért hozfzátok,
 Kérlek hogy előmbe egy fzóra hozzátok.

URÁNIE felel.

A' kit kérdesfz, reá még jól emlékezem,
 Szóllok rolla a' mint az Égtől érkezem.
 Én vagyok nézője az égi Jeleknek,
 Kik hordozzák sorsát minden embereknek,
 Uti szekeremre' téfzem a' felhöket,
 Midőn el indulok nézni jövendőket.
Eolus fzeleit alám parantsolom, (o)
 'S a' természet képét hátokon rajzolom,
 Az ég seregének ezernyi ezreit
 Számba vettem, 's tudom egyenként neveit.
 A' napnak és holdnak útait esmérem,
 Azoknak nagylágát 'stávól létét mérem.
 A' tűznek, essőnek, és a' levegőnek
 Titkát értem, 's kútsát birom az időnek.
 A' temérdek földet vetem mint egy fontra,
 Ki találom mikor ér, és mellyik pontra.

Szá-

(o) *Eolus*nak neveztetett a' széleknek Istene, a' ki azokat egy barlangba bé rekesztetre tartotta Lántzokon, és tsak a' mikor 's hová kelletek, akkor erefzgette ki őket. *Virg. Aen. I.*

Számon adom a' mult 's jövö elztendőket,
 Laistromba írom a' fzületendőket.
 Bizonyos jegyekből el látom előre,
 Kit és minémü fors hány vét jöven. ore?
 Mert a' tsillagoknak értem természetét,
 Ők jelentik pedig az ember életét.
 Egy már kinek jegye a' *Nap* önnön maga,
 Annak leg-bóldogabb a' Bába - tsillaga.
 A' ki a' változó *Hold* jelen létében
 Születik, állandó nem léfz elméjében.
 Kit köldök metfzéskor *Márs* szemlélni talál,
 Fegyver között éri azt utol a' halál
Mercurius minden tokaj kereszt Attya,
 'S a' Prokátornak-is ő a' tsillagzattya.
 A' kinek *Saturnus* pillantja fel fzemét,
 Okos az, 's léfz pénze annyi mint a' fzemét,
 A' kinek *Jupiter* fzületését látja,
 Nagy méltóflágoknak fog lenni barátja.
 A' *fi-astyúk* jegybe lett Leányt kerüljed,
 Hogy házastágotat meg ne keserüljed.
 Mert meg nem elégfzik egyes szerelemmel,
 És annyi tsirkét költ, hogy nem gyözöd szemmek,
 A' kinek *Vénus* volt feresztő bábája,
 Az fel nevelkedvén lett Hellyfég bikája.
 Kinek jegy tsillaga a' *Nagy* vagy *Kis Medve*, (p)
 Annak vér ontásra hajlik minden kedve.
 'S ép-

(p) A' Tsillag vizgáló Bóltsek bizonyos szembe tűnő tsillagzatokat, könnyebb meg különböztetésnek okáért, némelly állatokról, természetü és kezzel tsinált dolgok-

'S éppen az alatt lett a' kit most keresel.
 Mellytől bizonyoson te se meész esel.
 Nállunk a' tanulást hijjában próbálta,
 Mert szívét a' *Medve* fegyvere formálta.
 Ha hát fel akarod pajtásod találni,
Márs körül szükséges szerentsét próbálni.

GYURKA.

Ne gondold óh bölts szüz! hogy téged késértlek,
 Mert Isteni nemből származottnak értlek.
 Ha, alázatosan hajtván fejem 's térdem,
 En-is tsillagomat és forsomat kérdem,
 Úgy-is méltóztattál tsak most említeni,
 Hogy enyim amához fog közelíteni.

URÁNIE.

Azd mondhatni rollad, nézvén szemre före,
 Hogy első álmodra *Márs* késért böltsöre.
 Másként ki keresem könyvemből Jegyedet,

GYURKA.

Tsak a' G. — be — — — —

URÁNIE.

— — — hiszen tudom már nevedet.

(nézeget egy könyvből.)

H Jaj

gokról neveztek el. Mint p. o. a' mellyek nagy és kis Göntzöl szekerének hivunk, azokat ok Nagy és Kis Medvének mondják: melly nevezetnek eredete e' kövkezendő Meséből vagy on, hogy midőn Jupiter egy Callistó nevezetű szűzt terébe ejtett volna, minekutánna szült, azt Junó a' kis Úrfival edgyütt Medvévé, azután Jupiter őket Medvéből tsillagokká változtatta, és az Égre helyhezette. Pomey: pag. 14.

H Jaj *Fü!* mitkaptam, nem-is gondolhatod,
 Hogy a' *Kánikula* a' te tsillagzatod. (q)

GYURKA.

Ha el nem hibázom magyarázatomat,
 Tsillagom jelenti haragos voltomat.
 Avagy némellykori dologtalanfágom,
 Mert vagyon arra - is kis hajlandofágom.
 Másként a' tanuló gyermekek-is ennek
 Heves napjaiban rendszerént pihennek.

URÁNIE.

Imé el olvasom igékről igékre,
 A' mi tartozik a' *Kutya* születtekre:
 „E' tsillagzat alatt születnek torkosok,
 „Mint a' nyalánk agár hafokra gondosok,
 „Farkokat tsováló tsalárd hizelkedők,
 „Mindent ki ugatok 's hamar veszekedők,
 „Kiknek vagy vetni kell valamit azt enni,
 „Vagy pedig fa nélkül nem jó nekik menni,
 De mond-is valamit, ha valót szóllottál,
 Magadról, hogy imént előnkbe állottál;
 Mert sem betsülletes, sem gazdag nem lehet sz,
 Ha, a' mint allitád, annyit ihat sz ehet sz.
 Ha azon Betyáros érköltsi rofsz jelek
 Igazak, az iránt előre felelek,
 Sőt Isteni rangom vesztébe fogadom,
 'S Jövendőlésemet kéz írásba adom,

Baks

(*Kánikula*: azt télzi *Kutyátska*; ez - is egy tsillagzat neve az Ég vizsgáloknál. Itt pedig most tréfás tzeozás vagyon arra, hogy ez a' ki itt író Deákat jádzik 's igazán - is a' volt, igen természetesen tudta a' kutya ugatást követni.

P

Bakterfégnél fellyebb hogy nem emelkedel,
Azt-is tsak *Stentori* (r) hangodért nyeredel.

(*le ül és ír:*)

Nefze! „*Alább meg irtt tudósítja Gyurkát,*
„*Hogy ha rövidebbre nem metszi a' hurkát,*
„*'S a' mi különben is rút a' fiatalba,*
„*Alábbatska nem hágy a' Nagy bor italba:*
„*Nem léfz sem jó neve, sem pénze nékie.*
Költ Helikon hegyén.

MÚZSA URÁNIE.

Azomba már nékem dolgom van az Éggel.
Isten veled fiam! eredj békesléggel.

GYURKA.

Köteles szolgája a' Kis Afzfzonykának.

(*el-indul és magában dúl föl.*)

Ah! kár hogy köszöntem a' Vén Apátzának.
Tsillag vizsgáló bölt! no ugyan a' vagy ám!
A' bizony, bofzorkány—De mért ott nem hagyám?
Ott üssönn a' — várj meg — hejj ha tudtam volna,
Hogy ez a' *Pythia* (s) úgy reám borsolna.—
Hazud, hogy tudná ő az Ég állásáról,
Mit végzett az Isten az ember forsáról?
Régen meg némúlt már a' jövőndő mondás,
Ma ki neveti azt a' leg butább kondás,

Le

(r) *Stentor* arról nevezetes a' historiákba, hogy maga egyedül akkorát tudott kiáltani, mint más ötven emberek egyfzerre.

(s) *Pythia*: volt egy jövőndő mondó vén Afzfzony, a' ki által *Apellónak Delphifi Oraculum*a felejetet szokott adni.

Le-mentek egünkről a' babonás napok,
El-holtak a' nézők 's görbe botos Papok. (t)
A' tsillagból való Prófétálás már ma,
Tsak szerezte mondó Tzigány Afzfzony lárma.
De *Merkúrius* sem téfz többfzör bolondá —
Még-is tsak bé nézek *Márshoz*, a' mint mondá —
Nó ez az, mert látom fok katonák vagynak,
Vallyon kinek szóljak? én bíz a' Hadnagyoknak.
Szereztes jó napot kívánok Vitézek!
Nem léfz-é bántásom ha egy legényt nézek?
Uram, Hadnagy Uram! szabad-é bé-menni?

H A D N A G Y.

Mi jót akar az Úr? 's kivel szembe lenni?
Be jól termett legény, ha velem fel tsapna,
Teremt' uttse' hamar Káplár páltzát kapna.
Látom, hogy az Urat Magyar föld termette,
Bizony az Isten-is lóra teremtetete.
Meg-telne a' nyereg azzal a' jó farral,
Tsak játék lefz a' kard olly temérdek karral.
Ló Katona szokott válni a' Deákból,
Eleget ki hordtam már az Oskolákból.
'S három négy hét múlva mind Tifzt lett belöllök,
Nem győzöm fogadni a' fok áldást töllök.
Egy rongy tentás körmüt tegnap-is bé-vettem,
De most látná millyen friss gyerekké tettem.
Ide bé-tántorgott egy rozfz köpönyegbe,
'S most bezzeg legény ám a' tsákós füvegbe,

P 2

Nofza

(t) A' Pogány Papoknak több babonához tartozó eszközeik között volt egy horgas botjok, a' mellyel a' jövőndő-lő jelek nézésében szoktak élni.

Nofza lelke Földim! vágj a' Szűz markomba,
 Ne kinlódj a' pennán abba a' Klastromba.
 Szébb a' hír virágát *Márs* mezején fzedni,
 Mint a' könyvek között otthonn penésznedni.

G Y U R K A.

A' mit Hadnagy Uram javall tsak szájával,
 Azt már én gyakorta ditsértem pennával,
 Kivált míg *Apolló* tanítványa voltam,
 Ollyan tsuda tévő Verseket koholtam,
 A' mellyek meg annyi *Verbungal* fel értek,
 Mert író toll helyett fokban kardot kértek.
 Sok Deák tserélte rövidre a' holzfűt,
 Vélvén hogy a' hírhez a' tanulás roszfz út,
 Egy hadi embernek szép-is az élete,
 Majd az irígyfélig vagyonsülete;
 Tekintetes személly, 's Urakkal ül sorba,
 Magas helyet foglal mind bálba mind torba;
 Egyfzer katonai nevével-is nemes,
 'S kétfzeris, ha viselt dolgokkal érdemes;
 Ha kérdezik tőle a' szabad-levelet,
 Egy fegyver zördítés az egész felelet;
 Ugyan madár, a' melly e' széles világon,
 Meg-szálhat, és otthon lehet minden ágon;
 Néki minden nép 's föld Nemzete Hazája,
 Kapós, mert mindenütt szükség van reája;
 Várt vendegé minden háznak és asztalnak;
 A' fiatal Dámák érte élnek hálnak;
 Kenyere állandó, 's azon nem aggódik,
 Hogy meg-változnának rá nézve a' Módik;
 Adóz Hazájának egy 's leg-ditsőbb bérrel,
 Tudnillik az érte omlani kész vérrel;

A'

A' terhe mind öfzve egy puska és szabja,
 'S egy fenyíték, mellyhez viseletit szabja;
 Sok szerentsét tehet ha vagyonszíve 's mér;
 Egy fejedelelemnél több Urat nem esmér.
 A' mi másnak tsúffág, az néki tzimere,
 A' seb; és holtáig bizonyos kenyere.
 Példa a' többek közt egy faját rokonom,
 A' kinek számára a' fizetést vonom,
 Már most *Garasával* él a' békeslégnek,
 A' lett hafzna harmintz esztendő hűslégnek.
 Hogy holtig mindennap jár egy annyi zsoldja,
 Ambár esztendeit még százzal meg-toldja.
 Uram! valahányszor a' Hűszárt meg-látom,
 Angyal természetére szemem szám el-tátom.
 Mikor tsákójától nézek tarsolyáig,
 'S látom hogy derék fi tetétől talpáig;
 Mikor páva módra a' kurta Mentében
 Sétál, 's rövid szárú pipát szí mentében;
 Mikor hüvelyéből a' kardját ki kapja,
 'S villámlik kezében hol éle hol lapja;
 Mikor félek tőle, 's egyfzersmind szeretem:
 Mindég meg-szomorít mostani életem.
 Vitéz az ő neve valamerre fordúl,
 A' kit bíztat bátor, 's fél a' kire mordúl.
 Tsupa őrző Angyal mikor védelmez ő,
 De rettentő állat a' hol ellenkező.
 Ha szája meg--dördül, és a' kardja tsattan,
 Mint a' fenyő szikra minden fére pattan.
 Mikor a' fegyverét köti oldalára,
 'S férjfiassan fel-ül vad paripájára,
 Ki tér minden állat jobb 's bal keze felől,
 Mint az úton menő bús oroszlán elől.

Sőt mikor alszik - is félnek bele kapni,
 Mint *Drakula* fia *Hunyadi*hoz tsapni.
 Ő fenki fiáért nem koptat süveget,
 Ambár az orrával hasítsa az eget,
 Hanemha szembe megy valamelly föbb Tifztel,
 Kit a' katonai törvény szerént tifztel.
 A' kotonafágról ezeket meg valloim,
 'S azt magamon kívül mindennek javallom;
 De énnékem azzá lehetetlen lennem,
 Mert sok és tetemes hibák estek bennem.
 Talám meg sem ütném a' legény mértéket,
 'S ki szedné, bár másként jök-is, a' törpéket?
 Más az, hogy fél szemet bé hunyni nem tudok,
 Melly miatt a' tzelba gyakorta hazudok;
 De még a' többinél kurtább egy újjamis,
 Mert én is voltam ám néha napján hamis;
 Ofztán mivel úgy-is még keveset éltem,
 'S élni pedig vagyok: az életet féltem;
 Számlált okaimhoz továbbá ez járúl,
 Hogy tsak minap mondék le az oskolárúl.
 Meg-úntam a' rövid szárú kötőféket,
 'S azt a' zabla tövön fogó fenyitékét,
 Minden tsekély hibát nagy bünre tekertek,
 'S mint a' két fenekű dobot úgy el-verték.
 Keveset hajtottak a' helyes mentlégre,
 Mert azt magyarázták engedetlenlégre.
 Már most úgy el-vagyok vadúlva a' bottól,
 Hogy refzketek minden ollyas állapottól.
 Az önnön kényemet halálba szeretem,
 Melly iránt nekemis az az ítéletem,
 A' mit *Ézóp*usnak a' Farkas felele,
 Mikor egy udvari kutya alkudt vele.

Felet-

Felettebb írtódom a' vértől öléstől,
 Melly gyengelégem van a' lágy neveléstől.
 Tanulatlan vagyok szenvedni 's koplalni,
 Nints elég nagy szívem oltsóért meg halni.
 Ofztán minden ember nem lehet katona,
 Mivel úgy az eke, szántó vas, borona,
 Gazzal bé-lepetve 's fel függesztve hever,
 Mit eszünk ha fenki nem ugaral 's kever?
 Sőt a' vitéznek sem lenne mit örzeni,
 Ha minden meg-szünne javakat szerzeni.
 Végre észszel-is kell szolgálni a' Hazát,
 Itthon sem hagyhatni a' népnek tsakgazát,
 Azért míg egyebek meg halnak mellette,
 Én hasznossan élni kívánok érette.
 'S ajánlom magamat, mivel a' barátom,
 Kit régen vadászól, amott pipáz látom.
 (hozzá indúl.)

H A D N A G Y.

Ez valóba derék okos ifjú vala,
 Bár mind illyen vólna Házánk fiatala.
 Soha még nem hallék nagyobb ditséretet,
 Most kétszer szeretem a' hadi életet.
 Forma-ruhám holtig le sem fogom vetni,
 Sőt ebben kívánok el-is temettetni. —
 Az az aprólikos gyengelég kár benne,
 Külömben mint a' tűz ollyan Hufzár lenne.
 Ha ennek az apja én lehettem volna,
 Gyáva neveléssel engem nem vádolna.
 Hej! hol vagytok régi nagy Magyar emberek!
 Bezzeg nem illy puhán nőtt akkor a' gyerek.

P 4

GYUR-

GYURKA.

Ötsém! a' mint látom, katonává lettél?

HUSZÁR.

Igen bíz én bátyám! — —

GYURKA.

— — — Talám gombát ettél?
 Hát ha majd véredet a' Török meg-írfza?
 Gyere, ne tréfáldj, az Úr hiva vírfza.
 Gondja hálaadást érdemel, de kivált
 Kegyes ígérlet az; hogy pénzén-is ki vált.
 Szebb a' békeslégnek nyúgodni ölében,
 Mint a' fegyvereknek futni zörgésében.
 'S függeni a' remény töredékeny fáján
 Az élet és halál közép barázdáján.
 Van a' ditsőslégnek könnyebb lajtorjája,
 Miért máfznál tűzön 's kard élen hozzája?
 Az élf az erőnél fellyebb ugró evet,
 Nyerfz azzal szélessebb és magossabb nevet.
 Vald meg barátkozni szebb-é, vagy gyűlölni?
 Szaporítani-é nemedet, vagy ölni?
 Születést nézni-é, vagy emberek holtát?
 Nofza fontold meg jól a' dolog mivoltát.
 Ámbár kell-is lenni szűkléges gonofznak,
 Mellyen a' nagy elmék már meg-is nyúgofznak.
 Mert azt tapafztalják lenni elfközének
 Sok hafznos, bölts, és fzent tzél el érésének.
 De a' mi méz lehet, miért lenne méreg?
 'S Tenyélző állatból föld pufztító féreg?
 Mi okonn változna önként kelevénnyé
 A' tag, a' melly magát tehetné fzemfénnyé?

Te

Te kit Tudományod kézfztett lakosnak,
 Hová mégy erővel ember mézfárosnak?
 Mitsoda társafág ellen lett ki kelés
 Ez? holott arra hi a' fzelíd nevelés.
 Ofztán midön minden fáradlágunk 's gondunk
 Tsupán arra tzéloz, ha igazat mondunk,
 Hogy míg meg esne-is a' jobb élet-tsere,
 Legyen az embernek rangja és kenyere:
 Mi szűklég ez egy tzélt kergetni két úton,
 Még pedig a' szebbet el hagyván, a' rúton?
 Midön az egyiken már szinte el érted,
 Tsak idő tékozlás onnan vírfza térted.
 Mintha alá mafznál a' fának tövére,
 Mellynek már az előtt hágtál tetejére.
 De bezzeg ha le-hull a' gyümölts akkorra,
 Midön a' termésig fel kapfz másodfzorra,
 Majd sírfz az el-fzaladt alkalmatosfágon,
 Hogy akkor nem fzedtél, mikor vólt az ágon.
 Avagy nem tudod-é *Fédru*sól, a' vízben
 Úfzó kutya mint járt a' kontzal egy ízben,
 Hogy a' többnek képzelt femmibe harapott,
 Midön a' tsont nagyobb árnyékához kapott?(u)
 Szerelmes barátom! ne feküdj fűledre,
 Hozzádra nem jól mégy, jöjj velem *tűledre*.
 A' mi végbe mehet rövid móddal 's okkal,
 Az olyan dologhoz nem kell látni fokkal,
 Mert mikor tzeljának van egyenes, utja,
 Pállyáját az okos kerengve nem futja.

P 5

Húszár

(u) Lib. I. Fab. IV.

HUSZÁR (a' kardját nyújtván.)

Márványból vialfzázá tettél befzededdel,
 Itt a' kard, ha fzeretfz, életemet vedd-el.
 Aldozni akarván Kegyetlenségemnek,
 Első áldozatja legyek fegyveremnek.
 És hogy rám ingerlett emberi nememmel
 Öfzve békélhessek, fíess a' fejemmel.
 Sokkal engesztelőbb ajándéknak hízzem
 Ezt, ha tölled küldöm, mintha magam vízzem.

De hova méggy velem álhatatlan elme?
 Te ékesen szóllás! nagy fzív veszedelme!
 Hát tsak vízi habé egy férjfi fzándéka?
 Hogy légyen fzeleték változó játéka.
 Nem: a' tengert elébb fel-gombolyítjátok,
 Mint fel-tételemből ki mozdíthatnátok.
 Kardom! hüvellyedbe fiettléggel eredj,
 Ne bennem, hanem majd Török vérbe feredj.
 Pajtás! néked pedig tsak ezt válaszolom,
 Hogy Húzfárrá lettem, 's meg sem-is másolom,
 Az Öreg *Friderik* régen meg-mondotta,
 En attól tanúltam, ki tölle hallotta:
Jobb halni, mint élni a' Nemetelenségbe.
 Ez a' hit emelte ötet-is az Égbe.
 Nékem sem kell inkább veszendő életem,
 Hogy sem mint ne légyen rangom 's betsülletem,
 Amugy mi maradnék: de így vagy el-*veszek*,
 Vagy valami fúró 's kalapáts tsak leszek.
 Sőt te-is gondold-meg, 's gyere katonának,
 Szolgáljunk véruñkel a' Nemes Hazának.
 Ugy-is állapotja mostan azt kívánja,
 Hogy érte életét egy fíja se fzanja.

Mu-

Mutassuk meg mi-is, kedves jó emberem!
 Hogy a' Magyar nem tsak pendel mellé terem.
 Hogy az író tollon nevelkedett karunk,
 Kardot forgatni-is tud, mihellyt akarunk.
 Hogy e' kéz, melly metélt penna tsinalóval,
 Arathat fejet-is a' vitéz farlóval.
 Nem fetséljük, hidd-el, ingyen a' véruñket,
 Jó Anyánk a' Haza, meg-adja bérüñket.
 Oh! ha meg-gyözödnél Baratod fzávával,
 Ugyan azon újjat, a' melly írt tentával,
 Meg látnád nevüñket miként jegyezné be
 Ellenfég vérevel a' jó Hír könyvébe.
 Húzfári nevemre 's kardomra fogadom,
 Hogy érted mindenem áldozatúl adom.
 'S míg e' két kart bírja a' két váll-lapotzka,
 Oltalmazásodért életem-is kotzka.
 De vízfzaz egy köből arannyért sem méggyek,
 Ne-is kérj, hogy pénzen fzolgalágot végyek.
 Mert, hogy okát adjam, meg-únam fírkálni,
 Nemesebb dologban kívánván fzolgálni.
 Az a' húfzogatas: most, *meg-dlj!* majd, *aló!*
 Nem fzaadonn Nevelt Magyar fzívnek való.
 Pedig a' *per-rontó*, ollyba tartja fzegényt,
 Mint ha a' fzeméten fzedné a' jó legényt.
 Mert már egy ifjúnak fzőrnyű fzerentséje,
 Hogy jutott napfzámós írónak melléje.
 'Sláthatja mint fzoekás fzőt tsürni tsavarni,
 Papirof hajtani, betöt ki-vakarni.
 Arany gyapjat nyírni a' bajos emberről,
 Mikor még a' por fints le-verve a' perről.
 Zsák fzámra koholni ki-fogást előre,
 Hogy a' per haladjon tíz húfz efsztendőre,

Deá.

Deákúl nevezni a' *Fel és Al-Perest.* —

'S ezért üzi hajtja mintegy aprófzerest,
Az Ifjú tsak téfzi a' rabfzolgálatot,
'S Elztendőbe sem hall egy magyarázatot,
Töbnyire hasznánál százszor nagyobb kára,
Mert amannak kevésly motskolódására,
Friss kedve meg-restül, és el-álmosodik.
'S lelkének termete meg-alatsonyodik.

Mihellyt pedig egyfzer bé kezd hamvadzani
Az ifjúnak tüze, kin azt fel-gyújtani.
Míg még könnyü voltam hátára a' Lónak,
Nem ártott nem lennem Betű mázolónak;
Tanulgatásomnak kárát tsak nem vallo,
Mert írást mit tudni itt-is jó, úgy hallom:
De már úgy meg-ülök akármelley paripán,
Valamint áll tövén a' ki-nyilt tulipán.

Könnyen-ki nem ejtem kezemből kardomat,
Egyrongy Jantsár fel nem fritskázza orromat.
Hiszem-is az áldott Magyarok Istenét,

Hogy jó szándékomnak nem vallo szégyenét.
Merkúrius pedig nem kap bennem soha,
Rikatom az Annyát, mért volt olly mostoha?
De háladatlanúl még-is ti tölletek,

Lelkemnek felei! el nem repülhetek.
Azért kötöm kardom, 's mennyünk a' Musfzákhoz,
Hadd szóljak még edgyet az Angyaloskákhoz.
Jöjjön *Káplár* Uram! ígyunk bútsút nálok,
Azután mint egy tag a' testől el-válok.

(*mennek.*)

GYURKA. (a' *Múzsáknál.*)

Jó Szerentsét Szüzek! meg ne rémüljete,
Hogy kardos állatok jöttek közibetek.

Ihon

Ihon nézzétek -el mi lett a' Deákból.

URÁNIE.

Tsak ki üti magát a' vasfzeg a' zsákból.
Mindgyárt mondám *Györgynek*, látván a' tsillagát,
Hogy tsak egyenesen *Mársnál* kérdje magát.
'S lám ott-is találá — — — —

CYURKA.

— — — tsak el tsudálkoztam,
Még-is fok kérésre bútsúzni el-hoztam,
De dolgot adott ám onnan ki-köldülni,
Emberr még nem láttam így néki bódulni.
Alig hág a' földre, magának úgy örül,
Alig szenved embert közel maga körül,
Hanem ha Katonát. — Mint örvend kardjának,
'S a' seggit bolzfzontó kurta dolmányjának.
Biz' a' postának sem térne ki az útból,
Még az apjával sem inna most egy kútból.
Úgy van, lám a' légy-is mikor vélz gonofzfzabb,
Ő-is vélztit érzi, talám azért rolfzfzabb.
Ti, ha lehetséges, fordítsatok rajta,
Mert az én szavamra még semmit sem hajta.
Sét hogy ellenkezni kezdettem, konyitott,
El nem gondolhatom bennem mit gyanitott?

CALLIOPE, az első MÚZSA.

Fijam! mért vetéd meg a' Tudományokat?
Mivel bántottak meg téged, 's te azokat?
Hát ugyan ő benne nintsen e' Nemeslég?
Vallyon a' hartz szebb-é vagy a' jó békeslég?
Azt mondják ditsöslég halni a' Hazáért,
De még nagyobb élni annak a' hasznáért.

Tro.

Trojának még ártott a' Hektor halála,
 Mert a' Görög tábor prédájává vála
 Ugyde Éneásnak élte 's kegyeslége,
 Lett az odavaló Istenek mentlége.
 Arkhimedes magát ki sem mordította,
 Még-is Sirákuzat foká meg-tartotta. (x)
 Ciceró régenten tsak a' Kathedrából,
 Katilinát szóval üzé ki Romából.
 Inkább annak való erővel szolgálni,
 A' ki alkalmatlan észével használni.
 Ambár az-is igaz, hogy az erős kéznek
 Mint egy rúgójává kell lenni az észnek.
 Ne gondold a' Hazát olyan vad anyának
 Hogy vesztét 's nem éltét kívánná fíjának.

HUSZÁR.

Mikor egyfzer magát az elme meg-győzi,
 Az ellen vetést-is akkor meg-előzi.
 A' mit Barátomnak nektek-is azt mondom,
 Hogy katónaságra vont örökké gondom.
 Békét hagyjon minden, 's én inkább meg-haljak,
 Mint több boszszúfágos ellen mondást haljak.
 Másnak tessék itthon a' tojásan ülni,
 Kályhája 's Afzfonyá mellet melegülni:
 Én pedig vagy élek vagy veszek örökre,
 Egy szó annyi mint száz, megyek a' Törökre.

THA-

(x) Syrakúza, egy régi híres Város Szicília szigetében, a' hová való volt amaz emlékezetes Természeti tudó bölts Arkhimedes, a' ki ezt a' Vározt fok ideig meg-ol-talmazta észével a' Rómaiak ostromai ellen.

THALIA a' negyedik MUZSA.

No tehát, ha úgy van, szerelmes barátunk!
 Szíves áldásinkal útdra botsátunk.
 Konkordia napján (y) Bőjtölő Havának,
 Szegődtél szolgálú a' Diskordiának. (z)
 Éppen a' dellyesti tizenkét orának.
 Ütése, köszöntött lovas katonának.
 Ha már fel kötötted vitéz fegyveredet,
 Erősitse hozzá a' Virtus kezedet,
 Friss ugró paripád víditsa szívedet,
 Villámás módjára ragadván tégedet.
 Légyen az Ég gondja vas sisak fejedet,
 Az erős Bátorfág mejj vasul mejjeden,
 Vezéred a' bölts ész minden lépéseden,
 Üljön a' szerentse melletted nyergeden.
 Terjedjen véled-is a' Magyarok neve,
 Melly killyebb öntött már mint a' tenger leve,
 Mellynek még a' Nap-is akadályt nem teve,
 Míg a' magos éggel határossá leve,
 Attila fegyverét kívánom markodba,
 Hunyadi erejét vitézi karodba,
 Hogy a' hol szükségés, és léfzen módodba,
 Találj bizonyos tzel't tanúlt vágásodba.
 Ellenféz Záfzlóin tántzóltasd lovadat,
 Jártasd hanyatt ejtett Holdakon lábadat,
 Szentelt lófurkákhal mutogasd magadat,
 Füzd kontyos Bászúkkal tele rab szíjjadat. (j)
 Tsinál.

(y) Concordia jelent edgyesféget.

(z) Discordia ellenkezést.

(j) Török Ország tizimre fél hólá. A' ló fark a' Török Nemzetnél olyan forma tisztelégnek tizimre, min a nál-

Tsináljon testednek mindenik tsepp vére,
 Léptsöt a' ditsöség meredek hegyére,
 Hogy febes lépéssel mehess tetejére
 A' izomjú fáradtság enyhítő vizére.
 Emeltéssel másra egyik tiszteségből,
 Ragadjon ki a' nagy, a' kis ditsöségből,
 Hogy végre magad-is tsudálhasd az égből,
 Mennyire fel mentél 's mekkora mélyiségből?
 Midőn bé kerülöd futásod pályáját,
 'S el végzi a' Virtus általad munkáját,
 És érdemeidnek kéred koronáját,
 Tegye fel fejedre zöldellő pálmáját,
 Hogy minekutánna viseled a' terét,
 'S ki fárolytod a' hír négy lovúszekerét,
 Körül járván rajta a' földkét tengerét,
 A' békesfégnék-is ehessd még kenyerét.

Huszár.

Kotzkára hazámért vetettem éltemet,
 Örök hűségére le tévén hitemet,
 Denem-is kéméllem egy tseppig véretem,
 Hogy hiresit hessems ditső nemzetemet.
 Ne segéljen engem Istenem 's jobb kezem,
 Ha barátságokról meg nem emlékezem,
 Míg éltető tüzem szikráját érzem,
 Szeretetetektől el nem fel-ejtkezem.

Ambár

nállunk a' tsillag, Arany kereszt; arany küls. 's a' t.
 és szokott adatni a' nagy viselt dolgokkal és érde-
 mekkel fényeskedő hadi fő emberekenk. A' Basa az
 nállok, a' mi a' Keresztényeknél a' Generális.

Ambár most egymástól izekre szakadunk;
 De míg e' forgandó világban maradunk,
 Lehet hogy valaha még öfzve akadunk,
 És a' mint most firunk, akkor úgy vigadunk.
 Addig a' szerentse maradjon veletek,
 Olaj árnyékában nyúgódjon fejetek,
 Bóldognál bóldogabb időket érjete,
 Velem pedig legyen most egy kis kedvete.
 Úgy tetszik szót hallék: ember jár odaki
 Szabad! az ajtónkon kotzogtat valaki.

Bacchus bé nyit egy nagy kantsó borral és danól.
 Ez a' kantsó bujdosik, éljen a' barátság! 's a' t.
 (egy drabig esznek isznak mulatnak.)

Káplár.

Halládé a' Lövést: gyere kapjunk lóra!
 Menni kell, jelen van az induló óra.
 Gyünk utóljára még egy egy pohár bort,
 Talám most laktuk el mind kettőnknek a' tort.
 (indulnak.)

ÉNEKLŐ Sereg.

Szerelmes Barátunk! hát tsak el-botsátunk,
 Úgy hogy soha sem látunk,
 Induló jelt adnak, Téged el-ragadnak,
 Barátid itt maradnak,
 Míg szemmel el érünk, Aldással késérünk,
 Szerentsés utat kérünk.
 Meny Isten hírével, Hordozzon békével,
 Vezéreljen kezével,
 Hová lábad mégyen, Márs nyomodba légyen,
 Hogy ne találjon légyen.

Q

Segitse

Segitse karodat; Forgassa kardodat,
 Bóldogitsa dolgodat.
 Adjon Bátorfágot, Hadi okosfágot,
 Kedvet 's állandósfágot.
 Hogy vitézül végre, járván ellenfégre,
 Híred emeljen Égre.

*Felelet egy bizonyos személynek azon kérdé-
 sére hogy : Mi a' Tsók?*

Szép szűz! bámúl bennem a' tsuda bálvánnya,
 Hogy töllem a' tsókot írásba kívánnya.
 Olly néma játéka az a' szeretnek,
 Mellyben a' személyek tsak tselekedhetnek,
 Tsekélly elmém szerént tehát azt itélem,
 Kivált ha meg edgyez szépféged-is vélem,
 Hogy jobb e' tudományt szájról szájra adni,
 Mint le-írásával hijjába fáradni.
 Mivel az íz-érzés édesbb a' hallásnál,
 És nints igaz mondóbb a' tapasztalásnál.
 Rézeltessen engem azok közzül egybe,
 Mellyeket két jó szív ad egymásnak jegybe,
 'S akkor kérdezze meg maga indulatját,
 Majd érzi a' tsóknak bő magyarázatját,
 Melly szerelmes fizikrák pattannak e' tüztől,
 Mikor lángot vetnek a' meg-gyuladt szűztől.
 Érzéketlen látná az érzékenységet,
 Hol eméltetés nélkül e' tsuda tűz éget.

De

De mivel szépféged annak mesterfégét
 Érti, és titkának tudja kezdő végét,
 Tselekedet által jobb szívvel felelnék,
 Mert az az írásnál kevesebbe telnék.
 Inkább szép Ortzáján nyomnám a' pirósra
 A' tsókot, mellyet most festet papirosra.
 Mind az által attól függén bóldogfágom;
 Ha parantsolatit kereftül nem hágom:
 Erőszak által-is kedvét tellyesítem,
 Ajakam tisztére pennám kényszerítem.
 Az erőltetésig mindent el-követek,
 Valamit egy ilyen dologba tehetek,
 Mellynek jobb formáját vehetnék ajakkal,
 Mint száz betű festő 's kép író tollakkal.

De e' szolgálatot szegődve ígérem,
 Ha fáradfágomért meg-fizeti bérem.
 Nagy terhű kérdését ingyen nem vállalom,
 Leg-alább egy pár tsók legyen a' jutalom.
 Hogy meg-ítélhessem magam-is belőle,
 Jól írté a' pennám, vagy rólszűl felőle?

A' tsók jelent belső szíves indulatot,
 Szeretetre hajló titkos akaratot.
 Az a' kedvesfégnak bélyegző betűje,
 Az ajánlásoknak petséltő gyűrűje.
 Olly áldozat neme, mellyet bé mutatnak
 Bálvány imádói a' szép ábrázatnak.
 A' páros hűfégre szentelt szív bélyege,
 Mellyet a' friss vérnek tüzesít melege.
 Olly néma szó, mellyen befélnek a' hívek,
 Két egymás lángjától egybe olvadt ízívek.

Q 2

Hal-

Halgatással eső titkos beszélgetés,
 Egy leg-hírtelenebb kérdés 's felelgetés,
 Két testnek egymáshoz ütődött tűz-köve,
 Lassatskán tsattanó szikrányi menyköve,
 A' szeretet izét kostoló szájjnyoma,
 A' beteg kívánság seb kötő flastroma.
 A' Test nélkül való indulatnak képe,
 A' szüz nyájjaslágnak ember fogólépe.
 Egy igen édessenn tett ajak harapás,
 Egy ortzapiritó kedves pofon tsapás.
 Olly nádmézzel készült manna, melyet noha
 Szüntelen ennél-is, nem elégít fo-ha.
 Olly gyümölcs, a' mellynek szedheted almáját,
 Melly szempillantásba el-ültetted fáját.
 'S a' kit már az ilyen tsó-kig szeretgetnek,
 Negyedik fogára hág a' szeretetnek.

Három féle nemét esmérem, a' tsóknak:
 Első az, a' mellyel a' fellyebb valóknak
 Hálát szokás adni, avagy tiszteletet;
 Másodikkal pedig tsókol a' szeretet,
 Már akár a' bujja, akár az ártatlan,
 Mert e' tudományba egyik sem tudatlan;
 Harmadik és végső a' szín mutatásé,
 A' melly fábrikából volt régen *Júdasé*.
 De ez az utolsó nintsen ott szokásban,
 Hol két különböző Nem szeret egymásban.

Mivel le írása a' második tsóknak
 Hibázhat: úgy tartom, ne hidjünk a' szóknak.
 Inkább ajakinkra egynehány párt-végünk,
 Itéletet olztán a' dologból tégyünk.

A' ta

A' tapasztalás léfz leg-igazabb bírám,
 Hogy a' dolgot jól-é vagy hibássan írá-m?
 Még - hallásból tudtam: de ha meg-próbálom,
 Más parantsolatra jobban el találom.
 Vagy ha vóltaképpen nem értem a' tsókot,
 Meg kérdek még egy szép frimfli kötő pókot.
 'S vajha arra kérni szépségedet merném,
 Bezzeg akkor lenne Angyali mesterném,
 Tanító veszlzején első próbát adnék,
 Olztán kezére-is majd reá akadnék.
 Melly már sokkal lenne szebb mint az előbbi,
 A' harmadik pedig annál-is, 's a' t.

A' TAVASZNAK MESÉS LE-ÍRÁSA.

*melly a' végin György Napjára közöntsésképpen al-
 kalmaztatik 24. April. 1789.*

Álmomba vendége jött a' *Természetnek*,
 Maga viselete mutatta követnek,
 De értelméből-is a' vett izenetnek
 Ki sült, hogy embere vólt a' *Ki-keletnek*.
 Ki midőn bé-nyitott a' háló szobába,
 Még a' vén Természet nyújtódzott ágyába,
 Noha minden dolog mozgott udvarába,
 Mint reggel a' tseléd gazdája dolgába.
 Fel-ébredvén pedig a' közöntső szóra,
 „Nints még jelen, úgymond, a' felkelő óra,
 „'S

- „ 'S e' felettem függő idő-mutatóra (v)
 „ Halgatván, az idő még hajlandó hora,
 „ Még nyúgodalomnak hónapja nints három,
 „ Ablakim' a' napnak addig ki nem zárom,
 „ Mert a' fieslégből gyakran történt károm,
 „ A' Tavofz postáját Sz. Györgyöt el-várom.
 Titkolja ez Nevét, 's kérdi mint telele?
 Annyi heverésbe nem unt-é már bele?
 Melly szóra az öreg fél könyökre kele,
 'S a' tudakozónak ekképpen felele:
 „ Igen rettenetes látásaim voltak,
 Igaz-é, vagy álom? sok emberek hóltak,
 Felettem nagy hadi seregek gázoltak,
 Zápor essőt jádzó vér özönt lotsóltak.” (a)
 „ Ha álom e' látás, hadakozást téfzen,
 Az emberi Nemnek, ámbár nem egéfszen,
 De nagyobb részének háborúja lészzen,
 Kivált az Éjszaki 's napkeleti részzen.”
 „ Kelj fel, mond, a' vendég, de hogy nints ideje,
 Hiszen hogy ágyba vagy, majd fél esztendeje,
 Már meg-újulhatott vén tested ereje,
 Kelj fel, hadd nyíljon ki a' munkák müheje.”
 „ Én vagyok a' Szent György, a' tölled várt követ,
 A' Tavafz tziperét nézd bár e' zöld övet,
 Illyet már idei zöldlégekből szövet,
 Mellyeken magam-is heverésztem jövet.”
 „ Jupiter ma holnap meg-dördül egében,
 Fiattal tüzekkel villog fellegetében,
 Újj ménköveket rak *Vulkán'* a' zsebében,
 Mert az avast 's rosdást nem fogja kezében.”
 „ Jú-

(v) *Barometrum.*

(a) Értetik az akkor folyó Török háborút,

- „ *Júnó* Afzszonyához bellyebb szövetkezik,
 Mert hideglégéből már az-is vekezik,
 'S majd ha nyájjasabban öfzve ölelkezik,
 Ki ki tudja onnan a' mi következik.”
 „ *Fébus* holzfzabb útra keneti tengelyét,
 A' nyári járásra téríti négy pejét,
 Úgy intézi nyúgvó és felkelő helyét,
 Hogy felettünk járjon, 's érezzük erejét.”
 „ Közelítésével szívünk vidámítja,
 A' télnek rabjait házból szabadítja,
 Értzé vált földünket tüzével lágyítja,
 'S méhéből a' terhét ki felé lndítja.”
 „ Közösit egy plántát a' másik plántával,
 Szerelembe ejtvén a' párt a' párjával,
 Hogy a' him nyöstényét rá ragadt hamvával
 Tenyészöbbsé tegye, mint egy férj magvával.
 „ Tsak a' havasokra szorítá a' telet,
 El-érkezésével a' kedves *ki-kelet.*
Eólus fúvója, lehelt gyengébb szelet,
 Választván Élfzak helyt a' lágy meleg Delet.
 „ Élfzak felé hórdja a' *fagy*- is látórát,
 Mert az Ég hó helyet önti víz záporát,
 És a' nap a' földnek hevesíti porát,
 Súgárinak közel hozván tűz-táborát.”
 „ Kékülnek lángjától a' meg-barnúlt Egek,
 Kormosodnak tölle a' szöke fellegek,
 Bennek víz tseppékké olvadnak a' jegek,
 Könyhullatásaik azért olly melegek.”
 „ A' folyó vizeken fákjai lobognak,
 Verőfénye miatt a' jegek ropognak,
 Az el-oldott habok kedvekre forognak,
 Ha a' jádzó szelek köztök tsavarognak.”

- „*Neptúnus* majd mindjárt *Nymfáit* fereszti,
Zászlós árbotzfáit magossan függeszti,
Szél fogó ponyváit szélessen terjeszti,
'S úszó szekereit a' víznek ereszti.”
- „Kezd *Vénus* sétálni annak tsudájára,
Gratidák közt menvén a' tenger patjára,
Vágyódó szemekkel nézeget habjára,
Mint születésének helye 's hazájára. (b)
- „A' mezők ruhái zöld színnel újjúlnak,
Arany virágokkal közöslég lárgúlnak,
Száz ezer festékű plántákkal tarkúlnak,
Mellyen a' leg-bőltsebb Nézök-is bámúlnak.”
- „*Flóra* a' kietlen puszták ditsőslégét (c)
Irgyelvén, kezdi kerti mesterségét,
'S hogy a' mindentudó természet szépségét
Majmolná, bíztatja rövid bőltseslégét.
- „A' mi a' hajnali hideget ki-álja,
A' szabad ég alá táblákba tsinálja,
A' gyengéket meleg ágyakba pólálja,
'S idő előtt terbe ejteni próbálja.

„Nagy

(b) *Vénus*nak származása a' költemények szerént ez: hogy *Szaturnust* az Istenek ki herélvén, azt a' mit ki-met-
tettek le-vetették a' tengerbe, melly ottan a' maga
le-esésével habot ütött, és ez a' hab bé-vette ma-
gát egy tsigába, a' hol osztán *Vénus* termett belőlle.
Azt a' tsigát a' szél *Cyprus* szigeténél ki verte a' par-
tra, ott fel-vették és ki vevén *Vénust*, szépen fel ne-
velték, 's végre az Isteneknek ajándékozták. Kik azt
rend kívül való szépségéért Isten *Afszonymnak* be-vet-
ték és *Vulkánushoz* férjhez adták. *Pomey* pag. 87.

(c) A' kerti virágoknak, plántáknak, és veteményeknek
vólt Isten *Afszonyma*.

- Vagy üvegből tsinált rab házban rekeszti,
A' búja meleget hozzájok ereszti,
És vélek szerelmes játéokra gerjeszti,
'S idétlen újlágit erővel termeszti.
- „Mellyeket először betsülvén drágára,
Nem vilzen a' közlég oltsó piatzára,
Hanem *Jupiternek* tart tsak asztalára,
'S *Júnó* *Afszonymék* kíváncsi fogára.
- „Küldözi *Priapus* széjjel pásztorait, (d)
Foldoztatja vélek rongyos állásait,
Hogy majd ijjeszthesse, szorván gránátjait,
A' préda madarak tolvaj táborait.
- „Ki heverte *Bacchus* lok álmatlanlágát,
'S bánván vesztegető téli bolondlágát,
Szöllőjében indúlt nézni gazdalágát,
Munkával váltja fel tsalfa mulatlágát.
- „Fedett tökéiről a' földet vonatja,
A' Száraz veszfzöket metzfökkal vágatja,
A' ki holt tökéknak helyeit rakatja,
Maga pedig gyümölts fáit oltogatja.
- „A' gyálsban járt rétek zöld bársonyt öltöznek,
Az egek a' füre harmatot gyöngyöznek,
Mellyet a' Szűz hajnal kezei öntöznek,
Mikor az ólba zárt szelek nem ütköznek.
- „Azért-is a' széna, az el-olvadt hóval
Meg-puhult 's a' télen el-rodhatt tarlóval
Kövéredett földből, szál helyet tsomóval
Úgy jö, mint ha húznák harapó-fogóval.
- „Az öreg *Silvanus* tisztítja erdeit, (e)
Építi a' fák közt leveles szineit,

Q 5

Hogy

- (d) *Priapus* tartatott a' Kertek tsősz Istenének.
(e) Neve az Erdők Istenének.

- Hogy mulattatthassa *Apolló* szűzeit,
 Majd ha járja a' Nap hevesebb Jegyeit.
 „*Arachné*-is fonnya sellyem fonalait, (f)
 Kezdi ki petzkelni felleg - sátorait,
 Erefzti udvarán enyves rab - szíjjait,
 Mellyekre pányvázza fogoly bogarait,
 „Ha sétál az ember a' fák erdejében,
 Ama kedveslégek mulató kertében,
 Mikor a' szép reggel vagyon fel-költében,
 Éneklő sereget képzel közepében.
 „Hangzik a' patsirta ékes muzsikája,
 Aldja a' Teremtőt reggeli nótája,
 Idvezli a' napot, kellemetes szája,
 Mikor jő a' hajnal, annak a' postája.
 „Ott fütörész *Progne* szég testvér hűgával,
 A' panaszos szájú kis *Filomélával*, (g)
 Majd el hitetheti az ember magával,
 Hogy bírtak valaha leányi formával.

„Mi-

(f) *Arachne* volt egy *Lydiai* leány, a' ki a' szövés fonáshoz különösen értvén, egyszer *Minervát* annak a' Mesterfégnak-is Isten *Aszfzonyát* egy szál-gusalyra ki merete hívni: de szerentsétlenül: mert *Minerva* meg-győzte, és az orsóval jól homlokba ütötte, mellyen ez meg-szégyenlven magát, magát fel akasztatta; de *Minerva* meg-szánván, nem engedte meg-fülni, hanem pókká változtatta: a' honnan a' Vers-írók *Araknének* szokták nevezni a' pókot. Ovid. 6. Met.

(g) *Progne* és *Filoméla*; *Pandion* nevezetű *Athén*-béli Királynak leányai voltak. *Progne* *Thereushoz* a' Ráztok Királyához menvén férjhez, egyszer igen nagy kíváncsága erefzkedett az ötsének látásához. Mellyre néz-

- „Mikor zuhogása halgat a' szeleknek,
 A' belzédes *Echo* felelget ezeknek,
 Mint egy párlát mondván az ő énekeknek,
 Illy kedves *Concertje* nints az embereknek. (h)
 „*Dianna* nyilakkal spékeli tegzeit,
 Az erdő széleken hányatja leseit,
 Oszlja *Nymfáinak* vadász fegyvereit, (i)
 Pórázon vezet, vad-hajtó ebeit.

„Pán

ve rá vészi az Urát *Tereust*, hogy hozza - el néki *Filomelát*, el-is ment érte, és az Attyától ki - kérte: de az úton bolondul bele szeretvén, erőszakot tett rajta, és hogy el-ne-árulhassa, el-vágta a' nyelvét, 's valami tömlőzbe bé-verette. A' meg - esvén nagy síva riva mégyen a' feleségéhez haza; azzal a' hazugfággal, hogy *Filoméla* az útba meg-holt. Mi léz a' dologból? Idő vártatya módját találja *Filoméla*, 's a' *Tereus* tselekedetét tudtára adja *Prognénak*, a' ki - is dühössen megharagudván, azzal boszszúllotta-meg az Urát, hogy a' tolle született fiját *Irist* főve fel-adta néki az asztalra 's velle meg-étette; azomba a' mint tudakozta volna *Tereus* *Irist*, elő vészi *Filoméla* a' gyermeknek nálla lévő fejét véressen, 's az apjának szemeközzé vágja. Akkor kardra kap *Tereus*, kergetni kezdi a' két testvért, de a' szaladás közben, ki a' félelem, ki a' dühösség miatt mind madarakká változtak: *Progné* fetskélvé, *Filoméla* fülemilvé: *Tereus* Büdésbankdó! Végre *Irist* - is meg-szánták az Istenek, és a' mi dirib darabját öfzve szedhették, abból *Fátzán* madarat formáltak, melly másképpen *Tsáfszár* madarának-is nevezetik. Ez az utolsó a' nagy Uraknak kedves petsenyéje.

(h) *Concert* jelent különbb különbb-féle, de szépen öfzve hangzó szó változtatásokon való éneklést vagy muzsikálást.

- „ *Pán* a' legelőkön késérgeti nyáját,
Fél oldalra vetvén juhász tarisznyáját,
Hives árnyékokba helyheti tanyáját,
Heverélz, alája terítvén bundáját.
- „ Jádzik az Erdőkkel hajnali nótája,
Midőn fel serkenti legelő órája,
Tantzol a' duda-szónn apró báránycája,
'S Mint egy édesebben szopik gyenge szája.
- „ Minden nap újj téjjel telik meg edénye,
Friss vajjal és sajttal gazdagszik szekrénye,
Idei barány hús gyep asztala kénye,
Melly jobb mint a' szakács nyalánk süteménye.
- „ Ortzáját a' hajnal még nem-is mutatja,
Mikor már ökreit *Ceres*-is fogatja,
Hol szánt, hol boronál, hol magvát szorotja,
Bővfégés terméssel tsüreit biztatja.
- „ A' vendég madarak naponként érkeznek,
Es minekutánna nekünk örvendeznek,
Nyári szállásokra szálllyal költekeznek,
A' mellyekről soha el nem felejtkeznek.
- „ A' Kémény Afzszonyát ditséri a' fetske,
Hogy épen hagyatott a' füstös fészke,tske,
Szóll, hogy fogadja bé ismét a' Menyetske,
Nem lész alkalmatlan a' jött vendégetske.
- „ Fő hajtogatással kölföni a' *Gólya*,
Hogy le nem hányatott az ő nyaralója,

Kele-

- (5) A' *Nymfák* voltak Isten leány Afzszonyok, a' kik a' Nagyobb Istenségeknek szolgálatokat tettek. Három rendbélieket emlegetnek a' költemények u. m. *Égi*, *Földi*, és *Vízieket*: úgy látszik hogy azokban az Angyalokat ábrázolta le a' Mesés régifég. *Jupiter* azoknak adott közzülok munkát.

Kelepel, hogy nem lész a' fedél rontója,
Tsak régi Urának hadd legyen lakója.
Minden féle vadak jukaikból bűnak,
Multával a' téli idő-haborúnak —
Nem illik néked-is lenned szomorúnak,
Kelj fel hát, és véget vess az álmos bűnak.
Szókra az álom szeméről tódúla,
Fel egyenesedvén öltözéshez nyúla,
'S midőn szobájából ki felé indúla,
A' nagy újjuláson maga-is bamúla.
Vízfa botsátotta olztán a' követet,
Közföntvén általa a' víg *ki-keletet*;
Örültem hogy láttam a' vén Természetet,
De meg nem halhattam a' több izenetet.
Nivel fel-ébredék magam-is azomba,
'S hogy forgott a' látás még gondolatomba,
Nézem a' *Lötsei Kalendáriomba*,
Hát *Szent György* reggele következik nyomba,
Víg reggeli fény mosolyga szemembe,
Tsak el-andalodtam nem vélt örömembe,
Hát míg a' Krónikát forgatom kezembe,
Az alatt egy mese ötlött az efzembe:
Hogy a' *Polus* (k) körül olly helyek vólnának,
Hol az emberi szók télen meg-fagynának,
'S midőn lágý időben vízfa olvadnának,
Meg-érthető képpen magokba szólnának.
Vízfa! mondék, Múzsám! pókhállós lantodat
Vedd elő, 's tekerd fel le-szállott húrodat,
Engeszteli *Phæbus* meg-fagyott hangodat,
Tavafzi versekkel közföntsd barátodat.

Akár.

*Polus*nak neveztetik az ég vizsgálók nyelvén, a' világ-nak tengely tsillaga.

Akárki e' napot tartsa Innepének,
 Ki talám Sz. Györgyöt fogadta Szentjének:
 Te pedig Szenteljed, Török György nevének,
 Kivánván három száz tavalzt életének.
 De homlokának-is kélzíts ékesléget,
 Tsak hogy ne Flóránal lzedj ahoz zöldléget,
 Mert ő nálla találz hervadó szépléget,
 Mellyet egy fertálynyi nap sütés el-éget.
 Alkalmatosabb lélz Helikon rózsája,
 Télen nyáron egyre zöldellő plántája,
 Ott van a' verseknek halhatatlan fája,
 Tör abból egy ágat valamelly Múzsája. 's a' t.

NB. A' melly jó kívánsók ittenn következnek,
 azok imitt amott ezenn Gyűjteményben elő fordúl-
 ván, itt le nem íráttattak.

CARMEN ONOMASTICUM,

*Perillustri ac Generoso Domino Adalberto Balla ad
 Exc. Curiam Regiam Officii Expeditatus ad-
 juncto oblatum. Budæ. Feria Octava proxima
 post festum Beati Nominis sui in diem 26. April.
 1789. incidente.*

Tentavi timidam verborum verbere Musam,
 Ut penetret vestræ Templæ negata Deæ. (l)

For-

- (l) Scilicet secundum beate jam antiquatam Novam condam
 Curialis manipulationis metamorphosin, erat in quoli-
 bet

corfitan, ajebam, venæ diffidis inani?
 Sive quod aula Deæ sit penetranda, times?
 Desine. Pegasei tantillum roris habemus:
 Insuper indubium tu quoque Numen ades.
 Germanam metuisne Deam, Divina propago?
 Jupiter ipse parens ex Mnemosyne tuus.
 Lumina Justitiæ sunt, dummodo parce bilanci,
 Cæca, nec adventus sentiet illa tuos.
 Sic ego. Sed Musam rigida præfronte notatis,
 Arcet ab ingressu janua vestra minis.
 Tamen, insinuans missos a limine versus,
 Usque per undenos serpere iussa pedes.
 Et peraget festos Domini sub Nomine cultus.
 Quos Tituli præfens exigit hora Tui.
 Gratulor, utque suos habeant mea gaudia Testes,
 Carmina testandi pignus honoris erunt.
 Sive per innumeros, quantos virtute mereris,
 Annos, et lustris sæcula uince tuis.
 Quæ modo lux animos rapit in pia gaudia Nostros.
 Sæpius officii sit nova caussa mei.
 Quidquid habet Genitrix rerum Natura salutis,
 Det tibi, qui donum dividit omne, Deus.
 Qualem Laurus habet Phæbo dilecta juventam
 Perpetuo viridem, perpetuamque precor.
 Cæta diu, dextro feliciter usa labore,
 Floreat officiis Expeditura tuis,

At

bet officio locus Cancellis distinctus, intra quos mu-
 stum Justitiæ educillabatur. Quarum Sacristiarum fron-
 tispicio inscriptum fuit sequens dictum prohibitorium:
 Huc intrare Agentibus, Procuratoribus, Causstantibus,
 cautum esto,

At modo *Cancelli*! Domino concedite pacem,
Debebit Genio rite vacare suo.

Da veniam numeris subito properantibus æstu,
Non sunt ingenii libera jura mei.
Et labor, et tempus, quo concinnavimus illam,
A gravibus fuerant furta petenda sacris.
Ignoscas tardo: post festa canentibus, alter
Sic solet *Octavus Terminus* esse dies.

CARMEN OFFICIOSUM,

*Excellentissimo ac Illustrissimo Domino Petro Vêgh
Personalis Præsentiæ Regiæ in Judiciis Locum-
tenenti, et Exc. Tabulæ Regiæ Judiciariæ Præ-
fidi: die Nomini Ejusdem festo insinuatam. In
Arce Budensi. 16. Junii 1789.*

Si mihi, quem minimæ capiunt subsellia fortis,
Fas est exemplo *Cæsaris* esse parem:
Ad *Rubiconis* aquas, Excellentissime Præses!
Dum meditabar opus, *Julius* alter eram. (m)
Quin,

(m) *Julius Cæsar* ad bellum profecturus, cum ad ripam
Rubiconis fluvii pervenisset, ultra quem Hosticum erat
attingendum, reputans quantum moliretur, paulum
constitit, posteaquam vero cunctanti ostento animus
fuisse additus: *Eatur, inquit, quo Deorum ostenta et
inimicorum iniquitas vocat. Facta esto alea.* Svet. C. 31. 32.

Quin, si me dubii facit imperfectio magnum,
Corpore tam vasto grandior umbra fui.
Sicut privatum nonnunquam lumine solem
Vincit deliquis æmula luna suis.
Nec mirum ambiguis jactari fluctibus illum,
Qui, quod non meruit, sustulit artis onus.
Sæpe vel ingenuos, exercita robora, vates
Pondere sub tali contremuisse ferunt.
Ipse sim tanti felix interpres Honoris,
Dicere cui lingua vix titubante licet?
Inde mihi dubio circum præcordia Martæ
Hostili fuerant prælia gesta modo.
Proditor affectus reliquis, mens conscia, curis
Detulit ingenium magna movere meum.
Tunc velut in varium scinduntur pectora vulgus,
Et dux a prima fronte duellat *Amor*.
Ducit ab adversa bifrons dubitatio parte,
Monstrorum, sociis fædior ipsa, gregem.
Inde verecundo pueriliter urimur igne,
Utque solet, tremulo militat ore *Timor*.
Tene novum jactas? aut fecimus, inquit, *Apellem*,
Cujus *Alexander* solius esset, opus?
Vix contra tantos mens desperata potentes
Stabat, ni melior caussa tulisset opem.
Et depugnatam jam pene remiserat arcem,
Vicinusque labor deditionis erat;
Mutaque servili venere silentia freno,
Obsequium labiis impositura meis.
Exclamo: fer opes! animoque resiste cadenti
Quisquis ines sensu de meliore mihi!
His bona Spes, virtus diffidere nescia, dictis
Surgit, et hunc justum, nonne tuerer? ait:

Dic, quis te mentis perjuræ *Battus*, in illud
 „ Erroris bivium, duxque sinister, agit?
 „ Me dūce carpe viam, contraque potentior ito,
 „ Audacique leves negligē corde metus.
 „ Moribus antiquis hæc consuetudo probatur,
 „ Exemplis etiam fas erit esse pium.
 „ Olim Romani, Sanctissima pectora, Vates
 „ Summorum geniis vota tulere virum.
 „ Sæpe Diis *Naso*, (nec enim sua *Tristia* fallunt)
 „ Debita pro magno *Cæsare* thura dedit.
 „ Et *Mecænatem* celebrarunt carmina *Flacci*,
 „ *Augustus*que sui cura *Maronis* erat.
 „ Te licet incertum natura noverca nepotem,
 „ In tanto generis noluit esse gradu:
 „ Ut desint vires: pedibus tamen usque coactis,
 „ In laudes magni Nominis hujus eas.
 „ Ille dat arrectas, et parva ferentibus aures
 „ Munera, placato par bonitate *Jovi*. ”
 Protinus extincto victrice potente tumultu,
 Affectus postquam conticuere mali.
 Ito gravis, dixi, de pectore cura soluto,
 Urimur ingenio ludere pauca levi.
 Sive per extremas quocunque recedito venas,
 Dum modo sint animi libera jura mei.
 Quamlibet ancipiti ceptum pietate laborem
 Jam reget in certos alia jacta scopos.
 Invitamque loqui, vani levitate pudoris,
 Tangimus audaces quomodocumque lyram.
 Et jam cum socio properabant *Gaudia Risi*,
Plausus, et in formam *Gratia* multa chori.
 Venit Sanctus *Amor*, lascivo fratre relicto,
 Et quotquot *Charitum* Mater amoris habet.

Et

Et Matronali distincta *Modestia* cultu,
 Cumque sed ingenua *Simplicitate* Pudor.
 Ast ubi duxisset Germanas *Fabula* *Nugas*,
 Quique solent nimium luxuriare, *Jocos*,
 Tunc inter cultos primus *Reverentia* mores,
 Cui præsens rerum credita summa fuit,
 Ut vidit, faciem velut indignantis habebat,
 Prospiciens castis non sine fronte genis.
 „ Este procul! clamat, Divinas itur ad ædes,
 „ Forma que Judicis est conspicienda Dei.
 „ Perditur et *Semeles* intempestiva *Tonanti*:
 „ I nunc, et dubita ludere nolle *Jovem*.
 „ Cultoresque pii, pariter cultusque piorum,
 „ Seria corda gerunt, seria verba volunt.
 „ Nostrane Musa, sacros coram visura Penates,
 „ Audeat insullos associare sales?
 „ Quin age majores ad pensa recollige curas,
 „ Nec solum quasdam contribuisse sat est.
 „ Ut sol ipse focum radiis concurrat in unum,
 „ Dum lens in flammis vitrea poscit eum;
 „ Confundit rivos prudens natura minores,
 „ Amplior ut sumtis cornibus amnis eat;
 „ Accumulat gravidas, ceu plura volumina, nubes
 „ Esse volens multo lætius imbre solum;
 „ Fecundæque studens mesli, quod inebriet arva,
 „ Sudores terræ colligit atque maris:
 „ Sic te, ne rebus desint præsentibus, omnes
 „ Principio sensus admonuisse juvat.
 „ Nam meditata placent, tarda que polita Minerva,
 „ Et quod Judicii lima subegit opus,
 „ Aut quod demorosos Auctoris proderet unguis,
 „ Et saperet fixas lumina passa moras.

R 2

„ Si

„ Si quis mensuram virtutis calculet hujus,
 „ Ad mensam solidi palleat *Archimedis*.
 „ Verborumque bilanx, ne quid line pondere dicat,
 „ Adsit, & in promptu *Lydius* esto lapis.
 Stantibus his (nam stant) cur ergo periclitor inquam?
 Grandis & haud nostri muneris ille labor.
 Nomine subscripto magnis felicius *Albam*
 Mentibus, exitii præscia Musa dabit.
 Sed tamen illorum verbis imitabimur artem,
 Queis parvo mundum circulus orbe refert.
 Utque bonus signis describit prælia pictor,
 Dum caput & tantum militis arma notat.
 Majorem credent hunc omnes robore solem,
 Quam nos in charta fingimus esse brevi.
 Duc bene per tantos mea lumina *Phæbe* colores!
 Da fugiat visus linea nulla meos.
 Omnis pene dies, Excellentissime Præses!
 Conspectu lætum me jubet esse tuo.
 Hoc saltem titulo fecit fortuna beatum,
 Quod venerer vultus qua licet usque sacros.
 Nam reliquos inter Gremialis Juris alumnos,
 Pars etiam *Themidis* de grege parva feror.
 Sæpeque, Judicii lecta præsentem corona,
 Sanctos Justitiæ sternimur ante pedes,
 Et manet æquilibri postquam sententia lance,
 Audimus stabili dicere voce Deam.
Curia quando sedet quasi te Jove præside *Regis*,
 Vos de *majori* Numina *Gente* reor.
 Parvaque si non sint *Romani* exempla *Senatus*,
 In docta rugas fronte *Catonis* habes.

Quoti-

Quotidiana loquor, verum mea carmina præsens
 Altius in laudes provocat hora tuas.
 Si quod opus Natura novum, dum condidit orbem,
 Luserat artificii docta Magistra manu:
 Verius omnigenæ specimen virtutis in illa
 (Si quid habet veri fama) palude dedit,
 Quam licet angustis clausit *Neptunus* arenis,
 Neglexitque situ *Nympha* Noverca brevi;
 Plus tamen ingenii, quam natus ab æquore *Peiso*,
Volcea sive *palus*, sive *Meotis*, habet.
 Si quis enim medio tentet consistere stagno,
 Atque moræ patiens more stupentis erit,
 Quidquid id est fraudis, magnas adolescit in undas,
 Crescit ab aspectu fontis imago suo.
 Denique mendaci (dictu mirabile) visu,
 In puteo pontum diluviumque videt.
 Verane tradiderit? monstri respondeat Auctor,
 Odit inurbanam credula Musa crisin.
 Fabula, quæ nunc est imitandis commoda rebus,
 Ingenuæ certe fabrica mentis erat:
 Hæc quoque pro casu valet opportuna moderno,
 In simili cum me sentio stare vado.
 Ex te tanta mihi destillat copia, cujus
 Insuperabilibus jam quoque mergor aquis.
 Tu fons æquoris es, sed in hoc distinctus ab illo,
 Quod non mentita lumina mole rapis.
 Nec quasi sis parvus, non grandior esse videris,
 Sed quoniam visus stat prope meta mei;
 Nec quia sis magnus, non toto cerneris alveo,
 Ingenio culpæ sum reus ipse brevi.
 Nam tua majori virtus diffunditur orbe,
 Quam cupiat tractus noster horizon eos.

R 3

Ergo

Ergo nec aggrediar tentare profundius altam,
 Deficit in tanto perſica curta mari.
 Tutius erratur prope littora. Quærite claſſes!
 Inſidum ſcopulis naufragioque ſalum.

Te quoties, quoties Tua ſcrutor dona, ſuporis;
 Exuperior titulos ſemper ad eſſe novos.
 Ut qui Phæbeos audaci lumine vultus
 Cenſet, ab immodico cæcior igne reſcit.
 Aut dum florentes luſtrant examina campos,
 Vix capit in quali flore moretur apis:
 Sic ego mente pia Tua per miracula tradux,
 Delectu cogor tardius ire meo,
 Vix hodierna ſuos claudit laus feſſa labores,
 Jam quod laudetur craſſina ſcena parat.
 Nec te ceu viva virtute ſuperſtite, tempus.
 Hoc, niſi ſumma diēs, ſine coronat opus,
 Sicut enim tacitos viſ ſubterranea motus,
 Fortia ſic proprium pectora ſulphur habent.
 Inde quietis abeſt patientia, corque ſolutum
 Perpetuum quoddam mobile pondus agit,
 Hac iterum præcox generatur origine partus,
 Fortiter audendi nobilis ille vigor.
 Quem latet illa tui virtus Magnetica cordis,
 Uſque quod in punctum nititur ire Boni?
 Quis neſcit, patriis niſi ſit peregrinus in oris,
 Natas ad rerum publica frena manus?
 Et multis animi tentatum robur arenis?
 Cujus adhuc læta eſt dexteritate *Themis*.
 Cui deſæcato ſeptem fornacibus auro
 Non patet æmula mens, & ſine labe fides?

Inque

Inque Tuis dulci dilutus nectare venis
 Sangvis, & humano mixtus amore rigor?

Senſerat has, faultrix meritorum Patria, dotes,
 Nec mora munificos eſt meditata gradus.
 Mox didicit Princeps, & par venerabile Matrum,
 Certatim donis excoluere ſuis.
 Hinc tibi, ſupremo, dilecta *Barovia* primum
 Te Comite & tanquam læta parente fuit;
 At velut ingenti Gens indignata cerebro
 Hoc Caput anguſtum, Culmen adibis! ait.
 Et celeri ſurſum paſſu promovit euntem,
 Excelli ſineret donec honoris apex,
 Nec pia defuerat fido Regina Clienti,
 Poſt magnos meriti prima patrona Deos.
 Inde Tibi *Stephani Pegis* ſacer obtigit Ordo,
 Et pars lecta *Status Intimioris* eras.
 Quæ precor ad ſeros fortunatiſſimus annos,
 Multaque per tardi luſtra nepotis habe.

At modo proximius, noſtri pleniffima cœli
 Spectari radios, Lux, patiare Tuos.
 Nullus me vanum perſura voce *Sinonem*
 Nominat, & nemo *Zoilus* acer erit,
 Si Te *Pannonio* conceſſum cœlitus orbi
 Munus *Palladium*, *Palladiumque* vocem.
 Non ego te quemquam facio de gente Deorum,
 Non a cœlitibus duco *Marullus* avis:
 Quæ tamen Herodum debetur gloria ſtirpi,
 Circumfers tacitum pectoris æde Deum.
 Rex Deus eſt! at Te perſonam dicimus ejus,
 Debet divino Numen ineſſe typo,

R 4

Re-

Regnorum Dominis quosdam Deitatis honores,
 Donaue, Rex Regum, contulit ipse Deus.
 Scilicet ex summi multis virtutibus Entis
 Forsitan in Reges ultima mica cadit.
 Hinc necis arbitrium, jus dispensabile vitæ,
 Omnipotentis sunt nobilis umbra Jovis.
 In reliquis etiam, cœlestia munera, reges
 Mortali quidquam semine majus habet.
 Ergo gente minor, quamquam de sorte secunda,
 Tu quoque Principis es factus amore Deus.
 Si porro Judex, scriptis testantibus, omnis
 Sit Deus, hoc etiam Nomine Numen eris.
 Omnia fac desint: laudum tamen ipse tuarum
 Contiguum cœlis tangis honore gradum.
 Quantos *Roma* lares! corpus mortale fuerunt;
 At virtute coli promeruere sua.
 Sive quis eximia melior communibus arte,
 Sive quis angusto crimine peior erat:
 Hos dixere Deos: & anilis opinio vulgi,
 Sæpe merum coluit religione scelus.
 Temporis Auctorem fecit longæva *Saturnum*
 Ætas, atque Patrem regia furta *Jovem*.
 Qua specie *Juno* Regina vocatur *Olympi*?
 Fœdere Regalis cum muliere thori
 Unde pharetrata venatica tela *Dianæ*?
 Durior ac veluti mascula virgo fuit.
 Ecquid eum pulcro celebratur *Apolline Pallas*?
 Doctior hæc sexu, doctior ille suo.
 Quæ *Cererem* summis junxit fortuna Deabus?
 Primus in agresti cognitione labor.
Alcmena genitum cœlo quæ causa recepit?
 Forte latrocinii Nobilioris opus.

Mul-

Mulciber æthereas apprehendit forcipe nubes,
 Malleus ad superos molliit hujus iter.
 Et *Mars* esset homo, si non documenta dedisset,
 Horrida quo soleant prælia more geri.
 Mutaue *Mercurium* (modo garrula) fama fileret,
 Ni bene fœcundo noverit ore loqui.
 Profuit excessu bibulo sua crapula *Baccho*,
 Ille Dei titulos ebrietate tulit.
 Est etiam pellex inter cœlestia turpis.
 Dii procul ad stygias præcipitetis aquas:
 Nec satis est: Brutis fuerant sua Numina rebus,
 Sidera cultores obtinuere suos.
 Si sint virtutes totidem simulacra Deorum,
 Certa multa Tibi pars Dietatis inest.

Obuiat in primo, *capitis reverentia*, visu,
 Mixtaque cum ruga *Gratia* cana gravi.
 Mox quos composuit, facilis *Clementia* vultus,
 Quæsitusque placet simplicitatis amor.
 Mox quos *Iustitiæ* regit observantia nutus,
 Cum *Themis* ipsa Tua voce severa tonat.
 Postea parturiens heroica semina pectus,
 Digni cive lares! dignior hospes iis!
 Totum, nux animæ, generoso cum lare corpus,
 Sed nuce grandior est nucleus ille sua.
 Deinde micant intus, ceu constellatio quædam,
 Sidera virtutum pectore fixa tuo.
Zodiaci mihi describit tua vita figuram,
 Phæbeum mentis sole metiris iter.
 Quas inter lucas, *Pietas* est ordine prima,
 Proxima, quo cunctos diligis, æquus amor.

R 5

Post-

Post in librandis prudens *sapientia* rebus,
Fortis in attiguo *spiritus* inde gradu.
 Excipit hunc *Zelus patriis fervoribus ardens*,
 Nec non quæ tribuit *passio* cuique suum.
Iustitiæque rigor sed mansuetudine Clemens,
 Ponit enim metas hujus amussis ei,
Ecce loco cum lance Themis tua constitit apro,
Est etiam Solis septima libra domus.
 Porro levis dando, *Titi*que simillima dextræ,
 (Ignoscat pietas) *prodiga* pene manus.
 Succedit *gravitas levitate serena virili*,
 Scilicet hæc hominem Te facit, illa Virum.
 Tum domita assiduis *animi solertia* curis,
 Et postrema gradu, summa valore, *fides*.
 Hoc differs puncto, quod talis gloria cursus
 Annua sit *Phæbo*, quotidiana Tibi.
 Hisce duodenis deducta canalibus, ex Te
 In commune fluunt commoda tanta bonum.
 Tu veluti nunquam sopiti luminis *Argus*,
 Pro Patriæ vigilas virginitate Deæ.
 Et cupidum pasci miserorum sanguine monstrum,
*Hercule*a prorsus dexteritate domas.
 Dum servas leges, disciplinamque salubrem,
 Et freno, scelerum corrigis ora, fori.
 Sic super hac *Petra* manibus fundata Deorum
 In concussa manet machina tanta Rei.

At dum lætitiæ præsentia tempora malint,
 Cur laudum sterili præco labore fui.
 Hisce tuum Nomen (quis vocibus illud adæquet?)
 Enarraturus, si licuisset, eram.

Multa quidem cecini, sed desunt pondera dictis,
 Est in verborum flumine gutta rei.
 Deberem centum tot dicere Nomina lingvis,
 At Titulis uno sum minor ore Tuis.
 Desino: Vota tamen, (quid enim nisi vota supersunt?)
 Queis de propositi lege tenemur, erunt:

Dii, quibus est curæ, quo circum fundimur aër,
 Semina qui mortis, sive salutis habet.
 Quos non ferrea vis fatique subordinat ordo,
 Qui secus humanum mancipat omne genus.
 Si quod adhuc numen nobis superesset amicum,
 Ferte salutiferos & sine morte dies.
 Ferte, nec in vanum tantis pulsata querelis
 Respuat exclusas janua surda preces.
 Heu! quantos, fati funesta licentia, nostro,
 Vix non Semideos eruit ungue sinu.
 Procubuerunt Viri dextris animosque valentes,
 Oraque consilii conticuere senes.
 Ecquid in exhausto sine luce relinquimur orbe?
 Si Patriæ cælo sidera tanta cadant.
 Siccine negligimur? — Sed quo temerarius ausu,
 Illicita iustos Urgeo lite deos?
 Offendunt superos muliebri jurgia questu,
 Iratos melius flectere vota queunt:
 Hunc igitur servate virum, precor illius annis
 Dempstos de nostris accumulate dies.
 Vivere pro multis multorum vita meretur,
 Nostraque pro nostra stare salute salus.
 Si florens meruit longævum *Roma Catonem*,
Græcia si grandi *Nesfore* digna fuit;

Orba satellitio viduataque prole virorum
Hungara sit *Petro* terra beata suo.

Dum sic lamentor, Genitor fortasse Deorum,
Jupiter, ex alto *Secula* vivet, ait:
Annuit & *Phœbus*, chartisque loquacibus, inquit,
Quamvis filia secet, *Parca*, perennis erit.
Tunc ego debebam promissa rependere votis,
Et sunt admissas thura secuta preces.
Inde tibi longos, Diis conjurantibus, annos
Polliceor dicis nec leve pondus inest:
Vives & Patrium meritis dignaberis Orbem,
Qua juvat in titulos surget & ille Tuos.
Nec prius *Elysios* ornabis funere, neve
Inter honoratos Gloria tollet avos:
Quam fiat precibus fatum revocabile nullis,
Et discat laudes terra remota Tuas.
Ambitionis id est regum, diffundere nomen,
Qua sol exoriens occiduusque patet,
Ille potest laudum trans littora ponere metas,
Cui fas est domito scribere jura Mari.
Viderit hunc tradux peregrinaque fama laborem,
Te scio, Te satis est innotuisse domi.
Quatenus *Hungarici* decus immortale manebit
Nominis, & pretium Nobilitatis erit,
Donec floreant cum consuetudine leges,
Non Te permittet *Pannona* Diva mori
Nunc quoque circumfert, & Te vehit unda per Urbes,
Quas adit hospitibus maximus *Ister* aquis.
Utque Tuum Nomen fecit commune *Tibisco*,
In caput id retro mittere jussit eum.

Quid

Quid cœli terræque velim cumulare favores?
Jam mea sunt rebus vota minora Tuis.
Has peto servari, sed & his majora rogatum
Quis dubitet cumulis addere posse *Jovem*?
Munera sunt etiam, quæ nondum novimus, illi,
Plusque datis semper, quod dare possit habet.
Exitus in Diis est, horum: præsentius opto;
Sæpius hunc videas lætius ire diem.

ÖRÖM ZÁSZLÓ,

melly alatt *T. N. Tomka László Úrnak tiszteletére*
mentek bizonyos három jó Bardok, mellyeknek
egyike volt az Író. Budán 1789. 27 Juny. Az
emlitett Úrnak Neve Napján.

Apolló téve - ki ma reggel egy Zászlót,
Mellynek Zöld bársonnyán írva láttuk *Lászlót*.
Tudtuk ugyan hogy az tiszteletnek jele.
De kérdés: a' bútsút merre járjuk vele?
A' közöntő Múzsák sok felé küldetnek,
É' szent néven tehát több Szentek lehetnek.
De valyon kitsoda annyi *Lászlók* között,
Kiért az idő - is pompáson öltözött?
Míg ott tanátskoznak mit 's hova kellene,
Ki ránta a' dugót a' Szelek Istene,
Napkeleti tsendes szellőjét futtatta,
'S Zászlónk vitorláját te feléd fúvatta.
Egy esett tudunkra, hogy te lennél szentünk,
Előtted e' versbe azért megjelentünk.

Imé

Imé fogat a' nap pompaszekerében,
 Ülén sugári közt inneplő képében,
 Fel költvén a' hajnalt, szűz szoba leányát,
 Meg-sepreté véle az Egek márványát.
 Tiszta kék selyemmel az utat vonatja,
 Arany patkos lovát nyargalva hajtátja.
 Sőt itt van 's köszöntnek néma ragyogási,
 Kedvet jelentenek szeme mosojgási.
 Nyisd-meg ablakidat hadd nézzen szemedbe,
 'S löjjön sugárral örömet szívedbe.
 Láthatz ábrázatján most kettős víglágot,
 Mert előlzför szemlél ő-is olly újlágot,
 Kinek még házadban nem udvarlott, noha
 Téged neved napján el nem került soha. (n)
 Essetek-is néki gyakorta utjában,
 Százakig maradván az élők forában.
 A' szomszéd *Természet* köszönt a' hegyekről,
 Tudván szerentsédet bizonyos jelekről.
 Mint egy alá hajol fellegi várából,
 Tsak nem az Egeknek tő szomszédágából.
 Úgy tetszik a' fák-is ágaskodnak fellyebb,
 Hogy ez öröm völgybe láthassaknak bellyebb.
 És téged tisztelnek hajtogatott fővel,
 Ingtván magokat egy gyenge szellővel.
 Zörgenek érthető szóval a' levelek
 Felölled az *Ekhó* befélgetvén velek,
 Már a' Fülemile egy *rórátét* vere,
 Ama természetnek éneklő mestere.
 Próbálgatja szavát az ékes patsírta.
 Mellynek köszöntőjét a' Teremtő írta.

'S

(n) Itt az Újlágon értetik az ez előtt tsak kevés idővel
 szerzett szép ifjú *Oldal tsontotska*.

S Fütyöli a' reggelt idvezlő nótáját,
 Te feléd fordítván kellemettes száját.

Minden állatoknál alább való vólna,
 Ha értelmes nyelvünk Nevedről nem szólna.
 Még az érzéketlen fű fa-is vádolna,
 Ha fejünk előtted ma meg-nem-hajolna.
 Hajtanánk térdet-is, de a' Magyar lába
 Igen merően áll fundamentomába,
 'S az erő, melly annak ina hajlásába
 Változást szerezhethet, áll a' Muzsikába.
 De keménylyük még ma azt a' történetet,
 Hogy farkantyunkal-is téfszünk tiszteletet,
 Erzünk némi-némű titkos ígéretet,
 Hogy várja e' víglág tsak az enyészetet.
 Ugy-is tántz a' vége ki igazán örül,
 A' szív éles kedves muzsikán kölförül,
 Lám *Dávid*-is tántzolt a' frigy-láda körül,
 Ma az a' szent nekünk hadd legyen tükörül.
 Míg pedig az lenne, hárman egy lélekkel,
 Egy esedezésben foglalt, kérésekkel,
 Végezünk erántad a' Nagy Istenekkel,
 Talám többre mégyünk többen az Egekkel,
 Szálanként a' veszfzö tudjuk erőtelen,
 Ellenbe tsomóstul nem török hirtelen;
Jupiter előtt-is a' kis szó helytelen,
 De a' nagy keresre halgatni kéntelen.
 Elj hát szerentséssen kedvünkre 's kedvedre,
 Láthassunk napokat Nevedről 's nevedre.
 Ne száljon a' bú baj vendégül szívedre,
 Míg a' vénlég tele havat szór fejedre.

Sőt

Sőt mikor hánnya-is homlokodon lántzát,
 Bírja egy egy viglág annak minden rántzát,
 Ne kösse az idő lábaidra lántzát,
 A' hetedik X. is tsudálhassa tántzát.
 Valamit tsak szíved kér a' tisztesfélig,
 Valamit életed kíván a' szüklélig,
 Adják-meg az egek mind azt a' elégig.
 E' jó késérjen-el e' földről az égig.

Bezzeg jól adának választ az Istenek;
 Mondván: „a' két Uri személlyek éljenek!
 „Míg tsak egy Isten él, lélsz nekik mindenek,
 „Mellyek a' fzerentsés élethez kellenek.
 „Ti! a' kik mellettek szószóllóskodtatok,
 „E' jó végezésen a' mellyet kaptatok,
 „Múzsika szó között nekik vígadjatok,
 „Meg-nyert kéréstekre áldomást igyatok.”

Úgy vagyon, kegyes Úr! a' mint töllünk hallod,
 Iseni szók ezek magad-is meg-vallod,
 Égi végezés ez, el-hífszük javallod,
 Azt a' könnyü adót talám nem fokállod.

Mi, ha vólna miből, tudnánk emberféget,
 Hogy ajándékokkal tennénk tisztesféget,
 De nem követhetjük a' jó régiféget,
 Mert a' mostani sors nem ád tehettféget.

Lévén Apollónak riny rongy maradéka,
 Nintsen körülöttünk betsesebb portéka,
 Mint a' tökéletes jó szívnek szándéka,
 De úgy lints embernek illőbb ajándéka.

Ha örömet talált egy Király magának,
 Egy pohár vizében öreg szolgájának:

Mi-is,

Mi-is, mentlégéhez bízván 'e' példának,
 Nyujtunk forrásából *Pegasus* kútjának.

Örömmek napja ez! örömek közt mennyen,
 A' tréfa 's nevetlég köztünk meg-jelennyen,
 Kiki pennájának meg-szünést izennyen,
 Sőt a' per bajától *Themis*-is pihennyen.
 Lódúl hát, jó dolog! innét a' gondokkal,
 Mert meg-állítatott egyező voksokkal,
 Hogy a' gyűlést tartsuk jó féle borokkal.
 Egek! áldjátok-meg fok ilyen napokkal.
 Mi hát előfzför-is, kik tiszteletére
 Valánk e' jó Úrnak, neve örömére
 Gyerünk meríteni bú felejtésére
 A' vigasztalásnak favanyú vizére.

BUDÁN TÖRTÉNT FIATAL UGRÁS.

1789-dik *Efstend*. *Juliusnak* 18-dik *Napján*.

Mikor ideje van, minden jó módjával,
 Ha nintsen a' dolog okoslág híjjával.
 De ha nem követed, vagy túl lépsz határán,
 Vigyázást tanulni fogsz a' magad kárán.
 A' kit pedig tanít a' maga esete,
 Annak bóldogtalan ember nevezete. (o)
 Szép-is, jó-is, kell-is embernek dolgozni,
 De azzal mód nélkül kárt lehet okozni.

A' ki

(o) *Infelix* — — *quem sua damna docent*. Ovid.

S

A' ki tudni akar, szüklég hogy tanuljon,
 De úgy, hogy utánna meg ne bolondúljon.
 Néha fojó vízbe orvoslág fürdeni,
 Tsak kinn ne hagyd efzed a' ruhát örzeni.
 Nem kígyó méreg az, hogy a' parton hadjad, (p)
 'S magad az Úlzásnak vezér nélkül adjad,
 A' ki renden kívül akar innya 's enni,
 A' több vefzélly mellett malattzá fog lenni,
 Híjjába ölti fel a' vitéz erejét,
 Ha othon felejtí látorába fejét.
 Az az; ha éfz nélkül indul a' Töröknek,
 Mivel a' *Hóld világ* árt az üres töknek.
 Lovagolni szabad kedved töltésére,
 Tsak ne bízd efzedet paripád fejére.
 Mivel ha történik halálos esésed
 Vakmerőfégedért a' lefz büntetésed,
 Hogy gyalog fog lelked hegyre völgyre menni,
 'S az *Illyés* szekere fel nem fogja venni.
 Ha mulatni akarfz vadak fogásával,
 Okoslágod bánnyon puskád fárkannyával,
 Ollykor a' játék-is kellő 's kellemetes,
 De az, ha valami, légyen mértékletes.
 Rá adhatod magad, de meg-lásd azomba,
 Hogy társaid között ne légyen goromba.
 Mert ha jegyző könyvét fel hánnya a' halál,
 Játékból nyert prédát fok ezrivel talál,
 Bizony okoslág kell a' bolondlágban-is,
 Mert a' hol fok a' nyil ott hafznos a' pais.

E'

(p) Igaz-e vagy Mese? mellette nem felelhetek: de úgy mondják, hogy midőn a' kígyó a' víznek ered, a' mérgét kívül a' parton le téfzi. Ugyan pórul járna, ha az alatt míg ő ferdik valaki el lopná.

E' szókra engemet a' szégyen szorongat,
 De még-is tsak könnyebb, hogy Múzsám pironogat.
 Verj-meg Isten Alfzony! nem futok előlled,
 Gondolatlanlágom azt érdemli tölled.
 Ugy-is tanítványod káros Ugrásába,
 Tsak ugyan nem tört ki a' te versed lába.
 Akár fejemben lakfz, akár a' mejjemben,
 Benn lévén, nem kaptál rélt a' férelemben.

Minap egynehányan mind lelki barátok,
 Kikben mint meg annyi testvéreket látok,
 Sétálni indúltunk jó kedvel 's módosann,
 Járván, a' mint szokás lépni Magyarosann.
 Mint egy posta lippal elől a' vigaslág
 Ment, és két oldalról késért fok nyájjaslág.
 Muzsikát képzeltek értelmes tréfáink,
 Körül tömjéneztek a' mezőt pipáink.
 Bé-hunyta szemeit a' nap-is már szinte,
 De még-is a' hegyen által ránk tekinté.
 A' szunnyadozó fák mind talpra állottak,
 'S bár álmos éfzfzel-is de fejet hajtottak.
 Bámult a' Németslég borjúi szemekkel,
 Mondván: *Apolló* ez a' kilentz szűzekkel.
 De tsudálni ilyen népet nem-is tsuda,
 Mert illy újj kapura ritkán borjú *Buda*.
 Nagy vólt minden felől hozzánk a' tífztelel,
 Meg köté *Eolus* a' nappali szelet.
 Tsak egy Napnyúgoti lebegő szellővel
 Udvarlott körülünk, mint egy legyezővel.
 Midőn a' mozgásban kezdtünk hevülni,
 Egy kies sik gyepe le ültünk meg hültni.

Azomba támadtak két kártyázó-karok,
 Most itt a' *Bagdot* el-fogta a' *Tarok*, (q)
 Majd amott a' *Tarok* hullot-el 's a' *Bagd*
 Haza rab Királlyal késértette magát,
 Sűrűbb győzedelmi tapsolások lettek,
 Mint midőn e' mezőn hajdan meg verettek,
 A' Budai várat bitangló Törökök,
 És a' Magyarokhoz vízfza jött örökök.
 Egyfzer meg-ereszti az éjjel gyeplűjét,
 Setétül 's nem látjuk a' kártya betűjét.
 El-hagyjuk a' munkát, 's helyünkben fel-kelünk,
 Mennyünk-e? egymástól kérdezzük 's felelünk.
 A' hold az Esvét-is mutatta nappalnak,
 Képzelné lehetett pirosló hajnalnak.
 Marasztott az idő 's kellemetes helyünk,
 A' hives levegőt kedvellette fejünk.
 Akkor egyik így szl: egymásnak még látszunk,
 Hát egy kis *Bah fittyet*, ha úgy tetszik, játszunk.
 Minthogy könnyű farkon perdül az Ifjúlág,
 Tetszett mindnyájunknak ez örült borjúlág.
 Tsuda, hogy az ember tselekfzi kedvében,
 A' mit a' természet mivel ijedtében.
 Hiszem *Dávid* mondja a' rémült hegyekről,
 Hogy mikor a' Menyő ágyúz az egekről,
 'S a' villámásoknak tüzei lángoznak,
 Azok borjú módra akkor ugrándoznak. *Zsolt. 29.*
 Ökör-

(q) A' *Tarok* egy 78. levelekből álló kártyának a' neve,
 mellyben az első szám alatt lévő kártya, mellynek
 neve *Bagd*, maga 20. számos társaitól minden játék-
 ban üldözéseket szenved; ki véven azok közül annyit,
 a' mennyi az öltás szerént vedelmül melléje csik.

Ökörtől ló tanáts! bezzeg meg-is bánta
 Majd mind, de kivált én már egy hetes sánta.
 De a' jó kedv miatt mi mindnyájan vakok,
 Egymáson keresztül ugránk mint a' bakok,
 Egyik olyat zuhant mint egy esett medve,
 Senkinek e' példán még sem múlt el kedve.
 En-is mint a' bolond hozzá fohászkodom,
 Két hátulsó lábbal néki rugászkodom,
 Hát a' mikor éppen újjammal el érem,
 Ki ugrik alólám hitetlen öszvérem,
 Mint *Abfolon* alól, de nem fel akadtam, 2 *Sám. 18.*
 Hanem olyat estem majd széllyel szakadtam.
 Estem, most se tudom miképpen és hova?
 Mondván, be le vetél, *Plútó* bokros lova!
 Hogy a' dög rovásra nem metfzett a' halál,
 Gaz pára: mikor még szopos tsikó valál.
 Tsak el zöldült a' gyepe, olyat ütek rajta,
 Kövesse meg a' ló a' ki reá hajta.
 Jajt mondott valaki, ő vagy én? nem tudom,
 De hogy nekem nem fájt bizony nem hazudom,
 Nyerit lovam mondván: Nem esett szándékból,
 Szenvedni kell, úgymond, ki mit nyer játékból.
 Gondolám, az épek könnyen beszélhetnek,
 De kis biztatás az illy marha esetnek.
 Dézma bárány módra meg-indultam elől,
 Kényeztettem nyakam 's lábamat bal felől.
 Akkor tsudállóink váltak nevetőkké,
 A' kedvetlenlégek vízfza késérökké.
 Talám Űrnak-is vélt minden a' ki látott,
 Mert a' szem fok Űri nyomorékot lát ott.
 Lám a' játéknak sints jó kimenetele,
 Ha ész nélkül bánik az ifjúlág vele.

A' szökdösés ugyan nem vétek magában,
 Sőt gyakorta virtus az ember lábában.
Dávid - is életét ugrással mentette,
 Midőn *Saul* töre falat szúrt helyette.
 Ha pedig az elől el-nem-ugrott volna,
 Most az a' lok *Kántor* mit kúkorikolna?
 De bár a' természet adta vedelmünkre,
 Pajkoskodván vele, lehet sérelmünkre.
 Tanúld-meg hát ifjú, ebből a' példából,
 Hogy lész szikrából tűz, 's nagy baj kis tréfából,
Zeuxis kép író lelkét ki nevette,
 Mikor a' bofzorkányt szépen le festette.
 Kevésből történik embernek olly baja,
 Mellyet ifjantan nyér, 's még ott ér ősz haja.
 Sőt azt, vagy az ötet a' sírba-is vízzi,
 Bóldog a' ki a' kárt kára nélkül hiszi, (r)
 Tsak egy ajtón lehet születni mindennek,
 A' halálra pedig ezer kapun mennek,
 És a' mennyi a' bűn ugyan annyi móddal,
 De még ő nem kéri, ne kináld adóddal;
 Mert ha már vagy és élsz, tudhadj hogy a' halál,
 Ha nem keresed-is, téged elől talál.
 Mig hát rád akadna, vak léven, vaktába,
 Ne siess magadat ejteni útjába.
 'S a' jónak idejét rofzra ne vesztegesd,
 Hogy olztán a' tréfát sírva ne emlegesd.
 'S ne keljen *Jupitert* vén korodban kérned,
 Hogy egy Ifjúlágot engedjen még érned. (s)

SZO.

(r) *Felix quem faciunt aliena pericula cautum.* Ovid,
 (s) *O! mihi praeiteritos referat si Jupiter annos.*

SZOMORÚ GONDOLATOK.

Néhai Méltóságos Gróf Daravári Jankovits Antal
Úr ő Kegyelmeségének, Magyar Ország Tár-
nok Mesterének, és a' F. Semptemvirális Tábla
Elölülőjének 1789-ben August. 16. Napján történt
meg-halálkozására.

Bizonyos útból, a' mellyet én éppen
 Mostanában tettem látogatás-képpen,
 Meg-érkezvén, kérdem: Mi újlág Budában?
 Feleli egy Magyar: „Békeség várában,
 „Rongyos bástyáinkat a' Török nem vijja,
 „Veszedelmek miatt nints népünknek hijja,
 „De bezzeg a' halál nagy dézmát vett tollunk,
 „Nagy Haza Attyában tett árvát belöllünk,
 „Kivel hamar kisem pótolható tsorba
 „Ejtettett a' Magyar fő Nemesi sorba.
 „Tudniillik a' minap *Gróf Jankovits Antal*,
 „Fel tserélé *Budát* a' *Tsepregi* hantál. (t)
 „E' földi székében többé nem ítél ő
 „Mert fel-szóllította a' mident ítélő.
 E' hír dördüléstől szívem meg-döbbene,
 Mondván: Jaj mit értünk! Magyarok Istene!
 Mint a' nyári napnak hevétől el-tsüggedt
 Virág, lankadt fejem bú miatt le-függedt.
 Mint a' termés alatt nyögő fáknak ágok,
 Olly görbévé tették a' szomorúágok,

S 4

Bá.

(t) A' hová tudniillik, mint maga jószágában ki - vitetett
 a' Famíliatemetkező boltba.

Bánatok forrása fakadván szívembe,
 Könyvek özönével öntött ki-szemembe,
 Tolakodtak mint egy bé rekefztett rajok,
 Belső részeimben az el-el-nyelt jajok,
 Egészszén ajjakim külsőbéig jöttek
 A' Nyelves panaszok, és lármát ütöttek.
 Sőt végre követvén a' fel-fzökő kútat,
 Találtak magoknak az ég felé útát.
 Mondék: Hát egy forma kitsinyünk és nagyunk?
 És mind ugyan azon Törvény alatt vagyunk?
 Hát nintsé váláztás szegénybe gazdagba?
 Hogy a' halandóság gyűjti egy asztagba,
 Hát olyan a' földnek bölondja és böltsé,
 Mint azon egy fának hasonló gyümöltse?
 Ugy van: és ez ellen haszontalan morgunk,
 Mert mindnyájan csak egy sors kerekén forgunk.
 És a' mellyikönk áll most a' felsőbb sorba,
 Egy kerülés után a' fordúl a' porba.
 Nints különben látom, meg halni kellett,
 Valaki halandó Anyától születik,
 Ha szintén nem tsupa ember-is, mert hiszen
 Imé most a' halál egy fél Istent vífzen.
 Vagy rollunk az Egek gondviseletlenek,
 Mivel romlásunkra fíetnek mindenek;
 Vagy az el-áradott bűnnek büntetése,
 Földünk napjainak hamar el-tünése,
 Siet a' pufztulás ránk jobb és bal felől,
 Kívül az ellenférg ront 's a' halál belől.
 Húll a' bölts 's hanyatlik a' Világot verő
 Vitéz Eleinkről maradt Magyar erő.
 Hazánk Ege alól dűlnék az *Atlások*,
 Oh melly nyilvánlagos Isteni tsapások!

Melly

Melly nagy Attyában lett népünk most-is árvá!
 Kit *Themis*-is gyászól együgyűen járva,
 Kinn az igazságnak Könyzápora tsorog,
 Midőn gyámoltalan székében tántorog.
 Múzsám! készülj te-is keserveket írni,
 Házadnak halotján, fiú lévén, írni,
 Némitsd meg-most a' hűrt, melly nem tud bús nótát,
 Siralmas hangokra igazgasd a' kótát.
 A' köz szomorúlag néked-is bánatod,
 A' kit minden könyvez, te-is sirathatod.
 Könyvhullatásokat tsepegess tentádba,
 Egy egy tsepp panaszt végy minden szóm pennádba.
 Feketével illik festeni szomorút,
 Valamint veressel a' véres háborút.
 Látod valahányszor búsúlnak az Egek,
 Ortzajokra homállyt vonnak a' fellegek.
 Minden világi szín rút a' szomorúnak,
 Tsak a' gyász a' forma-köntöse a' bűnnek.
 Ha ki-vetted a' részt az el-múlt örömből,
 Most-is egyik pohár tiéd az ürömből.
 Hadd mondják ajakid valamit szólhatnak,
 Ugy-is akadozó nyelve a' bánatnak.
 Oh vénült Természet mostoha idei!
 Minden vas időnél durvább Elszendei!
 Te hatodik ezer nyoltzra fojó száz!
 Te mulandóságnak poron fundált háza!
 Látom futva jöttök e' Világ végével,
 'S a' föld birájának nagy ítéletével,
 Mert tetfzenek már fel-egyenként a' Jelek,
 Jönek a' Záporok, mert régen fű szelek.
 Ajtónkba állanak a' végső haragok,
 Mert földünk Egéről hullnak a' tsillagok.

S 5

Tor.

Törvényfzékünk leg-főbb oszlopâ le-rogyott,
 Kivel bôldogfágunk napja nagyot fogyott.
 Le ment kiben égett szikrányi reményünk,
 Egy első nagylágú tsillagzati fényünk.
 Le ment látásunknak határozatjából,
 'S a' benne volt remény ki aludt hamvából,
 Nagy kárt vall a' világ gyakran egy emberbe,
 Meg-bizonyithatnám szómat fok ezerbe.
 Mihellyt el-metszették *Hektornak* a' nyakát;
Trója vára mindgyárt mondott jó éjtszakát,
 A' melly tö *Ciceró* nyélvét által fúrta,
 Az ékesenn szollást benne agyon szúrta. (u)
 Hirdetik a' könyvek *Sirakúsa* Várát,
 Abba *Archimedes* tartotta a' párát.
 Mert gyakorta, mint egy kintset termő hegyben
 Laknak a' Virtusok értz-nemei egyben.
 'S már az Iseneket hoz be a' hazába,
 Mint régen *Eneás* *Turnus* Országába.
 Tetlzenek ugyan fel-hamis Égi-Jegyek,
 Holmi szekér rúdján ditsekedő legyek. (x)

Kik

(u) Minekutánna *Ciceró* meg-ölettetett, *Fulvia*, *Antonius*-nak a' felesége tövel szúrkálta által azután - is a' nyelvit, abbéli bszfzújába, hogy azzal mondotta-el *Ciceró* ama hathatós ékes beszédekert az ő Ura ellen, a' mellyek *Philippikáknak* neveztetnek.

(x) Van egy mese t. i. hogy egyszer a' légy egy nagy portal nyargaló hntó rúdjára repülván, ott ki-terjesztett szárnyakkal és kevéllő dongással kérkedett, hogy azt a' nagy port mind ő tsinálja. Mellyet a' tudás és nyer-

Kik találván magok szinü bôlondokat,
 Azokból tsinálnak bálvány imádokat.
 Azokat választják *Egyiptom* népévé,
 És magokat annak *Ökör Istenévé*.
 Tsudákkal amitják az együgyüeket,
 De esméri hazánk az olly vak tüzeket;
 Mert a' nagy léleknek tudja valóságát,
 Melly nem hírbe névbe keresi nagylágát:
 Hanem abba, ha jól tehet nemzetével,
 Maga kárával-is vagy rövidségével.
 Sokban ismét vagynak szép minéműségek,
 De magános hafznok 's nem a' köz-jó végek.
 Már ez a' nemzeti tagodnak szebb neme,
 De nem jobb, és azért nints belső érdeme,
 A' *Trójai* ló-is ellett vitézeket,
 Szép tsikókat ugyan, de ellenfégeket.
 Veszízen-el az ember minden virtusával,
 A' ki hazájának épül rontásával.
 Mert a' társalágnak mindég veszedelme
 Volt, a' maga javán mesterkedő elme.

Ha kérne a' halál, és nem parantsolna,
 Grófunk helyet ollyat ezret adtunk volna,

Még.

nyerges lovak halván, rútal le röhögték 's midőn az egyik meg-akarván tréfálni, magát el-prüfszentette, a' nyelves légy ijedtébe elze nélkül repült el. Azomba a' por azután - is tsak akkora volt. A' hoz hasonlítják az afféle nagy kolompot kötő, de semmire kellő embert, a' ki a' magához hasonló bôlondokkal tsudálatni tudja magát, a' valóságos derék embernek pedig tsúfja.

Még-is ő múlik-el, 's emezek itt élnek,
 Mert tám a' holtak-is roszsz por-tásrtól félnek.
 Ditsőléges Egek! néktek nem sajnáljuk,
 Sőt magunk lelkét-is ha szükség kínáljuk;
 Mert azt a' kegyelmet kérettétek haza,
 Kit ideig való jussal birt e' Haza.
 Ha hát néki tovább nem lehet maradni,
 Hálá adások közt illő viszsza adni.
 Köszönnük a' vett jót szokott jószágoknak.
 Ad Isten jó napot még a' Magyaroknak.

De el-távozását csak ugyan fájlaljuk,
 Gyenge szemeinknek könyvét nem átaljuk.
 Mert szeretetünket érdemlette fokkal,
 Minden munkáiban egy egy fontos okkal.
 Ha viszsza tekintünk élete tükrében,
 A' virtust szemléljük látható színében.
 Úr Gróf, és Magyar volt, de lett, nem született,
 Nagy szív az a' mellyel ezekre mehetett.
 Az alacsony forsnak származott völgyében,
 'S Gráditsonként lépen fő nemi rendében.
 Oda emelte fel-fzéles tudományja,
 Dolgok tengeréhez szoktatott kormányja,
 Hiúzi szemekkel néző ítéllete,
 Példás erköltsökkel tündöklő élete,
 Alázatosfággal fzelid méltósága,
 Irgalmas szívével frígyes igazsága,
 Minden embereket szenvedhető szíve,
 Melly a' természetnek Úrba ritka míve,
 A' harag rántzától ártatlan homloka,
 Hol sürűen látzott a' jó kedv nyomdoka,

S a' többi szebb pedig Nagy nevet és Nemet
 Érdemmel szerzeni, mint nemmel érdemet.
 Nagyobb nagyra menni keresett virtussal,
 Mint az Atyáktól vett születési jussal.

De meg-eröltetne egész Mesterléget,
 Jól summázni annyi tökéletesléget.
 Tsak a' tud beszélni rólla az elégig,
 Kit magával járni engedett az égig.
 A' fog e' tsillagnak szólani Nagyfágáról,
 Ki a' Méltóságnak nézhette tornyáról.
 Jobb ötlet énnékem távolról tsudálni,
 Mint sem fegyvertelen szemekkel vizsgálni.
 Mit-is tudnék belső minémülégeről?
 Alacsony forsomnak nézván al-földéről.
 Beszéljenek inkább Baráti 's Udvara,
 Melly romlott százútnak egy ritka madara.
 Mert fok a' palota: de hallok felölök,
 Hogy a' ki még nem roszsz, fusson ki belölök.
 Ha minden jószágna ott vagyon tábora,
 Hol a' kegyeslégnak lakozik látora:
 Tudom úgy mindnyájan benne együt voltak,
 'S némellyek közölök véle meg-is holtak;
 Mert úgy tetszik nekem, hogy köztünk nem elő
 Sok jó tselekedet, miolta él ő.

Ha hát olly fok benne, a' mi nem halandó,
 Miért lett ő maga illy hamar mulandó?
 Vallyon egynehány nap, és hatvan elztendő
 Kinek ezer kevés, hogy hogy elegendő?
 Hát nem lehete-é, hiszem van Doktorunk,
 Leg-alább háromszáz Elztendő *Nestorunk?*

Nem ; mert a' Jót 's Böltset hamarébb fel kéri,
 Mint azt a' gyümölsöt mely elein érik.
 De ő nem - is múlt - el, tsak azt vetkezte le,
 A' mi volt ő néki tserepe 's fedele.
 Nyúgódj lát gyarlófág fájából vett fedél,
 Míg ismét magára öltöz, a' kit fedél.

Te pedig nagy lélek ! kit már az Istenek,
 Hogy szaporodjanak haza kérettenek,
 Kinn merőenn állott tántorgó reményünk,
 'S mintegy farkon fordút Szentléges Törvényünk,
 Ambár itt hagyta - is az élőknek forát,
 Le rázván magadról a' gyarló test porát,
 De a' koporsóban nem szállasz egézen,
 Söt halhatatlanná még a' halál tézen.
 Mert igazmondó száj, a' régilég mondja:
 Hogy van a' méltókra a' Muzsáknak gondja, (y)
 Te az igazságnak élven Test örzője
 Voltál, már hírednek ő lész terjesztője.
 'S míg a' nagy ítélet minden ítéletnek
 Végét nem szakasztja, Téged emlegetnek,
 Ha az égnek nagyobb szükségé volt reád,
 Szó fogadó földünk kéntelen - is be ad ;
 De a' just magának örökre fenn hadja,
 Hogy ditséretidet senkinek nem adja,
 Magyarok Istene ! hald meg - kiáltásunk !
 Palinurus után légyen Énedünk. (z)

PÉTZE-

(y) *Dignum laude Virum Musa vetat mori.* Hor. C. L. IV. Od. 8.

(z) *Palinurus* volt Énednek *Trója* el - pusztulása után
 a' tengereken tett bujdosásaiban kormányossa, a' ki mi-
 dőn történetből a' tengerbe ki - esett, és oda holt volna,
 maga *Ened* állott helyébe a' kormány mellé.

PÉTZELI MENYKŐ.

Készült 19. Septembris 1789. Budán.

Egy újjfágot hallék, a' történet jeles,
 Ott volt a' ki látta 's beszéde hiteles.
 Furtsa Szüz a' tanú, nem valami tsaló,
 Már pedig a' szépnek Meséje - is való.
 Történék a' dolog a' múlt hét közepén,
 Eppen *Kántor Szerda* szentléges Innepén.
 Tudnillik a' Várban lakó méltóságok,
 Fő Nemes, és Nemes Urak 's Aszfizonyfágok,
 Bástyáinkon belől meg-unatkoznak,
 És e' magoslágról völgyre vágyodának.
 Mert az emberi kedv fő gyönyörülége.
 A' helyek és dolog külömb-félelége.
 Mint a' Természet - is le - száll az Égből,
 'S magos palotáját nézi a' Mélylégből,
 Midőn hegyeinken hever, a' felleget
 Alája terítvén mint egy szép szönyeget.
 Látván Uraink - is, hogy *Budának* hegye,
 A' nagy mulatfágnak igen szűk vármegye;
 Tsak hamar hintókra 's paripákra ültek,
 És gyönyörű - számmal *Pétzelre* ki - gyültek.
 Nagylágokhoz képpest pompáson öltözve,
 Kendőzve, 's illatos vizekkel öntözve.
 Szállást adott nekik egy Uri palota,
 Mellyet talám maga a' pompa alkota.
 Az asztal 's muzsika olyan készülettel
 Vólt, hogy az Uralág várva érkezett - el.

Kinek

Kinek szerentséje vólt nézni a' népet,
 Látott életében egy ritkát és szépet.
 Bennek mint meg-annyi *Vénusok* látszottak,
 A' ki nyílt ortzákon örömek játszottak,
Jupiter ezeknek meg érezvén szagát,
 Ditső egeiben nem taríthatá magát.
 Fogatta hirtelen az igás szeleket,
 Melléje ültetvén némelly Isteneket.
 Még othon fel vonta puskája sárkánnyát,
 'S hajtatott *Pétzelnek* tzeleozván eránnyát.
 Mikor már olly formán ért a' hely felibe,
 Hogy esett a' dolog jól keze ügyibe,
 Mutatni akarván, hogy az ég-is örül,
 Egy menydörgös *Salvét* lött a' Kastély körül.
 Halván azt a' fő rend, igen meg-remüle,
 A' fel melegült kedv féltében meg-hüle.
 Tsak nem el-olvadtak az Aszfzonyi szívek,
 Ama természetel gyenge viafz mívek,
 Mindenikbe látszott egy fél holt *Semele*, (v)
 A' meg-rettent szívtől dobogott kebele.

Holott

(v) Midőn *Jupiter* egy *Semele* nevezetű Isten kis Aszfzonyt el-kerített volna szeretőjének, a' felesége *Júnó* kezdte őtet attól felelte féltetni, melly szerelemnek meg-akadályoztatására, gondolt-is egy ravaszfágot. Tudni-illik, vén Aszfzony képében látogatására ment a' Dámanak, és örvendett szerentséjén, hogy *Jupiter*nél kedvesfégebe juthatott, azomba azt ranátsolta néki, hogy kérje arra *Jupitert*, hogy ollyan ditsőséges környülállások közt mennyen bé ő hozzá, a' Millyennel *Júnó*hoz szokott. A' szegény leány kéri; *Jupiter* kéntelen, de mint hogy meg-esküdt, meg-tselekedte: melly-

ből

Holott ő sem hajít mindég ütő követ,
 Sőt gyakorta tsupán mulatfágból lövet.
 Talám nem-is menykő vólt, a' mit le-vetett,
 Hanem a' pohárnak tserepe lehetett,
 Mellyből egy pint *Nektárt* ívott ki érettek,
 'S vivát kialtással ölvze tört felettek.
 Nem-is haragból lett, mivel jó kedvéből.
 Mint egy szentelt vizet lotsolt le Egéből,
 Könyveztek szemei annyira nevette,
 Hogy a' mulatókat úgy meg-íjjelzthette.
 Így lett a' poros út vízfz-felé nedves;
 Így jár a' társafág melly az Égnek kedves.

De hogy tűz lett vólna, azt mondják mindenek,
 Nem tréfáltak tehát még-is az Istenek.
 Ha úgy van szavamat én-is meg-tserélem,
 'S az Egek hatalmát játéknak nem vélem.
 Tudván hogy ereje a' Mindenhatónak,
 Halálnak halála minden halandónak.
 Kí játszhatna azzal? 's ha vólt olly vakmerő,
 Még azt mind meg-ölte a' Mennyei erő,
 Aldott légyen inkább az Istennek neve,
 Hogy senkit nyilának tzelejává nem tevé.
 En-is háláadó térdet 's fejét hajtok,
 Hogy nem esett semmi veszedelem rajtok.

TALA-

ből a' lett, hogy a' rettenetes villámások és mennydörgések között szörnyű halált holt, és az Istenlég elől ki jövő tüzek által meg-eméfsztetett. *Pomey pag.*
 47. 48.

T

TALÁLÓS VERS,

T. N. Szemere Ferentz Agens Ur név napi tisztelő-
tér. Budán 4. Octobris 1789.

Kettős természetem két nevet öltözött,
Kétféle külömbség van a' kettő között,
Egyet teremtéskor a' természet adott,
A' második reám fokára ragadott,
Szükség az elsőnek két szóból állani,
De a' másodikat egygyel kell mondani,
Mikor neveztetem az első Nevemmel,
Egy idejű vagyok az emberi Nemmel,
Leg-újabb korában láttam e' világot,
Leges leg először néztem nap világot,
Házamnak mindenkor ablakában lakom,
Minden éjtfzakára táblámat bé rakom.
A' fejem tsupa szem, meg-is (tsudáljátok)
Hasam 's lábam nélkül egy tseppet sem látok.
Minden kéznek lábnak töllem kell tanulni,
Ha akar jól lépni, 's jó dologhoz nyúlni,
Valamelly állatok engém el-velztenek,
Bennek ötöd része meg-hal az életnek,
Mindennap meg-halok, még-is addig élek,
Míg tsak a' világon léfz egy látó Lélek.
Ha pedig második Nevemen maradok,
Most-is egy nagy Nemes familia vagyok.
'S ime neve napján közöntöm Ferentzet.
A' jövő százban-is lásson fok kilentzet.

SZÉ-

SZERETETNEK FUNDAMENTOMÁN
ALLÓ FIÚI TISZTELETNEK OSZLOPA.

Irta a' szerző maga nagy érdemű és tiszteletű édes
Attyának, Nemes Mátyási János Urnak, 1789-
ben Septembernek 20-dik napján történt halálára.

Tépte már a' Holdat védelmező SASunk,
Tsorbitotta szarvát vitéz MAGYAR vasunk;
Már rab Záfzlóival kérkedett az Öröm,
Mellyeket nyert ama' győzödelmes Köröm;
Már Belgrád bé vala szorítva Ostrommal, (a)
Hevert a' le kaszált Pogány test halommal;
Már gyomrát a' halál döggel meg terhelte,
Még-is a' jól lakást meg-nem-elégelte;
Még-is egy falatot kívánván le-nyelni,
Annak, oh fájdalom! tölem kellett telni.
Ki helyett, ha engem kért volna tserébe,
Futva mentem volna válttságúl belébe,
Most hát e' hivatlan 's kártévő Vendégnek
Telhetetlenlégét panaszlom az Égnek,

Jaj! de e' jaj alatt nyelvemet sem bírom,
Érzékeny tollamis refzket mikor írom;
Látok betűimben könyvező szemeket,
Mert könyhullatásba ferefztem ezeket;
Bé-borult látásom vastag bú-felleggel,
Gyáft és kint szemlélek nagyító üveggel;

T 2

Min-

(a) Melly ezen szomorú esetnek napjától számlálván, 18
napok múlva meg-is véterett.

Minden hang, ha víg-is, fíralmas fülemnek,
 'S a' ki örvend, vélem azt ellenfégemnek;
 Szívem, mellynek víze vólt eddig tsekélység,
 Most tenger bánattal, meg-áradott mélység.
 Foly már e' köböl-is vizeknek kútfeje,
 Mert üti a' bűnak *Mózsési* vefzfeje,
 Egélsz kis-világát testemnek el önté,
 Erős alkotmányát tsak nem öszve dönté.
 Ki dagadt mejjemből, és már meg sem tartja
 A' rohanó firást szemeimnek partja.
 Söt palotája-is lelkemnek, ámbár az
 Bennem leg magossabb, könyvemtől nem száraz.
 'S nyelvem, melly tolmáttsa vólt a' jó kedveknek,
 Ma orgonájává vált a' keserveknek.

De méltán; mert talám a' fok Bóldog között
 El tévedt szerentse, tsak engem üldözött.
 Fel emelt forsomat ismét földhöz tsapta.
 Az ember Istennek oh! melly könnyű laptá.
 Én vagyok leg újjabb példa: imé midőnj
 Vigadnak mindenek a' szerentsés időn,
 Mikor derülni kezd Hazám komor ege,
 Meg-dördül felettem a' harag fellege,
 'S a' szomorú hírnek villámló menyköve
 Egy halálba mártott nyilat reám löve.
 Bánatim árjának jő tizedik habja, (b)
 Mellynek rémült hajóm menthetetlen rabja.

Vite-

(b) Az az, leg-nagyobb és leg-veszedelmessebb, mivel a' tizedik szám a' Vers-íróknak jelenti leg-nagyobb mértékét annak a' jónak vagy rosznak, a' mellről beszélnek, kétféleg kívül azért, mivel a' tizedik szám némi-

Vitetem út nélkül, és ha e' szélveszek
 A' kétféleg kövéhez ragadnak, el-velzek.
 Meg-fojtó vizeit már lelkemig hánnya,
 'S a' vigasztalásnak szakadoz kormánnya.
 Fellyül az egymásra halmozott tengernek
 Talám rám szakadó hegyei le-vernek;
 Alól a' víz völgynek, melly éh száját tátja,
 Szemem a' pokolig fenekét nem látja.
 Mint kit ért a' menykö, de nem ütött agyon,
 Bámul és nem tudja hogy életben vagyon:
 A' vér tsatornái bennem úgy meg-fagytak,
 Érzékenységeim élet nélkül hagytak.
 Mint az ijedt madár meg-nem-tér félszkébe,
 Míg tart a' rettegés emlékezetébe:
 Úgy mikor az ostor közelített felém,
 A' szökevény lélek fokára jött belém.
 Végre midőn haza jöttek az el-széledt
 Félénk gondolatok; szívem-is meg-éledt,
 S kiket a' remülés az imént el-szóra,
 Most immár nyelvemet mozdítják illy szóra:

Gyászos *nyolczvan kilentz!* szomorú *September!*
 Kevesebb már egy jó Emberrel az ember.
 Mert, ki még e' földön egy örömem valál,
 Szerelmes jó Atyám mellölem el halál.
 Miért véled együtt le nem nyelt a' *Párka*
 Néked idő előtt meg ásatott árka?

T 3

Hifzen

némüképpen utólsó, minthogy az azon fellyül valók nem egyebek, hanem az egyes számoknak elől megelő kezdése. Ovid. Trist. L. 1. *Qui venit hic fluctus fluctus supereminet omnes, posterior nono est, undecimoque prior.*

Hízen ha holtoddal nem történtis holtom,
 Úgy-is lelkem tüzét sírással el oltom;
 És ámbár testemből még ki nem menekszem,
 Elmémnel csak ugyan koporsódba fekszem.
 Egek! mért tiltotok engem ahoz menni?
 Kinek el múltával nem kívánok lenni.
 Miért kötitek rám kelletlen életem?
 Ha én a' koporsót kívánom 's szeretem.
 A' kitől, a' kinek éltem, és a' kiért,
 Nem szabad - é azzal-meg-halnom? de miért?
 Talám hogy bánattal fojtsam meg lelkemet,
 'S magam gyilkosává tegyetek engemet?
 Talám hogy a' gonofzt mind nékem szántátok,
 Mellyek elől ötet ki szóllítottátok?
 Vagy hogy a' kéntelen életnek rablágát
 Szenvedjem, 's a' halál szomjú kívánágát?
 Én vagyok, ha meg-áll e' vas Szententzia,
 A' meg-holt Atyának holt eleven fia;
 Én leszek kétszeres halálra büntetve,
 Lelkem élő sírba hever már temetve;
 Mert eleven halál az 'életet banni,
 Sőt több a' halálnál a' halált kívánni.

De melly vakmerőség egy gyarló emberbe,
 Hogy Teremtőjével mér szállani perbe.
 Mivelője ellen az értz meg-nem-kondúl,
 'S az ember Istenre rá támad bolondúl.
 A' fár a' fazékast nem bozfszontja szóval,
 'S egy lepke szembe száll a' Mindenhatóval.
 Bízass bár hogy ezzel ő néki nem vétek,
 Én tudom hogy minden zúgolódás vétek.
 Mert szemmel látásból lehet tapasztalni,
 Hogy a' mi születik, meg-is szokott halni;

Tanú az Írás-is, hogy nem marad élő,
 Mikorra a' porra le száll az Itélő;
 Azomba a' leg-főbb gondviselő mondja:
 Hogy van a' le eső haj szála-is gondja.
 'S egy madár fiú sem hull alá honnyából
 Az ő híre nélkül, 's nem akaratjából.
 Hát, midőn ezeket jól tudom és látom,
 Békételenlégre számat miért tátom?
 Uram! ha vétkeztem, tőled meg-nem-szünöm,
 Míg meg-nem-botsátod ellened tett bűnöm,
 Véled nem én, hanem szeretetem perelt,
 Mellyet a' fiúi buzgótság ingerelt.
 Magad öntéd azt az indulatot belém,
 Mellyel e' tsapásod' füllýát neheztelém.
 Tudod hogy a' panasz, nyomatván általa,
 A' szenvedő Jóbnak száján-is ki szalad.
 Ha erőnk határát kinunk által lépi,
 Alhatatoságunk' lántzát-is el-tépi.
 A' fájdalom, egy vas hitet-is meg-hajtó
 Sámson, 's a' Márványt-is meg-ízzasztó fajtó.
 Olly vipera fajzat, melly ketté repestzi
 A' szívet, ha ötet méhébe rekeszti. (c)

T 4

Tu-

(c) A' *Vipera* minden kigyók nemei között egyedül maga
 ellik eleven állatokat, de hihető, hogy ő - is örömes-
 tebb csak tojnia, mint a' többi, ha igaz hogy a' sza-
 porodás halálába kerül. Ugyan-is a' termézfztz históriá-
 járt írók azt jegyzették - meg, hogy midőn benne a'
 kölykei meg nőnek, az oldalait rágják ki, és úgy sza-
 badítják ki magokat az Annyok méhének tömlötéből.
 Ha ezt a' Viperának előre tudnák talám mind szűzen
 maradnának. Külömben az emberek - is látják a' fok
 roszsz gyermeket, azért még - is minthogy el-fogyni
 nem aharnak, szeretnek szaporodni.

Tudod ott fints bennünk tökéletes jószág,
 A' hol képzelteti velünk a' gyarlóság.
 Bár ki Virtusinak színére tekintsen,
 Hiba 's szeplő nélkül köztök csak egy fintsen.
 Most történt a' példa: mikor nem gondoltam,
 Kegyes, de egyfzersmind zúgolódó voltam.
 Meg-némulok azért, 's többre nem fakadok,
 Veszszödet tsokolván néked hálát adok.
 Jól van; ha büntetisz-is, tudom miért veretisz,
 Mert te ostorozni szoktad a' ki szeretisz.
 Ha fiad lelkének lágyfágát meg jedzed,
 Látogatásidnak tüzei közt edzed.
 'S hogy ne legyen salak hitünk aranyába,
 Késérteteidnek tisztitod kohába.
 Úgy-é inkább azért hiyád-é hív szolgát,
 Mert már el-végezte töled rá mért dolgát?
 És fáradfáginak várta már jutalma,
 Idvezítésednek örökös nyugalma?
 'S talám meg akarod-é százat itélni,
 A' mellybe nem méltó jó *Enóknak* élni?
 Uram! ha e' Népnek szántál vezedelmet,
 Avagy tsak a' jókkal tselekedj Kegyelmet.
 Ne írtsd ki a' plántát földedből a' gazzal,
 Nevezszzen a' hamis együtt az igazzal.
 Ha úgy gondolkozol mint *Sodoma* felől,
 Küld ki a' *Lótokat* itéleted elől.
 Én a' míg akarod, élek és ditsérlek,
 Te pedig tellyesítsd ezt a' mire kérlek:
 Hogy mikor testemet fekteted a' porba,
 Atyám hamvaival hadd jussak egy forba.

Em.

Emberi forsunkat most értem valóban,
 Kezdvén hányattatni a' próba hajóban.
 Melly rémitő tükör! a' mellyet szemlélek
 Imé koporsóba látíszom, noha élek.
 Ehez hasonlítva, az eddig meg holtak,
 Nékem tsak álmodott jelentések voltak.
 Hiszen régen tudom hogy *Adámtól* fogva,
 Számtalan ezreket vitt a' halál fogva,
 Kiknek testeiktől maga az ösztövé
 Föld, immár rendkívül meg hizott és kövér,
Kainnal a' roszszak, *Abellel* a' szentek,
 Ételül mindnyájan e' gyomorba mentek;
 Egész emberi Nem fúladt tsak egy ízbe,
 Egy Ház-népen kívül, ama nagy Arvízbe,
 Mellybe belé hala minden egyéb élő,
 Tsak *Noé* nem, maga lévén Istent-félő;
 Fekszik *Salomonnal* fok ezer goromba
 E' nagy közönséges temető halomba;
 Hány *Gazdagot* tudok? hány millió *Lázárt*?
 Kit a' halandálág e' fedél alá zárt;
 Hány porba ült *Irus*? 's palotába lakott
Krésus élt? kit ide egy asztagba rakott;
 Tsak a' *Márs* oltárán le vágatott tsorda
 Számtalan, a' kiket a' fegyver el horda;
 A' meg-avasodott életű *Nestorok*,
 Immár az időtől le-ráztatott porok;
 Vólt jó, roszsz, bölts, bolond, ifjú, vén, úr, szolgál,
 'S ennek-is annak-is egyre ment ki dolga.
 Mind meg-holt, 's ki tudná számát-é Mindennek?
 Mellyel majd bé tölt már könyve az Istennek.
 Annyi le-dült világ hullott ide forral,
 (Melly halmot Atyám-is told már egy szem porral)

T 5

A'

A' mennyi százai a' holt cztendőknek
 Alufznak keblébe az el-múlt időknek,
 Még-is, oh! mennyire gondatlan az elme,
 Annyi esetekre nem vala figyelme.
 Mint mikor melfziről ki-áltnak gyúladást,
 Sok bátran neveti a' kárt és jel adást,
 De néki-is a' jaj meg - szóllal szájába
 Mikor harap a' tűz a' maga házába :
 Úgy én vak és fiket valék más példára,
 'S most gondolkozásra int a' magam kára,
 Mert Te nagy Fa! le dülz, kinn én valék levél,
 Én állok, 's Te nekem árnyékomma levél.
 Most hát kéntelen-is látom, hogy életünk
 Hasonló a' maghoz, mellyet földbe vetünk.
 Valamint ez a' fok rabló állatoknak
 Tárgya, 's mindenféle vízontagfágoknak;
 Hól a' rajtunk élő madarak dézmálják;
 Hol a' fűhöz szokott éh barmok gyomlálják;
 Egyfzer agyonverő jég-esső tsépel;
 Mászfzor holmi vendég féreg el-legeli;
 Most a' mostoha tél hideggel fonnyasztja;
 Majd az vizasztó nyár hévféggel bádgyasztja,
 Mikor a' természet házát bé fütteti,
 'S az élők élelmét fütteti főzeti;
 Végre az Aratás fogván éles farlót,
 Mint feje vett testet úgy hagyja a' tarlót:
 Úgy ez élet vetés: 's az emberek magok
 Isteni kéz által el-fzóratott Magok;
 Kinek kinek a' mint földé lágy vagy kemény,
 Vagy terméketlen gaz, vagy hafznos vetemény,
 Mert ez a' gabona ama meg-átkozott,
 Mellyből fok búza izem konkollyá változott;
 Soka-

Sokakat véletlen veszedelem tép-el;
 Némellyeket hofzfzas nyomorúság tsépel;
 Egyik részt a' tenger vízontagfág árja,
 Másikat a' tsapás Zapor módra járja;
 Némellyek közzülök egészen meg-érnek,
 Érttem az ollyakat kik vénféget érnek;
 Másik Virtusinak gyenge fejét hánnya,
 Éppen mikor az Úr aratásra szánnya;
 Egyikben az élet gyümöltse tsak zsendül,
 'S a' izomorú *Vágd-le!* felette meg-zendül;
 Ez szárba sem indúlt, most búvik a' földből,
 Még-is le metfzetik, 's szalma lesz a' zöldből;
 Mert könnyörületlen vak kaszás a' halál,
 Arat kit kit a' mint elől utól talál.
 Nem vigyáz senkire érett-é vagy gyenge?
 Hall az öfz kalázfzal együtt a' zöld zseuge.

De mit példázgatom halandó voltunkat,
 Holott szó nélkül - is esmérjük magunkat?
 Söt ez igazfágot kéntelen-is hifzfzük,
 Midőn egymás után egymást mind ki vízfzfzük,
 Oda, a' honnan még vízfzfa nem jött senki,
 Hanemha tsudaként hívta az Isten ki,
 Avagy tsak énnékem ez, a' ki-ért sírok,
 Tanúbizonyfágom arra a' mit írok.
 Mert el-tünt, és mind azt örökre el-vitte,
 A' miért a' lételt lelkem jónak hitte.
 Hafzontalan nézem utánna az eget,
 Bús fzemem könyveket hijába tsepeget.

Le fzállok hát Atyám! éretted sírodba,
 Mert te nem maradhatfz egészen porodba.

Bé nyitom az örök Éjtlizaka ajtaját,
 'S Elmém lámpásának meg-gyújtván olaját,
 Annak világánál kereslek, e' régen
 'S a' te estvéddel-is fűvült setetlégen.
 A' Hallgatásoknak ki hozván házából,
 Mint *Eneás* Attyát *Trójának* hamvából, (d)
 Emlékezetedet magam mellé vészem,
 És bujdosásimnak forsosává télszem.
 Parodat nem költöm, úgy-is ha bántanám,
 A' szent Arnyékokat rám haragítanám;
 De érdemeidnek ki-fzedem gyöngy-szemét,
 Melly nem a' föld dombján heverhető szemét,
 Fel-támadt hiteddel ki-jönek e' szentek,
 Mellyek koporsódba késérni le mentek.
 Ha meg-esmerkedett nagy lelked az égbe,
 Itt sem hagyattathatsz feledékenységre.
 Ne-is tiltsatok-meg, ti szentléges Tsontok!
 Mert erőszakkal-is hozzája bé rontok,

Bár

(d) *Virgilius* vers író, *Eneás* viselt dolgairol irrt munkájának II-dik Könyvében említi, hogy *Eneás* a' maga Öreg Attyát *Anchisest*, hátára véve vitte ki a' *Trójai* veszedelemből. Melly tselekedetéért az írók *Kegyessnek* (*pius*) nevezik, mint p. o. Horat Carm. L. IV. Od. VII. *Quo pius Aeneas*. &c. Ma-is fokban vízik ki az Attyokat, azzal a' külömbféggel, hogy üstökénél fogva: de az olyanok *Absolon* fiaknak mondatnak, és a' mint üstökön vétkeznek, úgy gyakran üstökön büntettetnek meg-is, mint az említett Király Urfi, a' ki hajánál fogva akadt fel egy tserfára maknak. Vajmi fok fiaknak lehet ma ezen büntetésnek el-kerülése végett a' *paróka* viselést javasolni!

Bár maga a' halál strázsáljon mellette,
 Azzal-is meg-hartzol hűségem érette.
 A' halandófégnak követ el-fordítom
 Róla, 's rab virtusit vízfzsa szabadítom,
 A' mi nem mulandó, nem illet titeket,
 Adjátok ki azért per nélkül ezeket.

Imé! nyilik a' föld, 's a' holtak Istene,
 Kegyes szándékomnak nem kiált ellene.
 Békeség tinétek, Testek szent Arnyéki!
 Örök Halgatások nyugovó hajléki!
 Atyám Hamvainak mondjátok meg-útját.
 Híre a' *Léthének* nem ihatja kútját. (e)
 Halhatatlanlágit válogatni jöttem. —
 De látom már porát: im fekszik előttem!
 Halottak szent álma! nehezedj reája.
 Hogy bátrabb lépéssel járuljak hozzája,
 És fel ne serkentse nyelvesszeretetem,
 Mellynek kegyes zajját nem tsendesíthetem.
 Kár volna annyi kints egy rothasztó boltba,
 A' mennyi érdemet találtam e' holtba.
 Ide nézhettek már ti kedvellő szemek!
 Kélsz a' jó emberi 's jó Atyai remek.
 A' virtus színeit már hozzá kerestem.
 'S őket egy személlýben előtökbe fejtem.

Fog-

(e) *Lethe*; magyarul *feledékenység*, neve volt a' költeményekben, egy más világi folyó víznek, mellyből a' meg-holtak lelkeinek inni kellett, a' végre, hogy halálok előtt való állapotokról annak ereje által elefejtkezvén, utóbbi boldogfagakból származott örömeknek édesfégét, az előbbeni élet vízzontagfágainak emlékezetével ne kecséríthessék.

Fognak vállalkozni tudom olly bolondok,
 Kik részre hajlásnak vélék a' mit mondok:
 De a' ditsekedő nevet el - szenvedem,
 Mert bizonyfág lelkem hogy méltán kérkedem.
 Hogy vér 's fiú vagyok, azért nem hazudok,
 Igazat beszélni szívetve - is tudok.
 Mert a' hízeltetés nékem nem kenyerem,
 Sőt a' ki - szemembe ditsér sem emberem,
 'S az ollyan állortzát erővel le rázom,
 A' melly ott - is takar, a' hol én hibázom.
 Azoknak engedvén, kik inkább szívetnek
 Látszani, mint lenni ditséreteseknek,
 Ne gondold hát Muzsám! a' rágalmazással,
 Győzd - meg a' fetsegöt nemes útalással.
 Inkább, ha rebeghetsz a' némitó bajtól,
 Könnyebbítsd szívemet e' benn szorult jajtól.
 Hogy ki - takarodjon fájdalom, Atyámon
 Könyvező szememen és panaszló számon.
 'S emlékeztvén *Krésus* meg - némult fíjára,
 Miképpen szollalt - meg Attya oltalmára, (f)

Adj

(f) Kiről azt jegyezték - meg a' történetek írói, hogy
 némám született. Melly hibás születésnek oka iránt
 meg - kérdettvén az *Orákulum*, azt felelte: Hogy
 éppen ne ohajtsa a' Király a' fiának meg - szóllalását,
 mert az léfzen a' Király életének leg - szírentsétle-
 neb napja, a' mellyen az fogna történni. Be - is tölt,
 mert a' midőn *Cyrus* a' *Persiai* Király *Krésus*nak lakó
 Városát *Sardist* meg - vette volna, *Krésus* maga - is
 el - fogattatott, és éppen mikor egy Persa katona
 fejét akarta volna venni, akkor szollalt meg - ijedébe
 a' fia, ezt kiáltván: *Vitéz! meg ne öld a' Királyt.*

Adj ditséreteket elmémnek és számnak
 Hadd szoljam mivoltát idvezült Atyámnak:

Először testének rendes alkotmánya,
 Volt a' természetnek gondos találmánya.
 Gazdagon bánt, ennek öszve rakásában,
 Ajándékainak ösztogatásában.
 Mikor illy munkával remekel, úgy látszik
 Mintegy az emberi mesterféléggel játszik,
 'S láttatik próbálni, ha vallyon a' festő
 Majmolhat e' ollyat, a' minéműt fest ő?
 Mert bár kedves néki mindenik gyermeke,
 De csak ugyan ritkán születik remeke.
 Kivált miolta már el - kezdett vénülni,
 Józanon 's tsinossan csak néha tud szülni.
 Szokott áldásiból fösvénykedik, 's noha
 Édes Anya, még - is sokakhoz mostoha.
 Egyiket formálja gyönyörű pávává;
 Mást az útalatnak éktelen baglyává;
 Némelly fülemile ékes beszédében,
 De az egész szépfég áll csak a' nyelvében;
 Egyik takaros fő, 's egyéb tagaiba
 Fejét szomorító tökéletlen hiba;
 Másnak az Anyait ki - adja erőből,
 De csak fél portziót mér az agyvelőből;
 'S gyakorta ki bő részt kap a' külső mázba,
 Gyáva lélek lézzeng ott a' pompás házba;
 Ellenben szép elmét szállít az olly testbe,
 A' mellyet kívülről gondatlanul festbe.

Járj

Járj el fok villággal vetékedő Párist, (g)
 Jó ha lámpásnál lefz délbe-is egy Párist, (h)
 Ollyat,

(g) Az az, roppant Várost. Ez *Frantzia* Országának Anya-Városa, a' hol rendszerént közel egy Milliányi lekek találtatnak, belé számlálván az ott tartózkodó idegeneket-is.

(h) Az az, szép és egyszersmind jó erköltsű embert. A' *Páris* törvény bíróságának mesés le írása ez : hogy egyszer minden Istenek és Isten Afzszonyok hivatalofok voltak egy lakodalomba, ki - vévén *Discordiát* az egyenetlenségnek Isten Afzszonyát. Ez abbéli haragjába, minekutánna a' többiek asztalhoz ültek, valahogy fel-lopotott az asztalra egy arany almat, ilyen reá írással : *Legyen azé a' ki - legszébb*. Nofza mindjárt nyelv ki nyelv ! perre kerekedik a' dolog a' Dámák között, mindenik magának tulajdonította. Végtére háromra szorítottak a' Voksok, *Júnóra*, *Minervára*, és *Vénusra*, de ők sem egyezhettek meg magok között valamelyikre. Lárván *Jupiter*, hogy most egyszeribe tépelődés lefz, azt tanátsolta, hogy a' melyiknek *Páris* oda ítéli, azé legyen. Rá állanak, hozzá mennék, mindenik tyúkkal kalátszal forgodik körülötte. *Júnó* ígért hatalmat, *Pallás* böltseséget, *Vénus* pedig szép feleféget. *Páris* az utolsóinak ígértevel leg hathatósabban meg-vefztegettetvén, minden hofzszas gondolkodás nélkül *Vénust* kiáltotta legszébbnek, 's az Arany almat annak ítélte. Tellyesítette - is az Isten Afzszony ígérteét, a' midőn *Helénát* kezére játszotta : de bezzeg a' két el-mellőzött Isten Afzszony sem mulatta el-bofzszuját állani nem tsak személlén, hanem az ő egész *Trójai* birodalmán. Tsak egy *Salamon* volt még a' ki meg nem bánta az Afzszonyi perbe való ítélő bíróságot.

Ollyat, a' kit *Júnó's Minerva* meg keres
 Biróúl, a' midőn *Vénus* a' fel-peres.
 A' ki ne hajlana a' tetfzettebb részre,
 'S terhes sententziát ne hozna az Éfzre :
 De fok rofzsz hordóba lakik *Diogenes*, (i)
 Sok görbe *Ezóp*'ba az elme egyenes. (k)

Más-

(i) *Diogenes* volt régi Görög *Cynicus* Bölts, melly szó a' Görög nyelvnek éreje szerént, annyit jelent, mint *kutyás maga viselésű*. Így nevezettek pedig az ollyatén kováfzú Böltsök, a' magok szokásaitól, mert szemtelenek, vagdalódzók, minden tsinosfág és alkalmaztatás nélkül valók, egyfzóval fenkivel és femmivel főt magokkal - is femmit nem gondolók voltak. De azomba ezek több volt ám mint a' pompásabb felekezetnek. Azok között egy igen nevezetes vala *Diogenes*, kinek több furtsa tselekedetei között emlékezetes az, hogy ő egy hordóba lakott, mellynek ablakát a' nap ellenébe szokta fordítani, és mikor a' tanyát akarta változtatni, tovább hengergette. Egyébb jeles, rúdós és tréfás mondásait és dolgait, lásd *Plutarchusnál* in *Apophth.* vagy a' ki ahoz nem értene, meg-olvashatja azokat Magyar versekben-is, mellyek *Kolosvárt* 1782-dik Eszend. ilyen nevezet alatt nyomtattattak ki: *Tréfás elméjű bölts Diogenes Filósfusnak Historiája*.

(k) *Exopus* volt egy Bölts és Mese-szerző, nemzetére *Phrygiai*, állapotjára nézve pedig szolga, *Krézus* uralkodása alatt. Felette rút görbe gurba testel, de különös szép elmével formálta a' természet. Miuttha annak a' kováfznak, mellyből az emberi nemzet kéfzült, vakartsa lett volna. Élete és erköltsi meséi magyar nyelven-is olvastathatnak.

Másképpen dolgoztak a' teremő kezek,
 Mikor ezt alkották, a' kit én könyvezek.
 Mind két valóságát néki ahoz mérték,
 Melly a' mi százunkba rendes férjfi mérték;
 Vólt közép, de egész emberi termettel,
 Melly széplég köz kivált a' Magyar Nemzettel;
 Teste, mintegy pálma, egyenessen állott,
 Míg az idő terhe vállára nem szállott;
 Kartsún termett ugyan, de még sem szárazon,
 Volt tellyes teteme, 's illendő test azon;
 'S a' mi egy Magyarba különös és derék,
 Temérdek lábain állott tömött Derék;
 Barnás ábrázatja fejjérrel elegyült,
 Hol mintegy piatzon a' vér középre gyült;
 Semminémű szeplő nem látszott ortzáján,
 Rózsa szín ruhába kedveslég ült száján;
 Eleven szemei ragyogtak kegyessen,
 Szelid tekintése villámlott tsendessen;
 Az ártatlanfágot képzeltem mozdúlni,
 Ha láttam kezeit 's lábait indulni;
 Fején a' barna-szeg haj tsak kevés özfzel
 Tarkállott, a' millyen a' természet Özfzel.
 Betegség nélkül tölt *Jábesi* élete,
 Tsak hogy, oh Fájdalom! *Nestor* nem lelete.
 Hadgyán! bizony inkább hatvankét esztendő,
 Sok-is a' kegyesnek; nem tsak elegendő.
 Illyennek mutatja képe-is, ha talán
 Jól irt *Apellese*, árva háza falán.
 Illyen vólt, és immár ollyá lett formája,
 Kitől el-rejtezik az ember ortzája.
 De mit ér a' festők krétája és tzíne?
 Ha nints a' Virtusnak rajzolható zíne.

Alud.

Aludjék hát szép test, feküvő Arnyékod,
 Ki megyek 's rád zárom nyúgovó hajlékod.
 Azokat hirdetem és rakom már elől,
 Mellyek széplégedet szebbítették belől.

Hálát nem adhatok az égnek érette,
 Hogy Atyámat Magyar vérből teremtette,
 Már ha nem szólne-is, említvén nemzetét,
 Hofszassan ki - mondám egész ditséretét.
 Nézhetsz a' sas orrú írgylég, nem félek;
 Kérkedem Nememmel, 's azért még-is élek.
 Ha *Bafiliskusi* szemét nem álhatom,
 Mérgének Nemzetem virtusit mutatom,
 Tudom olly *Nagy Sándor* tükörére talál,
 Mellybe magát nézni néki szörnyű halál. (1)
 Már el - hiszik, lévén Magyar Ember fia,
 Hogy igaz e' tölem le írtt História.
 És méltán, mert annak lelke, nyelve, zíve,
 Volt az igaz Magyart teremő kéz míve.

U 2

A'

(1) *Bafiliskus* Görögül jelent *Kis - Királyt*. Neve egy kígyónak, a' melly koronás fejéért mondatik kígyók Királyának. Olly mérges pedig ő Felféle, hogy tsupán a' nézésével meg-öli az embert és állatokat; főt maga-is a' maga látásától szörnyű halált döglük. *Nagy Sándorról* említi ama Barátok példabeszédes és prédikátori könyve, a' *Hármas História*, hogy midőn a' Világ meg-hódoltatásában foglatatoskodna, egy kietlen kösziklás helyen Basiliskusra találván, tükörrel ment ellene, mellybe az magát meg - tekintvén azonnal meg - döglött, a' helyett hogy kölömben ötet ölte volna - meg.

A' kibe, mint régen *Kórintus* értzei, (m)
Mind egybe olvadtak a' virtus nemei.

A' ki meg-előzte ifjúi életét,
A' tudja akkori maga viseletét;
Én embert beszéllek, 's az ollyat nem kérdem,
Úgy-is a' gyermekbe nintsen derék érdem.
Lett ő *Nagy Igmdndon*, *Komárom* vidékén,
Hétfáz és hufzonhét esztendő környékén.
Nemes eredete olly gyökerhez mégyen,
Mellyből illyen ágnak nőni nem vólt szégyen.
Mert *Mátyási István*, és *Zádori Sára*,
Nemesfégét tudja *Komárom* határa.
Elméje mivóltát mihelyt ki-kémlelték,
Mindjárt tudományok hívének szentelték;
Mert a' gyermeklégnék zsendülő ideje,
A' jó nevelésnek hajtható veszfzeje.
Míg által tántorgott nevendék napjain,
Nőtt a' Hellyfégbéli Tanító karjain,
A' ki játszódozva, az anyai téjjen,
Belé a' tudományt plántálgatta méjjen.

Melly

(m) *Korintus* mind a' szent mind a' világi *Históriákban*,
igen emlékezetes Görög Országi Város. Ezt a' *Rómaiak*
fegyver és tűz által el-törlötték, melly égésnek alkal-
matosságával a' benne lévő drága értz nemek egybe
olvadtak. Abból az értzek meg-elegyedéséből találták
osztán ki az emberek egy betses matéria tsinálásának
módját, melly *Korintusi értznek* neveztetett, és ré-
genten az ezüstnél és aranyál-is elébb betsülretett.

Melly mag e' jó földbe olly szép tövet vere,
Hogy végre lett egy nagy gyümölsfa gyökere.
Midőn már Hazáját kitsinylette főnek
Ollyan értelemmel néki tölt velőnek,
Egy akkor virágzó felsőbb Oskolába
Tapasztalni indúlt, *Tata* Városába.
De látván, hogy ott-is talált tsekély kútat,
Debretzennek vevé tsak hamar az útát,
És ama nagy *Magyar Athéndsba* méne,
Hol lakik *Minerva*, 's az Istenek Véne.
Hol *Pallás* palástját mind addig viselte,
Míg az Isten Afzszony székéig emelte.
Ott ámbár láttatott érni kívánt véget,
Még-is érzett egy kis tökéletlenféget;
Mert kívánta nézni mások szokásait,
Az idegen népek egének napjait.
Hol sok ezzeivel *Béts* a' *Dunát* ifszza,
Ott járt; de Hazája húzta hamar visszfa.
Külömben-is akkor killyebb nem mehetett
A' *Burgus* Had miatt; de nem-is kellett,
Kéfszen lévén tehát szent Hívatalára,
Ült az *Isdki* nép lelki kormányára,
Mellyel e' kis hajón holtig úgy evezé
A' halhatatlanlág partja felé keze,
Hogy soha nem sijjedt, köbe nem ütődött,
Noha gyakor szélvész és hab közt vergődött.
Jól esett; és ámbár nem az ő mondása,
De lehetett akkor illy gondolkodása:
Mit világosodna egy külföldi metstől
A' ki született fény? 's azért jött el Bétstől.
Azért mert használni kívánt Hazájának,
Melly őtet nemzette 's nevelte magának.

Vajha! egyebek-is példáját követnék,
 'S az idegen Múzsát igen ne szeretnék.
 Ne koborlanának, Nemzetünk kárára,
 A' külföldi bűnök bé vásárlására,
 Van itt elég virág a' jó Magyar méhnek,
 Méze pedig sohol nintsen a' herének.
 'S háládatlan fattyú, ki nem siet haza,
 Nem másnak szül édes Anyánk, ez a' Haza,
 Most-is nem tudósok szükibe vagyunk-é?
 Midőn a' mi van-is fele se magunké.
 (*A' melly nevezeten nem értek csak Papot,
 Mert csak áll, a' hogy áll, a' belső állapot,
 De tudni nem tsupán palásthoz illene,
 Kurta köntösben-is tanulni kellene.*)
 Sok élire veri a' nagy jótéteményt,
 Zálogol egy vékony, azt-is gyanús reményt,
 Ki megy, és a' midőn váz-formán öltözött,
 Fel emelt órral jár Nemzettségé között,
 Mintha azt gondolnák, hogy már ő valaki,
 Azzal hogy tsudává változott odaki.
 En okát nem tudom; feleljenek magok
 Az olyan újmódi üstökös tsillagok.
 Te! ki nem maradhat sz emberi formában,
 'S idegen pávának szajkóskodsz tollában (n)
 Mond-

(n) Vétetett ez a' szélezés Fedrusnak 3-dik meséjéből, a'
 hol az vagyon, hogy egy szajkó, midőn a' pávák ved-
 lettek, fel-szedte utánnok a' tollakat, 's magára tzi-
 frázta. Akkor körül tekintvén magát, úgy el-kevélye-
 dett, hogy a' Nemzettségét látni sem akarta, hanem
 a' pávakkal sorba fétálni indult. Azok soha se tud-
 ván mitsoda tsuda madár az, jól meg koppasztották
 a' há-

Mond-el, mi hafzna van annak a' Mondárnak?
 Mutat-é tégedet böltsebbnek, vagy Úrnak?
 Erdemlefsz-é vele nagyobb tekintetet?
 Szerzel-é népedben mélyebb tiszteletet?
 Mintha drót rángatná nyelvedet a' hangra
 Úgy szólsz, 's emel-é az szószóllói rangra?
 Sőt magadra gyűjtöd a' köz gyűlöléget,
 Ott a' hol kedvellik az együgyűséget.
 Még a' bárány sem tud a' szamártól félni,
 Bátor orofzlán bört próbáljon tserélni.
 Ha nem tudnám, úgymond, nevedet 's nemedet,
 Meg-ijednék tőled, de látom füledet. (o)
 Soha Papagájja nem válik a' szarka,
 Mert kántor-madárrá egyet sem téfz farka;
 'S a' világ szappannya hamarébb el kopik,
 Mint meg fejéredjen ki szeretsent szopik.
 A' Jépus, a' kinek el-választásával
 Kérkedsz, mint valamelly szabad *Diplómával*,
 Midőn *Pált* vagy *Pétert* fel szentelte Papnak,
 Szabott-é formát-is a' Papi kalapnak?
 Mondotta-é mikor szolgait fel kente,
 Mellyik a' szentléges Apostoli mente?
 Allítsd ezt ha mered, 's bé bizonyíthatod;
 A' másikat tudom meg-nem-próbálhatod:

U 4

Hogy

a' hátát. Ez azután vízfzsa akarta magát tsapni a' szaj-
 kókhöz, de azok-is el-űzték, 's egy öreg a' leg-okos-
 sabb ezt mondotta neki: Atyafi! ha meg-elégedtél vol-
 na a' szajkói formával és állapottal, amott se vertek
 volna - meg, mi sem kergettünk volna-el. Így marad
 fok nyughatatlan ember-is két szék közt a' pad alatt.
 (o) Phedr. L. i. Fab. XI.

Hogy a' kiket fogad páfztorul aklába,
 Akarná jártatni idegen gúnyába.
 Nem mondom, hogy viselj alávaló harát,
 Mintegy ember formát le vetkezett B — t.
 Ne gyászolj, hordozván Zsákot és feketét,
 Nem Öröm-követhez illő szín a' fetét.
 Világ szerént sem kell pompássan öltöznöd,
 Mert más Polgároktól illik különböznöd.
 De van Magyar ruhánk mindenhez rangjáig,
 A' Királytól fogva a' koldús rongyáig.
 Tehát vagy különbözz azzal, vagy éppen ne,
 Réfzemről nem fogok botránkozni benne.
 Én a' Belső rendet felette tisztelem,
 Betsületét mind két vállammal emelem,
 E' pirongatással hát nem azt aláztam,
 Mellyel némelly pártos hazafit gyaláztam,
 Mert a' ki igazat mondani kénytelen,
 Ha méltán kissebbít valakit: büntelen.
 Ha hát sebet kaptál, meg-engedj barátom!
 A' Nemzet ellen tett bünt meg-nem-botsátom.

Azért hamvában-is tsókolom Atyámat,
 Hogy szokásaiban követte Hazámat.
 Pap volt, 's magát mástól meg különböztette,
 De Nemzete képét még sem szégyenletle.
 Pap volt, de csak mikor állott Katedrába,
 Egyébbkor Hazafi a' maga házába.
 Ki fordult kedvéért a' tapaszthalásnak,
 De nem vált majmává a' külső szokásnak.
 Sőt mint a' szelid méh ott-is úgy dolgozott,
 Még az ürömről-is édes mézet hozott.

Odaki akarta elméjébe szedni,
 Mit nem kell a' jónak itthon tselekedni.

Sok nyelv és ditséret kívántatnék számba,
 Míg szedném virtusit tökéletes számba.
 De midőn egy egész jófágot kell írnom,
 Nékem olyan munkát hogy lehet meg bírnom?
 A' ki magammal-is hibázok sok pontban,
 A' nálamnál jobbat miként vetem fonban?
 Mindazáltal versem a' mit tud el mondja,
 Az ítélet ofztán bölts olvasóm gondja:
 Én tudom és vallom, hogy az Istent félte,
 Mert azt a' böltseség kezdetének vélte.
 Meg-adta ő néki a' főbb tiszteletet,
 Felebarátival közlött szeretetet.
 Gyakorta hallottam ekképp böltselkedni:
 Hogy a' jót a' rosznál könnyebb tselekedni,
 Követte Vallását szorgalmatosfággal,
 Forró, de azomba okos buzgófággal.
 Amaz Irásbéli hegy mozditó hittel
 Birt, 's annak vállain nagy terheket vitt-el.
 A' jó állapothoz szokott lélek mellett
 Bátran elő állott, ha szenvedni kellett.
 Midőn tsatázott-is az utolsó bajjal,
 Tsúfolni láttatott a' kint vidám zajjal.
 Sőt talám az halál mondott jajt nyelvével,
 Hogy nem nevelhette kedvét nyögésével.
 Az egyenes szívnek Vezérő Magnese,
 Az igazság, benne egy pontot keresse,
 Az a' fő élet ér mozgatta kezeit,
 Az vitte egyenes úton beszédeit,

Külömbféget tévén kettőjük lórsába,
*Titus*nak mondhatom adakozásába,
 Mert mint leg-bóldogabb Órájának örült,
 Mellybe szűkölködő barátján könyörült.
 Fellyül a' Tekintet ült homloka táján,
 Alább a' vidámlág mulatott ortzáján.
 Szemöldökei közt a' rá tartás lakott,
 Melly ama kettőnek egy köz határt rakott.
 Soha trágár beszéd ki nem jött szájából,
 Melly a' rothadt szívnek költ volna magvából.
 Artatlanlág nézett szemének ablakán,
 Igazán mondott szók hangzottak ajakán,
 Haragudni arra, 's tsak olyankor tudott,
 A' ki mikor Istent fértett, vagy hazudott.
 Az alázatoslág olyan öllel mérte,
 Hogy a' szelid lélek testével be érte.
 Úgy nézte 's nézette a' vad irigységet,
 Mint ebet illető roszsz minéműséget,
 Mint a' romlott erkölts sebeinek nyivét,
 'S ójta e' ragadó dög-haláltól szívét.
 Szánakozott minden nyomorúltak nemén,
 Gyakran az indulat tseppekké vált szemén.
 Ki tsak a' barmot-is ok nélkül bántotta,
 Azt egy embertelen hóhérnak tartotta.
 Uroknak esmérték minden indulati,
 Ama természetnek leg-vadabb állati.
 Mellyeknek fok ember parantsol keveset,
 Azolta, hogy rajtuk meg esett az Eset.
 Miólta le-téptük a' tilalmas almát,
 Melly el-gyengítette az ember hatalmát,
 Tsak az a' lélek ül Fejedelmi székbe,
 Ki a' testet és vért tartja fenyítékbe.

A' fze-

A' fzemérmeteslég, a' melly valójában
 Első szem a' minden virtusok lántzában,
 Vólt mozdulásinak az a' lineája,
 Hol meg állapodott szíve, keze, szája.
 Az illendőségnak tükrébe úgy nézett,
 Hogy minden dolgokat a' szerént intézett.
 Testén a' motsoknak nem szenvedte nyomát,
 Örizvén azt mintegy szent Lélek Templomát.
 Tanúlt 's szokott élni józanon igazán,
 Melly valaha áldás vólt a' Magyar Hazán.
 Szeretett jót, de tsak érdemessel tenni,
 A' vett jóért pedig háládatos lenni,
 A' minéműt már ma olly ritkán szemlélünk,
 Hogy e' szóval majd tsak régiekért élünk.
 Fáradhatatlan vólt, de nem a' világért,
 'S a' Nap alatt lévő haszontalanlágért;
 Mert gyakran mondotta: Kit az Isten szeret,
 Annak az elégig könnyen ad kenyeret.
 Azért nem turkálta e' földi göröngyöt,
 Látván hogy szemetén nem lél igaz gyöngyöt.
 E' világon kívül a' pontra ki szállott,
 Hol *Arkhimédes* tsak gondolattal állott,
 'S szívétől a' földet távol táfzította,
 El-tépvén a' mi azt ehez ragasztotta.
 Meg-tsalta egy titkos szent szemfényvesztéssel
 A' meg-elégedés ötét, a' kevéssel.
 Lelki fő tzeljának pályáján úgy futott,
 Hogy a' földi jókhoz tsak találva jutott,
 Mintha az Isteni áldásnak mannája,
 Ingyen hullott volna az égből reája.
 Bóldog! a' ki ollyan hátra nem tekintő
 'S a' tárgyra szegezett szemekkel bír, mint ő.

Úgy

Úgy van; a' ki dolgát az Úrért el hadja,
 Ez idő szerént-is jutalmát meg adja.
 Elég bizonyfági ezekre ő néki,
 Az Istennek véle közlött ajándéki,
 Tanúi minden Jók, és egész élete,
 'S nyelvemmel befzélő lelkem esmérte.

Tsak azok szolhatnak nagy tudományához,
 Kik a' Tudósoknak értenek fontjához.
 Itt már én le-szállok az ítélő székből,
 'S ki vezzem elmémet az ember-mértékből.
 Többet nyomnak abba sok betses munkái,
 Mint egy bús pennának ösztövért strófái,
 A' töle maradt halom kéz-írások,
 A' mennyit restelnek olvasni-is mások.
 Légyen bár egy mejjben *Origenes* tsontja, (p)
 Olly temérdek munka még-is ölzve rontja.
 Azért idő előtt a' köz haszon végett,
 Gyertyáival együtt élete el égett.
 De él ezze, mellynek a' halál sem árthat,
 'S a' feledékenység vizébe nem márthat.
 Szórja bár az idő Alomhozó mákját,
 El-nem-altathatja e' vigyázó fákját;
 Mert ő mint valamelly *Minervát* nevelő
 Böltseslégtől terhes *Jupiteri* velő,
 Ollyan Keresztényi tudománnyal töltött
 Munkákat, a' dolog félszéken ülve költött,
 Mellyekben a' beszéd valóság és létel,
 Együtt jár a' józan nyelv 's ítélet tétel,
 A' tévelygést győző okoskodás rendes,
 Az ékessen szóllás értelmes és tsendes,

Köte-

(p) *Origenes* volt a' 3-dik százban egy *Alexandriai* tudós
 Atya, a' ki fáradhatatlan és rendkívül dolog győző
 szorgalmaságáért *Gyémánt köből valónak* (*Ademanti-*
nus) neveztetett. Írt, a' mint egy ugyan akkor élt
 tudós *Epiphanius* mondja 6000 darab könyveket. Én
 pedig inkább hinném hogy tsak annyi prédikációkat,
 mert különben majd igen sok lefűz.

Kötelességekben a' szók otthon vagynak,
 Élesek és magok után sebet hagynak,
 Hartzol a' kö szívet ostromlani merő
 Lelki kegyelmekkel fegyverkezett erő.
 Semmi, hogy azokat nem látja a' Világ,
 Mert a' föld alatt-is tsak fény a' Nap-világ.

Tekintvén bölts módját jó nevelésének,
 Nevezhetem ötet Erköls-mesterének.
 Tudta még a' téjjel belénk tsepegtetni,
 Mint kelljen az Istent és embert szeretni.
 Nemes szabadságra szízünket szoktatta,
 De azért tanultunk félni-is alatta.
 Mert tsak nézése-is feddés volt minékünk,
 Látása törvényünk, 's szava fenytékünk.
 Tudta, mellyik a' szép dorgálás ideje,
 De azt-is ám, hol áll *Salamon* veszfűzeje.
 Példáival, mintegy házbéli nap, maga
 Nékünk és Népének volt Vezér-tsillaga.
 Testünk körül gondja soha nem hibázott,
 Bö kenyérrrel táplált, és szépen ruházott.
 De még serényebben gyűjté lelkünk javát,
 Bizonyfágul hívom leg utolsó szavát.
 Melly, (kegyes Anyánkra vetvén bús szemeiket)
 E' volt: *Tanittatni kell a' kitsinyeket.*
 E' szók után lelkét könnyen ki botsátá.
 'S az igaz halála melly szép, ki-ki látá,
 Aldott légy ezekért hív Atyánk! 's a' mennybe
 Nékünk újj öfzlopért esedezni menny-be;
 Másként boldogfágink a' porig omolnak,
 Hanyatt dülésével illyen fő gyámolnak.
 Egek! ha élhetek olly bizodalommal,
 Hogy mind a' nevemmel mind valóságommal,
Jákob helyt az Arvák *Józsefe* lehetek,
 Kérlek halálommal késedelmezzetek.

Ezek tették néki a' földet-is Éggé,
 Az Árnyék világot képzelt idvesléggé;
 Ezek lettek érdem-öfzlopi nevének,
 'S szárnyai a' napba repülő hívének;

Ezek

Ezek adtak belé batorfágos szívet,
 A' késérteteknek tüze közt-is hívet;
 Ezek segítették terhes munkájában,
 Huszon-hét elztendők holzfás folyásában;
 Ezek készítették tsendessé életét,
 Vád nélkül valóvá lelki esmérétét;
 Ezek képzeltették kinnyát gyönyörűnek,
 A' halállal való baj vivást könnyűnek;
 Ezekkel rövidül unalmas éjele,
 Míg fel virad ama nagy nappal reggele.
 Ezek nyugasztalják tsontjait békével,
 A' fel támadásnak édes reménnyével.
 Oh! melly szerentsés kár így a' mulandóság,
 Ha a' halzon bódlog örökké-valóság.

Te pedig áldott Por! több Szentek testével
 Fáradiágid után nyugodjál békével
 A' háládatos föld koporsód terhére
 Ne légyen, mert annak te éltél díszére.
 En-is álhatatos reményléggel hiszem,
 Hogy a' bódlog órát nem melzfizre viszem,
 Mellybe, hogy ki teljen bűneimnek zsoldja,
 Lelkemet a' halál testemtől el oldja,
 'S mikor az élőknek földéből ki törül,
 Meg - látlak a' ditső Szent Háromság körül.

V É G E.

A' Szerzőnek távol léte miatt esett Hibáknak Jobbitása.

l.	Sor.		olvasd.
6	5	'S nem	'S meg nem
8	9	Indulatid	Indulatit
12	8	Mert	Mint
18	5	Békes	Bekes
19	11	két száz	hét száz
23	16	vagynak	vagyunk
25	10	Az elmét	A' szokást
29	15	élet és	élet-ér
31	21	Gazdagfága	Gazdafága
38	26	Attol	Arrol
41	6	meg-szunnyadozáson	inég szunnyadozáson
48	18	és	is
51	8	el-engedi	szenvedi
55	5	Tanúl	Tanúk
57	10	lógóba	lóggoba
—	15	Úgy-é	Úgy e'
91	21	tsak	fok
97	14	varja	varjú
107	23	hészféjét	készféjét
110	5 — 6	mind — mind	mint — mint
119	3	inivel	minek
126	5	Dé	Bé
127	11	keményfégen	reményfégen
177	24	elitsekedjen	ditsekedjen
180	29	Tzertiusnak	Curtiusnak
181	12	fok nyájával	szoknyájával
186	11	fövény	fövény,
191	18	Carminicus	Carminibus.
200	19	vele	vere
202	24	Tua	Tua

Oldal.	Sor.	Ego	olvasd.
203	19	a' bolondnak	Ergo
210	28	tokaj	a' kit bolondn
215	13	seggyvere	tolvaj
216	4	Ugyan	seggyverre
220	22	vagyok	Ollyan
222	18	vadászol	vagyok
223	16	hiva	vadászok
224	8	mordította	hivat
230	5	lehelt	mozdította
239	19	todula	lehell
245	7	illam	lodula
248	5	cupiat	illum
253	32	altam	capiat
254	1	Herodum	altum
255	27	haber	Heroum
256	8	eum	habent
—	27	facundo	eum
257	6	apro	facundo
258	7	animosque	apto
259	17	keménylyük	animoque
263	11	kedves	reményljük
—	16	szóm	kedvet
273	12	tudás	szónn
274	29	tagodnak	rúdas
275	13	por-társtol	tagoknak
276	2	miolta él	por- társtol
277	24	lát	miolta nem
278	5	fordut	hát
—	10	le-száll	fordul
279	15	fzámát-é	le le száll
289	29	az vizalzó	fzámát e'
290	22	Hall	az izzalzó
291	16	fűvült	Hull
292	4	Parodat	fűvült
—	9	hiteddel	Parodat
—	23		híreddel

